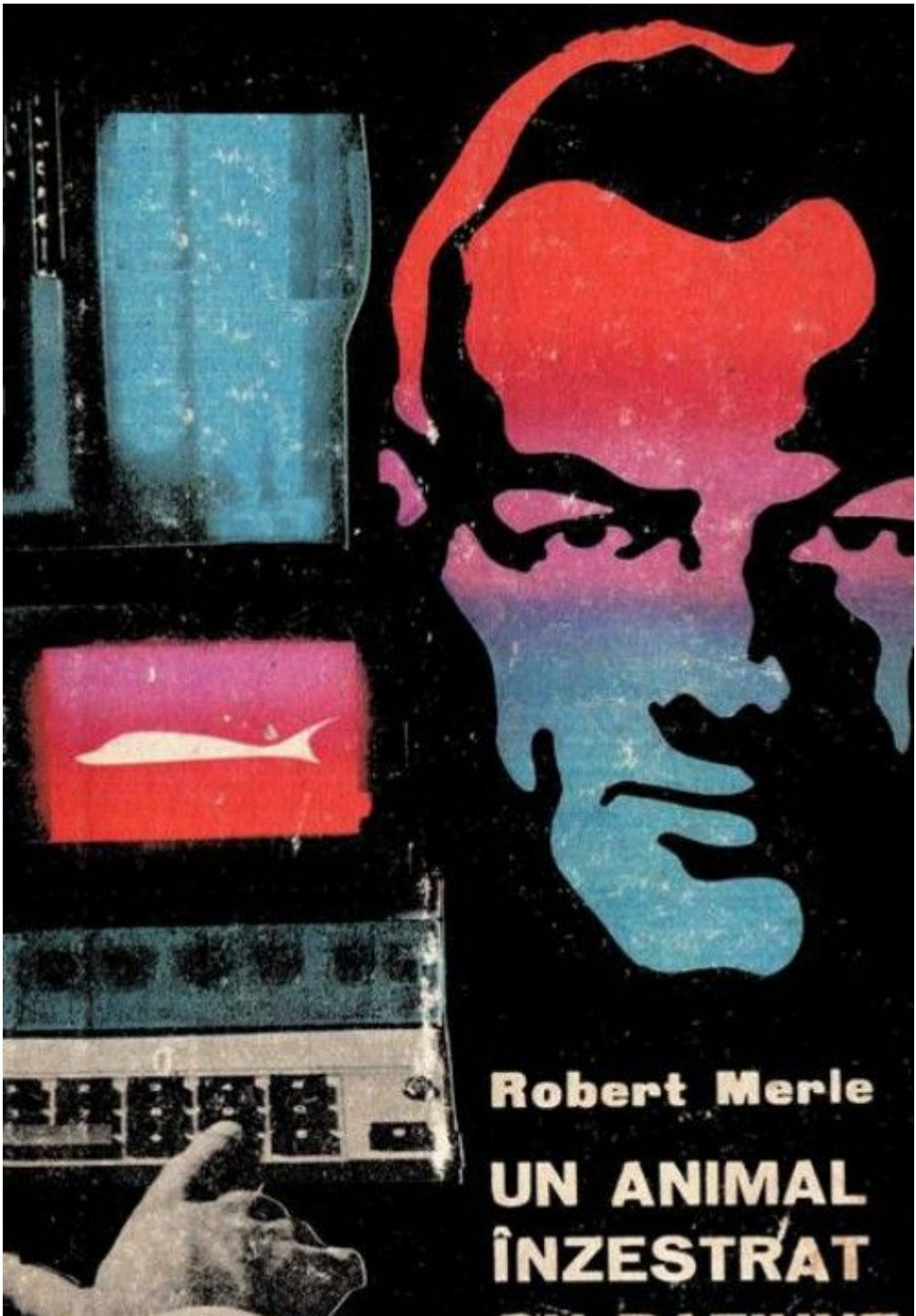
Robert Merle
UN ANIMAL
ÎNZESTRAT

ROBERT MERLE

UN ANIMAL ÎNZESTRAT CU RAŢIUNE

Roman

Traducere de MONA RĂDULESCU,
H.R. RADIAN şi CORNELIU RĂDULESCU
EDITURA MILITARĂ

Robert Merle ©
UN ANIMAL DOUÉ DE RAISON
EDITIONS GALLIMARD Paris
1967

CUVÂNT ÎNAINTE

De patru ani, de când a apărut la Paris, în limba franceză, prezenta carte a lui Robert Merle suscită un viu interes dar şi controverse aprinse. Este o carte puţin obişnuită, care povesteşte întâmplări şi mai puţin obişnuite. Pentru cititorul dintr-o ţară socialistă, cu stare morală robustă şi cu echilibrul pe care îl generează conştiinţa curată şi preocupările paşnice constructive, întâmplarea redată de această carte este aproape de necrezut, pentru că tema cărţii este ceva ce depăşeşte închipuirea unui om normal. Această temă este isteria războinică. *Cultivată cu diabolică persistenţă cu ajutorul unui imens aparat propagandistic în ţările în care se află la putere cercuri reacţionare, isteria războinică a ajuns adesea la manifestări extreme. Un caz revelator realizat sub formă. De* science fiction, *este redat cu admirabilă măiestrie în paginile romanului de faţa.*

Suplinind unui tratament cu fierul roşu o veritabilă infecţie, autorul face o operă salutară. El înfierează acele cercuri politice retrograde din S.U.A. Care şi-au binemeritat porecla de ulii, *demască vreo câteva dintre cele mai reprobabile procedee de acţiune ale serviciilor secrete americane însărcinate cu organizarea de provocări internaţionale, biciuieşte moravurile unor categorii de politicieni burghezi cu conştiinţa de vânzare. Autorul se arată lipsit de menajamente şi faţă de acele cercuri ale opiniei publice americane care, nu o dată de-a lungul ultimelor decenii, au dovedit o condamnabilă naivitate politică şi s-au lăsat cu prea mare uşurinţă prinse în capcana acelor oficine murdare care şi-au făcut o profesie din fabricarea de calomnii anticomuniste. Cu multă putere de convingere autorul probează că asemenea*

oameni, chiar dacă au intenții bune, plătesc scumpăria la urmă miopia lor politică şi pasivitatea.

Dorim să-l avertizăm pe cititor asupra unui amănunt. Ediția franceză a romanului a apărut cu ani în urmă. Construindu-şi anticipația, autorul plasează acțiunea cărții în perioada martie 1970 – ianuarie 1973. După cum se vede, goana timpului ne-a făcut să şi trecem pragul acestei perioade. Reiese că asistăm, ca participanți direcți, la evenimentele descrise, că le-am trăit aievea. Lucrul este şi nu este adevărat. Nu este adevărat pentru că atât personajul romanului, cât şi evenimentele zugrăvite de către autor sunt inventate. Este totuşi adevărat, pentru că personajele şi evenimentele respective, prin semnificația lor profundă *nu sunt, din păcate, fructul imaginației. Aţâţătorii la război şi psihoza războinică, împinsă uneori până la delir, sunt o tristă realitate a zilelor noastre. Iată considerentele care ne-am determinat să nu schimbăm situarea în timp a acțiunii romanului.*

EDITURA MILITARĂ

Lui Paul Budker şi lui René-Guy Busnel

PREFAŢĂ

A trecut mult de când a apărut Moartea este meseria mea[1]. *Dar şi azi încă îmi reproşez că, datorită unei uşurințe de neiertat, am omis să dau cărții o prefață. Orice lene îşi primeşte pedeapsa, iar a mea îşi primeşte una crudă, când cititorii de bună credință pun la îndoială istoricitatea povestirii mele, la cincisprezece ani după publicarea ei. Ar fi fost, totuşi,*

[1] Apărută şi în româneşte (E.S.P.L.A. 1955 şi E.L.U. 1962). (n. T.).

foarte uşor să-l opresc pe cititor în prag şi să-i spun: în povestea lui Rudolf Lang totul este adevărat, în afară de numele lui. Viaţa lui, cariera lui. Cât despre geneza uzinei de moarte de la Auschwitz, pentru a o descrie am făcut operă de istoric: am reconstituit-o, piatră cu piatră, document eu document, pe baza arhivelor de la Nüremberg[2]*.*

Şi pentru un animal înzestrat cu raţiune *se pune problema elementului adevărat şi a celui închipuit, dar într-alt fel. Mai degrabă „genul" căruia îi aparţine romanul este greu de definit, dat fiind bineînţeles faptul că acest gen, dacă îl precizăm, precizează la rândul lui proporţia dintre elementul autentic şi cel inventat, chestiune cu privire la care cititorul, pe drept cuvânt, îşi pune întrebări. Mărturisesc aici că sunt încurcat. Nu sunt sigur că pot să cuprind într-un contur categoric definiţia acestei cărţi. Cea mai bună metodă, în aceste condiţii, este poate să se procedeze prin aproximări succesive şi neputându-se determina cât precizie acest tip de lucrare, să se spună cel puţin cam ceea ce este, sau ceea ce nu este.*

Cititorului care nu cunoaşte nimic despre cetologie, cartea Un animal înzestrat cu raţiune *îi apare la prima vedere ca un mit al animalului. Aşa este? Da şi nu. Răspuns nu prea mulţumitor, îmi închipui, totuşi exact, şi care nu implică de fel deprecierea unui gen care deţine titlurile sale de noblеţe: Cyrano de Bergerac, Swift, Mac Orlan*[3]*, Karel Capek, Orwell,*

---

[2] Puse la dispoziţia mea, timp de câteva luni 1959, de către Centrul evreiesc de documentare internaţională (N.A.).

[3] Precizez aici că excelenta nuvelă a lui Mac Orlan: Animalul cuceritor a precedat cu peste douăzeci de ani Animalul Farm al lui Orwell. Las criticilor grija de a hotărî dacă este vorba de o sursă sau de o coincidenţă (N.A.). Nuvela a apărut şi în româneşte, între cele două războaie mondiale, în colecţia „Lectura", sub titlul impropriu Bestia cuceritoare (N.T.).

Vercors, aceste nume evocă opere impresionante, în care relațiile dintre om şi animal sunt studiate utopic. În majoritatea cazurilor, sunt arătate animale – păsări, cai sau porci – care ajung la raționare, îl domesticesc pe om şi fac din el un fel de animal, o făptură degenerată, lubrică şi crudă, asupra căreia Swift, în Yahoo, *ne-a dat o imagine înfiorătoare.*

Cu totul alta este intenția lui Vercors. El inventează în lucrarea sa, Animale denaturate, *un primat atât de apropiat de om, încât poate învăța limba noastră, iar specia lui se poate încrucişa cu a noastră. Nu este vorba aici de supremația animalului asupra omului, ci de a-l împiedica pe om să exploateze forța de muncă a primatului descoperit, plinind un tribunal să recunoască oficial că* tropi *– acesta e numele pe care îl dă Vercors – este o ființă omenească, nu un animal. Romanul devine atunci o originală şi tulburătoare tentativă de a se ajunge la o definiție a omului.*

În Războiul salamandrelor, *de Karel Capek, animalul este mitic, dar asemănarea cu opera lui Vercors se opreşte aici. Salamandra imaginată de Capek este un mamifer marin din Asia, foarte inteligent, foarte blând şi înzestrat cu mâini. Adus în Europa, aclimatizat, învață englezeşte, şi atunci omul îl foloseşte în mare măsură la lucrări de construcții submarine, în condiții care amintesc în acelaşi timp de traficul negrilor şi de lumea lagărelor. Sobră, prolifică, foarte muncitoare, salamandra, în pofida discriminărilor „rasiale" al căror obiect este, îşi îmbunătățeşte puțin câte puțin statutul şi cunoştințele, îşi construieşte propriile sale uzine submarine şi îşi exploatează materiile prime, până în ziua în care – având cea mai urgentă nevoie de a-şi multiplica locuințele, deoarece poporul salamandrelor, în continuă creştere numerică, locuieşte de-a lungul țărmurilor – îşi procură țărmurile care îi lipsesc, făcând să se desprindă, în America, în Asia şi în Europa, imense fâşii de continent, forate şi minate în*

prealabil... Sunt înghiţite atunci, împreună cu oraşe şi sate, câmpiile cele mai fertile, iar omul vede cu groază cum se îngustează sub el planeta, ca o piele de sagri[4]*.*

Cartea, apărută în 1936, frapează prin talentul cu care este scrisă şi, mai mult decât atât, prin caracterul ei profetic. Luptele coloniale de după război, universul concentraţionar, bomba atomică... totul se găseşte descris aici cu opt, nouă sau douăzeci de ani înainte de eveniment. Nota apocaliptică din ultima parte vesteşte şi distrugerile de război, a cărui apropiere Capek o presimţea şi în pragul căruia a şi murit, lipsindu-i astfel pe nazişti, când aceştia au intrat în Praga, de plăcerea de a-l aresta[5]*.*

În cartea pe care o veţi citi, n-am avut nevoie să mă feresc de a-l Imita pe Swift sau pe Capek. Şi nici n-am simţit că ar exista un merit în a inova. Epoca în care trăiesc a decis pentru mine şi m-a constrâns să fac ceva nou. Scriindu-mi cartea la treizeci de ani după cea a lui Capek, n-am avut nevoie, ca el, să inventez un mamifer marin înzestrat cu raţiune şi în stare să înveţe limba oamenilor, pentru că ştiinţa a progresat de la Capek încoace, iar animalul visat de el, azi ştim că există: este delfinul. Şi în privinţa aceasta Capek s-a dovedit profetic.

Aşadar, cartea mea este, şi ea, un „roman animalier", dacă prin aceasta se înţelege o lucrare în care este studiată relaţia om-animal, dar animalul pe care îl pun eu în scenă nu este mitic, iar relaţia lui cu omul este descrisă într-un context realist. Alura documentară pe care am dat-o povestirii nu ţine

---

[4] Aluzie la romanul lui Balzac „La peau de chagrin".

[5] A început să i se facă dreptate, în Franţa, teatrului şi citfemattH grafului ceh, dar notez cu mâhnire că o traducere franceză a Războiului salamandrelor, apărută acum câţiva ani în Franţa, n-a găsit nicio mie de cititori. (N.A.).

aşa dar de un artificiu de stil. Sub îndrumarea înţeleaptă, savantă şi prietenească a doi eminenţi cetologi francezi, Paul Bndker şi René-Guy Busnel, am adunat date zoofogice despre delfinul cu nas de butelie, sau Tursiops truncatus; *numai expunerea lor face obiectul unei prezentări romantice; datele propriu-zise sunt însă adevărate, piuă la pragul care separă documentarul de ficţiune.*

Bineînţeles, trebuie să precizez acest prag. Căci dacă este exact că delfinul e în stare să pronunţe cuvinte omeneşti izolate, înţelegându-le sensul, suntem, pentru moment, în situaţia de a spera că va putea trece într-o bună zi de la cuvânt la frază, progres hotărâtor, care i-ar permite, într-un termen scurt, să ajungă la stăpânirea deplină a limbajului articulat.

Tocmai acest salt înainte îl prezint în romanul meu ca fiind în curs de înfăptuire. Imaginaţia şi-a asumat astfel dreptul de a prelua releul faptelor şi de a proiecta viitorul în prezent. Pentru acest motiv, povestirea mea începe la 28 martie 1970 şi la sfârşit în noaptea de 8 spre 9 ianuarie 1973.

Roman de anticipaţie? Ficţiune ştiinţifică? Aparent, da. De fapt, nu. Pentru că anticipez nu cu douăzeci sau treizeci de ani, ci cu o durată foarte scurtă – abia trei până la şase ani – şi nici aşa nu sunt prea sigur că anticipez într-adevăr. Chiar şi în Statele Unite există întotdeauna un decalaj între descoperirile ştiinţifice şi difuzarea lor publică. Cu atât mai vârtos când este vorba de cercetări care interesează apărarea naţională...

Din păcate, acesta este cazul. Pe acest fermecător, acest delicios delfin, acest animal atât de puternic înarmat de natură şi totuşi atât de blând, atât de bun, atât de prietenos faţă de om, omul, în nebunia lui, încearcă să-l înroleze şi să-l trimită ca să ducă groaza şi devastarea în porturi şi în flotele „inamicului". Ceea ce vor face, sau ar putea să facă, aceste submarine vii, când vor fi devenit, cum se spune, „operante",

grație limbajului articulat, iată ce am încercat să imaginez în contextul politic al vremii noastre.

Făcând acest lucru, nu bănuiam că eram foarte aproape de un tip de roman care tocmai se născuse şi se afirmase în Statele Unite prin cărți de valoare.[6] *În iunie 1967, după ce terminasem ultimul capitol, am primit de la Claude Julien câteva lucruri de acest tip, cu rugămintea de a le recenza în* Le Monde. *Am observat atunci, citindu-le, că precum Jourdain făcea proza, eu „făcusem", fără să ştiu, de doi ani,* ficțiune politică. *Pentru că aşa i se spune acestui gen* nou, *căruia mă consacrasem, fără să vreau. Subliniez:* nou, *deoarece în Franța, de acrind, romanul politic trece, Dumnezeu ştie de ce, drept „învechit". Nou? Învechit? Mărturisesc că rămân străin de aceste noțiuni. Moda nu mi se pare a fi un criteriu legitim în alegerea unui subiect sau în aprecierea unei opere literare.*

Am pus oare mâna, cu ficțiunea politică, *pe definiția pe care o caut? Nu complet. Sunt conştient că rămân în* un animal înzestrat cu rațiune *elemente care nu sunt reductibile la* ficțiunea politică, *aşa cum o concep prietenii noştri de dincolo de Atlantic: fie chiar numai, de exemplu, romanul animalier şi lunga tradiție filosofică rămasă în Europa ataşată de el, contopirea dintre anticipația ştiințifică şi anticipația istorică, analiza relațiilor dintre savant şi stat, studiul paralel al comportării delfinilor şi al comportării oamenilor.*

Rezultatul este o operă hibridă. Spun acest lucru fără pic de ruşine, pentru căi nici în literatură, nici în biologie nu sunt ostil corcirii sângelui.

Acest amestec nu are, de altfel, nimic artificial. Îl regăsesc până şi în simțămintele mele față, de Statele Unite, despre care se vorbeşte mult aici de vreme ce acțiunea romanului

---

[6] De pildă Numărul Patru, de Irving Wallace (Laffont). (N.A.).

meu se petrece acolo. De altfel, politica de aventură a conducătorilor acestei țări mari cui nu i-ar crea un sentiment de anxietate în ceea ce priveşte viitorul planetei? Cu toate că sunt întemeiate pe precedente istorice, ştiu prea bine că situațiile pe care le descriu în lucrarea mea nu vor fi acceptate cu uşurință de anumite spirite. Cel puțin să fie bine înțeles căi nu caut săi dovedesc nimic. Cartea de față nu este o teză, ci un roman. Ridică probleme. Nu aduce soluții.

Robert Merle, Paris, 4 iulie 1967.

I

28 martie 1970.

Acasă, William, te rog, zise Mrs. Jameson cu politețea înțepată pe care o folosea pentru a-i vorbi şoferului. (Ştii, Dorothy, servitorii mei mă adoră, nu uit niciodată când e ziua lor şi le vorbesc întotdeauna politicos). William îşi aplecă ceafa grasă şi rasă; de altfel, prenumele lui nu era William, dar Mrs. Jameson, pentru a simplifica, îi numea aşa pe toți şoferii care se succedaseră la ea de când îi murise soțul. William îşi puse cele două mâini dolofane pe volan şi pe o distanță mare Cadillacul făcu să se audă un bâzâit suav, demarând cu o încetineală infinită, plină de precauție.

Mrs. Jameson îşi rezemă spinarea masivă pe spătarul de piele tabac al banchetei din spate – garnitură specială, frumoasă pielărie englezească, cu supliment de preț – îşi potrivi ochelarii bordați cu diamante mici dar veritabile, îşi puse în echilibru poşeta de crocodil pe voluminoasele ei coapse, îşi întoarse spre stânga capul greoi, lăsă să-i atârne buza de jos, îşi deschise mari de tot ochii cenuşii şi, ațintindu-şi privirea asupra profesorului Sevilla, îl cercetă pe îndelete, în tăcere, fără nicio jenă, ca pe un obiect. Prima impresie era confirmată: ochii întunecați, fața mată, părul

ca pana corbului, aerul unui țigan, la fel de păros, îmi închipui, ca şi bietul John, o adevărată gorilă, cu păr până şi pe spinare şi cu lână pe piept, încă unul dintre acei latini supervirili cu sânge roşu, veşnic cu poftă sexuală în vintre.

— Mr. Sevilla, eşti de origină străină? De fel, sunt sută la sută american, dar bunicu-meu după tată s-a născut în Galicia.

— În Galicia? Reluă ca ridicând sprâncenele. Sevilla o privi şi zâmbi cu un aer curtenitor: cucoana asta seamănă cu un peşte meru[7], are buza de jos groasă şi amară ca a unui meru şi ochiul lui mare, fix şi stupid. Galicia, Mrs. Jameson, este o provincie spaniolă. Ce romantic, zise ea, ciocănind cu degetele pe broscuța poşetei. Se simți deprimată. Vasăzică e tot un lei de țigan, la urma urmei; îşi întoarse din nou capul spre stânga şi-l luă din nou în stăpânire pe Sevilla, omul cu mâinile frumoase, cu ochii întunecați, cu părul negru argintat la tâmple (tâmpitele alea o să se înnebunească după el, dar oricum nu va dura decât o oră). Simți o mică jenă deasupra sinului drept şi-şi stăpâni pornirea de a-şi strecura mâna sub cămaşă şi de a simți cum se rostogoleşte sub piele o mică bilă de mărimea unei alune care se numea poate moartea. Murphy îi dăduse asigurări, dar asta era meseria lui. Nu e nimic, Mrs. Jameson, absolut nimic, spuse el cu glas profund, cu ochi pătrunzători, cu aerul în acelaşi timp răbdător şi surmenat. Mrs. Jameson se aplecă înainte, închise ochii, sudoarea îi şiroi de-a lungul coastelor şi se simți pe sine cum moare, înspăimântată. Se scurseră câteva secunde, îşi îndreptă spatele, îşi ridică pleoapele: ochii ei cenuşii ca oțelul cuprinseră ca nişte mici animale nelinişitte poşeta de

[7] Meru, peşte cu buza de jos dezvoltată şi atârnândă. Este cam de mărimea şi greutatea unui om (N.T.).

crocodil de pe genunchi, pielea tabac a banchetelor, ceafa rasă a lui William. Toate erau la locul lor.

— Doamne, nu e drept, nu e adevărat că Mrs. Jameson, văduva lui John B. Jameson, ar putea să moară. John pălise, o privise cu ochii lui injectați de sânge, trăsese aer în piept cu un zgomot de absorbție înfiorător şi se prăbuşise, peste farfurie, mort. Există o dreptate, Doamne, obişnuia să bea prea mult, era păros şi lubric. Mrs, Jameson, perfectă, stătea aşezată în vârful unui munte, într-o rochie bleu pal presărată cu floricele, leii îi lingeau picioarele creştine. Îşi îndreptă capul, îşi întinse înainte buza de jos, pentru a face să-i dispară bărbia dublă, apoi îşi deschise poşeta, scoase din ea un plic închis şi, luându-l între degetul mare şi arătător, îl făcu să traverseze toată lățimea Cadillac-ului şi îl întinse, fără un cuvânt, la capătul brațului, lui Sevilla.

— Mulțumesc, zise Sevilla; roşi sub tenul său mat, ochii săi întunecați sclipiră; se împotrivi dorinței de a vârî numaidecât plicul în buzunar şi se sili să se joace cu el cu un aer distrat, ca şi cum ar fi fost vorba de un obiect fără prea mare importanță şi pe care, la nevoie, l-ar putea lăsa, la ieşirea din maşină, pe bancheta din piele tabac. Unii dintre conferențiarii noştri preferă să fie plătiți în numerar, zise ea cu o voce neutră. Asta n-are nicio importanță, Mrs. Jameson, mormăi Sevilla, cu gândul că Mariana, îl costa scump: îi plătea o pensie alimentară enormă. Draga mea, spunea Mariana, arătând vizitatoarelor noul său interior, să vezi şi să nu crezi, toți banii ăştia mi-au picat din cer ca prin minune; dar minunea fusese ca. La proces, maximum de pretenții şi maximum de şiretenie; îşi primise livra ci de carne, ba chiar mai mult. Numai femeile cucernice sunt în stare să extragă din sânge până şi ultimul dolar. Sevilla o privi pe Mrs. Jameson cu ciudă: o sută mii de dolari de cheltuit pe an, ce face cu ei; un soț mort la datorie, la 60 de ani, ca s-o îmbogățească, o viață scurtată pentru o viață

inutilă, două absurdități. Eşti căsătorit? Zise Mrs. Jameson. El răspunse laconic: divorțat. Copii? – doi. Ea privi ceafa lui William cu un aer de dezaprobare. Nu crezi, zise cu glasul din piept, că e un şoc pentru copii să vadă că părinții lor se despart? Cred, Mrs. Jameson, că C un şoc mult mai puternic pentru copii să trăiască într-un cămin dezbinat, şi un şoc cu mult mai distrugător, pentru că se repetă zilnic. Nu sunt de părerea asta, zise Mrs. Jameson, închizându-şi la loc, printr-o apăsare scurtă, poşeta de crocodil. Aşadar, constat că nu suntem de acord, spuse Sevilla. William îşi deplasă mâinile dolofane pe volan, aruncă o privire prin retrovizor şi, cu fața impasibilă şi senină, îşi zise: cățeaua asta bătrână sâcâie totdeauna oamenii. Câți ani ai? Sevilla întoarse capul: cincizeci şi doi de ani. Se simți furios, după aceea, că răspunsese atât de docil; se fac întotdeauna prea multe concesii oamenilor în numele politeței. Ei profită ca să te ducă de nas. Soțul meu, zise Mrs. Jameson, a murit la cincizeci şi patru. A fost un bărbat excelent şi, slavă Domnului, am fost o pereche foarte unită; eu am avut întotdeauna un simț extrem de strict cu privire la obligațiile mele mondene şi singura mea părere de rău este că nu m-am bucurat destul de mult de prezența lui, dar John pleca foarte de vreme dimineața la uzină, având grijă să nu mă trezească, iar seara când venea acasă, foarte târziu, întotdeauna foarte târziu, bietul meu bărbat, eu eram de obicei plecată în oraş.

Cum stai cu sănătatea? Destul de bine, zise Sevilla şi rămase în defensivă, încordat şi nemulțumit. Mrs. Jameson tăcu. Buza de meru îi atârna cam mult în jos, întrebarea ei era fără rost, iar răspunsul nu-i folosea la nimic. Avea aerul unei găini care a dezgropat, scormonind cu ciocul, o bucățică de sticlă şi care o priveşte dintr-o parte cu ochiul ei rotund. Urmă o tăcere. Ea îşi închise pleoapele pe jumătate şi îl uita pe Sevilla. Era un obiect pus pe bancheta ei; avea

să-l ducă, după întrebuințare, în colțul din care îl luase. Oftă. Clubul, preşedinția Clubului, conferințele, ce corvoadă, timpul trecea, trecea, în fiecare an câte o primăvară. Câte primăveri sunt într-o viață? (Cadillac-ul îşi încetini mersul, făcu un viraj în unghi drept şi se angajă pe o alee mărginită de chiparoşi albaştri. Pietrişul scârțâi sub pneuri. Profesore, îmi dai voie să-ți recomand să nu depăşeşti patruzeci de minute şi să vorbeşti în termeni simpli?

*

Mr. Jameson îi arătă lui Sevilla un fotoliu larg, cu rezemătoare de cap, tapisat cu catifea roşie. El se întoarse cu fața la auditoriu: patruzeci de perechi de ochi se ațintiră asupra lui. Dădu din cap şi lua loc. Perna se lăsă, moale, sub el; Sevilla dispăru până la brâu. Făcu o sforțare ca să se ridice, dar nu izbuti să se desprindă. Se aşteptase să ia loc pe un scaun, la *o* masă, pe care să-şi fi putut aşeza notițele. Dar nu era nimic de acest fel, nici în fața lui, nici alături, nici măcar o măsuță scundă. Înfundat în catifeaua purpurie, şi aproape înghițit de ea, confortul îl paraliza. Nu putea nici măcar să-şi pună brațele pe rezemători: se afla prea jos şi nu ajungea până la ele. Nu mai putea fi vorba nici să-şi țină o foaie de hârtie pe planul înclinat al genunchilor. Sevilla îşi duse o mână spre buzunar, şovăi şi se resemnă să vorbească fără notițe.

Aşezate în semilună în jurul lui, vreo patruzeci de cucoane de toate vârstele îl priveau. Sevilla le învălui la rândul lui cu o privire discretă şi le zâmbi. E un zâmbet destul de fermecător, franc şi tineresc, pe care ştia că se poate bizui. Dar nimeni nu răspunse zâmbetului. Chipurile din fața lui rămaseră impasibile. Auditoriul îl privea fără rea voință. Dar mei cu bunăvoință. Nu încăpea nicio îndoială: faptul că era singurul bărbat din încăpere nu-i conferea niciun privilegiu. Sevilla privi a doua oară persoanele din fața lui şi se simți

amuzat. Putea aproape să vadă ce se petrece în spiritul auditoarelor lui: membrele Clubului se întruneau o dată pe săptămână ca să asculte un conferenţiar şi să se pună la curent cu noutăţile. Având în vedere acest scop înalt, sexul conferenţiarului nu mai avea prea mare importanţă, nu era perceput de către *Club.*

Sevilla îşi dădu seama că Mrs. Jameson, în. Picioare la dreapta lui, îi schiţa biografia pe baza unei hârtii dactilografiate pe care o ţinea în mână. Suferise o transformare surprinzătoare: era faţă de el numai miere şi flori. Iradiind toate virtuţile creştineşti, ca i le atribuia lui. Înota într-un optimism exaltat. Totul era desăvârşit şi pur: America, statul Florida, *Clubul,* măreţul oraş în care luase naştere *Clubul,* membrele *Clubului,* preşedinta *Clubului,* conferenţiarul. Şi soţii, îşi zise în gând Sevilla, ce fac în timpul acesta, nenorociţii? Bani, ca să le dea nevestelor posibilitatea să se cultive? Dar, la. Urma urmei, de ce nu? Ele ar putea să facă şi lucruri mai rele. Acest *Club,* dacă judecăm bine, le face cinste, ba chiar ne face cinste, ca noţiune.

În timp ce Mrs. Jameson îşi revărsa dragostea sa pentru aproapele, figurile din faţa lui Sevilla se precizau încetul cu încetul. Trei sau patru erau frumoase: o nostimă irlando-americană roşcovană, cu tenul de lapte şi cu ochii verzi, o evreică, cu trăsături fine şi de rasă, foarte impunătoare şi foarte sculpturală, o doamnă tânăra, originară, probabil, din statele din sud, care avea un oval al feţei foarte delicat, tenul mat, ochi negri languroşi şi un mod lent şi seducător de a lăsa să-i cadă pleoapele asupra privirii. Alte femei tinere, destul de nostime, destul de elegante, dar mai reci, mai nelinişţite, şi cărora li se citea pe faţă nemulţumirea de sine. Peste cincizeci de ani nu mai erau decât burţi, ochelari cu diamante şi coafuri permanente cu melci. Privirea lui Sevilla zăbovi. Ce vid, ce jale ascunsă! Nu e niciodată plăcut

să îmbătrâneşti, dar să îmbătrâneşti fără meserie, fără impresia, la şaizeci sau la şaptezeci de ani trecuţi, că munceşti, că cercetezi, că progresezi. Iar acest *Club,* la urma urmei, ce alibi caraghios! Azi li se vorbeşte despre delfini, peste opt zile despre Marcel Proust, peste două săptămâni despre sud-estul asiatic. Cultura universală în porţii de câte patruzeci de minute pe săptămână. Din toate câte puţin, ca la cafenea.

Mrs. Jameson tacit, debordând de tact şi desăvârşire, Rămase un moment nemişcată, masivă şi cu bărbia ridicată, ca şi cum ar fi pozat pentru propria ei statuie. Se auziră aplauze, Mrs. Jameson răspunse printr-un salut, cu ochii în jos, apoi luă loc. Luă loc pe un scăunaş scund, capitonat. Putea să-şi permită, mai mult ca oricare alta, să fie umilă, fiind la ea acasă. Scăunaşul servea, de altfel, pentru două scopuri: îi proclama modestia şi îi odihnea picioarele.

— Suntem numai urechi, domnule profesor, zise ea cu un aer rafinat şi strengăresc, ca şi cum chiar în clipa aceea ar fi născocit formula, anume pentru el.

Mrs. Jameson luase loc. Întorcea *Clubului* spatele. Nu-l mai ţinea în cleştele ochilor ci cenuşii; Sevilla simţi atunci la mai multe dintre auditoarele sale o înviorare a privirii şi o relaxare a atitudinii, care dezminţeau lipsa de interes manifestată la început. Spre marea sa uşurare, se simţi din nou că există ca bărbat, îşi privi la rândul său auditoriul cu prietenie şi începu cu un ton sprinten:

„De câţiva ani, delfinul a făcut obiectul atâtor articole, declaraţii, preziceri, caricaturi, desene animate şi scenarii pentru Hollywood, încât am impresia că nu mai am nimic nou să vă spun despre el (proteste). Dacă sunteţi de părere că nu este aşa, dacă nu protestaţi numai din politeţe (nu! Nu!), am să încerc să fac, în limita posibilităţilor melc, sinteza problemei. Dar vă rog să nu vă aşteptaţi la nimic

nou şi la nimic inedit. Cercetarea ştiinţifică înaintează cu încetineală, iar delfinologia nu este decât la începuturile ei.

„Americanii, continuă Sevilla, au reputaţia că iubesc animalele şi că se pasionează pentru studiul lor. Dar, fără putinţă de contrazicere, niciun animal, de zece ani încoace, nu suscită la noi mai mare interes, din diferite puncte de vedere, ca delfinul. Nici nu există alt animal studiat mai mult. Marina S.U.A. Şi diverse agenţii de stat cheltuiesc anual sume considerabile pentru a finanţa lucrările mai multor echipe de cercetători, printre care cea condusă de mine. Pe de altă parte, diferite societăţi particulare, ca *Lockheed California Company* sau *Sperry Gyroscope Company,* consacră, şi ele, resurse foarte importante delfinologiei. Nu pot să dau o cifră absolut precisă, dar nu m-ar mira dacă suma globală cheltuită anual de către acestea şi de către agenţiile de stat ar ajunge la ora actuală la un total de cinci sute de milioane dolari. (Interes deosebit).

Sevilla făcu o pauză pentru a lăsa ca auditoriul să fie pătruns de importanţa cifrei.

„Cinci sute de milioane de dolari, reluă Sevilla, fac foarte mulţi *cenţi,* dar delfinul îi merită, sunt convins. În termeni simpli şi pe scurt, aşa cum mi-a recomandat preşedinta dumneavoastră (se face haz), am să încerc să vă spun de ce a devenit delfinul animalul cel mai preţuit şi mai studiat din Statele Unite.

„Sper că n-aveţi să vă supăraţi pe mine dacă am să vă spun mai întâi câteva cuvinte despre fiziologia lui. Delfinul nu este un peşte, ci un cetaceu. Nu are bronhii, ci plămâni. Întrucât respiră oxigenul din aer, vine la suprafaţă ca să-l obţină. Peştele, ca toate animalele numite impropriu „cu sânge rece", adoptă temperatura mediului înconjurător: ca ghiaţa în apele Antarcticului, călduţ în marea Caraibilor. Delfinul, însă, e un animal cu sânge cald, adică a cărui

temperatură rămâne constantă, oricare-ar fi temperatura apei în care se găseşte cufundat; aşa se explică stratul de grăsime cu care, ca şi verişoara sa mai mare, balena, este învelit, ca să reziste la frig. Acest strat, acoperit de o piele netedă asemănătoare cu o foaie de cauciuc, contribuie ca să dea trupului delfinului o formă rotunjită, profilată, care alunecă foarte uşor în apă. Delfinul nu depune ouă, ca peştele. Este un mamifer şi are comun cu toate mamiferele, inclusiv cu omul, modul de reproducere care ne este familiar (interes deosebit): împerechere, sarcină, naşterea şi alăptarea puiului. Aceste procese, la delfini, sunt pitoreşti şi spectaculoase, pentru că se desfăşoară în apă, dar din punct de vedere fiziologic nu prezintă nimic senzațional şi n-am de gând să vi le descriu (dezamăgire voalată).

„Este posibil, după anumite caracteristici ale anatomiei sale, ca delfinul, într-o epocă depărtată, să fi fost un animal terestru şi ca marea să fie un mediu la care a fost nevoit să se adapteze. Dar s-a adaptat admirabil. Viteza lui de înot, pentru a nu da decât acest exemplu, este măi mare decât cea a majorității peştilor.

„De ce ştiința în S.U.A. Manifestă atâta interes pentru acest mamifer marin? Continuă Sevilla, sporind un pic volumul vocii. Pentru că posedă însuşirea pe care noi, oamenii, o numim inteligență. Cu alte cuvinte, pentru că inteligența lui ni se pare destul de apropiată de a noastră, pentru ca să-i putem înțelege acțiunile, raționând prin analogie.

Sevilla făcu o scurtă pauză, îşi privi auditoriu], şi se întrebă dacă acesta nu e pe cale să decroşeze.

„Toate cetaceele sunt inteligente, continuă el, şi dacă, dintre toate cetaceele am ales delfinul ca obiect de studiu, l-am ales pentru că e mai mic şi, dacă pot îndrăzni să spun, mai maniabil decât verii săi, balenele, caşaloții sau epolarzii. *Tursiops truncatus,* sau „delfinul cu nas de butelie”, pe care

îl preferăm tuturor celorlalți, nu depăşeşte trei metri în lungime. Exemplarele mijlocii măsoară doi metri şi cincizeci, la o greutate de o sută şi cincizeci de kilograme. Este deci perfect transportabil cu automobilul sau cu avionul. Nu necesită decât un bazin de mărimea unei piscine şi, cu toate că implică un personal de pază destul de serios, întreținerea lui nu e prea costisitoare: vreo douăsprezece kilograme de peşte pe zi.

„Dar ceea ce face din delfin un animal ideal pentru cercetări, este extraordinara lui gentilețe. Această gentilețe nu e o slăbiciune. Delfinul e în stare să ucidă un rechin de talie mare cu o singură lovitură a puternicei sale fălci, dată în urechi. În plus, mai posedă două rânduri de colți foarte ascuțiți, patruzeci şi opt în total, şi ar putea, dacă ar vrea, să zdrobească brațul sau piciorul celor care îl capturează. Dar de când există omenirea nu se cunoaşte niciun caz în care delfinul să-şi fi întors armele împotriva speciei noastre. Ba mai mult decât atâta: cele mai multe animale domestice, când sunt supuse unei intervenții cât de cât dureroase, muşcă sau zgârie. Delfinul acceptă durerea care i se impune, fără să se împotrivească şi fără să devină vreodată agresiv. S-ar zice că are față de om o atitudine preconceptută, de inepuizabilă bunăvoință. Încă din antichitate trece, de altfel, drept un animal care caută tovărăşia oamenilor, mai ales pe cea a copiilor. Capturat în stare sălbatică, se îmblânzeşte cu o iuțeală uimitoare şi acceptă cu plăcere dezmierdările.

Sevilla făcu o pauză. În ochii auditoarelor sale simțise o anumită înduioşare şi, fiind el însuşi un mare prieten al animalelor, gusta această emoție şi se oprea apoi ca să ia parte la ca. *Suntem un popor de oameni bum,* se gândi cu elan.

„Alpers, reluă el după o clipă, povesteşte o istorioară foarte nostimă despre gentilețea delfinilor. În ziua de

Crăciun 1955, în Noua-Zeelandă, în apropiere de o mică plajă numită Opononi, un delfin sau, mai exact, o delfină apăru, se amestecă printre cei ce se scăldau şi, spre stupefacţia generală, începu să se joace cu ei. Delfina avea o preferinţă deosebită pentru copii şi se lăsa în voia lor, fără să manifeste vreo teamă. Când i se arunca o minge, o prindea între dinţi, o arunca în aer, foarte sus şi foarte departe, apoi demara cu mare viteză pentru a se găsi sub ea şi izbuti fără greş s-o înşface, înainte ca mingea să atingă apa. Se deda astfel unui joc pe care nu i-l arătase nimeni. Îşi potrivea mingea sub pântec, plonja cu ea în apă şi, când ajungea la o anumită adâncime, îi dădea drumul. Mingea ţâşnea atunci afară din apă, delfina se repezea ca să se găsească exact sub punctul de cădere şi, în clipa când mingea cădea, o lovea zdravăn cu aripioara de la coadă, cum ar fi lovit-o cu o crosă de criket. Când nu avea minge, se ducea să caute o sticlă de bere pe fundul mării şi şi-o punea în echilibru pe bot... Pe scurt, nu se mulţumea să se joace cu copiii, dar îi şi distra.

„E de prisos, să vă spun că faima delfinei Opo – aşa o porecliseră copiii – se întinse în toată Noua-Zeelandă. Lumea veni din toate colţurile insulei şi din insulele vecine, ca s-o vadă. Se produse atunci, după observatori, un fenomen ciudat. Gentileţea animalului îi molipsi pe oameni. Seara, pe plajă, necunoscuţi îşi adresau cuvântul şi îşi făceau servicii. Barierele sociale şi rasiale cădeau, Opononi devenea satul prieteniei.” În mintea cam somnolentă în clipa aceea a lui Mrs. Jameson, cuvântul *social,* urmat atât de aproape de cuvântul *rasial,* declanşă un semnal de alarmă: se îndreptă de spate pe scăunaşul ei scund, îşi strânse buzele şi îl privi pe Sevilla cu un aer totodată sever şi speriat, ca pentru a-l avertiza că sub picioarele lui se cască o prăpastie. Dar Sevilla nu văzu nimic. Era cu totul absorbit de subiect.

„Aş ţine, reluă el, cu o sclipire de duioşie în ochii săi întunecaţi, să vă spun mai multe despre predispoziţiile agreabile ale delfinilor, dar n-aş fi cu totul în subiect. Doresc, totuşi, să subliniez că eu consider drept un mare privilegiu posibilitatea de a-mi petrece viaţa studiind acest splendid animal. Este un tovarăş delicios, inteligent, glumeţ, afectuos. Deşi toate aţi văzut delfini, am aici, zise el, scoţând o fotografie din portofel şi întinzându-i-o lui Mrs. Jameson, o fotografie a unuia dintre subiecţii mei şi nu pot rezista plăcerii de a vi-o arata. A fost fotografiat în timp ce se juca în bazin cu asistenta mea, Arlette Lafeuille (ca e de origină canadiană, de unde numele ei francez). În fotografic se vede foarte bine linia gurii. Vorbesc despre delfin... (râsete). Larg despicată, sinuoasă, ridicată la colţuri. Linia ci specială îi dă aerul că zâmbeşte, şi că zâmbeşte ştrengăreşte. De fapt – reluă el, în timp ce fotografia circula din mână în mână – această impresie, oricât de subiectivă ar fi, nu e falsă: delfinul este animalul cel mai vesel şi mai jucăuş din lume."

Sevilla aşteptă ca fotografia să se înapoieze în mâinile sale şi ca murmurele să se potolească.

„Am spus că delfinul e foarte inteligent şi aş vrea să arăt cum ajungem la această concluzie. Prima indicaţie: greutatea creierului. Este în medie de 1700 grame la delfin, de 1400 grame la om, de 350 grame la cimpanzeu. Iată o realitate care ne îngăduie să întrevedem cu certitudine capacităţile delfinului, dar care este totuşi greu de interpretat cu precizie. Raportul dintre greutatea creierului şi greutatea totală a corpului, care fusese reţinută de către anumiţi cercetători pentru a stabili o clasificare intelectuală comparativă a omului, delfinului, maimuţei şi elefantului, parc azi abandonat. Studiul anatomic pare mai concludent. El este tot în avantajul delfinului. Deoarece creierul lui, ca şi cel al omului, este un creier complex, dens, bogat în celule. Asemănarea cu encefalul uman este izbitoare mai ales în

ceea ce priveşte dezvoltarea importantă a cerebelului şi a scoarţei cerebrale”

Sevilla făcu o pauză. Cerebel, scoarţă cerebrală... oare trebuie să explice aceşti termeni? O privi pe Mrs. Jameson, dar aceasta, cu trunchiul ghemuit, cu ochii pe jumătate închişi, părea retrasă într-o regiune din sinea ei unde simplitatea vocabularului conferenţiarului nu mai avea importanţă.

„Un alt motiv de a crede în inteligenţa delfinului, reluă Sevilla, este, bineînţeles, comportarea lui. Ştiţi cum s-au înmulţit acvariile de la un capăt la celălalt al Statelor Unite şi de ce succes se bucură spectacolele în care sunt prezentaţi delfinii. Dacă aţi văzut una dintre aceste şedinţe, veţi fi de acord cu mine: numerele delfinului nu conţin nimic din rutina melancolică a animalului de circ. Acesta este un sclav, pedepsit dacă lucrează rău, răsplătit dacă lucrează bine; ascultă orbeşte şi ca un automat de omul care l-a dresat şi numai de el. Delfinul acceptă răsplata, pentru că face parte din joc, dar refuză orice pedeapsă. Este atât de mulţumit că-şi execută numărul, încât îl va executa cu oricine, cu condiţia să i se dea semnalele corecte. În plus, se amuză, îi place să lucreze, se bucură de aplauze. Omul care îi arată numerele nu este un îmblânzitor, ci un prieten. De pildă, i se arată cum să apuce o minge între dinţi, să-şi scoată jumătate de trup din apă şi, cu o puternică mişcare a gâtului, să trimită mingea într-un coş de baschet, fixat deasupra bazinului. De îndată ce delfinul înţelege ce se aşteaptă de la el, nu mai C nevoie să fie îmboldit, ca să-şi repete încercările. Le va repeta el singur, de atâtea ori de câte ori <a fi nevoie ca să-şi corijeze erorile. Nu este un animal pe care omul îl dresează, ci un atlet care se antrenează.

„Inteligenţa delfinului este şi mai vădită atunci când se distrează. Ştiţi cât de fascinant este să priveşti joaca

animalelor tinere. Seriozitate şi comicărie, grație şi stângăcie, amestecul este admirabil. Dar în jocul delfinului mai este şi altceva.

„Un tânăr delfin descoperă din întâmplare că dacă o pană de pelican este lăsată să cadă exact sub unul dintre robinetele care îi alimentează bazinul, curentul o duce la celălalt capăt al bazinului. După care nu mai are altceva de făcut decât s-o urmărească, pentru ca s-o prindă. E încântat că a descoperit acest divertisment şi îl reîncepe de zece, de douăzeci, de treizeci de ori O tânără femelă observă manevra şi intervine ca s-o perfecționeze. În loc să lase pana să cadă exact sub jet, o abandonează în vârtejul care se formează acolo. În contact cu apa. Pana începe atunci să se învârtească la periferia vârtejului şi, înainte ca să fie suptă de către centru şi să coboare o dată cu curentul, trec două sau trei secunde, de care delfina profită pentru a se duce să se posteze pe parcursul penei şi s-o prindă când trece. Tânărul delfin o imită. Curând, se asociază amândoi. Se duc pe rând, câte unul, să ducă pana în vârtej, în timp ce celălalt aşteaptă cu vreo câțiva metri mai la vale. Desigur, se observă, la anumite insecte, activități foarte complexe, dar acelea sunt activități stereotipe, neperfectibile şi care nu au, ca punct de plecare, inițiativa unui individ. La delfini, un individ creează un joc, alții îl perfecționează, mai mulți îl joacă. Aici este creație inteligentă, organizarea jocului în echipă şi o capacitate de atenție foarte rară în lumea animală.”

Sevilla făcu o pauză şi, pentru prima dată de când începuse să vorbească, îşi lăsă privirea să zăbovească pe cele două sau trei chipuri frumoase pe care le zărise la început. Era încă la fel de plin de subiectul lui, dar simțea nevoia să se abată, înainte de a-şi relua avântul. „Fata asta”,

îşi zise el în gând, privind-o pe sudistă,[8] „are un oval minunat”. În aceeaşi clipă sudista îşi întoarse capul cu vreo câteva grade spre dreapta; desenul gingaş al feţei sale se profilă în poziţie de trei sferturi pe peretele tapetat cu catifea de culoare închisă. Fata îi aruncă dintr-o parte lui Sevilla o privire rapidă şi, coborându-şi numaidecât, încet, pleoapele peste ochii negri, păru că se închide în sine, asupra unor comori tainice. Totul fu admirabil cronometrat: poziţia feţei, promptitudinea privirii şi încetineala lăsării cortinei. „E o şmecheră, îşi zise Sevilla, cu un mic fior de plăcere. Întreruperea nu durase mai mult de o secundă, dar când îşi reluă expunerea, se simţi considerabil înviorat.

„Aţi întâlnit fără îndoială oameni care vă spun, vorbind despre câinele lor: „Ce deştept e! Nu-i lipseşte decât graiul!” Bineînţeles că această frază conţine o contradicţie nevinovată. Căci tocmai limbajul este testul adevăratei inteligenţe. Încercarea de a măsura gradul de inteligenţă al delfinului echivalează cu întrebarea dacă este în stare să comunice cu semenii săi.

„Delfinul nu emite sunete cu gura, ci cu narina, o mică deschizătură situată înapoia frunţii, care îi serveşte la respiraţie şi se închide cu ajutorul unei valvule când animalul se cufundă sub apă. Organele sale de fonaţie sunt aşadar diferite de ale noastre, dar îngăduie, totuşi, o anumită suplețe de utilizare.

„Căci sunetele pe care delfinul este în stare să le moduleze sunt numeroase şi variate. Se deosebesc scârţâituri – destul de asemănătoare cu cele produse de balamalele unei uşi prost unse – schelălăituri, zăngănituri, bubuituri, multe

[8] Câtuşi de puţin originară din statele din Sud, ea descindea dintr-un străbunic italian, un om rotofei, cu înfăţişare foarte vulgară, şi care făcuse avere în comerţul de băcănie angro. Totuşi, lui îi datora ea faţa de madonă cu gâtul prerafaelit (N.A.).

fluierături, în sfârşit, alte zgomote pe care le-aş califica de nepoliticoase (zâmbete).

„Sunt oare delfinii în stare să-şi comunice informaţii cu ajutorul sunetelor? Aceasta este problema. Este vorba de informaţii complexe, în rândul cărora nu pun chemările în ajutor ale unui animal rănit, adresate tovarăşilor săi, nici, în momentul împerecherii amoroase, violenta chemare la ordine de către mascul a partenerei sale, când aceasta pare că vrea să se depărteze de el sau să se intereseze de un altul. Pentru aceasta – tradus în limbaj omenesc –, un simplu mârâit ar fi de ajuns (râsete).

„Se înţelege de la sine că un limbaj adevărat presupune o comunicare la un nivel mai puţin elementar. Lumea este dispusă astăzi să creadă că delfinii sunt în. Stare de astfel de comunicaţii. Desigur, nu avem de a face aici decât cu presupuneri, dar ele sunt de pe acum, ca atare, destul de impresionante.

„Iată una dintre experienţele pe care se întemeiază aceste presupuneri: doi delfini, un mascul şi o femelă, sunt despărţiţi printr-o plasă întinsă de la un capăt la celălalt al unui bazin. În faţa fiecăruia dintre ei se instalează un tablou cu trei lumini de culori diferite, iar sub apă, la îndemâna lor, câte trei palete. Când pe tablou se aprinde lumina verde, delfinul trebuie să apese cu botul pe paleta din dreapta; dacă se aprinde lumina roşie, pe paleta din stânga; iar când apare lumina albă, pe paleta din mijloc. Se aprind rând pe rând cele trei lumini, într-o ordine variabilă şi în serie; dacă delfinul reuşeşte o serie, i se dă un peşte.

„La câteva minute după ce s-a propus o seric femelei, se propune aceeaşi serie masculului, în partea lui de bazin şi pe tabloul din faţa lui. Se observă atunci că masculul o ia înaintea luminilor care apar pe tablou şi apasă pe paletele corespunzătoare înainte chiar ca ele să se aprindă. Această constatare devine punctul de plecare al Unor noi experienţe.

Se montează un ecran opac între mascul şi femelă, aşa ca acesta să nu poată vedea şi deci să nu poată „copia” ceea ce a făcut ea înaintea lui. Se reia experiența. Lucru surprinzător: dă acelaşi rezultat. Masculul, tot aşa, o ia înaintea întrebărilor. Aşa dar nu prin văz a fost informat masculul.

„Atunci, lucrurile sunt împinse mai departe. Se ridică un ecran fonic pe toată lungimea bazinului, între mascul şi femelă, în aşa fel încât să se evite orice comunicare verbala de la unul la celălalt. Într-adevăr, s-a observat «că femela, în timp ce răspunde la test, nu încetează de a emite sunete. După montarea ecranului fonic, se propune o serie de lumini femelei, iar ea răspunde. Dar de data aceasta, şi pentru prima dată, masculul, când vine rândul lui, aşteaptă ca luminile sa se aprindă pe tablou, pentru ca să reacționeze.

„Se practică atunci în ecranul fonic o deschizătură, care permite perechii să comunice prin sunete. Se reîncep testele şi, iarăşi, masculul devansează întrebările. Aşadar, numai datorită sunetelor emise de către femelă a fost informat masculul (viu interes). Totul se petrece deci ca şi cum femela, apăsând pe diferitele palete, i-ar spune soțului ei, care nu poate s-o vadă: „Apăs pe paleta din stânga, apoi pe paleta din dreapta, apoi pe paleta din centru, apoi iar pe paleta din dreapta şi grăbeşte-te să faci la fel, pentru că la capătul seriei ai să primeşti un peşte...” (râsete şi înduioşări).

„Dacă o astfel de comunicație există (şi cum să nu admitem că există?), ea pune în joc noțiuni atât de abstracte ca dreapta, stânga, centru, şi implică, pentru a fi vehiculată, un veritabil limbaj”[9].

---

[9] Această experiență se datorează doctorului Bastian. (N.A.).

„Alți cercetători se ocupă cu colecționarea diferitelor sunete emise de către delfini, transformându-le în forme luminoase, care sunt fotografiate pe plăci. Dacă vom ajunge într-o bună zi să decodificăm aceste plăci cu ajutorul contextului experimental sau al situației trăite de animal, vom păşi, poate, pe calea unei cunoaşteri cel puțin elementare a limbajului delfinilor.

„A doua etapă, dar poate că e foarte pretențios s-o considerăm de pe acum, ar fi ca, pe baza cunoaşterii de către noi a delfinezei, să-i învățăm pe delfini rudimentele limbajului omenesc. Geea ce presupune, bineînțeles, că delfinul este în stare să imite sunetele omului. Acesta este, după cum ştiți, punctul de vedere al doctorului Lilly, care îşi dă osteneala în prezent să-i învețe pe delfinii săi englezeşte.

„Totuşi, trecerea de la delfineză la limbajul omenesc implică, la animal, un salt înainte atât de prodigios, încât ar fi cuminte să punem capăt escaladării acestor „dacă" atât de numeroşi, care ne-au adus până aici şi să refuzăm de a mai înainta pe calea presupunerilor.

Sevilla se opri, îşi privi auditoriul zâmbind, îşi înclină capul şi zise; „Vă mulțumesc pentru amabila dumneavoastră atenție. (Aplauze prelungite).

Sevilla reluă: „Vă stau la dispoziție pentru a răspunde la întrebări, numai dacă nu cumva sunteți de părere că am abuzat de timpul dumneavoastră." (Proteste).

Mrs. Jameson se sculă în picioare. Debordând de blândețe şi de tact, ținându-şi încrucişate la nivelul plexului mâinile grăsune şi încărcate cu inele, începu, cu vocea ci din gât, să-i aducă mulțumiri conferențiarului. Întregul auditoriu întoarse spre ea nişte ochi atenți şi încetă îndată să asculte.

„... Şi sunt sigură, spuse în încheiere Mrs. Jameson, că suntem toate recunoscătoare domnului profesor Sevilla că ne-a sugerat chiar dânsul să-i punem întrebări. (Aplauze).

Mrs. Jameson luă loc. Se făcu tăcere, tăcerea se prelungi, deveni jenantă. Urmară şoapte, o mică tuse, schimburi de priviri. O tânără fată, cam osoasă, care stătea în rândul întâi, îl privea pe profesorul Sevilla intens, cu un ochi cercetător, de după nişte ochelari mari cu ramă de baga.

— Am să dau chiar eu exemplul bun, zise Mrs. Jameson cu un ton suav, ca şi cum n-ar fi ştiut că toată lumea aştepta ca ea să vorbească prima. Mr. Sevilla, reluă ea, întorcându-şi spre el buza de meru, aţi vorbit despre *occanarii* şi despre succesul shows[10]-urilor lor. Aţi mai spus şi că ele se înmulţesc de la un capăt la altul al S.U.A. Presupun deci că sunt afaceri rentabile. Nu?

— Foarte rentabile, zise Sevilla cu o mică sclipire veselă în fundul ochilor. Cu titlu absolut informativ, ştiu că unul dintre ele a realizat anul acesta o cifră de afaceri de patru milioane de dolari. Bineînţeles, cheltuielile generale sunt importante. Şi e nevoie de timp şi de răbdare pentru a pune pe picioare un program care să atragă lumea. Publicul se plictiseşte de orice, chiar şi de delfini.

Fata osoasă ridică mâna, dar sudista i-o luă înainte:

— Mr. Sevilla, zise ea întorcându-şi pe trei sferturi deliciosul oval şi coborându-şi pe jumătate pleoapele, se poate creşte un delfin într-o piscină particulară?

— Desigur, dacă piscina dumneavoastră e încălzită.

— Dar problema apei dulci?

— Puteţi să cumpăraţi săruri de mare la o salină maritimă şi să le diluaţi în piscina dumneavoastră; este o chestiune de dozaj.

— Cât costă un delfin când îl cumperi?

— 1 200 dolari franco New-York.[11]

---

[10] Spectacole (engl.).

[11] 6 000 franci francezi.

— Dar e pe gratis! zise sudista, cu o mirare amestecată cu dezaprobare.

Sevilla zâmbi.

— Paza este totuşi destul de costisitoare, zise el cu o voce liniştitoare. După părerea mea, trebuie să aveţi o persoană care să se ocupe de delfin. În caz contrar, delfinul se plictiseşte şi se prăpădeşte. Dar dacă aţi cumpăra o pereche.

— Se poate?

— Desigur. Totuşi, dacă aveţi copii, trebuie să vă previn că riscă să asiste, în perioada împerecherii amoroase, la spectacole cam violente.

Mrs. Jameson clipi, fata osoasă ridică mâna, dar sudista reluă:

— Dar de la cine se poate cumpăra o pereche de delfini?

— Există specialişti care-i prind.

— Puteţi să-mi daţi o adresă?

— Eu... n-o am la mine, minţi Sevilla.

Dădu jos piciorul pe care îl ţinuse peste celălalt şi reluă pe un ton neutru:

— Dar dacă vreţi să-mi telefonaţi mâine dimineaţă, am să vă dau adresa. Numărul meu este în carte.

Sudista îşi coborî încet pleoapele, iar Mrs. Jameson îşi crispa buzele groase. Aceştia doi, aproape sub nasul ci, ca nişte animale; buza groasă i se lăsă în jos şi avu loc în sinea ei ca o convulsie. John fusese atât de drăguţ în timpul logodnei. Ea stătea întinsă, cu mâinile ca gheaţa, pe patul colonial cu baldachin de muselină albă, albă ca şi rochia pe care abia şi-o scosese. El ieşise din camera de baie ca o gorilă; oh, John! John! Te urăsc; dar a murit, îşi zise ea cu mirare. Doliul îmi şedea bine, cheltuiam atâţia bani, casa era atât de tristă, atât de învechită, vroiam să schimb totul. Dorian, oare se numea pur şi simplu Dorian? „Mrs. Jameson, această catifea roşie va da demnitate salonului dumneavoastră.” Părul lui blond, uşor ondulat pe ceafă,

mâinile lungi, fine, vocea blândă şi muzicală; în piscină, pieptul lui neted, picioarele lui lungi şi graţioase, întorcea casa pe dos, cheltuia sume nebuneşti, absolut fabuloase. „Mrs. Jameson, am o idee...” cu aerul unui poet şi atât de graţios în toate mişcările. M-au costat scump ideile lui. „Scumpă Mrs. Jameson, sunt dezolat, trebuie să plec, mama e bolnavă.” Şi de atunci niciun cuvânt, niciun rând, scrisorile mele înapoiate, telegramele mele fără răspuns, fir-ar să fie de escroc. Un val de amărăciune plesni în ea ca un abces, avu un gust de fiere în gură şi un punct dureros în partea de sus a sânului drept. Durerea dădu înapoi; Mrs. Jameson se îndreptă de spate, ridică apoi capul şi îl măsură pe Sevilla ca şi cum nu l-ar fi văzut niciodată. Nişte animale, îşi zise ea cu dispreţ, toţi, toţi...

O doamnă de vreo cincizeci de ani, cu părul de culoare acaju nu prea convingătoare, ridică mâna şi zise:

— E delfinul pe cale să devină animai domestic?

Sevilla o privi pe interlocutoare cu simpatie. Chiar dacă n-ar fi vorbit decât pentru ea, nu şi-ar fi pierdut vremea.

— Întrebarea dumneavoastră este foarte interesantă, dar înainte de a răspunde, ar trebui să definim animalul domestic.

— Bine, atunci să. Încercăm, zise doamna cu antren. Să zicem că e un animal care acceptă să. Fie hrănit de om.

— Nu merge, hotărî Sevilla. Aproape toate animalele în captivitate acceptă să fie hrănite de om, inclusiv leul, tigrul, şarpele boa... în ceea, ce mă priveşte, aş prefera să spun că o specie este domestică atunci când acceptă să fie folosită de specia umană. Prin asta se deosebeşte animalul domestic de animalul îmblânzit. Animalul îmblânzit acceptă să aibă relaţii cu îmblânzitorul său, dar numai cu el şi într-un mod precar, cu toate accidentele pe care le poate comporta acesta. În plus, domesticirea are diferite trepte. În specia bovină, de pildă, femela este sută la sută domestică, dar

taurul rămâne destul de primejdios. Iar definiția domesticirii mi se pare aceasta: capacitatea de a întrebuința un animal fără pericol.

— Mi se pare, zise doamna cu părul acaju, că definiția i se poate aplica la fel de bine şi animalului îmblânzit.

Sevilla se gândi.

— Animalul îmblânzit nu e niciodată decât un individ. Domesticirea se referă la o specie întreagă.

— În cazul acesta, zise prompt doamna, delfinul încă nu este un animal domestic, de vreme ce majoritatea delfinilor trăiesc în stare sălbatică.

— Dar de îndată ce sunt capturați, spuse Sevilla privind-o cu interes, devin, toți, foarte prietenoşi. De altfel, adăugă ei după o clipă, problema se pune în prezent în termenii domesticirii unei noi specii animale, dar dacă într-o zi omul şi delfinul vor comunica prin grai, delfinii nu vor mai putea fi considerați animale şi va trebui să se definească alte relații.

— Poate, din păcate, relații de la stăpân la sclav.

— Sper din toată inima că nu, zise Sevilla cu emoție.

Doamna dădu din cap şi îi zâmbi. El îi răspunse la zâmbet şi îşi zise melancolic: nimic nu e perfect. Sub acest păr vopsit e un creier de bună calitate. Ce păcat că nu şi-a ales ca sediu capul sudistei. Pe aia, pe aia o cunosc ca şi cum aş fi făcut-o eu: snobism şi trufie, o sensibilitate rămasă ca de copil, sensualitate narcisică tocmai cât trebuie pentru a fi dezmierdată. Doamne sfinte, de ce trebuie să fiu atras de această bucată de carne fără suflet; n-are niciun sens această sete din mine, această febră, această obsesie a celuilalt sex (toți membrii familiei Sevilla erau catolici, mama lui Sevilla se ducea la biserică în fiecare dimineață cu cei doi băieți ai ei, care cântau în cor, şi în acest timp, cu genunchii răniți de scăunaş, ea se ruga, cu patimă, pentru

mântuirea sufletului fostului ci soț, care trăia la Miami cu o cubaneză).

Fata osoasă ridică mâna, dar irlando-americana fu mai iute:

— Ne-ați spus că marina S.U.A. Se interesează de cercetările dumneavoastră. Delfinul este susceptibil să servească unor scopuri militare?

Trupul lui Sevilla se crispă imperceptibil, dar fața lui rămase zâmbitoare.

— Întrebarea aceasta, zise el pe un ton vesel, ar trebui s-o puneți unui amiral. (Zâmbete).

— Se poate totuşi presupune, stărui irlandeza, că interesul marinei S.U.A. Pentru delfini nu este pur ştiinţific.

— Nu cunosc proiectele marinei S.U.A., zise Sevilla. Sunt absolut profan în materie. N-aş putea face decât presupuneri. Atâta pot să spun: poliția folosește câini; de ce n-ar folosi marina delfini?

— După tot ceea ce ne-ați spus, ar însemna să-i subestimăm pe delfini, punându-i în aceeaşi categorie cu câinii.

El o privi. Irlandeza avea ochi de un albastru de nu-mă-uita, incredibil de tinereşti, de nevinovați şi de neînduplecați. Ți-o puteai perfect închipui la Roma, pe vremea lui Nero, învăluită într-un veşmânt alb, lung, arzând de vie pe o cruce, pentru a nu se lepăda de Isus.

— Aveți dreptate, zise Sevilla. Se pot aştepta din partea lor alte servicii. Dar n-aş putea să vă spun care. Nu e treaba mea. Şi nu vreau să emit ipoteze.

— Socot totuşi, zise irlandeza, că ar trebui să vă preocupe de pe acum aplicațiile practice ale propriilor dumneavoastră cercetări, ca să nu vă pară rău, mai târziu, că le-ați efectuat.

Se produse oarecare mişcare în auditoriu, iar Mrs. Jameson încruntă sprâncenele.

— Să nu exagerăm, zise Sevilla, făcând un gest cu mâna. Simpaticii noştri delfini n-au nimic comun cu bomba „H”.

Câteva persoane zâmbiră, dar faţa irlandezei rămase serioasă, încordată, preocupată.

— Am impresia, interveni Mrs. Jameson, că este cineva care cere mai de mult cuvântul. Miss Anderson?

Fata osoasă tresări; ochelarii mari îi lunecară până pe vârful nasului. Îi puse la loc cu ajutorul unui deget arătător exagerat de lung, îşi umflă pieptul plat cu o mişcare bruscă, şi-şi aţinti asupra lui Sevilla ochii pătrunzători.

— Aţi spus, începu ea cu un aer de seriozitate şi de interes, că modul de reproducere al delfinilor este cel al mamiferelor. Mi se pare, totuşi, că toate aceste operaţii, împerecherea, naşterea, alăptarea, nu sunt posibile fără dificultăţi, pentru că se efectuează în suspensie în apă şi uneori, fără îndoială, pe vreme de hulă puternică. Aţi putea, poate, să ne precizaţi...

Mrs. Jameson se sculă...

— Propun, zise ea cu un tact zdrobitor, să nu mai abuzăm de răbdarea domnului profesor Sevilla şi să trecem în camera de alături, să luăm împreună ceva răcoritor.

II

O încăpere igienic goală: nicio revistă, nicio hârtie, trei fotolii, o măsuţă cu o scrumieră, iar pe pereţii ripolinaţi trei gravuri înfăţişând nişte *Ocean Clippers,* cu toate pânzele sus, pe vreme de furtună. C privi corăbiile plictisit, simţi o crispaţie în regiunea stomacului. Fără să fie acută, ducerea era continuă; nu părea să vină din interiorul organelor, ci din învelişul lor. Era mai ales o greutate, o contracţie penibilă a muşchilor, iradia în jos până la pântece şi în sus, sub coaste, ajungea uneori până la vertebre. C avea impresia că dacă ar izbuti să se lungească, să-şi întindă

picioarele şi să-şi destindă muşchii, organele dureroase şi-ar relua locul. Dar nu era adevărat, suferința nu înceta niciodată. De altfel nici nu era o suferință adevărată, ci mai degrabă o jenă vagă, difuză, stăruitoare, insuportabilă. Putea s-o uite mai bine de o oră, fără întrerupere, dacă-şi concentra atenția, dar îi revenea cu o penibilă regularitate; chiar noaptea, somnul îi pierea, totul se tulbura, nervii erau în stare de alarmă; obosea mai repede, îşi revenea mai încet. C se prăbuşi în fotoliu şi închise ochii.

În aceeaşi clipă, capul blond al lui Johnnie i se rostogoli pe braț. Avu un scurt spasm, buzele sorbiră aerul cu un tremur convulsiv; urmă o scurtă destindere a picioarelor şi atâta tot. Erau culcați într-o orezărie, înconjurați de un nor de țânțari mov, de gloanțe, de schijele obuzelor de mortiere. Un G.I. Zise în spate: *„S-a isprăvit cu el”,* a trebuit să aştepte noaptea pentru ca elicopterele să poată ateriza! Infirmierul din elicopter aduna plăcuțele matricole ale morților. Privirea lui o întâlni pe a mea. Avea aerul trist şi amar; scutură plăcuțele în căuşul palmei şi zise: „Ce *puțin loc ocupa zece americani!”*

„Dați-mi voie să mă prezint, răsună o voce, mă numesc David Keith Adams, Mr. Lorrimer vă aşteaptă”. Era un om de vreo patruzeci de ani, înalt, slab, cu fața prelungă, cu ochii negri, înfundați în orbite, cu buzele şerpuite. „Încântat de cunoştință, Mr. Adams, zise G“. Se duseră în tăcere într-un culoar îngust, ripolinat, interminabil, ca un culoar de vapor. O uşă se deschise. „Încântat de cunoştință, Mr. C, zise Lorrimer, vreți să luați loc?”

C avu impresia că-şi pune zâmbetul pe trăsăturile feței ca o mască. „Îmi dați voie?”, zise el cu antren şi, ridicându-se, întinse tabachera către Lorrimer, peste birou. Acesta îl învălui cu o privire rapidă: fața rumenă, ochii duri, zâmbetul cordial şi fals. „Un Upmann?” zise Lorrimer. Țigările din tabacheră erau foarte înghesuite; nu izbutea s-o scoată pe

cea aleasă. C, zâmbind, îşi coborî pleoapele şi-şi plimbă privirea vie, profesională, pe deasupra biroului; pe semne că au ascuns microfonul într-unul dintre picioarele biroului, gândi. Pe masă nu se găsea nicio hârtie, carte, bloc-notes sau stilo; un miracol de goliciune distinsă, ca şi frumoasa faţă fină, brună, impasibilă a lui Mr. Lorrimer. Eleganţa strictă, forma fizică desăvârşită, părul negru ca frumosul degradeu cenuşiu-alb al tâmplelor, ridurile nobile, nasul uşor acvilin, toate îi dădeau aerul unui actor. C, cu braţul întins deasupra biroului, continua să-i zâmbească lui Lorrimer cu un aer amabil, calificându-l drept unul dintre acei încrezuţi neruşinaţi din Boston care pronunţă z-urile ca englezii.

— Un Upmann, zise Lorrimer pipăind ţigara cu degetele lui fine. Le aduceţi de la Paris, Mr. G?

— O să vă miraţi, Mr. Lorrimer, le primesc direct de la Havana.

— Atunci, zise Lorrimer ridicând o sprinceană, blocada noastră e ineficace.

— N-aş spune asta. Mr. Adams, un Upmann?

— Mulţumesc, nu fumez.

— Funcţiile mele, zise C, mă pun uneori în legătură cu oameni care se duc în Cuba şi care vin de acolo.

— Înţeleg, zise Lorrimer, iar faţa i se posomori.

C zâmbea. Faţa lui blondă şi rumenă avea acel aer de jovialitate serioasă care îi ajutase atât de mult în carieră. Distrat şi gânditor, Lorrimer scoase un briceguş din buzunar şi începu să taie capătul rotunjit al ţigării, cu gesturi precise, minuţioase. „Este evident, gândi, că nu mă pot aştepta să taie vârful ţigării muşcând-o cu dinţii, şi să-l scuipe apoi pe covor, dar e sâcâitor acest ritual, nici nu se sinchiseşte de mine, nu se grăbeşte, mă desfide. Pentru el există două feluri de a servi S.U.A.: un mod nobil „al lui, şi un mod ignobil, al meu. Pun rămăşag că ţigaretul ăsta de

fildeş sculptat vine de-a dreptul de la Hong-Kong. Dar bricheta? O fi de aur? Aş, de unde, e o simplă ut*ility-ligbter d*e fier, cadou de la un prieten britanic din timpul războiului, însuşi tipul suvenirului glorios şi al sărăciei rafinate". Enervat, C întoarse capul şi se uită pe fereastră, sub arţari. Anacostia îşi rostogolea valurile noroioase de culoarea ciocolatei. „E un nimic faimosul lor fluviu, la urma urmei, şi gustul ăsta pentru vechituri, tunurile astea pline de coclealã şi, în gura unuia dintre ele, să vezi şi să nu crezi, un cuib de păsări, ce simbol pentru un pacifist îndrăcit, iată ce vor expedia tunurile noastre, cuiburi de rândunele!"

— Ei, Mr. C, zise Lorrimer trăgând un fum din Upmann-ul său. Cu ce vă pot fi de folos?

— Ne-am gândit, zise C, că ar fi timpul să începem să ne interesăm de delfini în general şi nu neapărat de delfinii americani, dacă înţelegeţi ce vreau să spun...

Lorrimer înclină capul.

— Şi în această privinţă, fiind profan, aş vrea să vă pun câteva întrebări.

— Puneţi-le, zise Lorrimer cu răceală.

C îşi puse picior peste picior, stomacul i se crispă, se simţi iritat: „Umblă cu mine cu penseta, măgarul." Numaidecât, parcă s-ar fi aprins un semnalizator de pericol. Undeva, în mintea lui, se produse ca un fel de declic, totul se şterse. Învăţase să-şi controleze emoţiile până la a şi le suprima, după voinţă, într-o fracţiune de secundă. Îl privi pe Lorrimer, iar faţa lui blondă, rumenă zâmbi prietenos.

— Prima întrebare: sovieticii se interesează de delfini?

— Desigur. Publică în limba rusă lucrările noastre.

C îl privea a. Lent, amabil. „E întocmai cum m-am gândit, accentul din Boston, intonaţia rafinată, articulaţia precisă, suprema distincţie fonetică".

— Dar ei, zise el, unde au ajuns cu cercetările?

— Geea ce publică, şi publică foarte puţin, nu pare să indice că ar fi prea înaintaţi.

C îl privi pe Lorrimer.

— Dacă înţeleg bine, sovieticii profită de cercetările noastre, iar noi nu profităm de ale lor.

Lorrimer zâmbi. Când zâmbea, partea din dreapta a buzei de sus i se umfla şi i se arcuia, ceea ce dădea fizionomiei lui un aer de inefabilă superioritate.

— Situaţia nu e chiar atât de scandaloasă pe cât se pare. Pentru delfini, ne aflăm încă la cercetările de bază. În acest stadiu, secretul n-ar fi numai inutil, ci chiar dăunător.

— De ce?

— Avem în S.U.A. Mai multe echipe care lucrează pe delfini, unele subvenţionate de agenţiile de stat, altele de anumite mari firme particulare, la *Lockheed.* Cercetările s-ar poticni dacă niciuna dintre aceste echipe nu şi-ar publica rezultatele.

— Dar difuzarea rezultatelor nu s-ar putea restrânge numai la cercetători?

— Ar fi greu. S.U.A. Numără în prezent numeroşi delfinologi. În plus, un mare număr de cercetători străini lucrează pentru noi în ţările lor.

C îşi frecă nasul pe o nară.

— Cer scuze că mă repet, dar dacă toţi cercetătorii pe care îi subvenţionăm, străini sau americani, îşi publică lucrările, şi dacă sovieticii nu şi le publică pe ale lor, ei vor fi pe urmele noastre şi. Cine ştie, ne vor şi întrece.

— Câtuşi de puţin.

— De ce?

Lorrimer îşi ridică cu gravitate frumosul sau cap.

— Noi suntem singura ţară din lume în stare să cheltuiască în fiecare an sute de milioane de dolari pe delfini. Mai mult decât atât: suntem singura ţară din lume care subvenţionăm pe teritoriul nostru o sută cincizeci de

delfinologi, am spus bine, o sută cincizeci, fără a-i pune la socoteală pe delfinologii pe care îi subvenționăm în țările aliate.

Făcu o pauză; îl privi pe C; fața lui frumoasă luă o expresie de austeritate. Spuse, fără să ridice vocea:

— Nu vom fi niciodată ajunşi din urmă.

— Chiar dacă publicăm tot?

Lorrimer schiță un semizâmbet.

— În S.U.A., ca pretutindeni, există întotdeauna un decalaj între momentul în care savanții obțin rezultatele şi momentul în care le publică.

— Iată-mă pe jumătate liniştit.

— Am să vă liniştesc cu totul. Va veni probabil o zi în care, în loc să lăsăm ca fiecare laborator să aprecieze ce trebuie şi ce nu trebuie să publice, vom lua măsuri pentru păstrarea secretului.

— Şi anume când?...

— Când rezultatele delfinologilor noştri vor fi devenit exploatabile.

C făcu la rândul său o pauză şi îl privi pe Lorrimer.

— Şi clipa aceea n-a venit încă?

— Nu.

Lorrimer ezitase o fracțiune de secundă, dar C era prea bine antrenat ca să nu fi perceput ezitarea.

— Înțeleg, zise el cu încetineală că dacă. Faceți într-o zi *black-aut*[12], va fi aplicabil tuturor, inclusiv mie. Dar, pe de altă parte, aş vrea să mi se dea asigurări că voi avea întotdeauna informații suficiente şi că le voi avea întotdeauna destul de la timp, pentru a-mi orienta cercetările în străinătate.

— Le veți avea, zise Lorrimer sec.

---

[12] Camuflaj (engl.).

C închise pe jumătate ochii şi îl privi pe Lorrimer, frumoasa-i faţă austeră, cu cele zece porunci înscrise pe fiecare trăsătură. „Şi totuşi, gândi, dintre noi amândoi, omul auster nu este el, ci eu. El îşi mai permite încă luxul emoţiilor personale şi al aspiraţiilor morale”.

— Mr. Lorrimer, reluă C, aş ţine acum să primesc câteva amănunte care să-mi permită să imprim cercetărilor mele o orientare precisă. Aş vrea să ştiu, de pildă, ce anume din studiul delfinilor interesează mai îndeaproape forţele armate.

Lorrimer zâmbi, partea dreaptă a buzei de sus i se umflă, îl privi pe Adams şi zise scurt:

— Pielea.

— Pielea? se miră C.

Privirea lui trecu de la Lorrimer la Adams şi reveni la Lorrimer.

— În pielea asta se ascunde un mister profund, zise Adams, cu un aer oarecum amuzat.

C îi privi iar pe rând. Lorrimer făcu un gest vag cu ţigara:

— Explică, David, zise el cu condescendenţă.

— Mr. C, începu Adams, ce ştii despre pielea delfinului?

— Nimic, bineînţeles.

— Dar despre viteza lui de înot?

— E foarte mare, cred.

— A fost măsurată, Mr. C. Poate ajunge până la treizeci de noduri.

— Remarcabil.

— Uluitor.

— Şi ce amestec are aici pielea? zise C după o clipă.

— Se crede că delfinul îşi datorează viteza însuşirilor pielei sale. Aici sunt două teorii, reluă Adams: aceea a lui Max Kramer...

— Max Kramer? zise C cu vioiciune. Aşa aţi spus? Max Kramer? Expertul în rachete?

Adams aruncă o privire spre Lorrimer.

— El însuşi.

— Şi ce spune Max Kramer? întrebă C, redobândindu-şi deodată calmul.

— Că delfinul, de fapt, are două piei. O primă piele, cea mai profundă, care înveleşte stratul de grăsime, şi o a doua, pielea superficială, care acoperă nişte mici canale verticale umplute cu o materie spongioasă, saturată de apă. Această piele superficială explică, după Kramer, vitezele mari de înot ale delfinului. E foarte moale, foarte elastică, foarte sensibilă la cea mai mică presiune, şi se adânceşte şi se cutează în contact cu turbulenţele apei.

C închise ochii pe jumătate.

— Daţi-mi voie să vă întrerup. Ce numiţi dumneavoastră turbulenţa apei?

— Orice corp în mişcare în apă sau în aer creează o turbulenţă, sau, dacă preferaţi, mici vârtejuri, care îl frânează. După Kramer, pielea superficială a delfinului elimină aceste turbulenţe prin extraordinara ei elasticitate.

— Este o explicaţie ingenioasă.

— Mai este tuta. Nişte cercetători au constatat că pielea superficială a delfinului este foarte puternic irigată printr-o sumedenie de mici vase sanguine. La viteze mări, s-ar produce în aceste vase un brusc aflux de sânge, care ar degaja destule calorii pentru a încălzi stratul superficial de apă în contact cu epiderma. Această încălzire ar elimina turbulenţa.

Adams se opri, îi aruncă o privire lui Lorrimer şi reluă:

— Vedeţi, aşadar, Mr. C, care este interesul practic al acestor cercetări.

— Nu, zise C închizând ochii pe jumătate, vă cer scuze, dar nu văd.

Adams îl privi pe Lorrimer şi râse scurt.

— Ei bine! Să zicem că mulțumită delfinilor ne dăm scama astăzi mai bine ca înainte că hidrodinamismul şi aerodinamismul nu sunt numai chestiuni de formă, ci de îmbrăcăminte. Să presupunem ca dezlegăm misterul pielei delfinului. Atunci s-ar putea imita această piele printr-un procedeu industrial, pentru a îmbrăca apoi cu ea obiectele menite să se deplaseze în apă şi în aer. Sporul de viteză ar fi enorm!

— Vreți să spuneți sporul de viteză al rachetelor?

— Nu numai al rachetelor, dar şi al avioanelor, al submarinelor, al torpilelor.

Urmă o tăcere. C zise:

— Asta-i tot?

— Asta-i tot, conchise Adams.

C îi privi pe Adams şi pe Lorrimer cu un aer naiv.

— Sunt dezamăgit. Mă aşteptam să-mi spuneți că delfinii vorbesc englezeşte.

— Mr. C, zise Lorrimer arcuindu-şi buza de sus, nu trebuie să credeți tot ce spun ziariştii.

— Vasăzică, nu e nimic adevărat în poveştile acelea? Lorrimer făcu o mişcare din buze, care la un individ mai puțin distins ar fi putut trece drept strâmbătură.

— Duceți-vă la dr. Lilly, Mr. C, el vă va spune.

Se uită la ceas.

— Nu mai am decât două întrebări, zise C cu un zâmbet amabil.

— Cu plăcere, răspunse Lorrimer punându-şi arătătorul mâinii drepte pe buze şi privind tavanul.

— Este adevărat că delfinul se orientează perfect în apă fără nicio vizibilitate?

— Aşa am auzit.

Urmă o tăcere. „Măgarul”! Îşi zise C în gând. „A auzit!”...

— Ultima întrebare, ziseCG, delfinul poate într-adevăr să fie îmblânzit?

— Depinde de ceea ce înțelegeți prin îmblânzire, spuse Adams.

— Iată, de pildă, dacă dresorul i-ar da drumul în mare şi după câteva minute l-ar chema, s-ar întoarce?

— După câte ştiu, zise Lorrimer, experiența n-a fost încă încercată. Se sculă în picioare: Vă rog să mă scuzați, Mr. C, dar am acum o şedință şi am şi întârziat.

C se scula şi el.

— Vă cer scuze. V-am răpit mult din timpul dumneavoastră prețios.

— David are să vă însoțească, zise Lorrimer cu un zâmbet fugar. La revedere, Mr. C!

Uşa se închise. Lungul culoar lăcuit în alb. Adams îl luă pe C de braț.

Ei! Zise el întorcând capul spre dreapta, cum îl găsiți pe bătrân?

— Cam rigid.

— Vreți să spuneți că aşa s-a purtat cu dumneavoastră?

— Da.

— E rigid cu toată lumea.

Adams deschise uşa ascensorului şi-l lăsă pe C să treacă înaintea lui.

— Mulțumesc că m-ați însoțit, reluă C şi mi-ați permite ca, eventual, să vă telefonez, dacă am nevoie de vreo informație complementară?

— Cu cea mai mare plăcere, zise Adams, bătându-l pe umăr.

De îndată ce Adams reapăru în birou, Lorrimer se sculă cu o mişcare vioaie şi-i ieşi în întâmpinare. Avea acelaşi aer demn, dar în trăsăturile şi în atitudinea sa nu mai rămăsese nici urmă din rigiditatea cu care îl incomodase pe el.

— Ei! zise el vesel. Cu ce impresie a plecat?

— Ca eşti cam rigid, iar eu sunt mai mlădios şi totodată mai dispus să colaborez. Data viitoare va trece pe la mine.

Adăugă:

— Mi-a plăcut mult felul în care ai încercat să-l convingi că delfinologia sovietică nu-ți pricinuieşte nicio bătaie de cap.

— Am izbutit?

— Nu, nu cred. Nu e lipsit de intuiție şi ştie mai multe decât spune.

— Tocmai. Serviciile noastre mi-au telefonat adineauri. În primul rând, C nu este un mic agent banal, cum a pretins, ci unul din şefii informării ştiințifice.

— Retrospectiv, mă simt foarte onorat, zise Adams, cu un zâmbet abia schițat.

— În al doilea rând, C este licențiat în ştiințe fizice, licențiat al Universității din Yale...

— Şi a pus întrebări despre turbulență!

— Şi prin asta, după părerea mea, s-a demascat. Un ignorant s-ar fi prefăcut că ştie.

Cineva bătu în uşă.

— Intră! strigă Lorrimer.

Apăru un bărbat, care îi dădu lui Lorrimer o fotografie de dimensiuni mari şi plecă.

— Băieții noştri nu şi-au pierdut vremea, zise Lorrimer. Vino să vezi, David.

Adams ocoli biroul şi se aplecă peste umărul şefului său.

— Excelentă fotografie, remarcă el cu un râs scurt.

După o clipă adăugă:

— Fața asta rumenă respiră fățărnicie prin toți porii.

— Aş, exagerezi, zise Lorrimer. Sunt mulți americani care cultivă acest gen jovial.

Azvârli pe masă fotografia încă umedă.

— Asta e, zise el, cu un oftat. El ne spionează pe noi şi noi îl spionăm pe el. Ce absurditate!

— Mă întreb, zise Adams, dacă a reuşit să se aleagă cu ceva din convorbirea noastră.

— Nu cred. Dar să ne convingem.

Deschise un sertar. Apăru un telefon. Lorrimer luă receptorul.

— Pune-mi banda. De la început.

Se răsturnă în fotoliu şi, luând în mână fotografia, o privi de departe, înclinând capul lateral.

— Ce plagă, spionajul ăsta între servicii! Ce risipă de timp! Bietul C, când se duce seara acasă, cred că se uită pe gaura cheii, ca să se prindă pe el însuşi cum îşi goleşte buzunarele.

Adams începu să râdă. În aceeaşi clipă, vocea lui Lorrimer ieşi dintr-un dulap şi puse stăpânire pe încăpere.

— Un Upmann! Le aduceți de la Paris, Mr. C?

— O să vă mirați, Mr. Lorrimer: le primesc direct de la Havana.

— Atunci blocada noastră este ineficace.

— N-aş spune asta. Mr. Adams, un Upmann?...

Când banda se isprăvi, Lorrimer se sculă în picioare.

— Ei, David, ce părere ai despre mica noastră expunere? Adams zâmbi:

— E o capodoperă de analiză...

*

Încă de la ieşirea din avion, soarele californian îi căzuse peste craniu. Sta întins, gol şi umed, pe patul camerei la etajul al cincisprezecelea al hotelului: o mie şi cinci sute de camere asemănătoare, aceleaşi lămpi mari cu picioare în formă de ananasuri uriaşe, aceeaşi perdea cu flori mari, galbene şi verzi, aceeaşi baie înconjurată cu oglinzi culisante – când făceai duş, aveai impresia că eşti un peşte într-un acvariu. C transpira pe somiera metalică, tot metalice erau şi grinzişoarele imensului building de dormit; era înnebunitor să-ți imaginezi enormul stup şi neînsemnații oameni mărunți care se agitau în fiecare celulă timp ce o scurtă clipă înaintea morții, fiecare în mica lui nişă, pentru

somn, insomnie, dragoste, griji băneşti, planuri de sinucidere. Ce rost au toate astea, Dumnezeule, o absurditate, să-ţi vină să urli. C stătea pe pat, inert şi umed. Ce tâmpenie, să facă două duşuri unul după altul. Senzaţia plăcută nu dura nici cinci minute şi după aceea era mult mai rău, transpira, se înăbuşea, şi în acelaşi timp curentul rece al aerului condiţionat îi cădea pe cap şi pe părul încă umed. Se sculă, închise butonul de condiţionare, încercă să deschidă fereastra. Nu se deschidea. N-avea încotro: ori aerul rece ca gheaţa, ori înăbuşirea. Se trânti pe pat, istovit. Toţi nervii îi vibrau. Stomacul îi era încordat şi crispat, iar durerea vicleană, stăruitoare îi iradia până la ficat, sub coaste. Pântecul în care îşi înfigea degetele ca într-o cocă, să-şi facă masaj, îi era umflat. Se simţea atât de singur, încât fu nevoit să ridice receptorul şi s-o cheme pe Bessie la New-York. Era un idiot. Ce şi-ar fi spus? Ce era între ei? Câteva strâmbături, câteva cuvinte, multă plăcere, nici măcar un copil. „Nici nu mă mai ating de ea, îşi zise. Mă îngrozesc sânii ei mari, carnea ei moale. Ce mult mi-ar place să ciuruiesc, una din târfele astea, să-i trag un încărcător în grăsimea pântecului. De cinci ani am încetat să-mi achit prima de asigurare pe viaţă, dar aş vrea să pot învia la câteva secunde după moarte, ca să-i văd mutra. Are să se mărite cu primul cretin întâlnit în cale, are să fabrice alţi cretini, uite la ce servesc aceste ploşniţe, ca să perpetueze specia, nicio scofală!” Întinse mâna; ficatul, sub coaste, îl duru. Apucă plicul cu hârtia pe care agentul lui dactilografiase convorbirea dintre Lorrimer şi Adams după banda de magnetofon pe care continuase s-o imprime când C ieşise din birou. Reciti textul de la un capăt la celălalt. Ăştia doi îl luaseră drept un brânzoi. Ce comedie, silit să afle mai multe, să traverseze Statele Unite de la est la vest, să mă duc şi să-mi bag nasul la Point-Mugu, Doamne sfinte, chiar la Saigon! Treaba ajunsese destul de scârboasă şi de

complicată – erau atâtea agenții, servicii şi poliții care îşi petreceau vremea spionându-se, pizmuindu-se, dublându-se. Nu se mai isprăveşte o dată cu dispersarea, cu irosirea de mijloace, cu multitudinea de servicii, cu mania autospionajului. O să ajungem cu toții la balamuc din pricina surmenajului şi a electroşocului. Ridică receptorul şi ceru să fie trezit a doua zi la şapte dimineața. Luă apoi doua pilule mici şi le înghiți. Îi era imposibil să mai închidă un ochi fără pilule, iar a doua zi de dimineață se va simți atât de mâlos, încât va înghiți două pilule de *No-Doz,* ca să fie în formă la Point-Mugu. Un excitant ziua, un tranchilizant noaptea, ajunsese un adevărat drogat, fără a mai pune la socoteală Bourbon-ul, țigările. „Nu e de mirare că mă doare ficatul. Totul se va sfârşi curând într-o cutiuță, în fundul unei gropi. Şi atunci? Atunci ce-mi va păsa? Niciun țin să înviez!" Brațele îi atârnau pe pat, capul îi rămase în nemişcare, un nerv de la picior i se destinse. Se simți mai bine.

Mergea pe o şosea din Florida într-un Ford decapotabil, cu o fată în dreapta lui şi cu Johnnie în spate cu altă fată. Ce-o mai fi şi cu aiuritele astea? De altfel, uitase până şi cum le cheamă. Erau beți toți patru, el ceva mai puțin, conducea, vroia să ajungă intact la vila închiriată; conducea foarte încet. Johnnie se sculă în picioare pe bancheta din spate şi zise: „Aşteaptă, Bill Am să te ajut!" şi vâslea cu brațele în aer, râzând ca un nebun, cu fata agățată de el, ca să-l facă să se aşeze la loc. La vilă băuseră cu toții şi iar băuseră, şi mâncaseră puțin. Era călduț. Gerul era de un albastru profund, cu o lună rotundă de un galben portocaliu. Johnnie se sculase în picioare. „Doamne sfinte", zise el, „mă dezbrac în pielea goala! Şi tu, Bill, priveşte luna, parcă ar fi o fesă!" Fetele țipaseră. Adio civilizație! Zise Johnnie, toată lumea în pielea goală! Fetele se închiseseră într-o cameră piuind. A doua *zi* m-am sculat în pat cu Johnnie. Gapul lui

Johnnie pe pernă lângă al meu, iar brațul lui aruncat de-a curmezişul peste pieptul meu. Nu m-am clintit, uşa-fereastră dinspre terasă era larg deschisă, era soare afară, vedeam un colț de zid spoit în alb, care se detaşa pe cer, nu băgasem de seamă niciodată că e atât de frumos albul acestui zid pe albastrul cerului.

*

Bazinul circular strălucea sub soarele californian; în apa albastră, plină de reflexe, C privea evoluțiile delfinului. Acesta se tot învârtea, fără să obosească, la aproximativ un metru de la suprafață şi, pentru a respira, avea un mod foarte elegant de a se întoarce, fără a înceta înaintarea, aşa încât numai partea cu narina îi ieşea din apă. Partea lui caudală nu era verticală, ca la peşti, ci orizontală, iar mobilitatea ei nu cuprindea numai aripioara, ci toată partea musculoasă care o preceda. C urmări atent cu privirea delfinul. „La urma urmei, gândi C, această orizontalitate a caudalei explică abilitatea lui de a se mişca în plan vertical şi mai ales capacitatea lui de a țâşni afară din apă până la înălțimea etajului I, cum l-am văzut făcând la Miami. Pentru aceasta e de ajuns ca bazinul să fie destul de adânc, aşa încât delfinul să aibă loc suficient să se aşeze pe coadă în fundul apei şi să demareze de jos în sus cu destulă putere, spre a străpunge suprafața. Dar ceea ce mi s-a părut lucrul cel mai nemaipomenit în spectacolul de la Miami este dansul delfinului, când îşi scoate corpul pe trei sferturi din apă, se pune în echilibru în această poziție şi merge înapoi, cu ajutorul unor viguroase mişcări din coadă, de la un capăt la celălalt al bazinului. S-ar zice că e un om care merge de-a-ndăratelea. Dacă ne gândim bine, e mult mai extraordinar decât un câine, care face frumos sau chiar decât un dansator care lunecă pe o frânghie întinsă, deoarece verticalitatea delfinului în aer liber se barează numai şi numai pe mişcarea caudalei în apă, ceea ce presupune o

forță musculară şi un control al puterii cu adevărat uluitoare”.

Delfinul încetă rotirea în apă, se îndreptă spre C, rămase nemişcat la un metru de perete şi, înclinându-şi capul într-o parte, îl privi. Nu era ochiul rotund şi lipsit de expresie al unui peşte, ci un ochi aproape omenesc, mobil, şiret, gentil, plin de curiozitate. Delfinul întoarse capul în partea cealaltă şi îl privi pe C cu celălalt ochi, apoi îşi întredeschise uşor fălcile a căror linie şerpuită lăsă impresia că zâmbeşte şmechereşte.

Se scurseră câteva secunde. După terminarea inspecției şi constatând că C nu are de gând să se joace cu el, nici să-l mângâie, delfinul făcu stânga-mprejur, se depărtă şi îşi reîncepu rotocoalele. Fără nicio îndoială, numai caudala era propulsivă. Aripioarele laterale nu-i serveau decât pentru a vira sau pentru a-i asigura echilibrul, ca tălpile anti ruliu ale unei nave. Cât despre importanta aripioară dorsală, aceasta juca desigur acelaşi rol ca şi deriva unei mici corăbii cu pânze: acela de a asigura stabilitatea de mers şi de a permite viraje mai rapide.

Suplețea, uşurința şi puterea înotului delfinului erați impresionante. Trecerea lui prin apă nu crea, ca să spunem aşa, nicio vâltoare sau, mai degrabă, dacă exista o viitoare, ea nu se producea pe dâra lui, ci foarte slab la suprafața bazinului, unde erau vizibile câteva cavității: fenomen întru totul explicabil, deoarece caudala era orizontală, iar apa era respinsă de ea, în propulsie, de jos în sus. În schimb, în stratul de apă în care se deplasa delfinul, ochiul nu deosebea niciun vârtej. Mai mult decât atâta, nevoia delfinului de a veni pentru respirație la suprafață prezentând spatele, nu părea să-i frâneze cursa, atât de suplă şi atât de rotunjită îi era mişcarea cu care îşi ducea narina la aer. Bazinul era mult prea mic pentru a permite delfinului să folosească o zecime din viteza lui posibilă, dar

oricât de alene ar fi înotat, se simțea că dispune de însemnate rezerve de forță.

— Ați şi făcut cunoştință cu Dash, zise o voce jovială în spatele lui C.

C se întoarse.

— M. D. Morley, zise noul venit, întinzându-i o mână roşie ca o şuncă. Eu sunt cel însărcinat să vă fac onorurile. Fiți binevenit la baza navală de la Point-Mugu, Mr. C, continuă el cu o solemnitate ironică şi cordială. Şi dacă-mi îngăduiți să vă dau un sfat, ar fi să nu vă sinchisiți de protocol şi să vă scoateți haina.

— Bucuros, consimți C.

Morley era şi el numai în cămaşă. Avea fața rotundă, torsul rotund, ochii rotunzi, părul scurt creț; era imaginea însăşi a sănătății înfloritoare şi a bunei dispoziții, de pe un panou de publicitate pentru o renumită marcă de bere.

— S-o fi plictisind singur de tot, zise C, agitându-şi mâna în direcția lui Dash.

— Dar nu e singur! zise Morley. E legat prin telefon, sau mai bine zis prin hidrofon, cu Doris, care se găseşte în alt bazin.

— Se cunosc?

— Au trăit împreună în acelaşi bazin câtăva vreme. Nu au fost despărțiți decât pentru nevoile experienței: vroiam să le înregistrăm conversațiile.

— Vasăzică vorbesc?

— Şi încă cum! Ca doi îndrăgostiți la cele două capete ale unei linii telefonice.

— Dar cum se ştie că e o conversație adevărată?

— Nu vorbesc niciodată amândoi în acelaşi timp, ci unul după altul, ca şi cum ar fi un dialog, cu întrebări şi răspunsuri.

— Mr. Morley, zise C, după câte îmi amintesc, delfinii emit o mare varietate de zgomote, trosnete, mormăieli, schelălăieli...

— Da, dar în conversaţie folosesc mai ales fluierături. Şi aceste fluierături sunt foarte diferite unele de altele, ca durată, amplitudine, frecvenţă şi modulaţie. Se prea poate ca delfineza să fie o limbă şuierată, adăugă Morley, cu un aer de satisfacţie răspândit pe faţa lui rotundă.

— Atunci s-o decodificăm, zise C pe un ton glumeţ, dar ochii lui reci supravegheau cu atenţie faţa lui Morley.

— Asta ne străduim să facem, zise Morley pe acelaşi ton. Dar trebuie mai întâi să clasificăm sunetele.

Urmă o tăcere, după care C zise:

— Chiar fiind optimist, presupun că nu putem spera să avem curând rezultatul.

— Nu. Dar fiţi liniştit. Noi nu ne limităm la studiul şuierăturilor. Practic, atacăm problema pe toate feţele ei.

— De exemplu?

— De exemplu, încercam să-i învăţăm pe delfini vocalele engleze, făcându-i să le audă în frecvenţa şi modulaţia care le aparţin. Cu alte cuvinte, delfinizăm engleza, pentru a le-o face accesibilă.

— Adică, zise C, încercaţi să creaţi un *delphin-English,* analog cu *pidgin-English* vorbit de indigenii din Pacific. Şi reuşiţi?

— E prematur să spunem că reuşim. Dar staţi, am să vă arăt ceva.

Morley se aplecă, luă repede trei obiecte rânduite lângă peretele exterior al bazinului şi le azvârli în mijlocul oglinzii de apă. Abia când ajunseră la destinaţie, C le identifică: o

pălărie veche, gălbuie, gen sombrero, o minge roşie şi un baston scurt, vopsit în albastru[13].

— Dash, zise Morley, executând mici lovituri repetate pe peretele interior al bazinului, pentru a atrage atenţia delfinului.

Dash se îndreptă numaidecât spre Morley şi, ajuns la aproximativ un metru de perete, îşi scoase capul din apă.

— Pălăria! strigă Morley. Prinde pălăria!

Dash, fără ezitare, se îndreptă spre sombrero, plonjă, luă pălăria în bot şi i-o aduse lui Morley. Aceasta o apucă, o aruncă din nou în mijlocul oglinzii de apă şi strigă:

— Bastonul! Prinde bastonul!

Dash prinse bastonul între fălci, îl aduse, iar Morley îl puse numaidecât la loc, în joc.

— Mingea! strigă Morley. Prinde mingea!

— Bravo, zise C. I se întâmplă să se înşele?

— Uneori. Dar mă întreb dacă nu face într-adins, ca să mă tachineze. Bineînţeles, experienţa se situează la un nivel destul de modest. Dar utilitatea ei pedagogică nu este neglijabilă. Fixăm atenţia lui Dash, îl învăţăm să înveţe, îl obişnuim totodată cu sunetele omeneşti. În plus, va fi foarte interesant să ştim, continuându-ne experienţa cu alte obiecte, câte cuvinte englezeşti va ajunge el să înmagazineze şi să recunoască.

Morley se întrerupse, se uită la ceas şi zise:

— Veniţi cu mine, Mr. C. Aţi nimerit la ţanc. Ani să vă arăt ceva fascinant.

Îl duse cu paşi grăbiţi spre un bazin construit din duroplast, pe care un dig îngust îl despărţea de Pacific. Doi inşi, îmbrăcaţi în combinezoane negre de oameni-broască, erau ocupaţi cu harnaşarea unui delfin.

---

[13] Aceste trei obiecte au un punct comun care a determinat alegerea lor: sunt desemnate în engelzeşte prin rnonosilabe: hat, hall, stick. (N.A.).

— Vi-l prezint pe Bill, zise Morley. A făcut obiectul unui antrenament special. A fost învățat să se îndrepte spre unul din dresorii lui, de îndată ce acesta acționează sub apă un *buzer.* Iată instrumentul, zise el, luându-l din mâna unui asistent, care stătea în picioare lângă un troliu. După cum vedeți, *buzerul* seamănă cu o torță electrică. Este etanș și când e pus în funcțiune emite sub apă un sunet vibrant, ale cărui unde se propagă foarte departe. Bill a fost dresat astfel ca, de îndată ce aude acest sunet, să alerge spre emițător, indiferent dacă acesta se află sub apă sau pe o ambarcațiune. Atunci primește ca răsplată un pește...

— Admir modul în care se lasă în voia dresorilor, zise C. I se încheie hamurile și nu se clintește.

— E un animal capabil de mult atașament, zise Morley. Și foarte binevoitor față de noi. E un fapt relatat de toți observatorii: delfinul îi iubește pe oameni. Dumnezeu știe de ce, reluă el după o secundă de tăcere.

Cugetarea aceasta se armoniza atât de rău cu buna sa dispoziție și cu rotunjimea optimistă a feței sale, încât C îl privi mirat.

— La urma urmei, zise C, îi hrăniți bine și nu-i maltratați.

Morley își scutură umerii rotunzi:

— Credeți-mă, Mr. C, când vor putea vorbi, vor avea destule să ne spună despre micimea bazinelor și despre singurătatea pe care le-o impunem... în clipa aceea, veți vedea că vor începe să se organizeze și poate că vom avea greve și revendicări.

C începu să râdă, apoi atenția i se concentra asupra dresorilor. Aceștia îl așezau pe delfin pe un fel de brancardă, străpunsă de două găuri, prin care să lase să treacă aripioarele laterale. Brancarda era pusă pe patru picioare lungi, din țeavă, legate la bază, ca niște paralele de gimnastică. Dresorii prinseră cablul troliului de brațele brancardei, făcură semn colegilor lor și delfinul începu să se

ridice în aer. Apoi troliul pivotă şi coborârea spre marea liberă începu. Cei doi dresori ieşiră din bazin şi coborâră repede pe nişte trepte de beton, în ocean, ca să primească animalul. Stăteau în apă până la şolduri.

— Îi daţi drumul? zise C.

— Aşa se pare, zise Morley, cu faţa-i rotundă şi roşie cam încordată.

— Pentru prima dată?

— Da.

Morley se uita la dresori. Delfinul era în apă, dezlegat de pe brancardă. Cei doi oameni îi legau acum de hamuri o sforicică de aproximativ un metru şi jumătate lungime, având la capăt o mică geamandură de culoare portocalie, în formă de cârnat.

— Văd că luaţi totuşi măsuri de precauţie, zise C.

— Da, răspunse Morley scurt.

Dresorii ridicară capul şi în acelaşi timp îl priviră pe Morley. Combinezoanele lor de cauciuc negru făceau să le pară şi mai blond părul scurt, şi mai deschişi la culoare ochii. Îl încadrau pe delfin şi, cu ambele mâini agăţate de hamuri, îl ţineau zdravăn între ei, cu capul îndreptat spre orizont, cu gura întredeschisă. „Apa din larg o fi bună la gusta, îşi zise C.”

— Daţi-i drumul, zise Morley, cu chipul încordat.

Dresorii îşi luară mâinile. Delfinul rămase o jumătate de secundă nemişcat, apoi dădu o formidabilă lovitură cu coada şi demară ca lansat de o catapultă. La aproximativ un metru sub apă, porni spre larg. În mai puţin de o secundă, C îi pierdu din vedere corpul cenuşiu profilat, dar geamandura pe care o târa după el ţopăia la suprafaţă şi îi indica mersul. Culoarea portocalie a geamandurei se detaşa net pe albastrul profund al oceanului.

— Fuge ca o săgeată, zise C.

— Poate să fugă încă şi mai repede, adăugă unul dintre dresori, cu mândrie, dar e frânat de geamandură.

Morley nu spunea nimic. Geamandura dansa pe marea netedă. Cu ochii gravi, cu buzele strânse, Morley o privea cum se depărtează de el, tot mai mult, secundă după secundă.

— Iată un ştrengar fericit că poate să zburde, zise C În locul lui m-aş simți ca beat. Şi în al dumitale, adăugă el după o secundă, aş începe să fiu nelinişti.

Morley nu răspunse.

— Încerc? întrebă unul dintre dresori, nervos.

— Încearcă, zise Morley.

Dresorul băgă *buzentl* în apă şi îl puse în funcțiune. Se scurse o secundă şi geamandura portocalie îşi încetini goana, descrise nişte zigzaguri, păru să ezite şi făcu stânga-mprejur. Bill se înapoia la mal.

— Am câştigat, zise Morley, cu glasul înecat.

Urmă o tăcere. C, Morley şi cei doi oameni îşi țineau ochii ațintiți asupra geamandurii portocalii. O priveau, fascinați, cum țopăie peste micile cute ale oceanului, în timp ce delfinul revenea cu viteză spre societatea oamenilor.

După două secunde, capul zâmbitor şi ironic ab lui Bill se ivi la un metru de dresor, care îi dădu un peşte.

— Urcă-l la loc, zise Morley oftând. Ajunge pentru azi.

C îl privi. Avea aerul că e fericit şi obosit.

— Haideți cu mine, zise Morley. Vă duc la bufet. Aş bea ceva.

— Am să vă pun o întrebare, zise C, potrivindu-şi maşinal pasul după cel al lui Morley. După părerea dumneavoastră de ce a venit înapoi? Da, de ce a venit înapoi, în loc să prefere libertatea, ceea ce ar fi, la urma urmei, normal la un animal captiv?. Ştiu: o să-mi spuneți că vine înapoi pentru că a fost condiționat de *buzer* şi de peşte. Când e vorba de un animal atât de inteligent, asta nu e o explicație

satisfăcătoare. Bill ar putea să-şi spună, la urma urmei, că peştii nu-i lipsesc în mare şi că n-are nevoie de ai dumneavoastră...

Morley îl privi pe C cu gravitate.

— Şi eu îmi pun această întrebare, Mr. C. Şi iată răspunsul meu: delfinul este un animal sociabil, nu este un solitar. Trăieşte în mare în familie, şi această familie face parte dintr-un grup bine definit, având, probabil, un teritoriu din care nu iese niciodată, o ierarhie, o organizare. Să presupunem că-l „pierdem" pe Bill la câțiva kilometri de coastă. Unde s-ar duce?

— Ar putea încerca să găsească un alt grup.

— N-ar fi uşor. Şi nu e de loc sigur că ar izbuti să convingă grupul să-l lase să se integreze.

— Înțeleg.

— În timp ce aici, la Point-Mugu, e integrat: ne ocupăm de el, îl hrănim, ne jucăm cu el, ne cunoaşte.

— Vreți să spuneți că vine înapoi, pentru ca a stabilit cu dumneavoastră anumite legături afective?

— Da, zise Morley. Exact; asta e părerea mea. Familia lui, acuma, suntem noi.

*

De la Washington la Los Angeles, de la Los Angeles la Miami, de la Miami la Seattle, ce absurditate, ce enormă risipă de timp, de forțe, de bani, de materie cenuşie, pur şi simplu pentru că măgarii aceia au vrut să umble cu ascunzişuri. O săptămână, o săptămână întreagă am colindat continentul american, sărind dintr-un avion în altul, dintr-un hotel în altul, de la un centru de cercetări la altul, ca să obțin cu mare greutate, cu țârâita, informațiile pe care ar fi putut să mi le dea în mai puțin de-un ceas. Am cugetat asupra problemei, pot să spun, „capodopera" voastră de „analiză la nivelul pielei". E destul de profundă nerozia dumneavoastră, pentru că acum, după ce mi-am

băgat nasul în treburile voastre, nu-l mai scot, am să ştiu tot, inclusiv pedigriurile cercetătorilor, ale căror nume aţi socotit, din şiretenie, că e bine să nu mi le spuneţi. Şi dacă vor trăi într-o casă de sticlă iubiţii voştri, nu-mi trebuie mai mult de şase luni ca să-i cunosc pe toţi cu de-amănuntul, iar cât despre voi, analiştii superficiali, Dumnezeule, aveţi să înţelegeţi, aveţi să suferiţi, aveţi să regretaţi că v-aţi născut. De acum înainte n-o să mai puteţi ridica nici degetul cel mic fără ca eu să bag de seamă, nici să evacuaţi un gaz fără ca eu să aud, nici să ridicaţi o greutate de presat hârtii fără să mă găsiţi pe mine dedesubt. Veţi fi infiltraţi, îmbibaţi, intoxicaţi, manipulaţi în aşa măsură încât n-o să mai ştiţi nici voi cine comandă; voi sau cu?

— Mr. C zise o voce în spatele lui. Se întoarse. Era „W. D. Elagaman". C strânse mâna întinsă. Patruzeci de ani, foarte înalt, foarte îngust în umeri, un gât enorm, faţa prelungă, smeadă, atât de prelungă, încât părea aproape redusă la două dimensiuni, ochi albaştri, şterşi, fără viaţă. De îndată ce Mr. C strânse mâna lui Hagaman, aceasta îi căzu înapoi de-a lungul corpului, regăsi mâna stângă la spate, se înnodă cu ea şi nu se mai clinti.

— Mr. C, zise din senin Hagaman. Ca şi cum rostirea numelui şi strângerea de mână i-ar fi epuizat partea pe care admitea s-o acorde relaţiilor dintre oameni, ştiţi, bineînţeles, ce este un sonar?

C zâmbi cu un aer naiv:

— Nu e chestia aia de pe bordul vaselor noastre, care detectează submarinele inamice?

Naivitatea era ostenească zadarnică. Hagaman nu-l privea. C era un biped etichetat C şi atâta tot.

— Mai exact, zise Hagaman, este un aparat care emite în apă ultrasunete. Undele sonore sunt înapoiate ca ecou de către obiectele cufundate şi sunt recuperate apoi de aparat. Întrucât viteza sunetului în apă este cunoscută, un

calculator-electronic stabileşte imediat distanţa şi forma obstacolului cufundat. Notaţi că acest aparat, inclusiv calculatorul electronic, este greu şi complicat, şi că informaţiile pe care le dă sunt uneori nesigure, datorită prezenţei în apă a undelor difuzante, care slăbesc ecoul.

Cu cele două mâini înnodate la spate, Hagaman îşi sfârşea întotdeauna fraza, indiferent de lungimea ei, fără vreun gest, fără vreo oscilaţie a corpului, fără măcar să clipească din ochi, cu faţa lui prelungă şi nemişcată cocoţată deasupra gâtului, cu privirea fără expresie trecând pe deasupra capului lui C, cu buzele abia întredeschise pentru a lăsa să treacă sunetele, cu vorbirea lentă, precisă, profesorală, ireproşabilă, singura mişcare detectabilă fiind, în afară de cea a buzelor, ridicarea şi coborârea şi iarăşi ridicarea unui măr al lui Adam foarte proeminent, aproape la nivelul ochilor lui C.

— Acesta este sonarul industrial, zise Hagaman.

Făcu o pauză.

— Sonarul natural al delfinului, reluă el cu aceeaşi voce lentă, mecanică şi impersonală, este mult superior. Nu cântăreşte decât vreo câteva sute de grame, delfinul îl poartă în întregime în cap şi se dovedeşte a fi de o precizie remarcabilă.

Făcu din nou o pauză şi, după câteva secunde, C înţelese că această pauză nu-l privea pe el. Hagaman nu se oprea ca să-i permită să-i înregistreze expunerea sau ca să-i dea timp să pună vreo întrebare. Se oprea, pentru că urma să schimbe subiectul. Prezenţa fiinţei omeneşti anume C nu avea decât o valoare abstractă. C era cineva căruia urma să-i explice sonorul delfinilor, pentru că aşa i se ceruse; şi i-l explica. L-ar fi explicat în termeni identici şi cu aceleaşi opriri oricărei alte persoane.

— Nimic nu poate înlocui o demonstraţie, reluă Hagaman. Poftiţi, Mr. C...

Un bazin circular, ca la Point-Mugu, un soare arzător şi un delfin. În picioare, alături de bazin, un om în combinezon etanş.

— Ăsta-i Dick. L-am dresat sa primească un peşte în următoarele condiţii: într-un punct al parapetului circular, pe care îl mut de fiecare dată, plasez un clopoţel acţionat de o manetă aflată în apă. Fluier. Când aude fluieratul, delfinul trebuie să găsească maneta şi s-o împingă cu botul. Clopoţelul începe atunci să sune. În alt punct al bazinului, pe care îl mut de asemenea de fiecare dată, cufund în apă un peşte, în poziţie verticală, ţinându-l de coadă. Delfinul trebuie să găsească peştele. După dresaj, procentajul reuşitelor lui Dick: sută la sută.

Hagaman făcu o pauză.

— Karl, reluă el, pune-i ventuzele.

Karl sări peste parapet şi pătrunse în apă. Numaidecât, Dick, din două lovituri de coadă, veni alături şi se frecă de el, cerşindu-i mângâierile. Karl îl dezmierdă cu mâna şi după câteva secunde apropie o ventuză de ochiul lui drept. Ventuza avea înfăţişarea unei jumătăţi de ou de raţă, din material plastic alb. Karl fu nevoit să dea dovadă de răbdare şi de îndemânare, căci Dick scăpă de câteva ori, înainte de a accepta să fie orbit temporar.

Karl ieşi numaidecât din bazin şi schimbă poziţia clopotului pe parapet.

— Bazinul, zise Hagaman, amplifică sunetele emise de delfin şi ne permite să le auzim în aer liber. Ascultaţi: de îndată ce voi fluiera, Dick îşi va pune în acţiune sonorul. Eşti gata, Karl?

Karl scoase un peşte dintr-o găleată, se postă de cealaltă parte a bazinului şi se pregăti să-l bage în apă. Hagaman fluieră. C auzi o serie de troznete, emise la intervale regulate: cran, cran, cran, cran şi, în acelaşi timp, fără o secundă de bâjbâială, delfinul nevăzător se duse de-a

dreptul spre manetă şi o apăsă. Clopotul sună. La celălalt capăt al bazinului, Karl băgă în apă peştele, pe care îl ținea de coadă. Delfinul făcu stânga-mprejur, trosniturile reîncepură, şi fără nicio greutate, fără nici cel mai mic ocol, fără cea mai mică şovăire, delfinul traversă toată lățimea piscinei, înotă spre peşte şi îl înşfăcă.

— Extraordinar, zise C Nu-ți vine să crezi că nu vede.

— Să ne apropiem de Karl, zise Hagaman, cu vocea lui impersonală. Vom face o a doua experiență. De data aceasta Karl va băga în apă simultan doi peşti. Priviți-i bine: sunt de două specii diferite, dar lungimea şi forma lor sunt aproape identice.

— Cel mult s-ar putea spune că unul este ceva mai puțin lat decât celălalt.

— Exact. Şi, tocmai, cel mai lat e slăbiciunea lui Dick. Cât despre celălalt, nu se atinge niciodată de el. Atenție! Deplasez clopotul de-a lungul parapetului. Şi fluier.

La auzul fluierului, Dick îşi puse în funcțiune sonarul, găsi maneta şi o apăsă. Clopotul sună. Karl băgă în apă în acelaşi timp ambii peşti, la vreo douăzeci de centimetri distanță unul de altul. Tot aşa, precedat de cran-cran-cran-cran-ul său, Dick înotă de-a dreptul spre cel preferat şi îl înghiți.

— I se întâmplă să se înşele? întrebă C.

— Niciodată.

— Poate fi călăuzit spre peştele preferat prin miros?

— Cetaceele sunt lipsite de simțul mirosului.

— Atunci e nemaipomenit, zise C Precizia sonarului delfinului este nemaipomenită. Vede cu urechile.

— Mai exact, zise Hagaman, cu vocea lui lentă, inexorabilă, vede cu narina, vede cu urechile şi vede cu microcalculatorul electronic care interpretează undele venite înapoi, percepute cu urechile sale.

Cu mâinile la spate, cu corpul şi faţa imobile, cu ochii şterşi aţintiţi cu douăzeci de centimetri deasupra capului lui C, Hagaman aştepta. În ceea ce îl privea, misiunea lui era terminată. Dar nu-l împiedica pe vizitator să-i pună întrebări.

— Dacă înţeleg bine, zise C, natura l-a înzestrat pe delfin cu un sonar infinit superior sonarului nostru şi încercăm să aflăm secretul lui de fabricaţie.

Hagaman rămase pe gânduri.

— Dacă vrem să punem accentul pe latura practică a problemei, presupun că scopul cercetărilor poate fi formulat aşa cum l-aţi formulat dumneavoastră.

— Dar nu s-ar putea folosi direct sonarul delfinilor?

— Cum adică: „direct”?

— De pildă, folosind delfinii la unele misiuni de detecţie submarină.

După o tăcere, Hagaman zise:

— Sunt străin de acest aspect al problemei.

*

RAPORTUL LUI C. KL/256 21, SECRET

(Nota lui C î Raportez această convorbire din memorie, deoarece persoana pe care o numesc *informatorul* a cerut în mod stăruitor să nu fie înregistrată pe bandă de magnetofon. Pentru aceleaşi motive, nu a fost niciodată fotografiat şi s-a convenit ca eu să fiu singurul care să-i ştiu numele).

Informatorul. – Am hotărât să vin la dumneavoastră de îndată ce am aflat de convorbirea dumneavoastră cu Atalanta. Dar am avut destulă bătaie de cap până v-am descoperit.

C. – Ştiu. Vă mulţumesc din suflet pentru această osteneală...

Informatorul. –, Ga să spun drept, nu înţeleg de ce Atalanta s-a arătat atât de puţin dispusă să colaboreze.

Aceşti pereţi despărţitori etanşi între servicii n-au rost. Mai ales când amândouă slujesc aceluiaşi scop.

C. – Dar servim absolut aceluiaşi scop? Greşesc oare dacă socot că filosofia de viaţă a unor anumite persoane din serviciul Atalantei nu este, poate, absolut la fel cu a noastră?

Informatorul. – Da, înţeleg. Să spunem atunci că a mea, personal, este mai apropiată de a dumneavoastră.

C. – Bănuiam. Dar sunt fericit să vă aud că spuneţi asta. Sunt prea mulţi porumbei şi semi-porumbei în anturajul Atalantei...

Informatorul. – Sunt de aceeaşi părere.

C. – Aţi accepta, la nevoie, să-mi vorbiţi despre ei?

Informatorul. – Nu acesta este scopul pentru care am luat contact cu dumneavoastră. În mintea mea nu trebuie să fie vorba despre persoanele cu care lucrez, ci despre delfini.

C. – Una n-o exclude pe cealaltă. Adevărul este că ne facem prea multe griji în legătură cu anturajul Atalantei. Situaţia este, poate, mult mai gravă decât credeţi. La urma urmei, nu putem înlătura ideea că al treilea război mondial ar putea să izbucnească într-un viitor apropiat. În această perspectivă, tot ceea ce ne-aţi putea spune ar fi de nepreţuit.

Informatorul. – Nu văzusem roiul meu în felul acesta. După părerea mea, ar însemna aproape o josnicie să-i implic pe oamenii cu care lucrez. Nu-i consider trădători pentru că nu împărtăşesc părerile mele.

C. – în timp de război, sau de pre-război, daţi-mi voie să vă spun, e foarte greu de ştiut unde începe trădarea. Oamenii aceştia sunt prietenii dumneavoastră?

Informatorul. – O, nu!

C. – Bine, în cazul acesta nu prea vă înţeleg scrupulele. Cu atât mai mult cu cât nu se pune chestiunea să-i „implicaţi”. Vă cer doar să mă ajutaţi să-mi formez o părere despre ei.

Informatorul. – Dar nu e totuna?

C. – Oh! e o nuanță. Să luăm de pildă, cazul brațului drept al Atalantei. Să-i zicem Azur, dacă vreți. Înțelegeți ce vreau să spun?

Informatorul. – Da.

C. – Ei bine! Azur mă cam îngrijorează. Nu izbutesc să-l definesc. Mi se pare foarte neclar. Ce credeți despre el? În ce categoric trebuie pus?

Informatorul. – După părerea mea, nu C nici capră, nici varză.

C. – Ei, vedeți? Nu vă cer mai mult. Aveți impresia că, spunând acest lucru, l-ați „implicat" pe Azur?

Informatorul. – Ca să spun drept, nu.

C. – Adevărul, dacă suntem de acord, este că Azur este un oportunist care se va alătura totdeauna, la urmă, taberei câştigătoare.

Informatorul. – Poate cu o mica preferință inițială pentru filosofia de viață care nu este a noastră.

C. – Da. Şi cu cred la fel. E întocmai aşa. Ați simțit foarte bine nuanța aceasta. Şi aş fi ispitit să spun acelaşi lucru despre Atalanta.

Informatorul. – O, Atalanta este altă problemă... Nimeni, la noi, nu ştie ce se petrece în capul Atalantei.

C. – Ca să fiu absolut sincer, acesta e motivul pentru care acord atâta importanță nevoii de a-i cunoaşte bine anturajul. Dar să trecem la delfinii noştri. Pot să vă pun câteva întrebări?

Informatorul. – Tocmai în privința delfinilor am luat contact cu dumneavoastră. În domeniul acesta sunt gata să vă ajut la maximum.

C. – De fapt n-am decât o singură întrebare. În ce fel concep oameni ca Atalanta şi Azur utilizarea practică a delfinilor?

Informatorul. – în privința aceasta, doctrina este clară, în toate acțiunile de construcție sau de distrugere submarină, în care folosim oameni-broască, ar fi mult mai avantajos să folosim delfini.

C. – De ce?

Informatorul. – Delfinul arc un mare avantaj față de scufundătorul uman: nu cunoaşte narcoza azotului şi, când revine la suprafață, n-are nevoie să fie decomprimat. Ştiți de altfel că Sealab a folosit un delfin numit Tuffy ca să facă legătura între oamenii din casa de sub apă şi vasul de suprafață. Tuffy le aducea ziarul, corespondența, sticlele de bere...

C. – Da, mi-aduc aminte. Am citit asta undeva. E uimitor, dar nu este vorba propriu-zis de o *muncă.* Nu vă temeți că delfinul neavând mâini asta ar putea să-i limiteze mult utilizarea în muncile submarine?

Informatorul. – Da şi nu. Delfinul este foarte dibaci cu botul. Împinge pârghii, aruncă mingi, execută numere de echilibristică. În plus, scheletul aripioarelor sale laterale este cel al unui braț atrofiat terminat cu o mână, vestigiu din vremea când trăia pe uscat. Aceste aripioare sunt, într-o anumită măsură, capabile să apuce. Poate că se va ajunge la educarea şi dezvoltarea lor. Până una-alta, va trebui să se folosească hamuri sau echipamente speciale.

C. – Tocmai. Vorbiți-mi despre aceste hamuri. Stați, am să-mi precizez întrebarea: s-a gândit cineva să fixeze pe aceste hamuri o mină, pe care delfinul ar putea s-o depună la intrarea unui port, sau chiar s-o fixeze pe coca unui vas?

Informatorul. – Da. Chestiunea este în studiu. Dar în privința aceasta nu ştiu mai mult decât dumneavoastră. Ceea ce pot să vă spun este că anumiți delfini sunt de pe acum antrenați să deosebească vasele „amice” de vasele „inamice”, chiar pe întuneric.

C. – Cum?

Informatorul. – Vasele „amice”, sub linia de plutire, poartă la proră o mică placă; şi această placă este făcută dintr-un metal diferit de cel din care e făcută coca.

C. – Şi delfinii sesizează prezența acestei plăcuțe chiar şi pe întuneric?

Informatorul. – Da. Şi chiar când e acoperită cu aceeaşi vopsea ca şi coca.

C. – Şi cum fac?

Informatorul. – îşi folosesc sonarul. Pesemne că există o mică deosebire între ecoul trimis de plăcuță şi cel trimis de coca propriu-zisă.

C. – E uluitor. După părerea dumneavoastră, care ar fi rolul delfinului într-o bătălie ofensivă şi defensivă?

Informatorul. – Am să vă spun care e doctrina noastră: delfinul este în acelaşi timp un submarin nedetectabil şi o torpilă inteligentă.

C. – De ce nedetectabil?

Informatorul. – Pentru hidrolocatoarele adversarului, este un peşte. În al doilea rând, dacă atacă, chiar şi în plină zi, va dejuca toate manevrele făcute de vasele inamice pentru a-l evita. Gândiți-vă la extraordinara lui viteză subacvatică. Gândiți-vă şi la facultatea lui de a se cufunda instantaneu la mari adâncimi.

C. – Din punct de vedere tactic, serviciile dumneavoastră cum văd lucrurile?

Informatorul. – Să presupunem că ajungem să înrolăm şi să dresăm cete numeroase de delfini şi să-i facem să patruleze în apele Pacificului şi ale Atlanticului. Grație sonarurilor lor, ei ar putea să detecteze înaintarea unei flote de submarine atomice şi să ne ajute s-o nimicim, presărând mine pe drumul ei. Ar mai putea să atace vasele de suprafață, ducându-se să plaseze bombe sub linia lor de plutire. Ar putea chiar, la nevoie, să ducă bombe atomice

până în porturile adversarului, în acest caz, evident, ar trebui prevăzută sacrificarea animalelor purtătoare.

C. – Dacă ne gândim la durata şi la costul uceniciei lor, sacrificiul mi se pare foarte serios.

Informatorul. – Admit ipoteza că vom fi dresat mai multe sute de asemenea animale. Vom putea atunci să luăm din acest număr vreo douăzeci de delfini kamikazați – kamikazați inconştient, bineînțeles – fără ca potențialul nostru să fie prea afectat de pierdere.

C. – Toate acestea prezintă cel mai mare interes.

Informatorul. – Dar, bineînțeles, o colaborare atât de complexă presupune că izbutim să comunicăm cu delfinii cu ajutorul unui limbaj. E o condiție *sine qua non.*

C. – Atalanta mi-a vorbit despre doctorul Lilly.

Informatorul. – Doctorul Lilly e foarte inteligent, a făcut lucruri excelente, dar e încă departe de țintă. După părerea mea, Sevilla e mult mai înaintat.

C. – Sevilla?

Informatorul. – Am să vă dau coordonatele lui. În realitate, toată reuşita proiectului *Delfin* se bazează pe Sevilla.

C. – El îşi dă seama de asta?

Informatorul. – Aş, de loc! Sevilla este cu totul străin de perspectivele pe care le-am evocat împreună adineauri. Sevilla e un idealist. Ceea ce îl interesează pe Sevilla este să stabilească o comunicație între specii. El crede că aceasta ar fi o mare cucerire pentru omenire.

C. – N-o fi, cumva, unul dintre acei...

Informatorul. – Nu. Nu credem. N-are habar de politică. E foarte departe de acest gen de lucruri.

C. – Bine, mulțumesc. Colaborarea dumneavoastră îmi este neprețuită.

Informatorul. – Totuşi, nu v-am spus decât lucruri foarte banale. Veți citi lucruri mult mai senzaționale sub

semnătura unor anumiți ziariști care se ocupă de problemele științifice.

C. – Da, dar la ei trebuie întotdeauna să ții seama de o anumită doză de ipoteză, de imaginație. Sursa informațiilor dumneavoastră garantează seriozitatea lor.

Informatorul. – Ei bine, sunt fericit că am putut să vă fiu de folos. Rămân cu totul la dispoziția dumneavoastră.

C. – Mulțumesc. Vă sunt cu adevărat foarte recunoscător. Mi-ați permite să revin asupra unui punct? Dacă ați vrea să acordați din când în când o mică atenție preocupărilor mele cu privire la anturajul Atalantei, ne-ați face un foarte mare serviciu.

Informatorul. – Am să mă gândesc.

III

— Mr. C zise Maggie Miller, douăzeci şi nouă de ani, mică de stat, voinică, roşcovană, cu colțul ochiului secretând în permanență un lichid gălbui, cu plăci roşii pe obraji, părul rar şi spălăcit, cu buzele proeminente şi roşii aproape unindu-se cu bărbia, veşnic umede de salivă. Îmbrăcată în grabă cu un bluzon care o umfla şi cu o cămaşă în carouri mari verzi şi roşii, avea un aer pasionat şi nestăpânit. Toată fața ei se avânta înainte, ca pentru a apăra, de cei răi, pe zeii ci, vii sau morți – profesorul Sevilla, James Dean, Bob Manning – fără a-i pune la socoteală pe zeii minori şi efemeri. Ce mai faceți, Mr. C? Va prezint pe asistentul meu Jim Foyle; hello, Mr. Foyle! Dar nu cumva e o neînțelegere, Mr. C? După agenda mea, vizita dumneavoastră era prevăzută pentru ora şaptesprezece şi treizeci şi nu pentru (se uită la ceasul ei cu brățară de oțel, etanşat) ora cincisprezece şi treizeci. Sunt dezolat, Miss Miller! O nu, nu, Mr. C! Din păcate, domnul profesor Sevilla nu e aici, dar

asistenta lui, Miss Lafeuille, vă va da toate informațiile necesare.

Urmă tăcere. Maggie Miller îşi plecă ochii spre agenda ei, îi ceru Domnului iertare că minţise şi-i închină un gând de ură pură şi dezinteresată lui Mrs. Ferguson (ce poate ea să înțeleagă din ce spune profesorul, snoaba asta? S-o spunem verde; târfa asta, iartă-mi, Doamne, acest cuvânt grosolan). Bietul profesor, n-o să-l lase niciodată în pace femeile? Şi asta, cu aerul ei suav şi cu pleoapele ei ipocrite, cea mai rea din toate, o ființă absolut depravată şi cinică, vine să-l ia de la laborator sub nasul nostru, în plin lucru. Am văzut cu prea bine că şi Arlette e furioasă, iar el, nerodul ăsta mare se lasă dus de nas, o mică lăsare a pleoapelor şi gata, iată-l lângă ea, în maşina asta mică şi snoabă; el are aerul fin, îndoit în două în această cutie, iar ea îl duce de nas, cum zice Bob Manning, este tirania celui slab asupra celui tare, dar la urma urmei, dacă cel tare ar fi într-adevăr tare, nu s-ar lăsa tiranizat de cel slab. Mr. C, am s-o chem pe Miss Lafeuille, e în bazin, cu Ivan. Cum ați spus? Da, Lafeuille, e o canadiană de origine franceză, de unde şi numele. Scuzați, nu vi l-am prezentat pe Bob Manning. Bob este unul dintre colaboratorii noştri. Bob înaintă, şi privirea lui C îl fixă: un tânăr înalt, slab, grațios în toate mişcările, cu mâini lungi, fine şi flexibile la capetele brațelor. Ce mai faceți, Mr. C? Zise Bob cu un zâmbet încântător.

Când Maggie ieşi din baraca prefabricată care servea de laborator, primi soarele şi aerul marin în plin obraz, şi deodată avu senzația că aerul călduț al Floridei o ia în brațe şi o strânge la piept. Se simți frumoasă şi copleşită, respiră adânc, merse cu paşi mari şi repezi, cu picioarele ei mici şi scurte, ținându-şi fața greoaie, congestionată şi combativă, proiectată înainte. Arlette stătea întinsă în costum de baie pe una dintre cele două plute de poliester amarate la marginea bazinului, aplecată asupra delfinului Ivan, cu

mâna în apă, cu ochii roşii. Când Maggie se apropie, ea îşi puse din nou ochelarii de soare. Draga mea, zise ea, e înspăimântător, profesorul a uitat că are întâlnire cu tipul acela, cu C, ştii tu, trebuie să fie unul mare, pentru că în principiu experienţa noastră e arhisecretă. Mă întreb dacă n-ar putea să-i facă vreun rău profesorului. Nu-mi plac ochii lui deloc – reci, zâmbitori, vicleni şi amenințători, dacă înțelegi ce vreau să spun. Ai putea să-l primeşti şi să-i explici experienţele noastre, încercând să-l seduci, cu toate că nu e deloc tipul care să se lase îmbrobodit de o femeie. Nici nu s-a uitat la mine; i-am lăsat, pe el şi pe asistentul lui, cu Bob, îl ştii pe Bob, e adorabil, ar îmblânzi şi un regiment de şerpi cu clopoței. Adu-i încoace, zise Arlette cu un oftat, nu vreau să fac senzație apărând în laborator în costum de baie.

Bineînțeles, răspunse numaidecât Maggie cu o voce gâfâitoare, ca şi cum viaţa ar fi prea scurtă, iar ea, Maggie n-ar avea timp să spună tot ce are de spus. Ştii unde au ajuns lucrurile între Bob Manning şi mine? E un copil, fără mine ar fi pierdut. Când mă priveşte, are o expresie care-mi aminteşte de James Dean cu câteva luni înainte de a muri. Bietul James, stătea în fotoliul vechi al mătuşii Agatha, la Denver, mă ținea de mână şi deodată închise ochii, obosit, şi-mi spuse j fără tine, Maggie, m-aş simți pierdut. N-ai băgat de seamă, Arlette, ochii lui Bob? E un copil absolut lipsit de apărare, o ființă grozav de vulnerabilă. Îmi ies din minți când mă gândesc la cruzimea cu care e tratat de tată-său. E îngrozitor. Bietul Bob, cred că zilele astea am să consimt să-l fac fericit anunțând logodna noastră. Ar fi atât de mulțumit să-i fac un copil! Nu mi-a spus, dar simt, nu poate vedea un copil fără să-i zâmbească sau să-i facă strâmbături. Bineînțeles, continuă ea cu un ton misterios, se ridică o grămadă de probleme, am vorbit despre asta cu Sevilla, dar el abia mă ascultă, e grăbit, distrat şi, apoi, ştii

cât îl admir. Dar şi el, în clipa de faţă, se poartă ca un copil. Sevilla, zise Arlette, e destul de matur ca să ştie ce face. Da' de unde, draga mea, nu uita că-l cunosc de cinci ani, în anumite privinţe e un copil, n-ai să-mi spui că iubeşte pe această mare idioată, nu C cu putinţă. Are un creier cât o prăjitură, sunt sigură că nu cântăreşte nici două sute de grame. Profesorul e măgulit, asta-i tot, sau poate că e vorba de o vrajă a simţurilor, zise ea, împingându-şi înainte buzele groase, roşii, buhave ca o cicatrice. Du-te de-i adu pe tipii aceia, zise Arlette întorcând capul, mă grăbesc să scap de el.

Nu ştiu ce tot face acolo, zise Bob Manning, ştiţi, e foarte vorbăreaţă. Era tulburat de privirea apăsată, stăruitoare, a lui C. Avea impresia că ochii cenuşii-albaştri ai lui C îl luau în stăpânire. Mă duc să văd, reluă el, roşind. Nu, mulţumesc, nu fumez ţigări de foi. Plecă. Bill, zise Foyle întorcându-şi către C faţa-i nevinovata de boxer, ce e cu magnetofonul acela care se învârte fără încetare? Nu te sinchisi, Jim, e legat cu un hidrofon instalat în bazin, ca să colecteze sunetele emise sub apă de unul dintre delfinii lor. Am văzut acelaşi dispozitiv, acum trei săptămâni, la Point-Mugu. C se aplecă pe biroul lui Maggie, trase spre el agenda ei, o privi şi o puse la loc. Bănuiam, Jim, scârba asta mică a minţit, era pentru ora cincisprezece şi treizeci. Neînţelegere? Vorbă să fie, Sevilla a căutat pur şi simplu să scape de noi. O să trebuiască să ne uităm nitel la pedigriul acestui venetic, şi, cu acest prilej, la asistenta lui, fata cu nume franţuzesc. Bill, nu crezi totuşi că gaullistii?... Nu am încredere în nimeni, cum foarte bine zice Lorrimer; seara când mă culc, mă privesc prin gura cheii ca să văd ce scot din buzunare, ah, ah...

Miss Lafeuille vă aşteaptă lângă bazin, zise Maggie. Dacă-mi îngăduiţi să vă dau un sfat, puneţi-vă pălăriile şi scoateţi-vă hainele, nu e nici pic de umbră. Arlette se sculă în picioare şi. Înaintă de-a lungul bazinului, bronzată şi

scundă sub soare şi sub albastrul lăptos al cerului. C zâmbi cu un aer jovial şi fals, Foyle strânse mâna mică, caldă şi hotărâtă. Un val de recunoştinţă îl năpădi; se aştepta la cineva ca Maggie, şi era un giuvaer fata asta scundă, fină şi plinuţă, cu o faţă mică şi rotundă, cu un nas puţin în vânt, cu tenul neted, cu nişte ochi negri, frumoşi, vioi, strălucitori, elocvenţi, cu o gură foarte nostimă, ceva viu, senzual şi generos în privire. Făcuse trei paşi ca să vină spre ei, nişte paşi mărunţi, pentru că era şi. Ea măruntă. Niciun pic de afectare, dar tot corpul ei cu forme rotunjite şi fine se deplasase lin pe şolduri; era atât de gingaşă, avea pielea atât de netedă, încât dădea un nou înţeles cuvântului „bébé". Îmi place, îşi zise Foyle. Îi zvâcneau tâmplele, i se uscase gâtlejul. Doamne sfinte, îmi place, şi pe deasupra e o fată drăguţă, se vede după ochii ei că nu-i toantă, că nu-i interesată ori plicticoasă, o fată cum întâlneşti una la o sută de mii, şi chiar atunci numai dacă ai noroc. Şi când mă gândesc că mâine dimineaţă trebuie să fiu înapoi la Washington!

C îi zâmbi Arlettei cu un aer jovial, spunând: încântat de cunoştinţă, Miss Lafeuille. Cu ochii lui reci şi zâmbitori îndreptaţi spre faţa ei, îşi zise: maimuţica asta a plâns, are urme de lacrimi pe obraz.

— Dacă nu mă înşel, Miss Lafeuille, începu C, domnul profesor Sevilla efectuează aici o experienţă foarte originală.

Arlette îl privi. C zâmbea, dar ochii îi erau tot reci. Se simţea vexat că nu fusese pus în legătură decât cu o asistentă. Ei îi veni să plângă, dar se stăpâni şi îi zâmbi cu amabilitate.

— Ga principiu. Mr. C, experienţa nu e originală, a mai fost încercată pe un cimpanzeu, dar acum e încercată pentru prima dată pe un delfin.

— Faceţi aluzie la experienţa efectuată de soţii Hayes pe maimuţa Viki?

— Exact.

— N-o cunosc decât din auzite, Miss Lafeuille, eram în străinătate, cred, când a apărut cartea soților Hayes.

— Soții Hayes, după cum ştiți, au adoptat o maimuțică la vârsta de două zile şi au crescut-o la ei ca pe un copil.

— Experiență eroică, zise Foyle.

— Desigur! După cum vă închipuiți, soții Hayes au fost puşi la grea încercare. Perdelele, mobilele, lămpile, vesela, toate au avut de suferit. Dar ei erau de părere că experiența merită aceste sacrificii. Ideea era s-o crească pe Viki ca pe un copil şi, pentru că aparatul vocal al cimpanzeului este asemănător cu al nostru, s-o învețe să vorbească.

— Şi a fost un eşec, cred.

— Să spunem mai degrabă că experiența n-a reuşit.

C începu să râdă.

— Ce diferență este, după dumneavoastră, între un eşec şi o experiență care nu a reuşit?...

— O experiență care nu a reuşit poate să ne învețe multe lucruri.

— De pildă?

— Mai întâi; că un cimpanzeu nu poate să producă un sunet când vrea. E drept că emite un anumit număr de vocalize, dar numai în urma unui stimulus, niciodată din proprie inițiativă. Cu alte cuvinte, vocalizele lui nu depind de voința lui, aşa cum nu depinde mişcarea dumneavoastră reflexă de voința dumneavoastră, când medicul vă izbeşte genunchiul cu un ciocănaş. Prima sarcină a soților Hayes a constat deci din a o învăța pe Viki să producă un sunet din propria ei inițiativă. Pentru a-şi obține hrana, Viki a trebuit să învețe să spună: *a.*

— Şi a ajuns să spună?

— Nu fără greutate. Soții Hades au trecut atunci la al doilea stadiu: s-au inspirat din metodele aflate în uz în şcolile în care copiii arierați sunt învățați să vorbească.

Când Viki zicea *a,* Mr. Hayes presa una de alta buzele micii maimuțe şi numaidecât le dădea drumul. În felul acesta Viki, după două săptămâni de eforturi, a fost învățată să spună *mama.* Era în vârstă de paisprezece luni. La doi ani a ajuns să spună *tata,* la douăzeci şi opt de Juni, a învățat să spună *cup*, iar la trei ani să pronunțe up[14].

— Vocabularul activ al lui Viki se mărgineşte aşadar la patru cuvinte?

— Da, şi încă nu le foloseşte întotdeauna cum trebuie. Aceste patru cuvinte, pentru Viki, sunt cuvinte cu care cere ceva. Când soții Hayes primesc musafiri,. Viki le cerşeşte dulciuri, spunând *mama* sau *tata,* la întâmplare. *Cup* este un cuvânt mai specializat: Viki îl foloseşte ca să ceară de băut. Se poate trage concluzia că cimpanzeul nu asociază sau asociază prost cuvântul învățat cu obiectul semnificat.

— Şi vocabularul său pasiv?

— Soții Ilayes îl evaluează la aproximativ cincizeci de cuvinte. Dar şi aici, asocierea dintre cuvânt şi obiect este nesigură. În anumite zile Viki îşi arată fără greş nasul, urechile ori ochii, când cineva rosteşte în fața ei cuvintele respective. În alte zile se înşală. Când Mr. Hayes zice „ochi", ea îşi arată nasul, şi aşa mai departe. Şi, în sfârşit, când Viki învață cuvinte noi, are tendința să le uite pe cele ştiute.

După o tăcere, Foyle zise cu jumătate de gură:

— Patru cuvinte trei ani! Găsesc că e destul de trist.

— Trist pentru cine? întrebă C, privindu-l cu o nuanță de ironie şi de oboseală. Pentru soții Hayes, sau pentru Viky? Pentru om sau pentru cimpanzeu?

— Pentru ambii, zise Arlette, zâmbindu-i lui Foyle cu simpatie. Pentru prima dată în istorie, omul a făcut un efort

---

[14] În picioare (engl.).

serios, prelungit şi metodic, pentru a stabili cu un anima! O comunicaţie lingvistică şi n-a izbutit.

— Aveţi mai multe şanse cu puiul dumneavoastră de delfin? întreba C masându-şi plexul?

— Nu mai e un pui, Mr. C, este un adult. Şi experienţa nu s-a încheiat. Dar dacă-mi permiteţi, am să iau lucrurile de la început.

— N-am putea să stăm jos? zise C cu o voce lipsită de timbru. Găsesc că statul în picioare e cam obositor pe căldura asta.

— Vă cer scuze. Mr. C, zise Arlette, încurcată. Trebuia să mă gândesc eu întâi. Maggie, stai, te rog, lângă Ivan; noi intram în laborator.

C scoase un suspin uşor, când se lăsă să cadă în fotoliul pliant de pânză, pe care i-l oferi Arlette..

— Vreţi să beţi ceva, Mr. C? Întrebă Arlette, serviabilă.

— N-am nimic, zise C. Sunt puţin surmenat, dar aş accepta bucuros să beau ceva.

Bob se apropie, graţios, legănându-şi şoldurile:

— Nu te deranja, Arlette, zise el, cu glasu-i subţire. Fac eu pe gazda. Poate că ar bea şi Mr. Foyle un whisky?

Foyle luă loc îi el pe un fotoliu de pânză.

— E de datoria mea să nu refuz, zise el cu antren.

Arlette se instală în faţa lor. Se simţea stingherită că e în costum de baie în laborator, dar, pe de altă parte, să-i lase singuri, ca să se ducă să-şi pună un short, i se părea că ar fi cam ipocrit.

— Continuaţi, vă rog, Miss Lafeuille zise Ci. Mă simt cât se poate de bine.

— Trebuie mai întâi să explic, zise Arlette, că avem două bazine, la oarecare distanţă unul de altul. Într-unul ţinem un mascul şi două sau trei femele, după nevoile momentului. Celălalt, cel pe care l-aţi văzut adineauri, ne permite să izolăm, la nevoie, unul dintre animale. Bine. Iată

cum a început totul, destul de întâmplător, o să vedeți: acum aproape patru ani, două dintre femelele noastre au fătat la interval de câteva ore. Una a murit după ce a adus pe lume un delfin viu, iar a doua a fătat un delfin mort. Părea foarte indicat ca femela supraviețuitoare să adopte delfinaşul rămas fără mamă. Nu l-a adoptat. A refuzat. De fapt, o astfel de comportare nu e rară la alte specii animale: a fost observată la oile care, pierzându-şi puiul fătat, nu vor să alăpteze un miel orfan.

Arlette tăcu. Bob intrase cu o tavă cu sticle şi pahare. Numaidecât C scoase din buzunar o cutiuță şi înghiți două pilule. Arlette băgă de seamă că mina îi tremura uşor când duse paharul de whisky la gură. Omul acesta se droga, fără îndoială.

— Atunci profesorului Sevilla, reluă ea după o clipă, îi veni ideea să crească el însuşi delfinaşul. În acest scop, a trebuit să-l izolăm în al doilea bazin, ca să nu fie lovit de zbenguiala violentă a masculului, care se afla, într-adevăr în plină perioadă a căldurilor. Apoi a trebuit să mulgem lapte de la femela supraviețuitoare şi să i-l administrăm puiului. Astfel enunțate, lucrurile par simple, dar de fapt au ridicat câteva probleme. Problema ceam mai penibilă pentru noi, echipa din laborator, a fost să asigurăm o prezență continuă în apă în primele săptămâni, pentru ca delfinaşul, izolat în bazinul lui, să nu piară din cauza unui simțământ de părăsire. Am îmbrăcat combinezoane de oameni-broască şi am făcut cu schimbul, în echipe de câte doi. După o lună, profesorul a pus să se construiască două plute de poliester, pe care să poată lua loc părinții adoptivi ai delfinaşului. Acesta a rămas, bineînțeles, în legătură, printr-un difuzor submarin, cu vocea familiei sale umane, iar contactul a fost păstrat şi prin dezmierdări. Ivan a acceptat fără nicio tulburare urcarea părinților săi la etaj. Noaptea, şi uneori chiar şi

ziua, cele două plute sunt amarate, din comoditate, la marginea bazinului.

— De ce două plute, Miss Lafeuille? întrebă C. De ce nu una singură?

— Pentru că puiul de delfin are două mame: o mamă naturală, ca să zic aşa, şi o mamă benevolă, care i-a ţinut tovărăşie celei dintâi în timpul sarcinii, a asistat-o când a fătat, îndepărtându-i pe curioşi şi ajutând-o apoi să-şi ocrotească puiul împotriva turbulenţei masculilor. Profesorul Sevilla a încercat să reproducă această situaţie: când cele două plute erau amarate la marginea bazinului, lăsam întotdeauna un spaţiu gol între ele, iar Ivan acolo venea să stea, aproape întotdeauna, cel puţin în primele luni. Când unul dintre noi, noaptea, îşi băgă mâna în apă, Ivan venea numaidecât şi-şi punea capul sub degetele „părintelui" său, chiar în timp ce dormea.

Foyle zâmbi:

— Ce animal simpatic, zise el, agitându-şi gheaţa în pahar.

— Ivan vă consideră familia lui? întrebă C.

Îşi redobândise siguranţa de sine, culoarea şi privirea tăioasă.

— Cred că el consideră întreaga echipă ca fiind familia lui, iar pe profesorul Sevilla şi pe mine, că suntem, respectiv, mama lui naturală şi mama lui benevolă.

— De ce?

— Pentru că noi ne-am petrecut mult mai mult timp cu ei decât ceilalţi membri ai echipei şi mai ales pentru că noi am fost, de la început, singurii care l-am hrănit, mai întâi cu biberonul, apoi cu peşti.

— Miss Lafeuille, zise Foyle zâmbind, de la începutul acestui interviu întreţineţi în noi o curiozitate formidabilă: nu ne-aţi spus încă dacă delfinul dumneavoastră a început să vorbească...

Arlette îl privi; ochii ei căprui începură să scânteieze şi Foyle îşi zise: „Ce zâmbet are fata asta, până în colţurile gurii, atât de sincer, atât de bun”.

— Ajung şi acolo, zise Arlette. Dar vreau mai întâi să subliniez următorul lucru i principiul experienţei profesorului Sevilla se bazează pe fenomenul pus în lumină pentru prima dată de către doctorul Lilly şi confirmat apoi de alţi cercetători: anume că un delfin este în stare să imite spontan vocea omenească. Vorbindu-i fără încetare lui Ivan, cufundându-l de dimineaţă până seara în ceea ce profesorul numeşte „baia sonoră familială”, puteam spera că va începe să imite sunetele cu care îl saturam, la început fără să le înţeleagă (ca un copil mic care gângureşte şi vocalizează în leagăn), iar mai târziu prinzându-le încetul cu încetul sensul.

Arlette făcu o pauză, îi privi rând pe rând pe cei doi bărbaţi şi zise, cu un mic râs plin de triumf.

— Ceea ce s-a şi întâmplat.

— Vasăzică vorbeşte! exclamă C, îndreptându-se din spate pe fotoliu şi aruncându-i lui Foyle o privire rapidă.

Foyle se aplecă înainte, îşi strânse cu putere mâinile în jurul paharului şi zise cu o voce surdă şi cu o înfrigurare stăpânită:

— Aţi izbutit!

— În parte, zise Arlette ridicând mâna dreaptă. Peste o clipă am să vă arăt limitele succesului nostru. Dar vreau mai întâi să precizez condiţiile sale. Organul vocal al delfinului este foarte diferit de al nostru. Delfinul nu produce sunete cu gura – care nu-i serveşte decât la mâncat – ci cu narina, organ respirator, pe care nu-i place să i-l atingi şi deci care nu poate fi manipulat aşa cum au manipulat soţii Hayes buzele lui Viky. De altfel, procedeul nu s-a vădit a fi necesar, deoarece chiar de la început Ivan a dovedit, faţă de Viky, o dublă superioritate: este în stare sa

emită intenționat un sunet şi poate să imite spontan vocea omenească. Dar succesul lui cel mai senzațional, Mr. C, şi care ne îndreptățeşte speranțele de viitor, chiar dacă deocamdată progresele măi şchioapătă, este următorul: Ivan a ajuns să stabilească o legătură clară şi constantă între cuvântul pe care îl repetă şi obiectul desemnat de acel cuvânt. În alți termeni, s-a ridicat până la noțiunea specific omenească a cuvântului simbol.

— Dar e un formidabil salt înainte! zise Foyle.

— Sunt de aceeaşi părere, zise Arlette, cu ochii strălucitori. Chiar dacă experiența profesorului Sevilla s-ar opri aici, ea ar marca o cotitură hotărâtoare în relațiile dintre specii.

Urmă o tăcere, privirea lui C lunecă, rece, peste trupul Arlettei. Ce obscen lucru, un trup de femeie, sânii ăştia mari, şoldurile astea, totul e atât de moale; închise ochii pe jumătate: „o cotitură hotărâtoare în relațiile dintre specii", asta se datorează lui Sevilla, îndrăgostită de patronid ei, bineînțeles, toate la fel, veşnic sexul, veşnic îşi târăsc vaginul după ele.

— Miss Lafeuille, zise el cu un ton amabil, câte cuvinte ştie Ivan?

Foyle zise în acelaşi timp:

— Deformează mult?

Bob Manning cotise un râs perlat şi se întoarse către Arlette:

— O să trebuiască să dăm numere de ordine!...

Răspund la prima întrebare, zise Arlette. Îi aruncă o privire rapidă lui Bob. „Ce nerod, mă întreb de ce îşi dă atâta osteneală". Arlette reluă:

— Vocabularul lui activ numără patruzeci de cuvinte.

— Asta e mult! aprecie Foyle. Patruzeci de cuvinte însemnă de zece ori mai mult decât ştia Viky!

C reluă:

— Puteți cita câteva?

— Miss Lafeuille, zise Foyle, privindu-l pe C cu un aer protestatar, n-a răspuns la întrebarea mea privitoare la deformațiile pe care le aduce Ivan cuvintelor...

Arlette îşi ridică mâinile la înălțimea umerilor şi zise:

— Înainte de a răspunde la întrebările dumneavoastră, doresc să insist asupra unui punct: Ivan mântuieşte cu deplină siguranță simbolurile lingvistice cele mai abstracte. De exemplu, ştie să spună: *right, left, în, out* şi le foloseşte fată greşeală. Utilizează verbele *go, come, listen, look, speak* şi le utilizează cu bună ştiință.

— Mă întreb atunci, zise C, unde sunt limitele de care vorbiți...

— Am să vă spun, reluă Arlette. Şi, în acelaşi timp, am să-i răspund lui Mr. Foyle.

— În sfârşit! zise Foyle.

Arlette îi zâmbi.

— Încep cu cea mai puțin gravă: aşa cum era de aşteptat, Ivan delfinizează în mare măsură sunetele omeneşti. Vocea lui e ascuțită, nazală şi stridentă şi nu e întotdeauna uşor de înțeles. Din păcate, mai sunt lucruri mult mai serioase decât aceste mici imperfecțiuni.

Făcu o pauză şi reluă:

— Iată care C limita: Ivan nu izbuteşte să rostească decât monosilabe. Când încercăm să-l învățăm un cuvânt de două silabe, el reține numai ultima, fie că accentul tonic cade pe ea, fie că nu. Astfel, *nnisic* devine *zic, Ivan* devine *Fa, listen* devine *sen.* Acum am pus degetul pe dificultatea care, după profesorul Sevilla, blochează, pentru moment, orice progres: Ivan nu ştie să asocieze o silabă cu alta.

— Vreți să-mi dați paharul, Mr. C? Întrebă Bob.

— Cu plăcere, zise C, adresându-i un semizâmbet inteligent, dar fără să se uite la el.

Bob se strecură grațios până la el, şi luă paharul, cu un aer amabil, apoi şi pe al lui Foyle. Operația o făcuse cu o uşoară răsucire din mijloc şi cu o încovoiere a mâinii. Arlette tăcu: era jignită că fusese întreruptă şi, mai ales, că C nu reînnodase numaidecât conversația printr-o întrebare. Bob o întrerupsese într-adins, ca să-i facă plăcere lui C, iar C tăcea într-adins, ca s-o încurce.

— Miss Lafeuille, zise Foyle, spuneți că Ivan nu ştie să asocieze o silabă cu alta.

— Dar mai este ceva şi mai grav, Mr, Foyle, zise Arlette, privindu-l cu recunoştință, Ivan nu ştie să alăture un cuvânt de altul. Poate să rostească şi să înțeleagă cuvântul *give*[15], e în stare să înțeleagă şi să pronunțe cuvântul *fish*[16], dar n-a ajuns încă să spună *give fish*[17]; dacă va izbuti, profesorul consideră că Ivan va fi trecut peste o etapă hotărâtoare.

— Cu alte cuvinte, zise C, va şti să vorbească atunci când va izbuti să treacă de la cuvânt la frază.

— Exact.

După o tăcere, Foyle zise:

— E minunat că a ajuns şi la monosilabe.

— Da, zise Arlette, sunt întru totul de acord cu dumneavoastră, Mr. Foyle, e pur şi simplu minunat.

C scoase din buzunar o tabacheră cu țigări de foi şi i-o întinse lui Foyle. Acesta refuză cu un gest. C îşi alese un trabuc Upmann şi îl aprinse.

---

[15] A da (engl.).

[16] Peşte (engl.).

[17] Dă-mi peşte (engl.).

— Presupun, zise el apoi, că Sevilla a încercat să facă ceva ca să învingă dificultatea pe care ne-ați descris-o adineauri...

Fraza lui putea să treacă drept o întrebare anodină, dar o rostise având parcă aerul de a-l pune pe Sevilla sub acuzare.

— Da, zise Arlette, şi-mi aduc foarte bine aminte cum a fost. Profesorul Sevilla ne-a adunat într-o zi în laborator şi ne-a spus aşa... Bob, îndreaptă-mă, dacă greşesc... «ţ, să presupunem", ne-a zis, „că aş fi prizonierul, dar prizonierul foarte bine tratat, al unei specii animale superioare speciei umane, într-un loc plăcut, dar îngrădit. Paznicii mei îmi propun o sarcină care presupune un mare efort de creație mintală. O îndeplinesc. În bune condiții, pare-se. Am tot confortul dorit, hrană excelentă, şi sunt înconjurat de afecțiunea paznicilor mei. Totuşi, nu sunt pe deplin fericit. Pentru că sunt, cum se spune, *singurul din specia mea.* Îmi lipseşte un tovarăş; să fim mai precişi: o tovarăşă. Să presupunem acum că binevoitorii mei paznici îmi dau această tovarăşă, că ea îmi place, că mă îndrăgostesc de ea. Atunci totul se schimbă. Viața mea dobândeşte o dimensiune nouă. Primesc un puternic stimulent psihic, care îmi dezvoltă încrederea în mine însumi, spiritul de inițiativă şi elanul creator. Nu credeți că munca mea va fi prima beneficiară a acestei schimbări?"

— Bravo! încuviință zgomotos Bob Manning, trăgând cu coada ochiului către C. Ai repetat foarte bine expunerea lui Sevilla! Rosti cuvântul „expunere" cu o imperceptibilă nuanță ironică.

Arlette îl privi cu indignare:

— Credeam că eşti de acord cu această „expunere" cum îi spui.

— Chiar şi sunt, zise Bob, cu un zâmbet sinuos la adresa lui C. Cine te face să crezi că nu sunt?

C lăsă să-i scape un mic râs exploziv, pe care după aceea păru că voise să şi-l stăpânească.

— Dacă înțeleg bine, zise el cu o gravitate exagerată, profesorul s-a gândit că tovărăşia unei femele l-ar ajuta pe Ivan să-şi rezolve problemele lingvistice. Şi la urma urmei, de ce nu? Continuă el, plimbându-şi o privire naivă peste cei de față. De ce n-ar exista o legătură între filologie şi sexualitate?

Bob îl privi pe C ca şi cum şi-ar stăpâni la rândul lui pofta de a pufni în râs şi repetă cu un ton emfatic:

— De ce nu?

Privirea intrigată a lui Foyle trecu de la Bob la C, apoi reveni la Arlette. Putu constata că Arlette avea un aer vexat şi zise cu elan:

— Miss Lafeuille, spuneți-ne repede cum a ieşit experiența? Arlette îi zâmbi:

— Într-un chip cel puțin neaşteptat.

*

Dragă Margaret, zise Mrs. Ferguson, ți-l prezint pe profesorul Sevilla, Henry, Mrs. Margaret Mandeville. Înghesuieşte-te lângă mine, Henry, dacă nu-ți displace prea de tot (r-ul pronunțat din fundul gâtului şi o-ul foarte deschis) suntem subțirei, este loc pentru, toți trei pe bancheta din față. Portiera pocni; m-a păcălit, îşi zise Sevilla furios, îmi impune un însoțitor, ca să mă duc să-i vizitez micul bungalow singuratic de pe plajă. E o cinste să vă întâlnesc, zise Mrs. Mandeville, aruncându-i o privire scurtă, expertă, extraordinar de lipsită de pudoare, era acelaşi tip de femeie ca şi Grâce Ferguson, înaltă, subțire, cu un gât lung prerafaelit, cu fața ovală şi pleoape languroase; şi una şi cealaltă erau atât de elegante, încât izbutiseră să convingă natura să le suprime sânii, şoldurile şi fesele şi să nu le lase decât un schelet de adolescent care să poarte rochiile asexuate ale marilor case de modă

pariziene. Henry, zise Grâce Ferguson, pronunțând r-ul uvular şi rulat ca actrițele shakespeariene, frazele îi curgeau din gură într-un lent murmur melodios distins, abia dacă se putea auzi, Margaret Mandeville vorbea în aceeaşi manieră languroasă în set-ul[18], cel mai căutat al lui Vassar College, acolo contractaseră ele această voce şi acest accent, cuvintele articulate în fundul gâtlejului, frazele foarte cântate, dar cu minimum de volum şi cazând din vârful buzelor ca istovite, Henry a fost atât de drăguț şi s-a lăsat kidnapped din laboratorul lui, dragă Margaret, timpul lui e atât de prețios pentru țară, mă simt *atât* de antipatriotă că-l împiedic să lucreze; am impresia că-l răpesc Washingtonului lui Lincoln şi Statelor Unite ale Americii. Ea zâmbi, îşi coborî încet pleoapele şi lăsă să-i rocadă degetele lungi, absolut fără altă bijuterie decât un inel cu un diamant enorm, pe maneta schimbătorului de viteză care, ieşit din podea, chinuia pulpa stângă a lui Sevilla (doar nu veți fi vrând ca acest tip de maşină sa aibă vulgarul ambreiaj automat al unui Buick). Sevilla tăcea, înconjurat de brațe goale şi de parfumuri scumpe, ghemuit, tulburat, furios; ce maşină mică şi tâmpită, ultimul cuvânt al lipsei de confort. N-am nici loc unde să-mi țin picioarele. De o lună ea îl ducea cu vorba, el nu obținuse nimic, nici măcar un sărut... Dar stai, draga Henry, doar n-o să flirtăm, C ceva *atât* de comun, nu va fi nimic sau va.fi totul, lasă-mi timpul necesar ca să mă hotărăsc, pleoapele căzându-i lent peste privirea plină de promisiuni; dar deocamdată nu era nimic, manechinul elegant, rece ca gheața şi inaccesibil, pe care îl priveşti într-o vitrină, în spatele unui geam de un țol grosime. Dragă Margaret, te rog, mai ales să nu-i pui nicio întrebare lui Henry despre delfinii lui, aceia sunt dragostea lui, îi iubeşte

[18] Cercul, grupa.

mai mult decât pe mine, sunt atât de geloasă, nu-mi spune niciodată nimic despre ei, în privința asta e mut ca un mormânt. Dar mi se pare, zise Mrs. Mandeville, că e în general mut; mi-e tare frică, dragă Grâce, că nu-mi apreciază grațioasa prezență aşa cum ar trebui. Nu zău, strecură Sevilla printre dinți, sunt fermecat la stânga, sunt fermecat la dreapta, e aproape prea mult pentru mine. Margaret, nu ți-am spus, e un om adorabil, atât de spiritual, *atât* de stil bătrâna Europă, îl iubesc, încât sunt gata să-mi pierd capul, nu mai dorm noaptea din pricina lui. Dar eu însumi, zise Mrs. Mandeville, găsesc că farmecul lui e obsedant, e îngrozitor, dragă Grâce; am să-ți pricinuiesc un mare necaz, dar sunt pe cale să mă îndrăgostesc nebuneşte de profesor. Tot vorbind aşa, puse mâna pe pulpa lui Sevilla şi o lăsă acolo. Grâce zâmbi; ce lucru înfiorător, dumneata, cea mai bună prietenă a mea mă trădezi! O să fim rivale şi o să ne scăldăm în sânge. Sevilla tăcea, crispat, curbat. În tot ce spuneau ele era un ton indefinisabil de derâdere şi de comedie de curte, ca şi cum s-ar fi amuzat să-şi scoată pentru o clipă rochiile cu malacov ca să îmbrace emoțiile simple ale celorlalte femei. Bărbații lor aveau încă relații cu oameni reali, cu administratori de societăți, secretari de direcție, oameni ai legii, dar ele, gata, nu mai aveau relații adevărate cu nimeni, nici între ele, nici cu servitorii lor *(butler* [19]-ul englez se ocupa de toate), se retrăgeau în puterea banilor lor ca melcii în cochilii şi de acolo priveau lumea cu ochii lor impersonali şi cu un imperceptibil amuzament; erau pentru ele însele propria lor inefabilă valoare, nu mai aveau nici de disprețuit oamenii, erau cu atâta mai presus de condiția umană, şi totuşi, îşi zise Sevilla în gând, cu furie, îndrăznesc să-mi închipui că defecația nu e pentru ele o problemă cu totul necunoscută.

---

[19] Valet (engl.).

Dragă Margaret, uite cheia, fii bună, te rog deschide bungalowul până bag eu maşina în garaj cu Henry. Portiera pocni. Margaret îşi netezi fusta cu dosul palmei şi plecă, ţopăind graţios pe pietriş. Dragul meu, zise Grâce fără să pornească automobilul, n-ai descleştat dinţii tot drumul, ce are să creadă Margaret? Eşti pur şi simplu imposibilă, trebuie să-ţi mărturisesc, zise Sevilla ghemuindu-se spre portieră şi întorcând capul spre stânga, pentru a-şi aţinti ochii asupra ei, că nu te-am rugat să mă laşi pe drum, tocmai ca să nu-ţi fac un afront în faţa prietenei dumitale. Acestea fiind spuse, n-ai să mai ai mult timp de îndurat manierele mele proaste, vrei să spui că ai de gând să ţi le îndrepţi? Vreau să spun că întâlnirea aceasta e ultima, ea îşi ridică sprâncenele, făcu o strâmbătură, zise cu un ton trufaş: adevărat? Adevărat, zise Sevilla, ea îşi păstră poza dispreţuitoare, cu o mână pe volan, cu cealaltă pe schimbătorul de viteză, cu sprâncenele ridicate, cu privirea aţintită drept înainte, Caliban îndrăznise să se revolte şi nu exista decât un singur mod de a-l pedepsi, să se pronunţe numaidecât condamnarea lui. Henry, înti pare, rău, relaţiile noastre s-au încheiat... Dar asta nu putea s-o spună, pentru că o spusese el întâi, orişicum, ar avea el prioritate, el nu glumea; ce ochi avusese, întunecaţi, mândri şi furioşi, nişte ochi de spaniol, m-ar fi strâns de gât; ceva care semăna cu un simţământ de consimţire o zgândări undeva în sine dar nu, trebuia să se hotărască, să-şi păstreze sângele rece; era totuşi atât de plăcut că mi l-am atârnat la brâu ca pe un breloc, cu ochii lui calzi care îmi sorbeau toate mişcările, aveam impresia că sunt înconjurată de un suflu de afecţiune. Ea îşi coborî încet pleoapele, şi-l învălui dintr-o parte cu o privire furişă; Henry, zise ea cu o voce cam răguşită, gâfâindă, totuşi melodioasă, mă mâhneşti *atât* de mult, te înşeli *întru totul* cu privire la prezenţa Margaretei, n-are de fel sensul pe care i-l atribui dumneata, uite, am să

fac să înceteze numaidecât această neînțelegere; se dădu jos din maşină, fără să scoabă cheia din contact. Coborî şi el. Aşteaptă-mă, zise ea, dăruindu-i un zâmbet drăgăstos; ea se depărtă răsucindu-se pe picioare; bungalowul era un pavilion mic şi simplu, îngrozitor de scump, din acaju lăcuit, pe soclu de piatră: o singură încăpere cu chicinetă, cameră de baie, cuptor cu cărbuni la exterior şi garaj în polatră, aproape pe marginea oceanului, al cărui ultim talaz venea la domiciliu să-ți lingă picioarele de bogătaş. O văzu pe Grâce cum vorbeşte cu Mrs. Mandeville pe plajă, se trânti într-un fotoliu, exasperat, toți nervii îi vibrau, Grâce clipi din ochi privind scânteierea cerului; draga mea, se întâmplă ceva înspăimântător, Caliban mi-a făcut o scenă groaznică, e un monstru, m-a bătut, pur şi simplu, m-a snopit, sunt plină de vânătăi ca fata aceea, săraca de ea, ştii care, în mâna păroasă a lui King-Kong la ultimele etaje ale lui *Empire State Building.* N-ai putea să mă ajuți? Draga mea, săraca de tine pot, dar nu ştiu dacă trebuie să... nu, nu, Grâce, glumesc, fireşte, am înțeles, simt că o să-mi aduc aminte deodată că am nişte vechi prieteni în colț şi să te rog să-mi împrumuți maşina ta ca să mă reped să-i sărut pe bieții prieteni dragi. Se auzi un pocnet de portieră, motorul sforăi, Sevilla se sculă în picioare, se duse spre uşă. I-am împrumutat Margaretei maşina, zise Grace apărând în prag cu zâmbetul ei strălucitor şi cu ochii ei prefăcuți, vrea să se ducă în vizită la el; făcu repede un pas şi o cuprinse în brațe. Mă mototoleşti rău, Henry, zise ea respingându-l, ai aerul să crezi că totul are să meargă de la sine; trecu prin fața lui, cu bărbia ridicată, şi veni să se aşeze pe divan, picior peste picior, elegantă şi cu un aer de superioritate. El rămase nemişcat şi o privi țintă, cu ochii plini de mânie; nu, zise el, atât de vehement, încât acest „nu" acoperi zgomotul izbiturilor valurilor, nu, nu merge de la sine, dar nu mai vreau să fiu dus cu" vorba, ori da, ori ba, şi dacă e ba, plec,

pe jos, chiar acu. Henry, eşti îngrozitor, zise ea sculându-se în picioare şi îndreptându-se spre el cu sprâncenele ridicate; zău aşa, mă sperii, ai nişte maniere înspăimântătoare. Şi, deodată, ca şi cum mândria ei ar fi fost o coajă fragilă pe care Sevilla o îndepărtase cu unghia, îi cedă, îl lăsă s-o dezbrace, el nu spunea un cuvânt, ţinea dinţii strânşi, contractat, absolut fără nicio dorinţă, o dezmierda; ea stătea nemişcată, inertă. Şi eu la fel, îşi zise Sevilla cu umilire; trecu un timp, el asculta valurile cum mor pe plajă, nu izbutea să se concentreze. Dar Henry, zise ea, nu mă doreşti... Nu părea nici măcar jignită. Ba da, draga mea, ascultă-mă, ai putea să iei unele iniţiative, dar bineînţeles, şi asta, era ceva ratat, ea nu ştia să facă nimic, nici măcar asta; prin uşa fereastră el putea să vadă un colţ de nisip şi ciucurii de spumă ai valurilor sparte; ascultă, Grâce, n-aş vrea să te jignesc, dar nu te pricepi de loc. Cum? Zise ea, înţepată pentru prima dată, nu mi-a făcut nimeni niciodată acest reproş. Sevilla se ridică într-un cot. Acest „nimeni" nu era dificil de spus, atâta tot, şi crezi că e o capodoperă de tact să vorbeşti despre acest „nimeni" într-o asemenea clipă? Eu îţi fac această critică, deci nu e „nimeni", în acelaşi timp, îşi zise el, ce conversaţie tâmpită, ce trist lucru, aceste gesturi, când nu există nici măcar prietenie; iar ea, această biată milionară toantă, ce plăceri poate ea să simtă în viaţă? Se aplecă spre ea şi deodată o putu lua, dar rău, repede, pe un colţ al divanului, inconfortabil, în grabă, într-o poziţie proastă, cu lipsă absolută de duioşie; era ceva ratat, de mântuială, ceva irosit, fără voioşie şi chiar, în fond, fără plăcere adevărată. El se sculă. Spune mulţumesc, zise Grâce cu un zâmbet strengăresc. El o privi, era nemaipomenit, să-i mai spună şi mulţumesc, ce lipsă de umor, de necrezut. Îţi spun mulţumesc, zise el fără să zâmbească. Nu vrei să faci o baie *i* zise ea, ca şi cum i-ar fi oferit o ceaşcă de ceai. Nu, nu ţin, dar dacă ai altceva decât aceste pietre ascuţite, hai să

facem o plimbare pe plajă. Sigur, desculți, zise Grâce, C atât de sănătos pentru glezne; se plimbară unul lângă altul o jumătate de ceas încheiată, vorbind. Sevilla n-avea să izbutească niciodată să-şi amintească ce-şi spuseseră, un singur lucru ieşea în evidență, o reflecție pe care o făcuse ea în timp ce el se apleca pentru a ridica o scoică. Henry ar trebui să te tunzi, ai părul prea lung, nu-ți şade bine; era o reflecție banală în sine, minoră, nici măcar răutăcioasă. El se ridică, cu scoica în mână şi deodată se simți obosit şi dezgustat de ea până în adâncul trupului, atât de scârbit, ca şi cum ar fi umblat alături de ea de zece ani în frig şi în gol, şi chiar în clipa aceea, în timp ce îi zâmbea cu un aer politicos, înțelese că hotărârea era luată şi că avea s-o elimine din viața sa.

*

— În orice caz zise Arlette, nu există nicio îndoială că Ivan îşi suporta din ce în ce mai prost singurătatea, era excitai, agitat, distrat, se concentra din ce în ce mai puțin asupra exercițiilor sale vocale; se poate spune chiar că se lenevea. În plus, opera asupra noastră un transfer, căci i se întâmpla să adopte cu noi postura în S, caracteristică a atitudinii seducătoare a delfinului când face curte unei femele. De asemenea, din ce în ce mai des se freca de noi, ne dezmierda capul cu aripioarele laterale şi ne muşca uşurel picioarele şi brațele. Aceste purtări erotice creşteau concomitent în frecvență şi în violență şi ajunseserăm să nu mai îndrăznim să înotăm cu el, pentru că ne era frică să nu ne alegem cu răni de pe urma muşcăturilor lui, oricât de plăcute ar fi fost, presupun, pentru o femelă din specia lui... (Foyle zâmbi.)

C îşi ridică țigara.

— Cu cine avea el astfel de purtări?

— Am să răspund eu la această întrebare, zise Bob cu un râs scurt, făcându-i cu ochiul lui C La început, aproape cu toată lumea. Mai târziu, cel mai des cu Arlette.

— Înțeleg asta, zise Foyle.

Arlette îl privi pe Bob Manning şi încruntă sprâncenele.

— Continuați, Miss Lafeuille, zise C.

— Aşadar, toate elementele ne îndemnau să credem că femela pe care ne pregăteam să i-o dăm, şi pe care o botezasem Mina, va fi bine primită. Ceea ce s-a şi întâmplat într-adevăr. Bineînțeles, Ivan a manifestat la început o anumită aprehensiune când a fost introdus un al doilea animal într-un bazin considerat ca fiind teritoriul lui exclusiv. A rămas nemişcat şi a observat-o o clipă, dar observațiile pesemne că l-au convins de absența oricărui pericol, pentru că a trecut, în câteva secunde, de la prudența cea mai circumspectă la curtea cea mai deliranta. Dezmierdările, frecările şi muşcăturile au început sa se înmulțească, iar baletul nupțial a continuat într-un crescendo gâfâitor toată ziua. Delfinii se împerechează în general noaptea şi în zori. Aşadar n-am putut să ştim niciodată dacă Mina şi Ivan se împerecheaseră, dar când s-a făcut ziuă, comportarea delfinului nostru față de soața lui se schimbase radical. Nu numai că n-o mai urmărea, dar îi respingea avansurile în modul cel mai hotărât. De îndată ce se apropia de el, Ivan pocnea clip fălci amenințător. Apoi îi întorcea spatele şi se depărta bătând apa violent cu aripioara caudală. Mina a adoptat atunci postura în S în fața lui, dar fără succes, pentru că după aceea, când a vrut să-l dezmierde, el a bătut-o cu aripioarele laterale şi a pocnit iarăşi din fălci. Atitudinea lui față de biata Mina nu s-a îmbunătățit în ziua următoare. Ba chiar a devenit şi mai ostilă şi mai amenințătoare. Întrucât Mina stăruia în avansurile ei, a muşcat-o chiar de coadă – de data aceasta o muşcătură adevărată – şi începând din clipa aceea, ea n-a mai îndrăznit să se apropie de eh Când a fost lucru vădit că Ivan nu putea s-o sufere pe Mina, profesorul Sevilla, având temeri în legătură cu securitatea ei, a hotărât s-o scoată din

bazin şi s-o pună în bazinul nr. 2, unde, între paranteze fie spus, a fost de îndată adoptată de către masculul şi cele două femele pe care îi creştem acolo.

— Oare ce s-o fi întâmplat? întrebă C.

— Am discutat îndelung problema şi o mai discutăm încă, zise Arlette, dar nu putem, în domeniul acesta, decât să formulăm ipoteze.

— De pildă?

— Trebuie mai întâi să înţelegem, zise Arlette, că împerecherea delfinilor este un act anevoios, care cere din partea femelei multă răbdare şi bunăvoinţă. Să presupunem acum că Mina a fost lipsită de dibăcie, că a continuat să fugă atunci când a trebuit să rămână nemişcată şi că tentativele lui Ivan au sfârşit printr-un eşec. E posibil ca, de pe urma eşecului, Ivan să fi resimţit o vie dezamăgire.

— Şi nu-i mai place de Mina? întrebă Foyle zâmbind. A făcut prea mult pe cocheta şi e supărat pe ea? Dar asta nu explică de ce nu şi-a reînceput încercările în ziua următoare.

— Aş crede mai degrabă, zise C, că întrucât această experienţă a dat greş, s-a dezgustat de femele pentru totdeauna.

Arlette zâmbi.

— Poate că situaţia nu e chiar atât de gravă. Poate că Mina nu e, la urma urmei, genul lui Ivan...

Foyle începu să râdă:

— De astă dată, Miss Lafeuille, cred că exageraţi!

— Câtuşi de puţin. Delfinii sunt la fel de selectivi ca şi oamenii în afinităţile sau antipatiile lor. Am avut, la un moment dat, doi masculi într-un bazin. Legaseră prietenie şi sfârşiseră chiar prin a prezenta toate caracteristicele unei comportări perverse.

— Adevărat? întrebă C. Şi care erau aceste caracteristici?

— Iată: îşi făceau curte alternativ. Dezmierdări, frecări, muşcături, nimic nu lipsea. Încercau chiar să se

împerecheze. Am pus atunci o femelă cu ei, dar nu i-au acordat nicio atenție. Ba mai mult, când a încercat să se apropie ca să ia parte la joaca lor, au gonit-o. Am crezut atunci că homosexualitatea lor era prea statornicită ca să admită raporturi heterosexuale şi am scos femela din bazin. Totuşi, după câtăva vreme, din lipsă de spațiu, am fost nevoiți să punem în bazin altă femelă; pe aceasta, spre marea noastră surprindere, au primit-o amândoi cu cel mai mare entuziasm şi au început numaidecât s-o curteze.

C îşi strivi țigara în scrumiera din fața lui.

— Aşadar, zise el, explicația insuccesului Minei pe lângă Ivan ar fi o antipatie personală?

— Nu sunt decât ipoteze, bineînțeles.

C reluă cu o ironie discretă:

— Socotiți deci că terapeutica menita să-l ducă pe Ivan de la cuvânt la frază n-a eşuat?

— Nu văd cum am putea spune că a eşuat, zise Arlette, cu o umbră de rigiditate. Nu se poate trage o asemenea concluzie dintr-o singură experiență.

— Vreți să spuneți că Sevilla are de gând să reînceapă cu altă femelă?

— Nu mi-a spus, dar presupun că da.

C se sculă, îşi luă pălăria şi zise cu un zâmbet.

— Înseamnă că e perseverent.

— Trebuie să fie, zise Arlette cu convingere. Succesul, făcut dintr-o serie de eşecuri pe care le depăşeşti.

— Şi cui aparține această maximă nostimă, Miss Lafeuille? întrebă C cu un zâmbet acid.

— Lui Sevilla, zise Bob Manning cu jumătate glas.

C, care începuse să înainteze cu paşi mari, alături de Foyle, spre uşă, întoarse capul peste umăr şi-i zâmbi. Arlette îl privi fix pe Bob Manning şi când el trecu, la rându-i prin fața ei, îl apucă de braț şi îi spuse cu o voce

şuierătoare, furioasă i Te crezi isteţ? N-ai încetat să-l tot perii pe acest tip scârbos, ce ţi-a venit?

*

C, despuiat şi umed, se aşează pe pat; îşi trecu mâinile de două ori pe faţa rumenă, ca şi cum ar fi vrut să alunge de pe ea oboseala. Doamne, nu-şi mai simţea picioarele, pica de somn, avea să adoarmă desigur, fără somnifer. Ce reflex idiot! La urma urmei, ce-mi pasă dacă mă droghez sau nu? Mi se pare caraghios. Oamenii de vârsta mea se lasă de tutun, de alcool, de excese şi se pun să facă gimnastică pentru burtă, pe covor. De obicei! La ce bun această luptă împotriva bătrâneţii? Mai devreme sau mai târziu vor fi învinşi, vor muri, în rate, de plămân, de ficat, de inimă, de cancerul la prostată. C rânji. Se simţea plin de ură fără un anume obiect, iar această ură îi dădea gândirii lui o vervă, o forţă, o acceleraţie, care îi făcea plăcere. Ei mă fac să mă stric de râs. Exerciţiul, viaţa în aer liber, igiena, viaţa sănătoasă şi regulată, ce sunt toate la urma urmei? O jalnică bătălie în retragere, nimic altceva! La capăt este prăbuşirea, singurul lucru sigur. Moartea sau viaţa? Ce deosebire? Însuşi cuvântul acesta viaţa, ce caraghioslâc, ce păcăleală să numeşti viaţă aceste câteva momente meschine dintre două neamuri, ce păcăleală! Lotul e trucat, măsluit dinainte; la sfârşit moartea! Ce tâmpenii ne tot îndrugă cu „succesul" lor „în viaţă". Ce viaţă? Ce succes? Am crezut şi eu, la universitate, în succes. Iar mai târziu, îmi amintesc, îmi spuneam: nu sunt decât un supra-curcan, deşi aş fi putut fi un savant! Şi chiar azi, când bleaga aia îmi vorbea: să ai un laborator, asistenţi, o muncă de creaţie, ca veneticul ăla... tâmpenie, tâmpenie, nimeni nu reuşeşte în viaţă, nu există decât rataţi, toţi oamenii sunt nişte rataţi, deoarece mor. Şi eu, şi Johnnie, da, să crape toţi, toţi, cât mai repede cu putinţă, să fie curăţaţi cu bomba TI, să fie

calcinați câteva milioane dintre ei, şi eu cu ei la grămadă! Ce-mi pasă, am cerut eu să mă nasc?

Singura mea bucurie era să-mi fac bine treaba. Dacă Johnnie ar fi trăit, l-aş fi recrutat pentru serviciu. Am trăit clipe de neuitat împreună. Era frumos, mai ales impresia asta că te trezeşti dimineața, ca baronii din evul mediu, cizmă lângă cizmă, pinten lângă pinten... Libertatea îmbătătoare, viața riscată în fiecare minut, Johnnie în picioare, în soare, în satul abia cucerit, cu umerii săi largi, cu picioarele depărtate, cu trupul de atlet care părea indestructibil. Uite-l pe măgarul ăsta bătrân, zicea, C gata să se roage în fața colibei. Îl joc cap sau pajură. Cap, nu-i fac nimic; pajură, îl curăț! Aruncă nichelul în aer, nichelul se învârti, sclipind în soare; îl prinse în căuşul palmei şi îl pocni zdravăn. Pajură! Ai pierdut, a spus ridicând piedica. Bătrânul s-a risipit în pulbere, a murit ca un purice strivit. În clipa aceea Johnnie avea înfățişarea unui zeu, senin, impersonal. M-a privit cu fața nemişcată, absolut lipsită de expresie, şi a zis cu o voce egală: azi, el, mâine, eu. Şi a doua zi a fost el.

Doamne, mi-e tot una acum, dacă merge tot aşa, n-am să mai fiu în stare să-mi fac meseria. Am crezut că am să dau ochii peste cap adineauri în fața scârbei aceleia şi a delfinului ei Ivan. Şi mai întâi şi-ntâi, de ce Ivan, cine i-a pus nume rusesc delfinului ăsta american? I se strânse stomacul, se lungi pe spate, cu picioarele depărtate şi îşi frecă cu putere burta. Degetele i se înfundau şi se gândi: toată carnea asta, mațele astea, nervii ăştia, sângele ăsta, un animal, nimic altceva, moale, asudat, obscen. Veneticul acela poate că are să reuşească, în orice caz, e pe jar, evident, încă o chestie pe care Lorrimer mi-a tăinuit-o. Auzi vorbă, să publice rezultatele, auzi vorbă, dacă e „nesecret”; puteți să vă ştergeți undeva, sir cu „nesecret”-ul dumneavoastră. Nu ştiu ce măsuri iau ci, dar asta n-are sa

mă împiedice să iau eu altele; şi aş paria că acceptă să-mi servească de antenă pentru Sevilla, pisoiul acela drăguţ.

Telefonul exploda în cameră, cu forţă, strident. Ei, drăcia dracului, zise C, tocmai când mă pregăteam să adorm. Luă receptorul. Bill, aici e Keith, mi-am permis să te deranjez, am primit adineauri o telegramă de presă, pe care ţi-o rezum în două fraze: sovieticii au interzis categoric pescuitul delfinilor în apele lor. Orice pescar care va răni sau va ucide un delfin va fi pasibil de sancţiuni aspre. Bine, bine, zise C, şi ce dată are ştirea? 12 martie, i se răspunse. Mulţumesc, Keith. Puse receptorul în furcă.

După o clipă se sculă. Cheful lui de a dormi dispăruse; îşi vârî picioarele în papuci şi începu să se plimbe în lung şi-n lat prin cameră.

IV

În după-amiaza în care tipul acela C, a venit să ne bată la cap, zise Maggie, ţi-aminteşti, cu asistentul lui care avea un cap de boxer, în orice caz mai simpatic decât al lui, tipul acela, C, avea nişte ochi care îmi dădeau fiori în spinare. Mi-aduc aminte, zise Lisbeth, întinsă pe unul dintre paturile perechi din camera pe care o împărţea cu Maggie. Era cald încă, storul abia lăsa să treacă soarele ca prin sită, Lisbeth ara în chiloţi şi sutien, înaltă, voinică, blondă, atletică, faţa bine construita, fruntea lată, falca pătrată, avea înfăţişarea unui băiat foarte frumos, inteligent şi voluntar, care în ultimul moment şi-a greşit sexul; nici pieptul ei voluminos nu izbutea să-i dea cu totul înfăţişare de femeie. Se ridicase pe un cot şi trăgea din ţigaretă cu un aer de competenţă, aţintindu-şi ochii, atenţi, asupra lui Maggie. Mi-aduc aminte perfect de bine, zise ea cu vocea clară, Arlette intrase cu ei în laborator, avea un costum de baie nou, care îi punea în valoare trupul mic şi frumos, iar eu ţi-am ţinut de urât pe

plutele din bazin. Ei bine, în ziua aceea a rupt-o cu ea, zise Maggie, a venit târziu, avea aerul lui posac şi mi-a spus: când Mrs. Ferguson va telefona din nou, să răspunzi că nu sunt aici. M-am sculat, am făcut un efort nemaipomenit ca să nu zâmbesc de la o ureche la cealaltă, şi-am spus: pentru cât timp? El a ridicat sprâncenele cu un aer distant. Bine, am spus, trebuie totuşi să ştiu, e un consemn temporar sau un consemn permanent? Ai să vezi, a spus el, şi numai după expresia lui am înţeles că era definitiv. Îţi închipui ce fericită am fost, nu ştiu ce i-a făcut ea, dar era furios.

Abia ceva mai târziu, reflectând, m-am întrebat dacă e chiar atât de bună ruptura asta. Mă întreb şi eu, zise Lisbeth, cu sprâncenele încruntate. Se priviră şi tăcură. Nu prea ştiu dacă gândesc amândouă exact acelaşi lucru; chiar şi ochii lor încetară să se agaţe unii de alţii. Se scurseră mai multe secunde. Aveau aerul, faţă în faţă, că sunt două pisici bănuitoare care îşi retrag deodată ghearele în labe, îşi ascund labele sub piept, aşezându-se jos şi închizând pe jumătate pleoapele.

Asta e şi părerea lui Bob, zise Maggie. Tu ştii ce fin e, mă înţelege înainte chiar să vorbesc, e nemaipomenit ce legături sunt între noi, o simplă privire e de ajuns, la urma urmei nu mai avem nevoie de cuvinte. Asta îmi aminteşte întru totul genul de relaţii pe care le aveam cu James Dean, bietul James, parcă-l văd, şezând în vechiul fotoliu de piele al mătuşii Agatha, la Denver, fixându-mă cu ochii lui trişti fără să spună un cuvânt. Ţi-aduci aminte ce ochi patetici avea, încărcaţi, cum se spune, cu toată tristeţea lumii. Ca să revenim la Bob, nu e chiar absolut aceeaşi problemă, e atât de timid, are în aşa măsură oroare să-şi arate sentimentele, încât nici nu ştiu dacă pot să anunţ logodna noastră vara asta, cum aveam de gând. Dar, zise Lisbeth ridicând o sprinceană, are într-adevăr...? Adică cum, dar ce-ţi închipui, zise Maggie împingându-şi înainte faţa roşie şi buzele

groase, umflate. Acesta nu e de loc genul lui Bob. Nici n-a încercat să mă sărute, e atât de delicat, niciodată un gest; e făcut numai din semi-nuanțe şi nuanțe. Uite, zilele trecute, făceam o partidă de hoinăreală pe jos, prin oraş. A rămas în admirație în fața unei bluzițe albe cu dungi negre şi a spus: ce drăguță e, arată grozav, mi-ar plăcea s-o cumpăr. Era să mă strâmb de râs, oh, Bob. Ți-ar plăcea să porți o asemenea chestie, draga mea? A roşit brusc până la urechi şi mi-a spus foarte repede, întorcând capul. M-am gândit la tine, m-am gândit ce bine ți-ar sta. Am rămas mută, absolut uluită, era felul lui de a face aluzie la viața noastră în doi de mai târziu, când vom fi căsătoriți. Eram atât de mişcată că i-am luat mâna într-a mea, i-am strâns-o fără să spun nimic. Dar chiar asta era prea mult pentru Bob. Şi-a desprins mâna şi a spus cu un ton sec: zău, Maggie, eşti nebună, ce ți-a venit? E adorabil, nu găseşti?

Da, da, zise Lisbeth, lăsând ochii în jos, spre țigaretă, cu broboane de sudoare pe frunte, între sâni, la subsuori. Camerele nu aveau aer condiționat. Trase un luni din țigareta ei mentolată şi se gândi cu un oftat: şi acum, are să-mi vorbească iar despre James Dean, şi din nou despre Sevilla, şi iar despre Bob. E obsedată, e o adevărată boală, dacă n-ar îi fată atât de bună, până la urmă n-aş mai putea s-o sufăr, şi în plus e şi atât de urâtă, aproape mi se face greață, îmi vine mereu să-mi iau batista şi să-i şterg colțurile ochilor. Cred, zise ea aşezându-se pe pat, că am să-mi pun costumul de baie şi am să dau fuga să plonjez în bazin. Ivan are să te necăjească, zise Maggie, ştii, devine categoric indecent, fără a mai pune la socoteală muşcăturile şi loviturile de coadă. Oh, ştiu, e adorabil, atât de voinic, atât de drăgăstos, ceea ce nu l-a împiedicat de loc zilele trecute să-mi ia călcâiul în bot. Are, după cum ştii, o mică preferință pentru mine, ei bine, n-a mai vrut să-mi dea drumul, am tras o spaimă! Mă întreb, zise Lisbeth,

sculându-se şi sucindu-şi braţul drept spre spate, ca să-şi descheie sutienul, dacă Sevilla nu-şi pregăteşte o dezamăgire aşteptând o minune de la noua femelă. La urma urmei, dacă Ivan nu izbuteşte să treacă de la cuvânt la frază, nu văd cum ar putea să-l ajute o căsătorie fericită, e ca şi cum ai admite că un bărbat devine deodată mai inteligent pentru că şi-a luat nevastă, când în general e invers.

Oh, Lisbeth, zise Maggie întorcând ochii. Nu-i plăcea felul în care se plimba Lisbeth goală prin cameră. Lisbeth era absolut lipsită de pudoare; când îşi schimba sutienul, nu-şi ascundea sinii. Lisbeth, continuă Maggie, nu-i de loc aşa, Sevilla n-a spus niciodată un asemenea lucru, el a zis că o femelă i-ar da lui Ivan încredere în el însuşi şi i-ar spori avântul creator. Ei bine, zise Lisbeth, ce punct de vedere egoist, s-ar crede că într-adevăr femeia este o unealtă care trebuie să ajute la munca masculului după ce i-a servit la plăcere. Ai să vezi, continuă ea, acuma, după ce Sevilla şi-a lăsat prietena din lumea bună n-are să întârzie să se îndrepte spre una dintre noi, Arlette, Suzy, eu, tu (adăugă „tu", pentru că Maggie se uita la ea), cu scopul, cum zice el, să-şi sporească avântul creator. Mă-nnebunesc după acest eufemism, reluă ea cu un râs scurt. Stai un pic, zise Maggie, cu vocea ei serioasă şi intensă, cu faţa greoaie şi roşie de cercetaşă, strălucind de dezaprobare, dar e instinctul femeii să-l ajute pe bărbatul pe care-l iubeşte. L-aş fi luat de bărbat pe Sevilla, tu ştii, bineînţeles, că era să ne căsătorim acum un an, dar n-a putut niciodată să se hotărască; la urma urmei ştii, e un timid şi el, ar li trebuit să iau eu lucrurile în mină, dar tu mă cunoşti, nu pot să sufăr să mă vâr în sufletul oamenilor. Ei, dacă aş fi primit să fiu nevasta lui, crede-mă Lisbeth, aş fi lost prea fericită să muncesc zi şi noapte pentru el. Munceşti destul şi aşa, zise Lisbeth, şi Arlette tot aşa, iar Arlette nu arc rezistenţa ta fizică; se lasă

exploatata de el, ăsta-i adevărul, mă îngrijorează mult, şi tu tot aşa, adăugă ea cu o jumătate de secundă întârziere, sunteţi două nebune, amândouă, cu Sevilla al vostru. Şi ca e atât de fermecătoare, atât de gingaşă, n-ar putea fi decât dezamăgită. O iubeşti mult, nu-i aşa? Zise Maggie deodată. Desigur, zise Lisbeth, cu o uşoară roşeaţă pe faţa ei cinstită şi pătrată, este una dintre fetele cele mai atrăgătoare din câte am întâlnit vreodată. Nu vreau să spun că e numai drăguţă, mă înţelegi, dar are farmec, mister. Cineva bătu în uşa camerei şi uşa se deschise. Se auzi vocea lui Bob Manning: Maggie, pot să intru? Desigur! El deschise uşa şi rămase nemişcat în prag. Nu intra niciodată brusc într-o încăpere, îşi făcea intrarea ca un actor, înalt, zvelt, graţios, cu capul brun, aristocratic, cu nasul fin un pic coroiat, cu ochii căprui, frumoşi, mobili sub genele negre, cu mâinile lungi „fine, atârnate la capetele braţelor mlădioase (nu-şi băga niciodată mâinile în buzunar, nu-şi punea niciodată picior peste picior când se aşeza, cunoştea întotdeauna totul, romanele ezoterice, filmele de avangardă, muzica ultramodernă, poeţii abia ieşiţi din găoace). Ei, zise Lisbeth cu braţul răsucit la spate. Vrei să-ţi ajut? Întrebă Bob cu un zâmbet delicios ajungând din doi paşi în mijlocul camerei. Fără să bâjbâie, de la prima încercare, apropie cele două benzi ale sutienului şi le prinse. E fermecător maioul ăsta de baie, zise el înclinându-şi capul pe umăr. Eu, ştii, complimentele, zise Lisbeth. El făcu o pauză, îşi înălţă capul frumos în chip cvasi teatral şi rămase nemişcat o secundă încheiată. Apoi, legănându-se din şolduri nepăsător, îşi rezemă de perete braţu-i lung şi zise cu vocea lui ascuţită: ascultaţi, scumpelor, vă aduc o veste importantă, soţia pe care profesorul Sevilla i-o hărăzeşte lui Ivan a sosit adineauri, suntem pe cale să o introducem în locuinţa viitorului ei soţ şi cred că, din afecţiune pentru Evan şi din consideraţie pentru tatăl său Sevilla, v-ar place să asistaţi la

ceremonie. În afară de asta, profesorul vă caută de cinci minute pe amândouă cu multă insistență. Nu puteai să spui asta mai degrabă? Zise Lisbeth ridicând din umerii ei largi.

*

Nervoasă, neliniştită, dar cu ochii curioşi şi nelăsând să-i scape nimic din ceea ce se petrecea în jurul ei, delfina stătea lungită pe brancardă, iar brancarda se legăna în jurul cablului pe care troliul avea să-l coboare în bazin. Ivan stătea la celălalt capăt, la aproximativ două picioare sub suprafața apei, nemişcat, atent; caudala lui bătea apa cu o mişcare imperceptibilă. Ţinea capul ridicat spre delfină şi şi-l întorcea de la stânga la dreapta cu un gest mlădios şi puternic, pentru a o privi alternativ cu fiecare ochi. În acelaşi timp emitea nişte şuierături întretăiate de tăceri şi repercutate în aer de difuzor. Delfina nu răspunse încă prin niciun sunet, poate pentru că poziția ei suspendată şi legănarea rezultată din această poziție o nelinişteau, dar pleoapele ei, aproape neclintite în timpul tăcerilor, începeau să palpite de îndată ce răsunau şuierăturile lui Ivan.

Îmbrăcat în nişte pantaloni de pânză albă şi într-o cămaşă de polo, cu siluetă juvenilă, cu părul ca pana corbului, cu ochii negri, vioi şi nerăbdători, Sevilla stătea în picioare la dreapta troliului. Peter şi Michael îl încadrau, depăşindu-l cu cel puțin un cap. Erau amândoi în slip, Peter blond şi Michael şaten închis, dar amândoi la fel de atletici, bronzați, relaxați, cu părul scurt ras la tâmple, cu gropițe în colțul gurii, cu zâmbetul sincer dezvelind dinți desăvârşiți, cu o înfățişare incredibil de sănătoasă, de oameni bine hrăniți.

De îndată ce Lisbeth şi Maggie apărură în pragul barăcii, cu silueta înaltă a lui Bob profilându-se în spatele lor. Sevilla le făcu semn, cu un gest de nerăbdare, să se apropie. Lisbeth şi Bob iuțiră pasul, iar Maggie începu să alerge; se simțea oarecum vinovată pentru că le zărise pe Suzy şi pe Arlette lângă cei doi băieți. Toată echipa era acolo.

— V-am adunat, zise Sevilla plimbându-şi peste ei ochii negri, sclipitori şi veseli, pentru că nu vroiam să repet greşeala pe care am făcut-o când cu Mina. Vă aduceţi aminte: eram atât de sigur că Mina are să se înţeleagă cu Ivan, încât nu m-am gândit să organizez supravegherea cuplului de la început. Urmarea o cunoaşteţi; n-am ştiut niciodată ce s-a întâmplat între ei în timpul nopţii, într-un cuvânt: motivul real al divorţului lor ne-a scăpat. De data aceasta o să ne arătăm mai severi şi o să organizăm observaţia prin rotaţie, zi şi noapte. Bazinul va fi luminat de reflectoarele încastrate, îndată ce se va lăsa seara. V-am grupat în echipe de câte doi; unul din doi va observa cuplul de la suprafaţă, celălalt prin hubloul subacvatic, cei doi observatori putând comunica prin fir şi înregistrându-şi fiecare separat observaţiile pe bandă de magnetofon. Vor dispune, şi unul şi celălalt, de aparate fotografice. Fiecare echipă va fi schimbată după două ore.

Iată programul, continuă Sevilla, scoţând o hârtie din buzunar: de la ora 18 la 20, la suprafaţă Suzy, la hublou Peter; de la 20 la 22, la suprafaţă Michael, la hublou Lisbeth; de la 22 la 24, la suprafaţă Maggie, la hublou Bob; de la 0 la 2, la suprafaţă Arlette, la hublou eu; de la 2 la 4, la suprafaţă Suzy la hublou Peter şi aşa mai departe... Am prevăzut rotaţia până mâine la amiază, dar poate că va trebui s-o mai prelungim. Maggie va afişa orariul pe panou.

Făcu o pauză şi reluă:

— Are cineva ceva de spus?

Suzy ridică mâna şi Sevilla o privi prietenos. Împreună cu Michael şi Arlette, ea făcea parte, ocupând locul al treilea, dintre cele trei mai bune elemente ale echipei. Era subţirică şi blondă şi avea acel gen de profil armonios care se poate împăca bine cu snobismul şi cu răceala, dar care, la ea, datorită expresiei ochilor, făcea o plăcută impresie de linie fără cusur.

— Presupun, începu ea, că s-au prevăzut rezerve pentru aparatele fotografice şi pentru magnetofoane.

— L-am însărcinat pe Peter să se ocupe de asta.

— Şi Peter s-a ocupat, zise Peter. O privi pe Suzy zâmbind, iar ea îi răspunse la zâmbet.

După o tăcere, Lisbeth remarcă, cu o notă de agresivitate în voce:

— Bag de seamă că fiecare echipă este alcătuită dintr-un băiat şi o fată...

— Şi de ce nu? răspunse Sevilla ridicându-şi sprâncenele negre şi stufoase.

— Şi că în general aţi pus fata la suprafaţă şi băiatul la hublou.

— Nu este exact în ceea ce te priveşte, Lisbeth. Pe tine te-am plasat la hublou.

— Dar e adevărat în ceea ce le priveşte pe celelalte trei fete, continuă Lisbeth, cu aerul că-l pune pe Sevilla sub acuzare.

Sevilla aruncă o privire pe hârtia din mână.

— Da, C adevărat. Ei şi?

— Postul la hublou fiind mai important decât postul de la suprafaţă, mă întreb dacă alegerea dumneavoastră n-a fost dictată de o prejudecată antifeministă.

— O, nu cred, zise Sevilla, zâmbind. Nu sunt convins că am o astfel de prejudecată. Pe semne că hubloul l-am rezervat băieţilor şi mie pentru că e ceva mai neplăcut decât la suprafaţă.

— În acest caz, zise Lisbeth, pe mine de ce m-aţi pus la hublou?

— Ascultă, Lisbeth, nu poţi să-mi reproşezi în acelaşi timp că am fost antifeminist când le-am pus pe cele trei fete la suprafaţă şi că am fost anti-Lisbeth când te-am pus pe tine la hublou. Trebuie să alegi.

Se văzură zâmbete, iar Lisbeth zise fără a privi pe nimeni:

— În acest caz, aleg şi-mi repet întrebarea; de ce sunt eu singura fată pe care aţi pus-o la hublou?

Sevilla îşi ridică ambele mâini în aer şi replică agasat:

— Nu ştiu. E o întâmplare.

— În psihologie, zise Lisbeth, nu există întâmplare, există numai mobiluri inconştiente.

— Ei bine, interveni Arlette cu vioiciune, să zicem că Mr. Sevilla te-a pus la hublou ca un omagiu inconştient adus însuşirilor tale atletice.

Iarăşi zâmbete. Lisbeth o privi pe Arlette cu reproş, ochii i se umplură de lacrimi, întoarse capul şi tăcu, îmbufnată. Sevilla se uită la ea cu atenţie o jumătate de secundă, apoi îmbrăţişa cu privirea echipa şi zise cu o voce neutră:

— Dacă doriţi să modificaţi între voi alcătuirea echipelor, vă las, bineînţeles, toată libertatea.

— N-am nimic de obiectat cu privire la alcătuirea sebipejor, spuse Lisbeth furioasă. Mi-e perfect indiferent dacă sunt cu X, eu Y sau cu Z.

Întoarse spatele grupului şi îşi pironi ochii spre baracament, de parcă n-ar mai fi interesat-o nimic din ceea ce urma să se petreacă în bazin.

După o tăcere, Sevilla reluă:

— Înainte de a o pune pe această tânără cucoana în apă, vreau să adaug următoarele: să nu va credeţi obligaţi, dat fiind că observaţiile voastre vor fi înregistrate pe bandă de magnetofon, să adoptaţi un ton oficial şi afectat. Exprimaţi-vă cu cea mai mare naturaleţe şi cu cea mai mare libertate. Spuneţi absolut tot ce vă vine să spuneţi. În niciun caz benzile acestea nu vor ieşi din laborator. Şi dacă extragem apoi din ele o notă scrisă, vom face toate tăieturile necesare. La urma urmei, ceea ce ne pregătim să facem este un studiu de comportament şi foarte posibil ca o notaţie spontană a unuia dintre voi să contribuie la analiza noastră. Hai,

Michael. E timpul să i-o prezentăm lui Ivan pe viitoarea soție.

— Nu ne-ați spus cum o cheamă, zise Maggie.

— Adevărat! zise Sevilla lovindu-şi palmele una de alta, îşi roti privirea şi adăugă zâmbind: Lisbeth, ca să-ți arăt că n-a existat niciun complot împotriva sexului dumitale sau împotriva dumitale, îți cer s-o botezi pe nevasta lui Ivan.

Lisbeth se întoarse pe călcâie cu fața spre el.

— Vorbiți, spuse ea cu acreală, ca şi cum aş suferi de mania persecuției.

— Dar de fel, zise Sevilla. Nu în felul acesta ți-am interpretat observațiile.

— Atunci cum le-ați interpretat? replică ea pe un ton sfidător.

Sevilla ridică ambele mâini:

— Nu le-am interpretat de loc!

După o pauză, Maggie îşi întinse înainte fața greoaie şi roşie şi zise apăsat:

— Ascultă, Lisbeth, nu mai începe iar. Biata făptură aşteaptă. Dă-i mai repede un nume.

— S-o numim Bessie, zise Lisbeth cu un ton morocănos.

*

DACTILOGRAMA OBSERVĂRII LUI IVAN ŞI A BESSIEI, DUP A BENZILE DE MAGNETOFON, SUPRAFAȚA ŞI HUBLOU, ÎNAINTE DE TĂIETURILE PROFESORULUI SEVILLA, 6 MAI 1970 ŞI NOAPTEA DE 6 SPRE 7 MAI.

Suzy. – Aici suprafața. Ora 18 şi 5, Troliul o pune pe Bessie în contact cu apa. Ivan nu se clinteşte. Michael coboară în apă şi degajează aripioarele laterale din cele două găuri practicate în pânza brancardei pentru a le primi. Bessie se lăsă. Pare calmă şi nu manifestă nelinişte.

Peter. – Aici hubloul. Ora 18 şi 10. Alo, Suzy, mă auzi?

Suzy. – Da.

Peter. – O văd perfect pe Bessie; dar unde e Ivan? Nu e în câmpul meu vizual.

Suzy. – E în dreapta ta, ghemuit în colț. Stă nemişcat. O priveşte pe Bessie. (Pauză.) Cât e ceasul la tine?

Peter. – 18 şi 11.

Suzy. – îmi potrivesc ceasul după al tău. Auzi fluierăturile? El fluieră şi ea răspunde.

Peter. – De unde sunt, nu aud difuzorul. Dar o văd foarte bine pe Bessie. Mi se pare mai puțin voluminoasă şi mai puțin lungă decât Ivan. Afară de momentele când îşi rotunjeşte spinarea să respire la suprafață, stă absolut nemişcată. E evident că are să-l lase pe Ivan să se apropie, fără să facă ea „primii paşi". (Pauză). Ochiul ei sclipeşte de viclenie feminină.

Suzy. – Oh, Peter! (Râde).

Peter. – Ora 18 şi 15. De s-ar hotărî odată... Ce face?

Suzy. – O priveşte alternativ cu ochiul drept şi cu ochiul stâng şi şuieră. (Pauză.) Mişcă. Ora 18 şi 16.

Peter. – Ah, îl văd! a trecut la doi metri de ea, o depăşeşte şi îi dă târcoale. Ea stă nemişcată.

Suzy. – Ivan descrie cercuri din ce în ce mai strânse.

Peter. – Când trece prin fața hubloului, îmi maschează vederea. Ba nu, dacă mă aplec, pot să văd. Ea nu se clinteşte; îl urmăreşte cu coada ochiului. (Pauza).

Suzy. – Ora 18 şi 20. Târcoalele astea au început să mă plictisească. Ce de ceremonii!

Peter. – Ori 18 şi 22. Am luat o fotografie. Sper să se vadă că-l priveşte cu coada ochiului.

Suzy. – Atenție! Ivan se opreşte şi vine lângă ea, bord la bord. Parcă ar fi două vapoare ancorate cuplat. Ora 18 şi 25.

Peter.

— Bessie îmi maschează în parte poziția bord la bord. Dar disting coada lui Ivan în spatele cozii Bessiei. Oare capul lui e în dreptul capului ei?

Suzy. – Da.

Peter. – Atunci e cu siguranță mai lung ca ea. O văd foarte bine. Clipeşte din ochi.

Suzy. – Glumeşti!

Peter. – De loc. Spun ceea ce văd: clipeşte din ochi. El ce face?

Suzy. – îşi freacă partea laterală a capului de capul ei. Am să iau o fotografie. N-am avut timp. Bessie demarează.

Peter. – O văd perfect. Se depărtează de el; Ivan nu mişcă.

Suzy. – Nu mişcă, dar schelălăie. Nu e mulțumit.

Peter. – Ce fel de schelălăieli?

Suzy. – Scurte, violente, extrem de ascuțite. O cheamă înapoi. Pare supărat. Ea revine. Ora 18 şi 30. Ivan se instalează lângă ea bord la Lord.

Peter. – îi văd foarte bine. Ivan e aproape lipit de hublou. Bessie e în partea cealaltă. Ivan mă priveşte. Aproape aş putea să spun că-mi face cu ochiul! Iau o fotografie. Aş vrea să-i fixez expresia.

Suzy. – Demarează împreună.

Peter. – Nu-i mai văd.

Suzy. – Se învârtesc amândoi, urmărind perimetrul bazinului în sensul acelor unui ceasornic. Ora 18 şi 35.

Peter. – îi văd trecând.

Suzy. – El s-a plasat între ea şi marginea bazinului, poate pentru ca s-o ferească de izbiturile de pereți. S-o fi gândind că nu cunoaşte bazinul atât de bine ca el.

Peter. – Da, cred că ai dreptate. Înoată un pic mai înaintea ei. Parcă o ocroteşte şi o călăuzeşte.

Suzy. – Mă întreb când vor înceta să se învârtească. Opresc magnetofonul.

Peter. – Şi eu.

Suzy. – Aici suprafața. Peter, conectez magnetofonul.

Peter. – O. K.[20]

Suzy. – Ora 18 şi 45. Continuă să se învelească. Riscăm să dureze mult. Ce faci?

Peter. – Stau jos, fumez şi mă plictisesc. Oare-i aud şuierând.

Suzy. – Da, fără încetare.

Peter. – într-un cuvânt, se plimba şi stau de vorbă. Şuieră vreunul dintre ei mai des ca celălalt?

Suzy. – Da, Ivan, Ea şuieră foarte puțin.

Peter. – Concluzia e clară – el îi spune verzi şi uscate iar ca ascultă.

Suzy. – (Râde). Opresc magnetofonul.

Peter. – Şi cu.

Suzy. – Aici suprafața. Conectez magnetofonul ca să-mi înregistrez apelul. Ora 19 şi 45.

Peter. – La lei. Sunt mort de plictiseală şi, culmea, mi-e foame. Se învârtesc de o oră şi zece minute. El tot mai şuieră?

Suzy. – Tot.

Peter. – Ce discurs îi ține!

Suzy. – N-a? fi crezut că stadiul flirtului să dureze atâta.

Peter. – Nu fi atât de nerăbdătoare.

Suzy. – (Râde). Cred că aş face mai bine să-mi opresc magnetofonul. Dar tu poți să-mi vorbeşti mai departe.

Peter. – O. K.

Suzy. – Aici suprafața. Ți-l dau pe Michael. E ora 20.

Peter. – Vin cupă tine în sufragerie, cum apare Lisbeth. Alo, Michael, ai sa ai o dezamăgire. Se învârtesc de o oră şi douăzeci şi cinci de minute. Nu sunt tineri căsătoriți, sunt alergători fondişti.

---

[20] Foarte bine, în regulă, de acord, (expresie familiară americană) (N.T.).

Michael. – (Râde). Nimic interesant?

Peter. – Ba da, la început, apropierea a fost interesantă. Uite-o pe Lisbeth. Îți dau legătura.

Lisbeth. – Aici hubloul. Ce C nou?

Michael. – Aici suprafața. După spusele lui Peter, se învârtesc aşa de o ora şi douăzeci şi cinci de minute.

Lisbeth. – Nostim. (Pauză).

Michael. – Sunt drăguți. Par să aibă o atitudine camaraderească unul față de altul.

Lisbeth. – M-au amețit. Sper că n-au să se învârtească aşa două ceasuri. (Pauză). Opresc magnetofonul.

Michael. – Şi eu.

Lisbeth. – Aici hubloul. Ora 20 şi 25.

Michael. – Aici suprafața.

Lisbeth. – Ivan a accelerat şi Bessie l-a ajuns din urmă.

Michael. – Observație confirmată. Manifestă amândoi oarecare agitație. Mersul în cerc nu mai are alura timidă de la început. (Pauză). Cerul se luminează. A ieşit luna. Vremea e destul de frumoasă.

Lisbeth. – Ai noroc.

Michael. – Dacă vrei, putem schimba. Iau cu hubloul şi tu suprafața.

Lisbeth. – Eşti foarte amabil, dar mă simt bine unde sunt.

Michael. – Nu e un motiv ca să-mi dai peste nas.

Lisbeth. – Nu-ți dau.

Michael. – Ba da... Am încercat doar să fiu amabil cu tine.

Lisbeth. – Nu văd necesitatea.

Michael. – Mulțumesc. (Pauză). Ascultă, Lisbeth, dacă vroiai să faci echipă cu altul, n-aveai decât să-mi spui. Nu m-aş fi simțit jignit.

Lisbeth. – Să-ți intre în cap că n-am nicio preferință. Ori tu, ori altul...

Michael. – Eşti foarte amabilă.

Lisbeth. – Scuză-mă, dar vă găsesc exasperanți, cu insinuările voastre.

Michael. – Care „vă”?

Lisbeth. – Tu, Sevilla, ceilalți... Amestecați sexul peste tot...

Michael. – Şi tu nu? Ai noroc!

Lisbeth. —. În orice caz, nu văd de ce trebuie să iac echipă cu un băiat ca să observ delfinii.

Michael. – Al prefera să faci echipă cu o fată?

Lisbeth. – Cine a spus asta?

Michael. – Ia urna urmei, nu există decât doua sexe.

Lisbeth. – Iată şi sexul! Conversația asta e tâmpită. O întrerup.

Michael. – Aici suprafața. Alo, Lisbeth, conectez magnetofonul. Ora 20 şi 30.

Lisbeth. – Şi eu.

Michael. – Cred că Ivan a luat postura în S.

Lisbeth. – N-am văzut nimic.

Michael. – M-oi fi înşelat. S-a petrecut foarte repede. (Pauză). Merge mai bine?

Lisbeth. – Nu merge mai bine, merge. Mulțumesc.

Michael. – Priveşte, de data asta nu mai încape îndoială. *Lisbeth.* – într-adevăr.

Michael. – Trebuie să fie un efort muşchiular serios pentru un delfin să-şi răsucească trupul în S...

Lisbeth. – Mi se pare caraghios.

Michael. – Nu e mai caraghios decât porumbelul care face goange în fața unei porumbițe.

Lisbeth. – Mă întreb câte secunde e în stare să-şi păstreze poziția.

Michael. – L-am cronometrat – două secunde şi opt zecimi.

Lisbeth. – Am luat o fotografie. Am observat că-şi îndoaie aripioarele laterale.

Michael. – Nu eram sigur. (Pauză). De ce oare delfinii consideră că postura asta e seducătoare, şi nu alta?

Lisbeth. – Cocoşul ce face? Nu-mi amintesc.

Michael. – Dă ocol găinii desfăşurându-şi o aripă şi lăsând-o să-i atârne până la pământ ca să-i arate ce bine C îmbrăcat.

Lisbeth. – Ce comedie! Iar încep să se învârtească. Îmi opresc magnetofonul.

Michael. – Şi eu la fel.

Lisbeth. – Aici hubloul. Ora 20 şi 45. Îl vezi pe Ivan?

Michael. – Destul de prost.

Lisbeth. – S-a plasat sub Bessie, cu capul în dreptul aripioarelor ei.

Michael. – Nu-l văd. Bessie mi-l maschează.

Lisbeth. – Michael!

Michael. – Da.

Lisbeth. – Foarte curios. Bessie îi mângâie capul cu aripioarele.

Michael. – Eşti sigură?

Lisbeth. – Absolut. Stai, iau o fotografie. Gata.

Michael. – Ce fel de mângâiere?

Lisbeth. – Cum ce fel de mângâiere?

Michael. – Mai ai multe de înhăţat: vioaie sau blândă?

Lisbeth. – Mulţumesc pentru lecţii.

Michael. – Ei?

Lisbeth. – Blinda.

Michael. – îi vezi ochii?

Lisbeth. – li închide. Emite vreun sunet?

Michael. – Nu, niciunul. Mi-am creat perspectivă! M-am culcat pe burtă şi am izbutit s-o văd. Îl mângâie cu multă blândeţe. E destul de mişcător, după părerea mea! Peste o clipă, Ivan are să înceapă să toarcă.

Lisbeth. – Devii sentimental.

Michael. – Nu, dar mă mir. Mărturisesc că nu m-aş fi aşteptat la atâta duioşie din partea a două animale.

Lisbeth. – Nu văd un motiv de înduioşare. (Pauză). Îşi reiau rotocoalele. Îmi opresc magnetofonul.

Michael. – Şi eu.

Lisbeth. – Aici hubloul. Ora 21 şi 30. Am numărat trei poziţii în S.

Michael. – Exact. Iată cronometrările – două secunde şi patru zecimi, două secunde şi şase zecimi, trei secunde. La ora 21 şi 25 Ivan i-a muşcat uşurel caudala.

Lisbeth. – N-am băgat de seamă. Atenţie! Se plasează deasupra ei.

Michael. – Dacă mă aplec, îi văd, dar nu prea bine. El ce face?

Lisbeth. – Acelaşi lucru ca până acum, numai că rolurile s-au inversat. Acum el îi mângâie ei capul cu aripioarele.

Michael. – Nebunia lor este metodică...

Lisbeth. – Am mai auzit asta undeva.

Michael. – în *Hamlet.*

Lisbeth. – Bessie pare enervată. O, mă aşteptam, demarează.

Michael. – Ivan o urmăreşte.

Lisbeth. – O nouă dezmierdare.

Michael. – Mi s-a părut destui de confuză. Ce s-a petrecut?

Lisbeth. – în clipa când s-o prindă, a trecut deasupra ei, s-a întors pe spate şi s-a frecat de ca de la un capăt la altul, în timp ce o depăşea. După aceea a revenit la poziţia normală.

Michael. – E o dezmierdare care mi se pare foarte acrobatică.

Lisbeth. – Atenţie, Bessie demarează iar.

Michael. – Probabil ca să-l îndemne să-şi repete manevra. Am să mă aplec ea să încerc să văd ceva.

Lisbeth. – Gata.

Michael. – Le data asta am văzut. E foarte frumos felul în care se întoarce ca să lunece frecându-se de ea. Foarte frumos, foarte suplu.

Lisbeth. – Am luat o poză.

Michael. – Be, sic iar demarează. A început să-i placă.

Lisbeth. – Ivan îşi reia manevra.

Michael.'— S-ar zice că ritmul se precipită. Ce energie! Sunt neobosiți. El foarte atletică drage, tea la delfini.

Lisbeth. – Michael!

Michael. – Da.

Lisbeth. – Ți-l dau pe Bob.

Michael. – Au şi trecut două ore?

Bob. – Poți să-mi faci un rezumat?

Michael. – Poziții în S, dezmierdări, muşcături, frecări.

Bob. – Nimic definitiv?

Michael. – Nu. Ți-o dau pe Maggie. Ați sosit când începe să devină interesam.

Maggie. – Aici suprafața. Bob, e ora 22 şi 3. Am ora exactă.

Bob. – îmi pun ceasul după al tău.

Maggie. – Vreau să te rog ceva. E foarte drăguț din partea lui Sevilla că m-a pus în echipă. Dar, la urma urmei, eu nu sunt zoologă. Vrei să-mi atragi atenția dacă n-ai scăpare, da?

Bob. – Desigur.

Maggie. – Ce face Ivan? Abia îl văd din cauza vâltorii.

Bob. – A trecut dedesubtul Bessiei şi o muşcă de caudală. Acum îi da drumul şi îi apucă în bot aripioara laterală.

Maggie. – Mi se pare că Bessie îşi îndoaie gâtul într-o parte, ca să încerce să-i prindă coada.

Bob. – Exact. Ivan îi dă drumul, plonjează, îşi deschide larg botul. Stai! Îşi închide botul peste al ei.

Maggie. – . Asta o fi felul lui de a-i închide gura. (Râde).

Bob. – Ivan emite vreun sunet?

Maggie. – Tot felul de sunete; schelălăială, şuieraturi, trosnete şi chiar, uneori, ceva care seamănă cu un hohot de râs.

Bob. – Ivan se desface din îmbrăţişare şi porneşte. Nu» s-a prefăcut. Revine... Apucă din nou aripioara ci dorsală şi acum îi da drumul şi o muşcă de caudală.

Maggie. – Bessie izbuteşte să-i facă acelaşi lucru.

Bob. – (Râde). Niciunul dintre ei nu vrea să dea drumul. Se învârtejesc în apa ca doi luptători de greco-romane. Ai văzut vreodată bătându-se doi delfini masculi?

Maggie. – Nu.

Bob. – Aceleaşi înşfăcări, dar muşcăturile sunt serioase, îşi fac răni grozave. Apa se colorează cu sânge.

Maggie. – Nu văd sânge..

Bob. – Nu, dar când trec amândoi pe lângă hublou, disting totuşi pe aripioare urmele dinţilor. (Pauză) Presupun că muşcătura, ca să fie erotică, trebuie să se afle la limita adevăratei dureri.

Maggie. – Par să se calmeze. Merg roată prin bazin, Bessie la interior.

Bob. – îşi recuperează puterile după trântă. (Pauză). Opresc magnetofonul.

Maggie. – Şi eu.

Maggie. – Noi muşcături pe tot corpul. Trebuie să descriem din nou toate aceste muşcături? Sunt aceleaşi.

Bob. – Nu. Iar au început să înoate roată. Se calmează din nou. Fazele calme urmează după momentele frenetice.

Maggie. – Pot să profit de faza de calm, ca să-ţi pun o întrebare?

Bob. – Poţi.

Maggie. – O întrebare pe care ţineam de mult să ţi-o pun: eşti catolic?

Bob. – Nu. Nu încă. Dar mă atrage mult;

Maggie. – Ce te atrage în catolicism?

Bob. – Disciplina şi spovedania.

Maggie. – Nu sunt sigură că am înțeles bine.

Bob. – Oricum, nu e momentul să discutăm despre asta..

Maggie. – Păi, dacă nu e nimic de notat...

Bob. – Tocmai. Îl opresc şi eu şi-mi aprind o țigară.

Maggie. – Aici suprafața. Ora 23 şi 35. Iar au început să se agite. Încep din nou să înoate roată. Poate că ca socoate că el nu i-a făcut destulă curte.

Bob. – Ar fi o interpretare.

Maggie. – (Pauză). Îmi vine greu să înțeleg că oamenii au izbutit să amestece ideea de păcat cu astfel de lucruri. Totul pare atât de nevinovat...

Bob. – E nevinovat la delfini. Nu la noi.

Maggie. – De ce?

Bob. – Ar fi prea lung de explicat.

Maggie. – Ai spus că eşti atras de confesiunea catolică. Mărturisesc că nici asta nu înțeleg.

Bob. – După părerea mea, e mare lucru să poți spune ce eşti şi ce faci cuiva care te iartă.

Maggie. – Dar tocmai asta mi se pare periculos, că cineva te iartă. E ca şi cum ți-ai pune conştiința în afara ființei tale.

Bob. – Eşti o puritană. Dumnezeul tău nu e Dumnezeu, e conştiința ta.

Maggie. – Da' de unde! Câtuşi de puțin. Nu sunt deloc puritană.

Bob. – Ascultă, nu e momentul să vorbim despre asta. Mai reluăm noi discuția. (Pauză). Sunt calmi. Am să profit ca să-mi închid magnetofonul şi să-mi aduc țigări. Nu mai am.

Maggie. – O. K.

Bob. – Aici hubloul. Ora 23,50. O nouă reprimă de trântă cu muşcături, mai puternice şi mai slabe. N-am s-o descriu, dar am să-i cronometrez durata.

Maggie. – După părerea mea, momentele calme sunt cu mult mai lungi decât cele agitate.

Bob. – Sigur. Altminteri s-ar istovi. Priveşte-i! Ce frenezie!

Maggie. – într-un fel, îți face plăcere să-i vezi. Par atât de mulțumiți! Parcă ar râde.

Bob. – Interpretezi.

Maggie. – Nu ți se par mai frenetici decât adineauri? Nu e un crescendo?

Bob. – Da, cred că da, dar e greu de evaluat.

Maggie. – Ce energie! Când te gândeşti că e miezul nopții şi că totul ține de şase ore! Vitalitatea acestor animale e de necrezut. Bob! Ți-o trec pe Arlette.

Arlette. – Bob! Poți să-mi faci un rezumat?

Bob. – Scuză-mă, tocmai i-l făceam lui Mr. Sevilla.

Sevilla. – Aici hubloul. Ora 0 şi 3.

Arlette. – Aici suprafața. Ora 0 şi 3.

Sevilla. – Seria de muşcături ține de la ora 23 şi 50. O erecție la ora 22 şi 45, dar fără împerechere. Ea nu s-a lăsat.

Arlette. – Au reînceput salturile?

Sevilla. – Nu, nu încă. Numai dezmierdările şi muşcăturile. (Pauză) Emit sunete?

Arlette. – O grămadă. Fără încetare.

Sevilla. – Distingi la Ivan sunete englezeşti?

Arlette. – Nu. Niciunul.

Sevilla. – Cum ai defini aceste sunete?

Arlette. – Foneticeşte vorbind?

Sevilla. – Nu, omeneşte vorbind. Prin analogie.

Arlette. – Aş spune că sunt strigăte entuziaste. Bineînțeles, asta e o interpretare.

Sevilla. – Cunoşti punctul meu de vedere. Nu e cazul să se elimine, a priori, interpretarea antropomorfică. Este o greşeală să se considere omul ca fiind o făptură diferită, în esență, de mamiferul superior. Numai trufia de parvenit a omului îl îndeamnă să creadă asta. (Pauză). Ora 0 şi 10.

Iarăşi calm. Secvența de lupte şi de muşcături a ținut douăzeci de minute.

Arlette. – Ce vitalitate!

Sevilla. – Da, admirabilă. Din acest punct de vedere omul e cel care a degenerat. (Pauză). Mărturisesc că am un pic de trac. Mă tem că n-are să meargă.

Arlette. – Nu există niciun motiv. Ivan se va supune instinctului.

Sevilla. – Nu s-a supus instinctului în cazul cu Mina. Să nu uităm că Ivan este un delfin crescut de oameni. Este un Mowgli de-andoaselea. Şi poate că e încă de pe acum inhibat. Nici nu ştii ce rău îmi pare că n-am organizat observația când i-am adus-o pe Mina. Am crezut că succesul are să vină de la sine. E o greşeală. Erotica delfinului este probabil la fel de complexă ca cea a omului; acum sunt convins de acest lucru.

Arlette. – Dacă am săvârşit o greşeală, cel puțin am învățat ceva. Mai e care nevoie să vă amintesc că succesul este alcătuit dintr-o serie de eşecuri pe care le depăşim?

Sevilla. – (Râde) Mă tachinezi!... Acum e acalmie. Opresc magnetofonul.

Arlette. – Aici suprafața. Ora 1 şi 5. Încep să se agite.

Sevilla. – Da, văd. Cred că are să meargă.

Arlette. – De ce?

Sevilla. – Cele două animale s-au împrietenit. Lucrul acesta e vizibil în momentele de calm.

Arlette. – Sunt pe cale să devină iarăşi frenetici.

Sevilla. – Da, el îşi ia distanță şi se năpusteşte asupra ei, ca şi cum ar vrea să-şi ciocnească neapărat capetele.

Arlette. – Nu omoară ei rechinii aşa?

Sevilla. – Ba da. Dar în împerechere dansul morții devine lubric. Ai văzut? În ultimul moment, a ferit-o la milimetru şi a profitat de avânt ca să-şi frece trupul de al ei pe toată lungimea.

Arlette. – Mă întreb ce s-ar întâmpla dacă ea l-ar feri pe el în aceeaşi parte, în aceeaşi clipă.

Sevilla. – Nicio grijă. Frenezia asta este admirabil controlată. Uite! Iar începe.

Arlette. – Eo dezmierdare foarte violentă.

Sevilla. – Da. E un atac. Un atac mortal care se termină printr-o dezmierdare.

Arlette. – Şi ce dezmierdare! Te-ai aştepta aproape să vezi scântei.

Sevilla. – Observi, în clipa frecării el se întoarce pe o parte. După părerea mea salturile vor începe în curând.

Arlette. – Uite! Şi ea îşi ia distanță şi se năpusteşte în întâmpinarea lui!

Sevilla. – Impresia mea este că vor ca frecarea să fie de două ori mai puternică.

Arlette. – Sau pur şi simplu să aibă senzația că participă mai intens.

Sevilla. – Am luat o fotografie. Când vor începe salturile, nu-ți uita aparatul fotografic.

Arlette. – Nu. Se pregăteşte un nou atac. (Râde). Admir lenevia prefăcută cu care fiecare dintre ei se retrage în câte un colț înainte de atac.

Sevilla. – Da. Sunt în acelaşi timp foarte excitați şi foarte destinşi.

Arlette. – Iar demarează.

Sevilla. – Se catapultează literalmente unul în celălalt. Până la urmă, tot ai să vezi scânteile acelea...

Arlette. – Am luat o fotografie.

Sevilla. – Reîncep. Se înapoiază în colțurile lor, ca doi boxeri.

Arlette. – Sunt neobosiți! Ah, priviți! Ea sare în aer.

Sevilla. – Da; în clipa în care el era gata s-o ajungă, ea s-a ferit. A sărit afară din apă.

Arlette. – Care e interesul?

Sevilla. – Nu e decât o variantă. Când a căzut înapoi, el a avut grijă să se afle în punctul ei de cădere şi să se frece de ea în tot timpul re cufundării ei în apă.

Arlette. – Presupun că dezmierdarea este încă şi mai violentă.

Sevilla. – Cu atât mai mult, cu cât. La rândul lui, demarează de la fund în sus. Se întâlnesc la mijlocul drumului. Parcă ar fi un balet E foarte frumos.

Arlette. – N-am văzut din cauza jerbei de apă. Bessie m-a stropit groaznic.

Sevilla. – Vrei hubloul? Te înlocuiesc la suprafață.

Arlette. – Nu, nu. Fotografiați cât puteți baletul submarin. Fotografiați mai bine ca mine. Şi am şi eu un avantaj față de dumneavoastră cu aud țipetele.

Sevilla. – Ce fel de țipete?

Arlette. – De delir.

Sevilla. – Se întorc în colțurile lor.

Arlette. – îmi pregătesc aparatul fotografic. (Pauză). Minunat! Au sărit amândoi. Au!

Sevilla. – Ce s-a întâmplat?

Arlette. – . M-au udat din cap până în picioare. Sunt leoarcă.

Sevilla. – Du-te repede de te schimbă.

Arlette. – Nu, nu! Nici pentru un imperiu! E prea pasionant. Îi vedeți? Le vedeți capetele? Râd amândoi. Râd de fericire. Păr atât de fericiți... îmi fac şi mie poftă.

Sevilla. – Tocmai făceam şi eu aceeaşi reflexie. (Pauză). Este ora 1 şi 25. De douăzeci de minute îşi menţin acest paroxism. Au inimă şi muşchi de oțel!

Arlette. – Au trecut iar la muşcături.

Sevilla: – Faza finală se apropie. În general, împerecherea se produce după salturi şi după frecările cele mai violente. El o urmăreşte.

Arlette: – Ce idioată, nu pare sa înțeleagă că trebuie să-şi reducă viteza şi să se rostogolească pe stânga.

Sevilla: – Ba da, şi-a redus viteza.

Arlette: – Dar nu destul, cred.

Sevilla: – Şi-a redus viteza şi acum se rostogoleşte într-o parte.

Arlette: – El se duce lângă ea. Oare face o încercare? Ştiți, la suprafață î. U văd mare lucru.

Sevilla: – Tatonările reîncep. (Pauză). Fără succes.

Arlette: – încep să cred că apa nu e un mijloc ideal pentru o împerechere amoroasă.

Sevilla: – Desigur că nu. Trebuie să înoate amândoi în timpul întregii operații, să respire din când în când la suprafață, n-au un punct de sprijin şi, bineînțeles, n-au mâini. Închipuie-ți un om fără brațe, încercând să facă dragoste în apă la doi metri adâncime.

Arlette: – La ceasul meu ora el şi 35. Ați luat fotografii?

Sevilla: – Nu, nu încă. Vrei să vii aici?

Arlette: – Bine, vin. (Pauză).

Sevilla: – (Pauză). la cronometrul meu. Ştii să umbli cu el?

Arlette: – Da.

Sevilla: – Ivan începe iar. Din nou, contactele repetate. (Pauză). S-a făcut. În sfârşit.

Arlette. – Ora 1 şi 46.

Sevilla; – Am luat fotografii bune. Cât a ținut împerecherea?

Arlette. – Şaisprezece secunde şi cinci zecimi.

Sevilla: – Asta zic şi eu precizie. Îmi plac cele cinci zecimi. (Râde).

Arlette: – (Râde). Mi-ați cerut să cronometrez. Trebuie să fim exacți...

Sevilla: – Ai absolută dreptate. Iar au început să facă ocolul bazinului, fericiți şi veseli! Ce animale! Sunt mai obosit decât ele.

Arlette: – Şi eu!

Sevilla: – Şi unde pui că eşti leoarcă!

Arlette: – Fug să mă schimb şi vă fac o cafea.

Sevilla: – în timpul acesta îi trezesc pe Peter şi pe Suzy.

Arlette: – Sunt istovită. (Râde).

Sevilla: – Eşti superbă. Cu părul ca o aureolă în jurul capului, parcă ai fi Venus care iese din apă... Ştii care? A lui Botticelli.

Arlette: – O, mulţumesc, mulţumesc! Ce compliment drăguţ! Am cel puţin un punct comun cu ea – sunt leoarcă!

Sevilla: – Fugi de te schimbă. Între timp fac eu cafeaua. Am mare nevoie de o ceaşcă de cafea.

Arlette: – Şi eu. Şi, în plus, am poftă să vorbesc, să vorbesc într-una.

V

La 14 mai, prin urmare la opt zile după împerecherea amoroasă a lui Ivan şi a Bessiei şi la trei mii de kilometri depărtare de paşnicul lor bazin, vântul jucăuş şi inofensiv rătăcea fără ţintă, într-o zonă de joasă presiune a Mării Caraibilor, în dreptul oraşului columbian Barranquilla.

Fără niciun indiciu prevestitor, hoinăreala vântului încetă deodată să fie nevinovată şi începură vârtejuri cu viteze neobişnuite, nu în cerc, ci în spirală, de jos în sus şi în sens invers acelor unui ceasornic, creând la ora *9* o pâlnie gigantică, înaltă de 12 km şi lată de 100, destul de puternică pentru a agita marea în valuri monstruoase, unele dintre ele înalte de 12 metri. Fură smulse tolele de oţel din partea din faţă a cargobotului columbian *Tiburon,* se deschise un loc de pătrunderea apei, vasul lansă un S.O.S. Care fu prins şi retransmis numaidecât de un avion nord-

american al lui *Weather Bureau*[21]. Avionul porni repede să recunoască ciclonul. Henry, zise W. D. Dickinson în timp ce avionul său începu să joace groaznic şi în timp ce îl cabra ca să ia înălțime, ție îți revine cinstea să-i dai un nume acestei păpuşi. Am s-o numesc Hanna, zise râzând Larski, în amintirea primului meu rendezvous, o *coed* de la Şcoala Superioară Cleveland Heights. Doamne sfinte, era o puştancă foarte bine făcută, de origine italiană, cu nişte ochi... Am impresia, zise Dickinson ieşind cu uşurare din pâlnie, că Hanna ta se duce să-i spună o vorbă dulce Cubei şi lui Castro, doar dacă nu trece puțin mai încolo, şi în cazul acesta Florida are s-o simtă în oase. Em ora zece şi treizeci şi cinci. Ciclonul numit Hanna, a cărui viteză ajunse la vreo o sută şi cincizeci de kilometri pe oră, îşi începu o existență oficială intensă în emisiile de radio din America Centrală şi din Statele Finite. În timp ce ciclonul îşi continua curba devastatoare de la sud-vest spre nord-vest în Marea Caraibilor, vasele se năpustiră cu disperare spre porturi, toate zborurile în golful Mexicului fură suspendate: în Cuba provincia Pinar del Rio fu pusă în stare de alertă; Radio-Miami transmise din oră în oră comunicate alarmante. La ora douăsprezece Hanna ajunse din urma o ambarcație braziliană care făcea contrabandă de tutun pe coasta Nicaraguei şi din două plesnituri o scufundă. La ora 12,50, în dreptul lui Puerto Cabezas, surprinse un mic vas mexican de cabotaj şi îl distruse cu echipajul de zece oameni cu tot, fără să lase nici cea mai mică urmă. La ora şaisprezece ajunse în insula Cozumel şi scul undă trei vase de pescuit care se înapoiau pe coasta mexicană. La ora optsprezece traversa canalul Yucatan, ocoli provincia Pinar doi Rio,

[21] Oficiul Meteorologic (engl.).

unde, pitiți în *Varas en tierra*[22], cubanii *giitajiros* îi şi aşteptau înspăimântătoarea sosire. Coti apoi spre nord-est, frolă Key-West-ul, urcă din nou cu o viteză nebună prin strâmtoarea Florida şi lățind pe stânga Palm Beach-ul şi pe dreapta insulele Bahamas, fugi ca să se piardă în Atlantic, unde încetă să existe sub formă de ciclon. Era ora nouăsprezece şi treizeci. O şuviță de vânt, copil pierdut, desprins din giganticul uragan, se duse totuşi să biciuiască litoralul nord-american la nord de Palm-Beach, – smulse strengăreşte nişte acoperişuri şi câțiva palmieri, azvârli valurile la 30 de metri în interiorul câmpiilor pe o lățime de 10 km şi, retrăgându-se deodată, lăsă în urmă o ploaie torențială. Era ora nouăsprezece şi patruzeci. O beznă de smoală cuprinse şoseaua. Sevilla aprinse farurile vechiului sau *Buick,* puse în funcțiune ştergătoarele, dar apa care îi răpăia pe caroserie cu o putere amețitoare îi opaciza parbrizul; curgeau şiroaie pe şoseaua în pantă. *Buickul* începe să plutească. Sevilla opri, puse schimbătorul pe marşarier şi, dând înapoi binişor pe dreapta, îşi rezemă roata din spate ele rebordul acostamentului. Sper că trece curând, zise el întorcându-se către Arlette. Opri motorul şi aprinse lampa de citit hărți; pe dată infima luminiță instala în maşină o atmosfera de mister, de căldură şi de intimitate; fasciculul îndreptat în jos dezvălui genunchii Arlettei, îi desenă pulpele sub fusta uşoară de pânză, luminându-i prin difuzie, deasupra bluzei bleu pal, bărbia, obrajii, fruntea, lăsându-i ochii în umbră, afară de albul ochilor, îi prinse câteva şuvițe uşoare, ondulate, în aureola neagră a părului. Sevilla îşi îndreptă din nou privirea spre parbrizul care clocotea ca un hublou de vas la nivelul mării. Întrezărea prin geamul înecat de cascadele care îl striveau cele două

[22] Mici colibe făcute din crengi, la nivelul solului, în care țăranii se adăpostesc în timpul cicloanelor. (N.A.).

pere luminoase ale farurilor şi şuvoiul care se rostogolea pe asfaltul şoselei, la fel de noroios ca o viitură de râu. La dreapta, în spatele geamului negru pe care se detaşa profilul Arlettei putea vedea două sau trei bungalowuri ca nişte pete albe şi silueta unui palmier izolat; la stânga şi în spatele lui, negru pretutindeni, iar răpăiala ploii pe acoperişul *Buickului* ca nişte rafale de tobă în junglă. Ai vreo idee în ce loc suntem? Zise Sevilla, vorbeam, n-am dat atenţie şoselei. Ba da, zise Arlette cu o voce calmă şi depărtată. Abia se putea auzi în vacarmul rafalelor de apă care biciuiau capota şi geamurile. Bungalowurile acelea pe dreapta sunt ale motelului în stil spaniol, ştii care, trebuie să fim la cel mult cincisprezece kilometri de laborator. Oricum, am făcut bine că m-am oprit, zise Sevilla, aici panta este destul de accentuată ca să se scurgă apa, dar aş risca să cad într-o groapă plină cu apă şi, să-mi înec motorul. Afară de asta, parbrizul e aproape opac, nu se vede la douăzeci de metri. Dar stăm foarte bine aşa, zise Arlette, n-avem decât să aşteptăm. El o privi, izbit de modul gingaş şi confortabil în care stătea pe banchetă, cu trupul destins, dezvăluindu-i curbele, cu faţa calmă şi zâmbitoare. Se simţea bine, era vădit, atinsese, sub ochii lui, unul din acele momente de euforie fizică desăvârşita, care sunt, poate, tot ce oferă viaţa mai bun şi mai rar, ochii îi luceau cu blândeţe în penumbră, gura îi era întredeschisă, aveai impresia că până şi respiraţia i se încetinise, atât părea de cufundată în lenevia ci, absorbea ploaia ca o plantă. El întinse mâna dreaptă şi strânse între degete un smoc din părul ei negru care părea că sclipeşte asemenea unor frunze umede în căldura tropicală. Ea nu se clinti, îl privi cu ochii plini de credinţă, îşi întredeschise buzele, colţurile gurii i se suiră mai sus – ce zâmbet minunat avea, atât de duios, atât de plin de încredere, o deschidere a fiinţei, o generozitate adâncă, o sfidare la adresa josniciei. De ce învaţă omul atât de târziu

în viață să nu se înşele în legătură cu o privire, cu un zâmbet? Cum de n-am ştiut să discern, în ochii neomeneşti ai Marianei, nevroza care avea să-i inspire față de mine acea ură smintită, autodistrugătoare, capabilă s-o corodeze pe ea însăşi ca un acid, s-o usuce şi s-o ofilească în mai puțin de cinci ani ca şi cum veninul pe care îl ducea în ea i-ar fi ars carnea, devenită inutilă, ca să nu-i mai lase decât un schelet, suport suficient pentru groaznica ei patimă de a face rău? Sevilla clipi, o privi din nou pe Arlette. Era aproape păcat să-i distrugă acest zâmbet punându-şi buzele pe el, dar curba unui sân la rândul ei e deformată de mâna care o dezmiardă, plăcerile simțurilor nu se cumulează niciodată, ci se succed, distrugându-se. Continuă s-o privească, ținând încă între degete părul acela minunat. Ciudățenia nu er. A că avea să fie a lui, ci că prilejul se ivise atât de târziu. Îşi dădea acum bine seama de prietenia lui pentru ea timp de atâtea luni de zile de lucru cot la cot, de înțelegerea lor atât de profundă, încât ea îi ascunsese chiar şi dorința. Trase cu urechea la torentele de apă care izbeau în maşina: potopul îi izola de lume în atmosfera călduță, abia luminată, a *Buickului,* ca un cuib intim înconjurat de beznă. Era delicios că se aflau singuri, invizibili pentru restul oamenilor, ca în cabina unui yacht în mijlocul unui ocean fără talazuri, nemaiputând fi atinşi de privirile acuzatoare, de invidia acră care se ascunde în spatele condamnărilor morale, de resentimentul oamenilor castrați care s-au lăsat deposedați de viață. Îşi apăsă buzele pe ale ei, o sorbea, o bea...

În camera motelului, grija de a obține o atmosferă rustică fusese împinsă foarte departe; tavanul era din grinzi aparente, căminul din piatră falsă. Sevilla se aplecă, ținând bricheta în mână. Flacăra țâşni. El strânse luminările din aplicele de fier forjat. Erau amândoi leoarcă din cap până-n picioare. Împinseră patul cât mai, aproape de şemineu.

Hainele din care picura apa fură înşirate pe două scaune la dreapta şi la stânga căminului. Pentru a nu pierde priveliştea flăcărilor care trozneau – şi acoperişul răsuna de răpăiala ploii şi, din când în când, perdelele groase din pânză roşie se ridicau sub impulsul vântului care trecea prin cele două ferestre făcând să le tremure cremoanele – el *îi* cuprinse capul cu braţul. Ea închise ochii, buza de jos i se umflă. Avea aerul că se retrage în sine într-o linişte profundă, părea atât de tânără, de copilăroasă, de supusă. El îşi lipi obrazul stâng de al ei. Mâna Arlettei se crispa pe cearceaf, luminile flăcării se reflectau în părul ei negru, imens, despletit pe pernă. Capul ei, cu ochii închişi, rămase dintr-o dată în nemişcare. Mâna dădu drumul cearceafului, se întoarse şi se deschise. Sevilla auzi din nou cascadele care se prăvăleau de acoperiş ca şi cum cerul s-ar fi spart. Sevilla alunecă pe o parte şi pesemne că aţipi, pentru că după o clipă o simţi în spate, cu sânii rezemaţi de spinarea lui, cu buzele ei calde pe ceafa lui. Dar nici tu nu dormi, zise ea. Nu, răspunse el, întorcându-se şi primind din nou în plin obraz şocul ochilor ei blânzi şi al zâmbetului ei duios. Fericirea este ceva atât de puţin obişnuit, că-ţi vine greu s-o identifici când e prezentă, când ţi se oferă, gata să se lase prinsă, între două hecatombe, în cei douăzeci de ani de nimica toată care despart războaiele mondiale, al doilea de primul şi al doilea de al treilea, al nostru, cel care a şi început să ne bată la uşă, şi cu adevărat ultimul, ăsta, pentru că după el n-are să mai fie nimic de distrus. Dar în minutul acesta, în paroxismul final al furtunii, nu mai era posibilă nicio îndoială, fericirea se putea recunoaşte uşor după impresia pe care i-o făcea viaţa, că bătea cu un puls triumfător, că se dezlănţuia ca trombele care izbeau acoperişul deasupra capului său, prăvălindu-se pe ţigle ca nişte valuri, cu lovituri de berbec care zgâlţâiau construcţia fragilă; cremoanele ferestrelor tremurau fără încetare în

lăcaşurile lor, perdelele roşii se ridicau şi se umflau în bufeuri bruşte, ca nişte baloane, afară apa şiroia şi răpăia cu atâta putere în jurul micului bungalow, încât el şi-l închipui smuls din temelii şi dus prin pajiştile transformate în lacuri, printre grinzi plutitoare, animale înecate, automobile înghiţite, palmierii regali care îşi scoteau capul din apă, cu trunchiul încovoiat, zbârlit. Nimic nu marca plaja decât acoperişul cabinelor de baie înecate, pornite în derivă către marea care le aspira spre larg. Mica lor arcă plutea mereu, indestructibilă, unica insuliţă de lumină şi de căldură într-o lume haotică.

*

— E un eşec, zise Lisbeth cu o voce peremptorie, dându-şi deoparte farfurii. Sevilla şi Arlette plecaseră îndată după masa, dar restul echipei mai zăbovea încă în sufragerie. Era singura încăpere climatizată; noaptea nu adusese niciun pic de aer, era sufocant. După o tăcere, Lisbeth repetă: „E un eşec”. Pulpele ei musculoase îi umpleau şortul scurt, gata să crape. Scurt şi părul blond, creţ, care îi dădea o înfăţişare de cioban, ţigareta i se mişca în colţul gurii în timp ce vorbea. Pieptul voluminos, abia încăput într-un sutien verde închis, nu părea să aparţină aceleiaşi persoane ca umerii săi largi şi talia subţire.

— Îmi pun din nou bluza, îi zise Peter. Cu aerul ăsta condiţionat nu izbutesc să aflu dacă mi-e cald sau frig.

Îşi întinse picioarele albe şi lungi şi şi le puse pe marginea unui scaun liber.

— – Nu înţeleg cum poţi să spui că C un eşec, reluă el, abia au trecut cincisprezece zile de când e Bessie aici.

Bob Manning se sculă şi îşi întinse cu graţie braţele lungi şi mlădioase. Peter şi Michael erau în şort, el era singurul dintre băieţi care nu purta nici măcar nişte blue-jeans, ci nişte pantaloni bleu pal cu cută tăiată. Toţi nasturii bluzei sale erau încheiaţi, gulerul larg, gen Shelley, foarte deschis

pe gâtul lui grațios, capul brun cu nasul acvilin înclinat un pic spre dreapta. O cărare tină, după moda englezească, îi despărțea părul lucios lipit cu briantină Yardiey; nu transpira, mirosea a levănțică, părea ca ieşit proaspăt şi călcat din cutie.

— Sunt de aceeaşi părere cu Lisbeth, zise el cu glasul său piţigăiat. Să privim lucrurile în față: e un eşec, ce aşteptam de la această căsătorie? Un şoc salutar care să-i dea lui Ivan o nouă încredere în sine!

— Şi să-i sporească avântul creator, zise Lisbeth cu o notă de sarcasm în voce. Nu uita, te rog, avântul creator. El trebuia să-i îngăduie lui Ivan să învingă o etapă hotărâtoare şi să treacă de la cuvânt la frază. Rezultatul: s-a produs contrariul.

— Ba nu s-a produs contrariul, zise Suzy, punându-şi brațul rotofei pe spătarul scaunului lui Peter.

El întoarse capul spre dreapta şi o privi cu înflăcărare; ce profil invoca Suzy, atât de regulat, atât de riguros, atât de desenat. Profilul acesta era totul la Suzy; simțul ei de echitate, o mamă, dar o mamă mai tânără. Peter o contrazicea pe Lisbeth, pentru că nu-i plăcea tonul ci. De fapt, era zguduit de atacurile ei, dar dacă Suzy îi lua partea împotriva ei, atunci se schimba totul, însemna că trebuie să fi avut el dreptate.

— Cum, nu s-a produs contrariul! spuse Lisbeth cu un dispreț zdrobitor. Ce vrei?

— Scuză-mă, îndrăznesc să te contrazic, zise Suzy, iar Peter râse scurt, dar Ivan a devenit după împerechere ceea ce se prevăzuse că va deveni. E. Mai fericit, mai dinamic, mai agresiv...

Se întrerupse şi o privi pe Maggie, mai urâtă şi mai roşie la față ca niciodată, într-o rochie cu flori mari, roşii şi galbene. Nu spunea un cuvânt, lăsase ochii în jos; curios

lucru că nu se năpustise încă spre breşă, în apărarea zeului ei Sevilla.

— Da, zise Lisbeth, atât de dinamic încât nu mai vrea nici să vorbească! Suzy, nu poţi să tăgăduieşti, n-a spus un cuvânt englezesc de cincisprezece zile.

— Nu exagera, zise Peter, a înţeles perfect de bine că-i spunem nevesti-sii Bessie şi-i spune şi el: „Bi".

— Nu l-am auzit niciodată spunându-i „Bi".

— Eu l-am auzit, zise Suzy, şi dacă tu n-ai fi hotărât dinainte, odată pentru totdeauna, că experienţa a ratat, l-ai fi auzit şi tu.

— Să zicem. O cheamă pe Bessie „Bi". Bravo. Ce progres! Un cuvânt. A pronunţat un cuvânt în cincisprezece zile. Înainte să vină Bessie, pardon Bi, folosea vreo patruzeci, în fiecare zi.

— Mai este ceva şi mai neliniştitor, zise Bob, întinzându-şi braţul mlădios şi rezemându-şi-l de perete, am constatat cu toţii că Ivan refuză acum orice contact cu noi, nu mai vrea să se joace, nu mai răspunde nici când e chemat pe nume. Şi când vrem sa intrăm în bazin, vine să ne muşte uşor de picioare.

Se făcu tăcere. Când vorbea Bob, se strecura întotdeauna o notă cam teatrală în ceea ce spunea. Rezultatul era o impresie de jenă.

— Mi se pare că reacţia lui Ivan este o reacţie normală, zise Michael, posac, fără a privi pe nimeni şi ţinându-şi capul în piept.

Suzy îi aruncă o privire vioaie. Se spunea că seamănă cu Peter, pentru că avea aceeaşi statură, aceeaşi alură, aceleaşi gropiţe, dar Peter era plin de avânt, îi era la fel de greu să se scufunde în tristeţe ca unui dop în apă. Michael gândea prea mult. Suzy îi aruncă mai multe ocheade, e de mirare, e frumos, mai frumos chiar decât Peter, are caracter mai ferm, desigur, mai sclipitor, dar totuşi, pentru mine, Peter, de la

început, dar Peter e atât de dezarmant. Lisbeth vru să vorbească, dar Michael, reluă, ridicând tonul:

— E foarte simplu, trebuie să ținem seama de un fapt: Ivan e gelos.

Dar el, îşi zise Suzy, o fi gelos? Dar de cine, Isuse, de lungana aia cu înfăţişarea ei de campioană de baschet, cu agresivitatea, uscăciunea şi proasta ei creştere?

— Ascultă, zise Peter răsturnându-şi capul pe spate pentru a-şi freca ceafa de brațul fraged al lui Suzy, există poate altă explicație: nu ştiu dacă „delfineza" îi vine în mod firesc unui delfin sau dacă trebuie să învețe a vorbi ca un pui de om, dar oare nu s-ar putea spune cel puțin că Ivan este pe cale să-şi redescopere cu Bessie propria sa limbă, că această ucenicie îi mobilizează toate facultățile, dar că va reveni, mai curând sau mai târziu, la familia sa omenească?

— Ce optimism! zise Lisbeth. După toate probabilitățile, când va reveni la noi va fi uitat toate cele patruzeci de cuvinte englezeşti pe care ne-am dat atâta osteneală să i le băgăm în cap.

Suzy se îndreptă din spate pe scaun şi zise cu o nuanță de enervare politicoasă:

— Oricum, mi se pare foarte neştiințific să facem ipoteze despre viitor.

— Peter a început cu ipotezele, zise Lisbeth cu răceală, îşi dezlipi țigareta de pe buze şi-şi plimbă ochii asupra colegilor ei. Suzy fu izbită de eficacitatea privirii sale. Nu i se putea tăgădui lui Lisbeth un fel de talent de a-şi pune semenii sub acuzare.

— Bineînțeles, zise ea, fiecare este liber să aibă părerile lui. Dacă nu vreți să recunoaşteți că experiența a ratat, prea bine. Sunteți liberi. Până una alta, noi ce facem? Nimic. O, ştiu, zise ea cu un freamăt de ură în glas, există diferite feluri de a nu face nimic. Poți să fii foarte ocupat şi chiar pasionat de ocupat, nefăcând nimic.

Se aşternu o tăcere glacială. „Ce destrăbălată, îşi zise Suzy. Ce probă de destrăbălată! Chiar şi Bob Manning pare jenat.

Şi Maggie... Maggie de ce nu spui nimic?" În clipa următoare, îşi auzi propria voce care spunea cu mânie:

— Nu spui nimic, Maggie?

Maggie tresări, ridică ochii şi zise încurcată»

— Păi n-am nimic de spus.

Michael se îndreptă pe scaun, îşi înfipse ambele mâini în cureaua şortului şi zise, privind-o pe Maggie:

— „Era prietenul meu, şi un prieten credincios şi drept, Dar Brutus zice că era ambițios.

Iar Brutus este un om de onoare".

— Bravo, zise Peter.

Bob Manning se aşează. Reintrase deodată în cochilie. Chiar şi gesturile lui, de obicei atât de ample, se restrânseră. Nu se uita la nimeni. Căuta să rămână neobservat.

— Există oameni, zise Lisbeth cu aceeaşi voce provocatoare şi plină de ură, care cunosc meşteşugul de a se aşeza întotdeauna de partea unde se află puterea. Prea bine, îi las unde sunt. Dar nimeni n-are să mă împiedice să constat că de cincisprezece zile n-am făcut nimic altceva decât să-i privim cum fac dragoste... Vorbesc despre Bessie şi despre Ivan – adăugă ea cu o voce şuierătoare.

— Oh! zise Maggie.

Nu se auzi nimic altceva decât acest „oh!". Bob Manning se uită drept înaintea lui, cu o figură plouată şi speriată; Maggie avea ochii pierduți.

— Isprăveşte, auzi? zise deodată Michael cu voce stăpânită, fixând-o pe Lisbeth cu ochii scânteietori. M-am săturat până peste cap de manierele tale...

Lisbeth se îndreptă de spate;

— Dacă crezi că...

— Isprăveşte, reluă Michael cu violență. Sau te iau de guler şi te azvârl în bazin.

— Ți-aş da bucuros o mână de ajutor, zise Peter.

Lisbeth îi privi rând pe rând pe cei doi tineri, nu era nicio îndoială, ardeau de dorința de a face ceea ce spuseseră. Dă înapoi, îşi zise Suzy cu un fior de plăcere, dă înapoi, bine că am văzut-o şi pe asta, Lisbeth dând înapoi în fața băieților, după o clipă îi fu aproape milă de ea, Bob şi Maggie o lăsaseră în pace, lisbeth stătea acolo, fără să spună nimic, țeapănă în scaunul ei, singură împotriva tuturor, încercând să. Înfrunte violența dezaprobării lor.

— Sunteți nişte brute, zise ea cu un efort, destul de nereuşit, ca să fie un ton de dispreț.

— Da' de unde, da' de unde, zise Michael cu un zâmbet amar şi se aplecă spre masă, ca să-şi toarne în pahar a doua jumătate din sticla de coca-cola. Nu sunt o brută, sunt numai acea *floare a tinereții* americane, pe care preşedintele regretă că o trimite să moară pe câmpurile de bătălie din Vietnam...

Se opri, ridica paharul în fața lui cu un gest solemn, ca şi cum ar fi fost vorba de un toast, şi îl dădu pe gât.

— Mă duc să mă culc, zise Lisbeth sculându-se. Numărul de prostii pe care pot să le aud într-o seară are totuşi o limită.

— Merg şi eu, zise Maggie, sculându-se şi ea.

Lisbeth se îndreptă spre uşă, înaltă, mlădioasă, atletică, urmată pas cu pas de Maggie care părea, în urma ei, în mod absurd, mai scundă şi mai lipsită de grație.

— Cu bine, cinstite Brutus, zise Michael.

Agită, în derâdere, patru degete ale mâinii drepte în direcția uşii.

„Cum de-am putut să mă înşel în aşa hal, îşi zise Suzy cu mirare, nu e de loc îndrăgostit de ea, o disprețuieşte, cazul lui e cu totul altul".

— Te exprimi, zise Bob Maning întorcându-se spre Michael, ca şi cum ar urma să fii chemat sub drapel la anul.

— Şi tu, tinere nevinovat, zise Michael, ca şi cum războiul din sud-estul Asiei ar urma să se termine în trei ani...

Se auzi soneria interfonului. Peter ridică receptorul şi zise, astupând microfonul cu dosul palmei:

— Michael, te cheamă Sevilla.

*

— Michael, vrei să faci cu mine câțiva paşi pe şosea?

— Cu cea mai mare plăcere.

Şoseaua, al cărei punct terminus era laboratorul, era o panglică pietroasă, care şerpuia printre stânci. În ciuda vecinătății mării, aerul era cald. O lună enormă, portocalie, foarte luminoasă, ridicată la câteva picioare deasupra orizontului, detaşa la picioarele lor umbre în chip de fus.

— Michael, vreau să te rog să-mi faci un serviciu. Dar mai înainte, dacă nu te superi, o întrebare.

Sevilla făcu o pauză.

— Iată întrebarea: ți se întâmplă, în incinta laboratorului, sa critici, când vine vorba, politica externă a Statelor Unite?

Michael se opri brusc şi îl privi pe Se vi Ha.

— Mi s-a întâmplat în scara asta, chiar adineauri.

Adăuga, sec:

— Dar cred că ani dreptul să-mi exprim o părere.

— Nu numai că ai dreptul, zise Sevilla, dar acest drept este înscris în Constituția Statelor Unite.

Reluă:

— Iată acum serviciul pe care vroiam să ți-l cer. Precizez că este un serviciu personal. Michael, pe viitor, când te afli în incinta laboratorului, abține-te de a-ți exprima critici de acest fel.

— E un ordin? întrebă Michael cu vocea încordată.

— Câtuşi de puțin. În domeniul acesta, n-am ce ordine să-ți dau. Nu-ți cer decât un serviciu personal.

Urmă o tăcere.

— Vreți să spuneți că vorbele pe care le-am rostit astă-seară vor fi poate repetate şi că riscă, în acest caz, să vă facă un rău?

Sevilla zise cu vocea lentă şi răspicată:

— Vor fi cu siguranță repetate şi cu siguranță reținute împotriva mea.

Nu văd cum.

— Pentru că eu sunt cei care le-a recrutat.

— Înțeleg, zise Michael. Ei bine, vă mărturisesc că sunt destul de...

Urmă cu vocea alterată:

— Dacă pricep bine, e un turnător printre noi?

Sevilla nu răspunse.

— Cer scuze, zise Michael, nu trebuia să vă pun această întrebare. Şi totuşi, țin mult să vă pun alta.

— O ghicesc, zise Sevilla. N-am sa răspund. Nici la aceea. Urmă o tăcere, după care Michael zise cu o voie bună silită:

— Desigur, asta limitează întrucâtva conversația.

Reluă:

— Că despre ceea ce mi-ați cerut, făgăduiesc.

Sevilla îi puse mâna pe umăr.

Cu răbdare, cu perfidie, zi de zi, Mariana îi acaparase fiii, distilase în ei veninul care deborda din ea, izbutise să-i îndepărteze încetul cu încetul de el, ci bine, îşi zise Sevilla îndreptățindu-se de spate, cu mâna încă pe umărul lui Michael, de ce să mă închid în limitele unei singure familii? Michael e şi el fiul meu.

Urmă o tăcere. Michael înțelese ce se ascunde în această tăcere şi se simți încurajat.

— Dar dumneavoastră, zise el cu o voce oarecum încordată, ce părere aveți despre politica noastră în Asia?

— Uite, zise Sevilla, lăsând să-i cadă mâna de-a lungul trupului, nu mă entuziasmează, dar îmi spun aşa: am ales

un preşedinte al Statelor Unite; de Vietnam să se îngrijească el. Eu îmi fac griji pentru delfinii mei. Fiecare cu treaba lui.

— Dar dacă preşedintele duce în Asia o politică dezastruoasă?

— După părerea mea, reluă Sevilla, după o clipă de gândire, nu dispun de informaţiile necesare pentru a formula o judecată de acest fel. Ce ai crede despre preşedinte, dacă ar vrea să se amestece în electronică fără studii prealabile?

— Nu e chiar atât de complicat. Numai citind atent presa, multe lucruri cu privire la Vietnam v-ar sări în ochi.

Michael îşi băgă o mână în buzunar şi se simţi stânjenit. Nu mersese prea departe? Avea aerul că-i dă lecţii lui Sevilla şi că se propune pe sine însuşi ca model.

— Da, ştiu, zise Sevilla, asta faci dumneata. Şi poate că e bine ce faci. Dar eu n-am timp. De fapt, nu-mi pot permite luxul de a mă interesa de politica externă a Statelor Unite.

— Chiar dacă duce la al treilea război mondial?

— Oh, exagerezi, zise Sevilla, n-am ajuns încă acolo.

Michael nu răspunse; se simţea descurajat. Chiar un om ca Sevilla, chiar el? Lumea e pierdută, gândi cu mânie. Nişte struţi, toţi, asta suntem...

— Ivan mă necăjeşte, zise Sevilla după o clipă. Nu ştiu ce să fac.

Michael fu cuprins de un simţământ de ironie! Ivan, într-adevăr despre Ivan e vorba! Lumea e la un pas de pierzanie şi noi ne interesăm de graiul delfinilor. În acelaşi timp se simţi mişcat: pe el îl alesese Sevilla ca să-şi destăinuiască necazul. Simplicitatea mărturisirii, încrederea pe care o presupunea, lipsa absolută a oricăror fasoane. Erau, din punct de vedere afectiv, atât de aproape unul de altul, iar din punct de vedere politic atât de departe, oh, cât mi-ar plăcea să-l conving, îşi zise Michael cu o nouă flacără de speranţă.

— Am putea eventual să-l separăm pe Ivan de Bessie, zise el cam la întâmplare, întrucât simțea că Sevilla aştepta un răspuns.

Sevilla făcu vreo câțiva paşi în tăcere:

— M-am gândit la asta. Aş spune chiar că e soluția cea mai evidentă. Dar, ca să fiu sincer, nu izbutesc să mă hotărăsc s-o aleg.

Adăugă după o clipă:

— Poate că sentimentul acesta ai să-l găseşti nedemn de un cercetător, dar mi se pare că ar fi o cruzime!

*

Unica încăpere a bungalowului închiriat nu avea aer condiționat, ci nişte goluri mari în pereți opuşi – unul spre stânci, altul spre mare – închise nu cu geamuri, ci cu şipci de acaju, care luau, după dorință, o poziție dreaptă sau oblică, după volumul curentului de aer pe care doreai să-l obții. O perdea albastră cu ochiuri mari asigura opacitatea împotriva vederii din afară, ceea ce era uşor de verificat ieşind pe terasă şi dând ocol casei. Lucru curios: lipsa geamurilor nu fusese suficientă pentru arhitectul în căutare de ventilație naturală. Niciunul dintre cei patru pereți nu ajungea până la tavan, ci lăsau de jur împrejurul bungalowului, sub streaşină, în vederea circulației aerului, un spațiu liber de vreo patruzeci de centimetri. Bungalowul nu era mai puțin revoluționar nici în ceea ce priveşte soluția lui constructivă. Se ridica pe o placă de beton, ea însăşi susținută de nişte traverse în dublu T, aruncate cu îndrăzneală, ca un pod, peste o scobitură, între două stânci ale falezei. Placa ieşea în consolă la vreo douăzeci de metri înălțime peste un minuscul golfuleț stâncos, la care ajungeai pe nişte trepte cioplite în stâncă. Întrucât casa se afla la jumătate înălțime între golf şi faleză, când veneai de pe şosea trebuia să laşi maşina într-un adăpost sumar şi, după ce deschideai o poartă plină fixată între două stânci

enorme, să cobori vreo sută de metri pe o cărare abruptă. Această cărare era singura cale de acces şi deci era evident că mobilierul bungalowului nu putea fi adus de sus decât printr-un sistem de scripeți şi funii. Placa de beton era înconjurată pe tot conturul ei de un parapet metalic, care dădea impresia că te găseşti pe puntea unui vas. Când mă gândesc, zise Aricite, cu ambele coate pe balustradă şi cu umărul rezemat de Sevilla, că sub picioarele noastre e un gol de vreo douăzeci de metri, simt un fior rece în spinare. Nu, nu, să nu spui asta, zise Sevilla, tocmai înfățişarea lui de fortăreață m-a făcut să-l aleg ca loc de Week-end şi, ca să fiu sincer, şi faptul că n-are geamuri. Ea îl privi, faptul că n-are geamuri, dar pentru ce? Oh, zise el râzând, e foarte important. Un pescăruş veni să planeze deasupra lor, în dreptul casei. Mă întreb ce face aici, zise Sevilla, e singurul din specia lui, presupun că trebuie să existe un curent de aer ascendent care vine din scobitura falezei. S-a lăsat dus, zise Arlette, ce plăcut trebuie să fie; îşi ridică spre Sevilla fața blinda şi copilăroasă, el o strânse la piept, ea avea un mod îmbătător de a se topi sub strânsoare. Dar dacă am vorbi mai întâi de lucruri serioase? Zise el cu o voce care devenea cam răguşită. De ce mai întâi? Întrebă ea ridicându-şi sprâncenele. Începură să râdă privindu-se. Sevilla simți că fericirea se revarsă în el cu o patere aproape de nesuportat. În relațiile dintre ci totul era delicios: veselia, jocurile, buna înțelegere, încrederea fără margini.

Mai simți încă vidul sub placă? Zise el punând-o pe pat. Da, dar mi-e totuna, am să pot cădea cu tine, am să sparg betonul, ne întâlnim jos, în apă, ca Fa şi Bi. Râsul şi vocea se înăbuşiră, ultimul sunet pe care îl auzi Sevilla fu țipătul de victorie al pescăruşului, izbutise să prindă curentul de aer ieşit din scobitura stâncii şi plana fără a se clinti deasupra bungalowului, cu vârfurile aripilor abia ridicate, legănat de vântul cald al scrii, la fel de puțin dirijat, în

aparență, ca o frunză veştedă şi scoțând, din secundă în secundă, acel țipăt scurt, strident, care semăna cu scârțâitul unui odgon de velă într-un scripete; când capul lui Sevilla se aşează pe pernă, îl auzi din nou, visa adesea că planează, un vis atât de intens şi atât de repetat, încât îi venea grea, când se trezea, să nu creadă că a fost real; alerga pe nisipul aspru al unei plaje pe un vânt puternic, întindea brațele în cruce, dădea o lovitură viguroasă din călcâi, se ridica fără efort, spinteca aerul, îi vâjâiau urechile, la câțiva metri deasupra apei, plana fără să se clintească, avea o senzație minunată de uşurare şi de putere. Întoarse capul spre stânga şi o privi pe Ariene, stătea întinsă pe pat, ca pe un nor, cu ochii duioşi şi ironici ațintiți asupra lui, el aştepta cu nerăbdare să i se ivească zâmbetul, ea avea întotdeauna acel mic tremur la colțurile gurii, întotdeauna gata să se arunce mai sus, ca şi cum toată fața iar fi fost agitată de bucurie, iar când zâmbetul ci apărea, zâmbea din toată ființa, plină de credință, cu duioşie, el se propti în cot şi se aplecă... Mai este un pic de lumină afară, zise, strecurându-şi mâna pe după urechea Arlettei, în coama ei; ar fi păcat să nu profităm. Ea îi zâmbi: ne-am putea duce să ne întindem pe palierele terasei. Nu, nu, zise el, propun un pic de exercițiu, să coborâm până la golf, dacă vom continua să nu umblăm niciodată, vom sfârşi ca nişte centauri, partea de sus în formă de om şi partea de jos în formă de *Buick;* ar fi mare păcat pentru partea de jos, zise Arlette. Sevilla începu să râdă; în niciun loc, în niciun moment al vieții sale, oricât de departe s-ar fi dus cu gândul înapoi în timp, nu râsese mai des şi cu mai multă veselie adevărată.

Aşezați pe minusculul triunghi de pietricele rotunde din golf, era impresionantă de privit, ridicând capul, placa de beton a bungalowului, care călărea peste scobitura falezei; părea, văzută ce jos, că arc o grosime derizorie, a unei frunze de latex, valurile se spărgeau murind la trei metri

depărtare de picioarele lor, rostogolind bolovăniş. Dacă închideai ochii, aveai impresia că este un cornet gigantic în care zeci de zaruri se loveau între ele înainte de a fi aruncate toate împreună de mâna furioasă a unui jucător. Sunt necăjită zise Arlette, simt ceva care nu merge în echipă: într-adevăr, zise Sevilla ridicând din umeri, Lisbeth a devenit opoziția Majestății Sale, Maggie, se ține după ea, pe mine mă acuză de imobilism. Arlette îl privi, mărturisesc că-ți admir îngăduința, mi se pare că în locul tău i-aş, Ba nu, crede-mă, spuse el, ar fi o greşeală gravă, C adesea dovadă de mai multă înțelepciune şi mai mult curaj adevărat dacă nu răspunzi la atacuri. Arlette îl privi şi zise cu ochii sclipitori de indignare: nu le pot înțelege pe aceste două fete. Sevilla îşi ridică ambele mâini: clar e simplu, draga mea, sunt geloase, cu țoale că nu de aceeaşi persoană. O privi pe Aricite ridicându-şi sprâncenele: adevărata problemă este Ivan, dacă aş fi rezolvai această problema, ceea ce ar putea face sau spune acele două tâmpite ar fi fără importanță, din nefericire, nu găsesc o soluție şi ceea ce C mai rău, nu izbutesc să mă concentrez, sunt ca Ivan, adăugă el râzând scurt, sunt atât de fericit încât nu mai am chef de lucru; ştiu, parc simplu de tot, Ivan nu mai vorbeşte de când o are pe Bessie, foarte bine, să i-o luăm pe Bessie, dar mai întâi, zise el cu o pasiune subită care făcu să-i lucească ochii întunecați, detest ideea de a-i despărți, de când vorbeşte; relațiile mele cu Ivan nu mai sunt relații de la om la animal, ci relații de la persoană la persoană, şi apoi, reluă el cu înflăcărare, simt că soluția nu e asta, dacă i-o iau pe Bessie, îl traumatizez îngrozitor, şi ce are să se întâmple? Admițând ipoteza cea mai favorabilă, consimte să reînvețe şi să repete din nou cele patruzeci de cuvinte pe care le-a învățat, şi totul se opreşte aici, şi nu înaintăm de loc; altceva e de făcut, dar ce, nu reuşesc să-mi imaginez... Rămase câteva secunde tăcut şi reluă privind-o pe Arlette cu coada

ochiului: Lisbeth ar spune că avântul meu creator n-a sporit. Râse scurt. Dar nu accept un punct de vedere atât de negativ şi apoi, ce ştie ea, nenorocita, e dintre oamenii aceia care îşi petrec viaţa întrebându-se cărui sex aparţin, e deci condamnată prin natura ei ideologiilor de sacrificiu, dar pentru mine numai fericirea şi nimic altceva este factorul care ajută un om să se dezvolte, niciodată n-am să cred că există nu ştiu ce însuşire magică în frustraţie.

Stăteau aşezaţi unul lângă altul pe pietricele, cu spatele rezemat de o mare stâncă rotundă; braţul lui Sevilla petrecut pe după umărul Arlettei, capetele lor atât de aproape unul de altul, că se înţelegeau fără efort, în ciuda zgomotului făcut de spargerea valurilor; ţi-a spus Maggie despre Bob? Întrebă Arlette. Vorbeşti despre greutatea de a fixa data logodnei lor, zise Sevilla cu un oftat, de cinci ani tot aud asta, beneficiarul se schimbă, atâta tot, am fost şi eu unul dintre ei, şi James Dean. Şi când te gândeşti, zise Arlette, că l-a cunoscut atât de bine pe James Dean, m-a mirat întotdeauna, Sevilla începu să râdă, anul trecut am avut prilejul să trec prin Denver, îţi pot afirma că Denver (Colorado) există, hărţile Statelor Unite nu mint, mătuşa Agatha există, am stat mult de vorbă cu ea, vechiul fotoliu de piele există şi el, l-am văzut, m-am aşezat în el, dar realitatea se opreşte aici, nu se poate! Exclamă Arlette. Sevilla dădu din cap, un vis în stare de veghe, asta-i tot, biata Maggie, pune o problemă îngrozitoare, şi cu atât mai îngrozitoare cu cât nu interesează pe nimeni, cea a fetei urâte, şi o fată urâtă, la urma urmei, are aceeaşi dorinţă ca oricare alta ca un bărbat s-o ia în braţe.

Urmă o tăcere, apoi Arlette zise; nu vroiam să-ţi vorbesc despre logodna lor, ci de un incident, pe care mi-a promis că are să ţi-l relateze: alaltăieri, intrând în biroul lui Maggie, la

ora *lunch* [23]-ului, l-am surprins pe Bob scotocind prin hârtiile ei, a pălit şi i-au trebuit două sau trei secunde până să-mi spună că însăşi Maggie îl trimisese să-i aducă foarfecă; nu era adevărat, bineînțeles, m-am convins numaidecât întrebând-o pe Maggie. Sevilla încruntă sprâncenele Maggie nu mi-a spus nimic, de altfel nu mi-ar fi spus nimic nou, continuă el, sunt lămurit cu privire la rolul lui Bob din ziua de duminică 15 mai, reluă el după o clipă. În ziua, aceea, dacă îți amințeşti, am plecat cu toții de la laborator, afară de paznici, ca să facem un picnic, iar gardienii ştiau de la mine că urmau să primească, în lipsa noastră, vizita a doi „electricieni". Doi electricieni? Repetă Arlette; el dădu din cap... Ştiu, are aerul unui film de spionaj de proastă calitate, la fel de stupid ca un Flint sau la fel de prost ca un James Bond, din păcate, dragă Arlette, e adevărat, *james-bond-ismul* este pe cale să devină viața noastră de toate zilele, cei doi experți au descoperit că *toată* instalația electrică din *toate* încăperile laboratorului fusese dublată cu un echipament atât de mic încât era aproape invizibil şi care înregistra toate conversațiile pe un magnetofon miniaturizat, instalat în peretele din spatele patului lui Bob. Dar e îngrozitor, zise Arlette, e încă şi mai grav decât credeam... N-avea grijă, zise Sevilla, Bob nu e spion rus, e un bun american, numai din patriotism a acceptat să devină antena lui Mr. C. A lui Mr. C, dar „electricienii"? Întrebă Arlette uluită, să le zicem *„Albaştrii"*, iar prietenilor lui Mr. C. *„Verzii",* dacă vrei, zise Sevilla; mă întreb, zise el, aruncând o privire în jur, dacă pot într-adevăr să am încredere în pietrele pe care ne-am aşezat, bănuiesc peste tot aparate de ascultat invizibile. Şi mai şi râzi? Zise Arlette. Trebuie, mi s-ar tulbura mințea dacă n-aş

[23] Dejun, prânz (engl.).

privi toate acestea că pe un fel de farsă; să-ţi spun mai departe *Albaştrii* au respectat cu scrupulozitate instalaţia *Verzilor,* aşa ca Bob să continue a-şi juca rolul, s-au mărginit s-o dubleze cu o instalaţie identică având capătul în biroul meu, aşa încât să pot transmite la rândul meu *Albaştrilor* ceea ce Bob transmite *Verzilor.* Dar e înnebunitor, zise Arlette, am impresia că intru într-o lume de nebuni, totuşi e claritatea însăşi, zise Sevilla, suntem supravegheaţi de două servicii care se concurează şi care se spionează între ele în timp ce ne supraveghează. E absurd, zise Arlette, de ce îşi fac concurenţă? *Sevilla* zâmbi, după câte am putut înţelege, concurenţa internă este regula de aur a oricărui spionaj, într-o ţară Tiu există niciodată o poliţie secret, există întotdeauna mai multe, şi chiar, uneori, în sinul fiecărei poliţii, sunt clanuri care se combat între ele, poliţiile sunt ca şerpii, tot răsucindu-se şi încolăcindu-se sfârşesc prin a-şi muşca propria coadă.

Arlette îşi rezemă capul de umărul lui, nu ştiu dacă laci bine că-mi spui toate acestea, dragul meu, sunt poale o mică spioană brună în serviciul U.R.S.S. Pot sa te liniştesc în privinţa asta, zise Sevilla. V*erzii,* au făcut o anchetă referitor la tine, ca şi la mine, de altfel, cil se poate ele amănunţită, rezultatul sunt două biografii extrem de detailate pe care*. Albaştrii* au reuşit să şi le procure, nu ştiu cum, nu mi-au comunicat-o pe a ta; încă e bine, zise Ariene, dar mi-au adus la cunoştinţă că în ce te priveşte concluzia este absolut favorabilă. Arien începu să râdă, au ştiu dacă trebuie să mă simt liniştită, poate că se înşală. Niciodată! Niciodată: zise Sevilla cu o ironic amara, nu se înşală niciodată, *Albaştri* mi-au comunicat propria mea biografic, este de o precizie şi de o minuţiozitate de necrezut, mi-au adus chiar la cunoştinţă despre viaţa mea lucruri pe care nu le ştiam; într-un fel este destul de înfiorător; am impresia că am trăit în pielea goală sub ochii unui zeu atotştiutor, şi

concluzia? Zise Arlette. Sevilla făcu o strâmbătură favorabilă în ansamblul ei, dar mai sunt totuşi nişte mărunţişuri care şchioapătă, aşa de pildă originea mea, şi-au bătut destul capul ca să-mi regăsească strămoşii şi n-au reuşit întrutotul; aşa că se pun probleme, sunt oare ţigan, sunt puţin evreu, sunt chiar puţin arab, sau sunt bunul şi cinstitul galician care se pretinde tata-mare că este? Şi e foarte important pentru ei? Întrebă Arlette râzând. Se pare că da, de vreme ce problema îi nelinişteşte. Iată un alt exemplu al minuţiozităţii biografilor mei: în 1936, îţi dai scama ce vârstă aveam, am mărturisit unor studenţi de la Universitatea din Columbia ca cu cred în convieţuirea liberă, şi asta C rău, rău, e adevărat, adaugă cinstit biograful sau biografii mei, că după aceea m-am însurat de două ori. Arlette începu să râdă. Dar ceva şi mai rău a fost când, răspunzând: în 1955 unui anchetator care mă întreba dacă cred în nemurirea sufletului, am spus „Nu se *pune chestiunea să crezi, ar trebui să ştii",* şi asta e foarte rău. Arlette ridică privirea... de ce: Pentru că din asta ei trag concluzia că sunt ateu şi. Pentru a fi ateu, în această ţară unde toată lumea se preface că crede în Dumnezeu, înseamnă a fi din capul locului suspect de a avea simpatii pentru comunism; în schimb, în 1958, am avut o legătură timp de trei luni (datele, până la zile, sunt precizate) cu o contesă maghiară, despre care nu ştiam de altfel că e contesă, nici maghiară, nici mai ales agentă a C.I.A., doamna aceea a dat o analiză foarte completă a caracterului meu, a gusturilor mele, a obiceiurilor mele, inclusiv a obiceiurilor melc în dragoste. E odios zise Arlette. O, răspunse Sevilla, ştiu foarte bine că oamenii politici importanţi sau savanţii atomişti sunt băgaţi în aceeaşi oală, la tine totul a început când m-am interesat de delfini, din clipa aceea au existat, dacă pot spune aşa, două studii efectuate în parale), eu îi observam pe delfini, iar ei mă

observau pe mine. Vorbesc despre *Albaştri,* reluă Sevilla după o pauză, pentru ca *Verzii* nu se interesează de mine decât de scurt timp, de când cu vizita lui Mr. G; e chiar o minune că *Albaştrii* au izbutit să mă ascundă *Verzilor* atâta vreme. Să revenim la unguroaica, zise Arlette. Să revenim, ea pretinde, printre altele, că nu sunt cu adevărat ateu, că sunt, după ea, un catolic care s-a depărtat de credinţă, dar care păstrează faţă de ea multă nostalgie. Şi e adevărat? Întrebă Arlette. Nu-mi dau scama, dar asta nu înseamnă nimic, uneori am impresia că ei mă cunosc mai bine decât mă cunosc eu însumi, dar cel mai mare serviciu mi ha făcut maghiara când a afirmat în modul cel mai categoric că în politică sunt un fel de analfabet, şi asta e ceva excelent; Arlette ridică sprâncenele, pentru *Verzi,* un om care se interesează intens de politică fără să-şi facă din asta o meserie este din oficiu cam suspect, nevinovăţia politică e ca un fel de virginitate: o dată ce ai pierdut-o, poţi să te aştepţi la tot ce-i mai rău, acesta este, cel puţin, punctul de vedere al *Verzilor.* După spusele *Albaştrilor,* ceea ce nu înţeleg, zise Arlette, este de ce *Albaştrii* ţi-au comunicat biografia... Ca să le spun în scris ce cred despre ea. Arlette începu să râdă: pare atât de naiv! Dar nu este, draga mea, psihologii lor vor găsi o groază de lucruri în răspunsurile mele, fie că sunt sincere, fie că nu, urmă o tăcere, aş vrea să te întreb, există vreo deosebire între *Albaştri* şi *Verzi* în ce te priveşte? Da, *Albaştrii* mă supraveghează şi mă ocrotesc cu o nuanţă de bunăvoinţă. *Verzii* mă supraveghează şi mă ocrotesc cu o nuanţă de antipatie. De antipatie? Desigur, pentru C port vina de a nu fi un W. A.S.P.[24], pentru C sunt un venetic, a priori sunt în stare de orice...

---

[24] White-Anglo-Saxon Protestant (un alb, anglo-saxon şi protestant, adică membru al grupului majoritar). (N.A.)

Mi se învârteşte capul, zise Arlette cu un oftat, mă întreb dacă n-au să descopere că sunt de descendență slavă, atee, politiceşte deflorata şi în curs de a practica convieţuirea liberă cu profesorul Sevilla. Oh, cât despre asta din urmă au aflat, zise Sevilla. Cum, exclamă ea, îngrozită, eşti sigur? Ţi-au spus? Nu, asta-i bună, dar se-nţelege de la sine, îmi închipui chiar că sunt încântaţi, asta simplifică grozav supravegherea lor. Şi tu, zise Ariene, găseşti că simplifici sarcina acelor domni, luând cu chirie acest gen de bungalow pentru week-end? Mă supun acestui spionaj, zise Sevilla, îl accept ca necesar, dar n-am motiv să-l înlesnesc, aş spune chiar că mă feresc de excesele lui, de când ştiu că C.I.A. A captat pe bandă magnetică distracţiile preşedintelui Sukarno cu nevestele lui. Arlette îşi puse ambele mâini pe obraji: dar e odios! Sevilla dădu din cap. Şi ceea ce C mai rău, n-are rost, nu-l văd pe preşedintele Sukarno discutând despre politica mondială în acele clipe, ca să revenim la bungalowul acesta, l-am ales tocmai pentru izolarea lui, pentru dificultatea de acces, şi nu uita, zi «e Arlette, pentru lipsa geamurilor. Sevilla începu să râdă, ajung şi la asta, *Verzii* au un *gadget* care permite să se prindă din exteriorul unei case o conversaţie desfăşurată în interior, amplificând vibraţiile comunicate geamurilor de vocile interlocutorilor; da, ştiu ce-ai să spui, e destul de îngrozitor,. Vechea noţiune de viaţă particulară nu mai există, trăim într-o colivie de sticlă, observaţi, analizaţi, disecaţi cu o minuţiozitate implacabilă. Arlette îi luă mâna şi i-o strânse în a ei; nu te simţi uneori prizonier?... El ridică privirea: înainte da, dar de când te am pe tine, se opri şi o privi îndelung, libertatea mea eşti tu.

VI

— V-am adunat cu un scop foarte precis, zise Sevilla, rece şi rezervat.

Făcu o pauză. Arlette se aşezase în dreapta lui, Maggie în stânga lui, Peter, Suzy şi Michael în faţă, Bob şi Lisbeth în stânga lui Maggie. În mijloc, o masă cu un magnetofon. Sevilla îşi plimbă privirea peste interlocutorii săi, opoziţia Majestăţii Sale era grupată în stânga lui, îşi zise iritat, ce situaţie absurdă, mi-ar fi fost atât de uşor să devin, ca atâţia alţii, un mare patron de drept divin, trebuie să fii cu adevărat foarte răbdător, pentru ca să respecţi libertatea de exprimare a colaboratorilor tăi, chiar când abuzează de ea.

— Aş vrea mai întâi să vă amintesc, zise el, regulile de discreţie absolută care se aplică la noi şi pe care le-aţi acceptat când aţi intrat aici. Proiectul nostru, vă reamintesc, nu presupune nicio publicitate, este subvenţionat de o agenţie de stat şi numai acelei agenţii trebuie să-i comunicăm rezultatele lucrărilor noastre. Orice violare a acestei reguli ar însemna o gravă încălcare a angajamentelor noastre, atât ale voastre, cât şi ale mele. Ştiţi că am vegheat întotdeauna ca să domnească între noi, fără niciun considerent de ierarhie, cea mai mare libertate de exprimare şi de critică. Dar această libertate se opreşte la uşa laboratorului. Nici succesele noastre, nici eşecurile noastre nu trebuie sa fie comunicate unor persoane străine de proiectul nostru, oricât de suspusă le-ar fi funcţia. Repet: e o regulă absolută."

Sevilla făcu o pauză, îşi plimbă peste asistenţă o privire atentă şi îşi zise: obiectiv atins, Bob şi Maggie neutralizaţi de conştiinţa lor încărcată, Lisbeth izolată, el nu vroia să renunţe la liberalismul său, dar totuşi nu consimţea să se lase prea bruftuit în discuţie.

Reluă: „Azi e 3 iunie. La 6 mai, acum trei săptămâni, Bessie a fost introdusă în bazinul nr. 1. Experienţa n-a corespuns aşteptărilor noastre. Dar putem spune, totuşi, că

ca comportă încă de pe acum o serie de elemente pozitive. În primul rând am dovedit, ceea ce nu era de la sine înțeles, că un pui de delfin, crescut exclusiv de om, într-un mediu uman, este în stare la vârsta adultă să intre în comunicație cu o femelă din specia lui şi să se împerecheze cu ea. În al doilea rând, am confirmat că delfinul mascul, chiar crescut într-o singurătate totală, rămâne, din punctul de vedere sexual, foarte selectiv şi nu admite ca tovarăşă orice femelă. În al treilea rând, am confirmat aptitudinea delfinului de a forma legături afective adânci. În prezent, activitățile lunii de miere au scăzut în frecvență şi în violență, dar comportarea lui Ivan dovedeşte un ataşament pătimaş față de Bessie. Acest ataşament şi caracterul lui exclusivist sunt, în parte cel puțin, cauza pentru care familia omenească a lui Ivan nu mai poate intra în contact cu el. În al patrulea rând, pare probabil că Ivan şi Bessie au făcut schimb de cunoştințe. Suntem siguri în ceea ce îl priveşte pe Ivan: a inițiat-o pe Bessie în toate jocurile lui omeneşti, mingea, inelul de cauciuc, bastonul. Pe de altă parte şi în măsura în care putem enunța această ipoteză, Bessie l-a învățat pe Ivan să vorbească delfineza. În orice caz, nu se poate tăgădui că există o mare deosebire cantitativă şi calitativă între şuierăturile pe care Ivan le emitea înainte de 6 mai şi cele pe care le emite azi. Când vom fi mai avansați în studiul şuierăturilor delfinice comparația între aceste două categorii de şuierături va fi de cel mai mare interes pentru cercetător."

Peter ridică mâna şi Sevilla îi făcu semn cu ochii că poate să vorbească.

— Dacă am înțeles bine, credeți că şuierăturile lui Ivan dinainte de 6 mai, adică dinainte de întâlnirea lui cu Bessie, erau de ordinul gânguritului unui copii mic şi că la ora actuală a trecut de la gângurit la limba delfinică.

Sevilla făcu da din cap.

— Aşa presupun. Bessie a înlocuit mama în munca de educaţie. Insist, nu e decât o ipoteză. Dar cred că Ivan, în trei săptămâni, a învăţat de la Bessie o enormă cantitate de lucruri, ceea ce este pentru el un motiv în plus să refuze orice contact cu noi: e mental prea ocupat.

— Nu mi te pare util să facem asemenea ipoteze, zise Lisbeth, de vreme ce nu le putem verifica. La ora actuală, nu ştim nici măcar dacă se poate vorbi despre o limbă delfinică.

— Avem oricând dreptul sa facem ipoteze, zise Sevilla cu seninătate, dacă nu le prezentăm ca pe nişte adevăruri confirmate. Pe de altă parte, dacă n-am face ipoteze, n-am face nici experienţe pentru a le verifica.

Făcu o pauză, pentru a-i permite lui Lisbeth să răspundă, dar ea tăcu.

— Continui, zise Sevilla. Dacă experienţa comportă un anumit număr de clemente pozitive pe care nome că nu le-aţi observat toţi...

Lăsă fraza în suspensie.

— Nu toate, zise Suzy.

Michael, Peter, Arlette şi Bob confirmară dând din cap. Lisbeth rămase impasibilă.

— Fa prezintă totuşi, zise Sevilla, un aspect vădit negativ. Prezenţa Bessiei i a modificat lui Ivan comportarea: a devenit mai vesel, mai încrezător. Şi mai dinamic, dar...

— Dar nu i-a sporit avântul creator, zise Lisbeth.

Sevilla o privi cu ochii săi întunecaţi.

— Îţi dau cuvântul dacă doreşti, zise el cu un ton rece, dar nu-ţi pot permite să mă întrerupi.

— Vă cer iertare, zise Lisbeth.

— Nu e nimic, zise Sevilla.

Michael, Suzy şi Peter schimbară priviri.

— Ceea ce nu prevăzusem la Ivan, zise Sevilla, este părăsirea completă a familiei lui omeneşti, în beneficiul delfinei. După părerea mea, Ivan n-a devenit mental inactiv,

dar schimburile lui cu noi nu-l mai interesează. S-a înapoiat la specia lui.

Suzy ridică mina.

— Suzy?

— Socotiți că a avut loc un regres?

— Nu, dacă admitem, cum am spus, că există o limbă delfinică şi o înțelepciune care se transmite prin intermediul ei de la mamă la copil şi, în cazul de față de la Bessie la Ivan.

Lisbeth ridică mina.

— Lisbeth?

— Încă o dată, nu văd utilitatea acestor speculații.

— Utilitatea mi se pare, totuşi, evidentă, zise Sevilla. Încercăm să înțelegem ce s-a petrecut.

— După părerea mea, ar fi mai indicat să recunoaştem că experiența este un eşec.

— Experiența este, pentru moment, un eşec, dar noi nu i-am statornicit limite în timp.

— Ține de trei săptămâni.

— Ei şi? Există experiențe care au durat ani de zile.

— Vă admir răbdarea.

— Eşti, într-adevăr, indicată pentru a o admira.

Zâmbete. Lisbeth se îndreptă pe scaun şi zise:

— Credeți că depăşesc limitele în discuție?

Sevilla o privi, făcu o pauză, pentru a da mai multă greutate răspunsului său şi zise:

— Da.

— Eu nu, zise Lisbeth.

— În acest caz, vom discuta despre asta mai târziu. Deocamdată nu comportarea dumitale o studiem.

Urmă o tăcere. Lisbeth stătea dreaptă pe scaun, cu umerii pătrați, ținându-şi sus capul cu părul scurt. „E un fel de Ioana d'Arc", îşi zise Sevilla, „dar ceea ce e mai rău, s-ar spune că vrea să mă sileascâ s-o ard pe rug".

— Ajung la ținta adunării noastre, zise Sevilla. Am o întrebare să vă pun: cea pe care mi-e pun eu însumi şi pe care v-o puneți toți de trei săptămâni. Am pierdut contactul cu Ivan: ce credeți că trebuie să facem ca să-l recuperăm?

După o tăcere destul de lungă, Bob ridică mâna.

— Bob?

— Aş vrea să sugerez următoarele. La drept vorbind, este o propunere destul de vagă, dar spun ce mi-a venit în gând. Când cineva dresează un animal, foloseşte de obicei un sistem de recompensă-pedeapsă. Acest sistem îi permite omului să acționeze asupra animalului şi să obțină de la el ceea ce doreşte. Până acum noi l-am recompensat pe Ivan hrănindu-i, dezmierdându-l, dându-i-o pe Bessie. N-am folosit decât recompensa. Nu s-ar putea să folosim azi pedeapsa?

— Este ceva valabil la baza celor ce-ai spus, zise Sevilla, dar propunerea dumitale, tradusă brutal, nu e aplicabilă.

Făcu o pauză:

— Nu e cu putință să pedepseşti un delfin. E un animal plin de demnitate. Nu acceptă pedeapsa şi rupe numaidecât orice relații cu tine. Putem chiar să ne întrebăm dacă el consideră peştele pe care i-l dai drept o recompensă. Uite, de pildă, otariile; sunt extrem de lacome, poți să le determini să facă orice, în schimbul unui aliment pe care îl râvnesc. Dar nu pe delfini. Wood afirmă că a văzut un delfin care făcea câte o zi întreagă numere de circ, fără să accepte nicio hrană. Din prietenie pentru tine sau din interes pentru munca lui îşi execută delfinul numerele. Peştele pe care i-l dai vine pe deasupra.

Sevilla reluă:

— Altă propunere?

După o tăcere, Lisbeth ridică mâna.

— Lisbeth?

— După părerea mea, nu există decât o soluție. Trebuie retras Ivan din bazin şi îndepărtat de Bessie.

Sevilla îi aruncă o privire vie.

— Vrei să spui că trebuie retrasă Bessie din bazin şi îndepărtată de Ivan. Pentru că, la urma urmei, Ivan e cel care ne interesează.

— Oh, asta am vrut să spun, zise Lisbeth, sunt proastă reluă ea roşind şi manifestând, pentru prima dată, o anumită tulburare – cer scuze, am inversat numele.

— N-are importanță, zise Sevilla continuând s-o privească atent. Sper că nu resimți antipatie pentru bietul Ivan.

— Sigur că nu, zise Lisbeth, e o simplă eroare de nume. Să spun mai departe, continuă ea cu o voce mai hotărâtă. Propunerea mea este să-i separăm, de vreme ce convieţuirea n-a dat rezultatele scontate.

— M-am gândit la această soluție, zise Sevilla lent. Ne-am gândit cu toții, cred. Dar îmi repugnă foarte mult. Mă tem ca această separare să nu determine la Ivan un grav traumatism.

— Foarte bine, zise Lisbeth cu un aer aproape triumfal, acest traumatism este prețul pe care îl va plăti pentru a relua contactul cu noi.

Sevilla încruntă sprâncenele.

— Vrei să spui că e prețul pe care îl vom face să-l plătească, pentru a relua un contact pe care nu-l doreşte?.

Pentru prima dată de la începutul consfătuirii, Sevilla, păru Iritat. Adăugă sec:

— Ceea ce e neplăcut în materie de sacrificiu este că cei care îl recomandă nu sunt aproape niciodată cei care îl fac.

— E un atac personal? întrebă Lisbeth împingându-şi înainte bărbia, cu un aer de sfidare...

Sevilla ridică ambele mâini, enervat.

— Nu, nicidecum, e un atac împotriva unei anumite concepții cu privire la sacrificiu. Şi te rog să încetezi de a-ți

aduce vreascuri la propriul rug. N-am de loc de gând să-l aprind.

Sevilla simți că această imagine e mai limpede pentru el însuşi decât putea să fie pentru Lisbeth. Dar, limpede sau nu, avu asupra ci un efect neaşteptat: o reduse la tăcere.

Sevilla reluă:

— E un punct pe care țin să-l subliniez: traumatismul pe care i-l vom cauza lui Ivan separându-l de Bessie este poate mult mai grav decât credeți. În 1954, o tânără delfină, numită apoi Paulina, a fost capturată cu ajutorul unui cârlig care a rănit-o. A fost pusă într-un bazin cu un mascul adult care i-a ajutat să se țină pe linia de plutire şi care a fost cuprins de o mare afecțiune pentru ca. Plaga a fost tratată cu penicilină şi, cel puțin la exterior, rana părea vindecata. Dar după câteva luni, infecția a determinat un abces intern care a răpus-o. Masculul, la moartea ei, a dat semne frenetice de deznădejde. Se învârtea fără încetare în jurul corpului ei, a refuzat, din acea clipă, orice hrană şi a murit de supărare trei zile mai târziu. Chiar dacă admitem că Ivan nu va merge atât de departe, C greu de crezut că. Nu va fi cuprins de un oarecare simțământ de ciudă împotriva noastră, pentru că i-am dat-o pe Bessie şi-mi vine greu să concep cum am putea atunci să reluăm vreun contact cu el.

Făcu o pauza.

— Altă propunere? Michael ridică mâna.

— Michael?

— Observ că singura legătură care subzistă, la ora actuală, între noi şi Ivan, este hrana pe care i-o dăm.. Numai în clipele în care îi distribuim peşte, de două ori pe zi, mai există un mic contact între el şi noi. N-ar fi de încercat ceva în această direcție?

— Excelent, zise Sevilla. Dacă-mi dai voie, am să-ți precizez ideea, pentru că este aceeaşi care îmi umbla şi mic prin cap. Să presupunem că omitem distribuția de la ora 11

şi, la sfârşitul după-amiezii, cea de Lt ora optsprezece: creăm lui Ivan o privaţiune care trebuie să-l îndemne să caute contactul cu noi şi să înceapă el însuşi dialogul cu noi, fie numai pentru a ne cere peşte. Bineînţeles o să-i dăm: va fi recompensa pentru faptul că ni l-a cerut pe limba noastră. Revenim astfel la sistemul pedeapsă-recompensă, preconizat de Bob, dar sub o formă ne traumatică, indirectă, voalată.

Sevilla făcu o pauză şi-şi privi interlocutorii.

— Credeţi că experienţa aceasta ar fi de încercat?

Toţi aprobară, afară de Lisbeth. Sevilla o privi. Nu era hotărât s-o lase să se refugieze în îmbufnare.

— Lisbeth?

Tăcere.

— Da, zise Lisbeth făcând un efort. De ce nu?

Sevilla se scula în picioare, cu o mişcare vioaie. O privi pe Arlette şi chipul lui era fericit. Pentru prima dată de trei săptămâni acţiona, iar echipa îşi strânsese din nou rândurile în spatele lui.

*

Maggie! Zise vocea lui Bob prin uşa camerei, eşti singură? Ea zise „da” şi-şi potrivi capotul; stătea întinsă pe pat cu un roman în mână. Bob intră: te deranjez? Ştii foarte bine că nu. Bob purta nişte pantaloni gri deschis, pantofi albi de pânza şi o cămaşă de un albastru pal; se aşează pe patul lui Lisbeth, cu sprâncenele încruntate, cu ambii genunchi strânşi unul de altul şi cu mâinile-i lungi şi fine împreunate pe genunchi. Maggie, zise el cu aerul că dă replica într-o dramă de salon, i-ai spus lui Sevilla? Sigur că nu, îţi promisesem, şi între paranteze, n-am regretat în viaţa mea atâta o promisiune, pentru prima dată îi ascund ceva lui Sevilla, ceea ce nu m-a făcut foarte fericită. Atunci, zise el, o fi Arlette, pentru că el ştie, sunt sigur, ai constatat chiar tu răceala lui glacială faţă de mine, şi dacă n-ar fi decât el, dar

şi Arlette, Peter, Michael şi chiar şi Suzy, nu-mi mai vorbesc, e clar că am devenit un fel de paria, dar ce pot să fac? Zise el întinzându-şi lateral braţele lungi şi mlădioase, totuşi nu pot să-i întreb: pentru Dumnezeu, de ce mă bănui? Mi-ar râde în nas cum pot să mă apăr, de vreme ce sunt învinuit de o crimă pe care nici măcar n-o cunosc? Toate acestea sunt tragic de absurde, Maggie, ai citit *Procesul?* Ei bine, situaţia pe care o trăiesc acum este cu adevărat kafkiană; făcu o pauză, lăsă să-i cadă înapoi mâinile de-a lungul corpului, pe pat, cu degetele lungi şi subţiri rezemate elegant de plapumă şi, coborându-şi genele lungi şi negre peste ochi, spuse cu o voce slabă şi fără timbru: Maggie, cred că o să mă sinucid; o privea pe Maggie de după gene; ea puse cartea pe noptieră şi zise cu calm: ce idioţie, ai gărgăuni, nimeni n-are nimic împotriva ta, nici măcar Sevilla, îl cunosc pe Sevilla mai bine decât tine, când îşi adoptă un aer rece, şi-l adoptă pe baza unei idei tactice, ieri urmărea mai ales s-o intimideze pe Lisbeth... Bob ridică pleoapele eu încetineală: atunci ce rost are dăscăleala lui despre secret? Fără doar şi poate, zise Maggie, se teme ca nu cumva criticile lui Lisbeth să fie repetate în exterior; uşa se deschise brutal, Lisbeth apăru în şort şi sutien, cu un prosop de baie în mână, cu ţigareta lipită de buze, trânti uşa după ea: iar aici? Zise ea privindu-l pe Bob, ce-i cu băiatul ăsta care se bagă mereu printre fete? Şterge-o, te rog, trebuie să mă schimb. Scuză-mă, zise Bob sculându-se zâmbitor de pe pat, parcurgea cu ochii umerii atletici bronzaţi ai lui Lisbeth. Maggie se gândi iritată, el, atât de susceptibil, nu se supăra niciodată, orice i-ar spune ea, s-ar putea afirma chiar că-i place să se lase brutalizat de lungana asta. Ei, ce faci, te-ai cărat? Continuă Lisbeth aruncându-şi prosopul pe pat, fără măcar să se uite la Bob; îşi strivi ţigareta în scrumieră şi, trecându-şi mâna spre spate, îşi descheie sutienul. Sânii îi apărură, enormi şi

lăptoşi; Bob păli, obrajii îi fremătară ca şi cum ar fi încasat o palmă şi dispăru atât de repede, de parcă l-ar fi supt uşa. Oh, Lisbeth, zise Maggie cu indignare, eşti imposibilă, l-ai şocat rău, e atât de ruşinos. Sunt la mine, zise Lisbeth cu un ton semeț, scoțându-şi dintr-o singură mişcare şortul şi chiloții. Maggie întoarse capul, nu putea să sufere aceste maniere; Lisbeth era goală în fața noptierei ei, luă o țigară şi o aprinse cu gesturi competente. Şi tu, zise ea cu un ton acuzator, privind-o pe Maggie cu dispreț, eşti ruşinoasă, sunteți toți de o ipocrizie să-ți vină să verşi, ei bine, aflați, pudicitatea voastră se întemeiază pe supraestimarea sexului, iar eu, nici nu mă sinchisesc de sex, nici de al meu, nici de al altora, nu mă priveşte absolut de loc, adăugă ea scoțându-şi bărbia înainte; îşi puse pe ea la iuțeală un capot şi se trânti pe burtă pe pat. La urma urmei, zise Maggie, nu e vina lui Bob, dacă e de modă veche şi dacă se teme un pic de fete, n-are surori şi şi-a pierdut mama la doisprezece ani, tatăl lui e un puritan sadic care îl terorizează, a fost crescut la pension fără nicio prezență feminină, de aceea nu s-a dezvoltat, Bob e un copil, am spus întotdeauna asta. Ia-l de bărbat, zise Lisbeth obosită, ai să fii şi mamă. Din păcate, zise Maggie ca şi cum n-ar fi auzit a doua parte a frazei, vroiam să-ți spun, lisbeth, totul s-a repus pe tapet, nu ştiu nici măcar dacă am să pot să anunț logodna mea cu el vara asta, cum aveam de gând, e între noi un diferend grav. Lisbeth, trebuie să-ți spun, Bob vrea neapărat copii, iar eu nu vreau, Lisbeth se întoarse pe spate, se ridică într-un cot şi o privi pe Maggie cu un aer acuzator... ei, asta-i bună, ceva nou, nu vrei copii? Şi de ce nu vrei copii? Păi, nu ştiu, zise Maggie încurcată, îmi plac copiii când au opt, zece ani, dar nu-mi prea plac țâncii. Ce glumă, zise Lisbeth cu un aer disprețuitor, dacă există pe pământ o mică femelă care ar adora asta, să manevreze un plod şi să-şi vâre mâinile în murdăria lui, aia eşti tu. Aş, de unde, te rog să mă crezi,

zise Maggie cu glas slab. Ia taci din gură, te rog, zise Lisbeth, a început să mi se facă lehamite de micile voastre probleme de mamifere, nu mă interesează nicicum; trase din țigară cu un gest sobru şi băieţesc, scoase un nor de fum pe r: as şi tăcu, cu ochii aţintiţi spre stor. Nu sunt prea sigură că nu te interesează, zise Maggie, că într-un anumit fel eşti în stare şi tu să te aprinzi. Ţine-ţi pentru tine strălucitele tale analize, zise Lisbeth răspicat, apoi întoarse ochii şi reluă cu o octavă mai jos: scuză-mă dacă te-am bruftuit, sunt poate cam nervoasă. Se priviră, îşi zâmbiră cu un aer rezervat şi-şi ascunseră în acelaşi timp ghearele; o umbră trecu prin faţa storului. Lisbeth sări în picioare. Dar ce se întâmplă, m-ai speriat, zise Maggie. E Arlette, zise Lisbeth, o pândesc de câtva timp, mă duc să vorbesc cu ea. Ieşi şi trânti uşa în urmă. Maggie îşi împreună mâinile sub cap şi se întinse din nou; ce obositoare e, cu etalarea asta de agresivitate virilă, are întotdeauna aerul *că* vrea să demonstreze că e bărbat, ca şi cum ar putea crea această iluzie cu pieptul ei obscen. Maggie îşi desprinse mâna dreaptă şi şi-o strecură discret sub capot, erau mici şi perfecţi; Arlette şi cu mine avem acelaşi format delicat şi feminin, nu-i de mirare că Sevilla s-a îndreptat spre ea când i-am făcut vânt. Maggie se întinse, închise ochii, Bob stătea aşezat pe divan în faţa ei, atât de elegant, atât de rafinat, nu punea niciodată picior peste picior, se ridică, era înalt, avea acea distincţie pe care o dau picioarele lungi, purta frac, frumosul lui cap brunet şi rasat strălucea deasupra plastronului alb sclipitor, îi oferea braţul, ea era înconjurată de un nor adorabil de văluri albe, ieşeau din biserică, ea fusese nevoită să se convertească pentru ca să se mărite cu el, mătuşa Agatha stătea ghemuită în vechiul fotoliu de piele de la Denver, iar cu, la picioarele ei, încercând s-o consolez, Maggie, să nu-mi spui că vrei să te măriţi după riturile papistaşilor, Bob şi cu mine ne-am convertit împreună,

father Donovan ne-a catehizat, era blând cu ochi albaştri şi cu dinţi mari albi, rău plantaţi, de irlandez, biserica era nouă, strălucitor de albă, eu apar în piaţetă, antică şi delicată în vălurile mele albe, şi Bob alături de mine, atât de frumos, atât de zvelt, mâna mea tremură în a lui, suntem grozav de mişcaţi, flaşurile trosnesc, Sevilla se apropie, în jachetă, cu tâmplele sale de încărunţit şi cu aerul de senior castilian: Maggie, îmi spune el cu voce sacadată, îţi prezint toate urările mele de, nu izbuteşte să termine, buzele i se contractă, văd o lacrimă în ochii lui negri, în clipa aceea Arlette îl priveşte şi înţelege, cât ai clipi faţa i se descompune şi i se ofileşte, vârsta şi vulgaritatea o năpădesc, simt pentru ea o adâncă milă; strâng mâna lui Sevilla şi îi suflu la ureche dacă mă iubeşti, gândeşte-te la ea".

Arlette se sculă la loc, Lisbeth, zise ca arătându-i un scaun; se aşează şi ea la vreo doi metri de Lisbeth şi pe alt scaun, cu aerul răbdător şi rezervat. Lisbeth se uită la Arlette, se simţi intimidată, întotdeauna o intimida graţia, era în Arlette o perfecţiune atât de rară în cele mai mici curbe, era atât de micuţă şi de drăguţă, încât îţi venea s-o iei pe genunchi ca pe un copil, emana din ea, ca dintr-un copil, farmecul inaccesibilităţii, te privea cu ochii ei liniştiţi, tăcând; chiar felul ei de a tăcea făcea parte din misterul ei, era atât de blândă şi de simplă, încât părea uşor accesibilă; dar nu era adevărat, era ca înconjurata de o fortăreaţă de tăcere şi nu era numai asta, Lisbeth simţea că nu va ajunge niciodată s-o atingă, avea impresia că este despărţită de ea prin nişte metereze enorme, în spatele cărora Arlette trăia cu zâmbetul ci, cu ochii ei, cu trupul ei frumos, în lumea grosolană a bărbaţilor. Arlette, zise Lisbeth cu o voce slabă şi tremurătoare, nu pot să sufăr să mă ocup de treburile altora, dar în sfârşit, ştii ce afecţiune simt pentru tine, suntem prietene, trebuie să-ţi vorbesc, nu mi-aş face datoria

dacă te-aş vedea că apuci pe un drum periculos şi nu ţi-aş striga, bagă de seamă că-ţi frângi gâtul; trebuie să-ţi dai seama că drumul pe care apuci este fără ieşire, nu e ca şi cum ar fi cineva de vârsta ta, ca Michael sau Peter, te-ai gândit că are cu douăzeci şi cinci de ani mai mult ca tine, când ai să ai patruzeci de ani el o să aibă şaizeci şi cinci, când ai să ai cincizeci el o să aibă şaptezeci şi cinci, e o nebunie, cifrele singure dovedesc acest lucru. Arlette ridică sprâncenele: da, ştiu, ai să-mi citezi exemple din Biblie, ai să-mi spui că la cincizeci de ani n-ai să mai fii nici tu însăţi prea tânără şi că de altfel o femeie îmbătrâneşte mai repede decât un bărbat, dar nimic nu e mai tare ca aritmetica, Arlette, o diferenţă de vârstă atât de colosală împinge din capul locului toată problema la un eşec sigur, ascultă-mă, Arlette, te rog, este totuşi scandalos, ţi-ar putea fi tată, ai să-mi spui că, tocmai, nu-ţi este, dar latura şocantă rămâne aceeaşi, scuză-mă, nu sunt pudică, dar găsesc că toată treaba asta e absolut dezgustătoare. Nu, Arlette, n-ai să mă faci niciodată să cred că poţi *să iubeşti* un bărbat de vârsta lui, sau poate nu ştii ce e dragostea, nu-ţi mai da osteneala să zâmbeşti, Arlette, nu ştii, nu poţi să ştii, crede-mă, de cincisprezece zile mă frământ zi şi noapte din pricina ta, nu izbutesc să-mi regăsesc somnul, mi se sfâşie inima când văd că-ţi dăruieşti de pomană tot ce are tinereţea ta mai bun, te iroseşti, ăsta-i adevărul, iar el, el se joacă doar cu viaţa ta, măcar de ar fi vorba de ceva serios dar e un latin, un mujeratic, suferă de un complex de instabilitate sexuală, interesul lui faţă de o femeie nu se poate menţine mai mult de câteva săptămâni, adu-ţi aminte, te rog, de Mrs. Ferguson, ce nebun era după ca şi cu câtă brutalitate s-a dezbărat de ea după aceea; nenorocita telefona în fiecare zi. Ai sa ai aceeaşi soartă, Arlette, e clar ca lumina zilei, ar trebui să-ţi dai seama singura că n-ai să fii niciodată altceva pentru el decât un număr dintr-o serie. Arlette, te conjur,

vino-ți în fire, deschide ocini şi spune-ți că nu poți fi pentru el decât jucăria de o *zi, are* să te sfărâme şi are să te azvârle cât colo după ce ți se va fi epuizat caracterul de noutate, are să-şi caute alte jucării ca să-şi sporească, după cum spune el, avântul creator, să nu-mi spui că poți să stimezi un astfel de om, n-am să te cred niciodată, o fată atât de fină ca tine, să admire un om atât de frivol, atât de slab, atât de leneş, chiar dacă izbuteşte să-şi mascheze defectele de caracter printr-un lustru superficial. Arlette aruncă o privire pe ceasul «i brățară, o privi pe Lisbeth şi zise cu un ton normal, sculându-se: e aproape opt, vrei să mă laşi, e vremea să mă îmbrac pentru cină. Nici nu m-ai ascultat, exclamă Lisbeth cu vocea sugrumată. Ba dimpotrivă, zise Arlette, te-am ascultat cu multă atenție, ai folosit, ca să mă convingi, două argumente care se anulează reciproc. Cum care se anulează reciproc? Şi totuşi e limpede, reluă Arlette cu o voce răspicată, dacă urmează ca peste câteva luni, eventual peste câteva săptămâni, să fiu aruncată la rebut ca o jucărie spartă, cred că ai să admiți că problema senioritățiii excesive nu se va pune; dacă, din contra, prezenta stare de lucruri va mai dura când voi avea cincizeci de ani, atunci nu se va fi pus chestiunea instabilității sexuale. Oh, ai şi început să judeci ca el, exclamă Lisbeth, dând buzna afară din cameră şi în ochi i se citea deznădejdea.

*

EXPERIENȚA DE LA 5 IUNIE 1970

(Raport dictat de profesorul Sevilla)

Ivan şi Bessie n-au primit nicio rație de peşte la ora unsprezece, nici la ora optsprezece, iar bazinul era consemnat pe toată durata zilei: nimeni nu trebuie să fie văzut de delfini. Totuşi, grație unei oglinzi fără strat opac, aplicată, în prealabil pe hublou, observarea perechii continuă, fără ca ei să aibă posibilitatea de a-l vedea pe

observator. Pe de altă parte, diferitele sunete emise, atât sub apă, cât şi în aer, continuă să fie înregistrate.

La ora douăsprezece, Ivan şi Bessie dau semne de agitaţie. La douăsprezece şi zece, Ivan scoate capul din apă şi cheamă „Pa" de câteva ori, în mod energic. La douăsprezece şi treizeci, iese pe trei sferturi din apă şi, dându-se înapoi în această poziţie prin mişcări puternice ale caudalei, se uită în toate părţile, evident în speranţa de a zări pe vreunul din echipă în jurul bazinului, eu observ cu binoclul după storul cu lamele al biroului meu. Strigă: „Fish!" de cinci ori, cu putere. La ora treisprezece apare din nou în aceeaşi poziţie, dar, după ce face un tur de orizont, dispare sub apă fără să strige. Neîndoios socoteşte că nu e cazul să strige, de vreme ce nu vede pe nimeni.

De la ora unsprezece la ora treisprezece, Bessie schimbă cu Ivan o serie de şuierături însufleţite, dar nu-şi face nicio apariţie afară din apă. Ivan este cel care, în cadrul perechii, are sarcina relaţiilor cu oamenii. Bessie nu e neprietenoasă, dar foarte rezervată, şi de trei săptămâni n-am făcut niciun progres cu eforturile noastre de a o face să fie mai familiară, începând de la ora treisprezece şi până la optsprezece, Ivan şi Bessie îşi reiau jocurile obişnuite.

La ora optsprezece (ora distribuţiei o doua), agitaţia reîncepe. În trei rânduri, la optsprezece şi unsprezece, la şi douăzeci, la şi patruzeci şi cinci, Ivan iese din apă ca data precedentă, face cu ochii un tur de orizont, dar nu spune nimic. La ora optsprezece şi cincizeci şi două apare din nou şi strigă cu o voce foarte ascuţită şi. Foarte stridentă: „Pa!"

Mă hotărăsc şi apar. Mă vede chiar înainte să ajung la bazin şi strigă „Fish!" Mă apropii. Iată dialogul:

S. – Fa, what de you want?[25]

[25] Fă, ce vrei?

L. – Fish!
S. – Listen!
L. – 'Sen!
S. – Pa give fish tonight.
L. – 'night!
S. – Fa, ce vrei?
L. – Peşte!
S. – Ascultă!
L. – 'ult!
S. – Pa dă peşte diseară.
L. – 'sear'.
S. – Yes. Fa give fish tonight.[26]
L. – K![27] (în loc de O. K.)

Încerc atunci să încep un joc, îi arunc o minge şi spun:

— Fa, fetch-ball![28]

Dar Ivan dispare numaidecât sub apă şi se duce lângă Bessie. Are promisiunea mea şi asta îi ajunge. Dimpotrivă, are loc un schimb de şuierături însufleţite între Bessie şi el. Fără îndoială, o anunţă că vor avea de mâncare la apusul soarelui.

La căderea nopţii, apar cu o căldare cu peşti şi mă instalez pe una din plute. Ivan se apropie numaidecât. Şuierături entuziaste şi sunete variate. Bessie se apropie şi ea, dar rămâne la aproximativ doi metri. Iau în mâna un peşte şi spun:

— Fa give fish Bi.[29]

---

[26] Da. Fa dă peşte diseară.

[27] K (engl.)(Engleza folosită de Sevilla pentru a se adresa lui Fa este simplificată şi, gramatical, nu prea corectă) (N. A.).

[28] Fa, du-te după minge (engl.).

[29] Fa, dă-i peştele lui Bi! (engl.).

Ivan zice: „BiK! Ia peştele şi i-l duce Bessiei. Iau alt peşte şi i-l arăt:

Fish for Fa![30]

Repetă „FaK!, ia peştele şi îl înghite.

Continui aşa, alternând, un peşte pentru Bi şi un peşte pentru Fa, apoi mă prefac că greşesc şi îi dau lui Fa doi peşti consecutiv. Rectifică numaidecât cu multă vigoare strigând „Bi!" şi-i dă Bessiei peştele.

După terminarea distribuirii, îi cer Arlettei să-mi dea tranzistorul ei, i-l arăt lui Ivan şi îi spun:

— Fa wants music?[31]

(înainte de 6 mai, de îndată ce ne vedea pe unul dintre noi cu tranzistor în mâini, striga: „Sic!")

Dar „nu se lasă sedus, se cufundă şi începe din nou să se joace cu Bessie. I a şi-a păstrat ultimul peşte şi se prefac amândoi că se ceartă pentru ci. Îl chem de mai multe ori fără succes.

Discuție:

Postul a creat, aşa cum am prevăzut, o nevoie de contact. O primă constatare încurajatoare se desprinde din experiență: (Ivan nu şi-a uitat engleza. Mi-a înțeles toate frazele, a pronunțat şapte cuvinte: „Pa, fish, 'sen (în loc de listen), 'night (în loc de tonight), K (în loc de O.K.), Bi (în loc de Bessie), Fa (în loc de Ivan) ". În schimb, apare un lucru evident, cu mult mai puțin satisfăcător: Ivan şi-a limitat în mod voit contactul cu noi la strictul necesar. Poate că a înțeles că postul a fost un fel de şantaj; ca să-l determinăm să reia dialogul, în acest caz, „ne-a dus": şi-a obținut peştii cu un număr minim de cuvinte. Poate că ar fi mai nimerit să ne schimbăm deprinderile mentale față de el, ; să-l tratăm

---

[30] Peşte pentru Fa (engl.).

[31] Fa vrea muzică? (engl,)

pe Ivan în şi mai mare măsură ca pe o persoană şi să încercăm să-l convingem să ne vorbească în loc să încercăm să-l constrângem prin mijloace mecanice să facă acest lucru.

Experienţa va trebui să fie reperată pentru confirmarea sau infirmarea observaţiilor de mai sus. Dar nu mă aştept decât la rezultate limitate.

*

— Nu te lua după aparenţe, zise. Michael, nu contest conştiinţa; era întins pe burtă pe nisipul fierbinte, cu capul rezemat pe antebraţ, cu faţa întoarsă spre Peter. Suzy stătea aşezată de cealaltă parte a lui Peter, cu ochii nedezlipiţi de mişcarea valurilor, izbiturile lor erau slabe. Oceanul, de la mal până la orizont, dungat de trei benzi paralele: albicios, albastru petrol şi drojdie-de-vin. Vremea era foarte caldă, o uşoară ceaţă gri deschis filtra puterea soarelui, când pătrundeai în apă impresia de răcoreală era nulă, dar era plăcut să stai aşezată acolo, cu Peter şi Mike, şi să-l asculţi pe Mike cum îşi expune problemele, peste capul lui Peter, Suzy îi aruncă o privire rapidă, e frumos, pune atâta convingere în tot ce spune, arde, nu trăieşte decât pentru ideile lui, şi la urma urmei, poate de aceea nu sunt îndrăgostită de el, pentru că n-are nevoie de mine, Suzy privi enormii nori trandafirii rămaşi în nemişcare la orizont, nu orizontali, ci etajaţi vertical, ca umflăturile unei ciuperci atomice, dacă Mike nu se înşela, viitorul nu era de loc liniştitor, Peter stătea lungit pe spate între Suzy şi Michael, cu mâna stângă îşi ferea ochii de reverberaţia albicioasă, iar cealaltă o ţinea pe a lui Suzy, palpitândă sub a lui ca un mic animal călduţ, Peter încerca să acorde interes celor spuse de Mike şi din când în când întorcea capul spre dreapta şi se uita la Suzy, ea stătea aşezată, cu faţa întoarsă spre mare, el îi vedea profilul frumos, trăsăturile ei erau desenate cu o precizie desăvârşită, dar în acelaşi timp această precizie era

liniştitoare, simţeai numai văzând-o, că-i va fi cu neputinţă să trădeze o prietenie, să mintă cu privire la sentimentele ei sau să făgăduiască ceva şi să nu se ţină de făgăduială, de fiecare dată când o privea cu oarecare insistenţă, era sigur că-i va întâlni ochii, era atât de diferită de celelalte fete, total dezinteresată, i-ar ierta oricând orice, ar fi întotdeauna alături de el, cuminte şi sigură, până la sfârşitul veacurilor, iar sfârşitul veacurilor nu e mâine, bietul Mike, întotdeauna gata să prezică fel de fel de catastrofe, nu cred absolut de loc în ele, suntem prea bogaţi, prea puternici şi prea fericiţi ca să declarăm război, indiferent cui, şi cine ar îndrăzni să ni-l declare, Doamne sfinte, o privi pe Suzy şi resimţi deodată uimire, era în aşa măsură mai mică decât el, mai uşurică şi mai puţin voinică, şi totuşi, întinsă acolo, simţind contactul ei, cu mâna ei mică sub mâna mea mare, îmi dă un nemaipomenit sentiment de siguranţă.

— Nu sunt nici măcar un nonviolent, zise Michael, cu sprâncenele încruntate, cu vocea surda, cu capu-i brunet şi gânditor înclinat pe umăr. Are ochi de inspirat, îşi zise Suzy, şi un cap de arhanghel, oricând gata să scoată spada din teacă şi să sufere pentru o cauză justă.

— Un nonviolent, reluă Michael, nu acceptă războiul, iar eu îl accept, aş fi acceptat bucuros să servesc ca soldat în al doilea război mondial, în vremea aceea, agresorul era Japonia şi Germania nazistă, Peter se ridică în cot, privea valul care se apropia de mal rotunjindu-se şi devenind compact, valul de înapoiere se retrăgea de pe panta nisipoasă cu un zgomot de sugere; retrăgându-se, se izbea de valul care sosea umflându-se, îl sălta, devenea creastă, cădea înapoi rostogolindu-se alb pe babord, verde albăstrui dedesubt. Veşnic la fel de ticnit, Mike ăsta, războiul din Vietnam îi deranja nervii, nu mai era în stare să se gândească la nimic altceva, Peter se rezemă în şale şi-şi întinse alene în faţa lui picioarele lungi şi albe.

În orice caz, zise el bine dispus, chestiunea nu se pune pentru tine; tu lucrezi într-un laborator subvenționat într-o agenție de stat.

După o tăcere, Michael zise:

— Mă gândesc să demisionez de la laborator şi să pun în mod public problema, refuzând să mă las încorporat.

Peter se întoarse cu vioiciune spre el:

— Să demisionezi! Ar fi o prostie! Ceea ce facem noi aici e pasionant!

Michael dădu din cap:

— E pasionant în sine, dar noi lucrăm pentru război.

— Pentru război? întrebă Suzy.

Michael o privi şi zâmbi.

— Delfinii, zise Suzy, pot fi folosiți în mod paşnic.

Michael dădu din cap:

— Printre altele, da.

Reluă:

— Suzy, văd că n-ai făcut apropierea între nişte experiențe pe care le cunoşti totuşi la fel de bine ca şi mine. La Point-Mugu, îi pun hamuri unui delfin, după care îl antrenează să înoate în marea liberă şi să se înapoieze la dresorii lui. La China-Lake, îl învață pe un delfin să facă deosebirea, pe coca unui vas, între o placă de aramă şi o placă de aluminiu. Cât despre noi, cheia de boltă a întregului program, încercăm să-l învățăm pe Fa să vorbească. Să presupunem că reuşim: ce înseamnă asta? Că Fa se va duce să facă un stagiu la Point-Mugu, iar un altul la China-Lake, pentru a-şi desăvârşi educația. După care, i se pun hamuri, iar acest ham, Suzy, este rania soldatului.

— Şi atunci? întrebă Peter. Unde e scandalul?

Michael rămase tăcut şi Peter repetă:

— Unde e scandalul?

— Nu e niciun scandal, zise încet Michael, dacă războiul în care avem de gând să-i folosim e un război just.

— Şi nu va fi? întrebă Peter cu un zâmbet. Ce te face să crezi asta?

— Contextul.

— Care context?

— *Peter,* zise Michael privindu-i cu gravitate, ignoranța ta cu privire la lumea în care trăim este pur şi, simplu fantastica. În privința asta ai rămas la imaginea nobilei Americi care îi învinge pe naziştii ticăloşi şi îi doboară pe militarişti niponi.

Făcu o pauză şi zise cu un dezgust stăpânit:

— Agresorii, acum, suntem noi.

— Şi când zic „acum", reluă el după o clipă, e un mod de a vorbi. De fapt, expansionismul american datează de la începutul secolului; n-am nevoie să-ți amintesc de războaiele noastre de agresiune împotriva Mexicului şi Spaniei[32].

— Ascultă, Mike, zise Peter indispus, poate că nu sunt atât de ignorant pe cât crezi în privința contextului contemporan. Şi sunt foarte dispus să-ți fac o concesie: expansiunea americană este poate, într-adevăr, o formă de colonizare, dar în acest caz: mai întâi, este inevitabilă, şi al doilea, e mai bine să fim noi aceia, decât ruşii sau chinezii.

— Asta, zise Mike, asta se numeşte „realismul politic", şi în numele acestui realism a încercat Hitler să cucerească Europa.

— Ne compari cu Hitler! îți dai seama de enormitate?

---

[32] Războiul de agresiune împotriva Mexicului a avut loc în 1848 (când S.U.A. Au anexat Texasul, Noul Mexic şi California, – adică mai mult de jumătate din suprafața Mexicului de atunci), iar cel împotriva Spaniei în 1895-1898, (când Spania a pierdut Cuba, Porto-Ricco şi Filipinele). (N.t.).

— Îmi dau seama. Ceea ce Hitler a încercat să realizeze cu un vocabular cinic şi cu mijloace limitate, facem noi acum în numele moralei şi cu mijloace uriaşe.

— Este inevitabil, zise Peter luând un pumn de nisip şi lăsându-l să i se scurgă printre degete. Suntem poporul cel mai legat, cel mai puternic, cel mai bine înarmat, cel mai înaintat din punctul de vedere tehnic.

— Nu e un motiv, zise Suzy cu o voce categorică.

Urmă o tăcere. Peter o privi pe Suzy, şovăi, îşi înghiți saliva şi reluă:

— La urma urmei, noi ducem civilizație popoarelor pentru care ne asumăm răspunderea.

— Nu facem nimic de acest fel, se arătă Michael indignat. Punem în fruntea lor dictatori sângeroşi, şi le menținem în mizerie.

— În mizerie? întrebă Peter ironic. Aveam mai curând impresia că le ghiftuim cu dolari.

Michael dădu din umeri:

— Dolarii se duc la conducători, iar mizeria rămâne soarta popoarelor. Uite ce se petrece în țările Americii latine. Punând mâna pe materiile lor prime şi inundându-le cu produsele noastre, condamnăm aceste popoare să stagneze în subdezvoltare.

După o tăcere destul de lungă, Peter zise, râzând scurt:

— Mike, tu vorbeşti ca un comunist.

Michael dădu din umeri, deschise ambele brațe şi zise cu dezgust: „Ei”.

Suzy îl privi pe Peter, apoi îşi retrase mâna dintre ale lui şi se aşează în genunchi pe nisip.

— Nimic nu te îndreptățeşte să spui un lucru ca ăsta, zise ea supărată.

Peter încruntă sprâncenele şi întoarse capul.

— N-a fost decât o glumă, zise el cu un aer în acelaşi timp încurcat şi iritat.

— Tocmai, zise Suzy. N-am putea vorbi un pic mai serios?

— Perfect, zise Peter cu un ton înțepat. Să vorbim serios. Cine începe?

— Eu, zise Suzy.

După o tăcere, Suzy se sculă, veni să se aşeze între cei doi tineri şi-şi cuprinse genunchii cu brațele. Peter strânse buzele şi privi țintă orizontul.

— Mike, zise Suzy, presupune că nu răspunzi la chemarea sub arme. Ce rişti?

— Cinci ani închisoare şi 10 000 dolari amendă.

— Practic, îți sacrifici cariera de cercetător.

— Da.

— Care e folosul?

— Depun mărturie că războiul din Vietnam e nejust.

— După părerea ta, această mărturie e importantă?

— Da. Cred că e importantă. Oamenii sunt întotdeauna impresionați când văd că un om acceptă să facă închisoare pentru a-şi susține punctul de vedere.

— Nu e o atitudine cam teatrală? întrebă Peter.

— Latura teatrală face parte din eficacitate.

Suzy dădu din cap iritată.

— Să lăsăm la o parte acest aspect al lucrurilor. În orice caz, e meschin şi secundar. Mike, reluă ea, eşti absolut hotărât?

— Sunt absolut hotărât în principiu, dar ezit cu privire la dată.

— Pentru ce?

— Fiind date funcțiile mele, va ieşi o tevatură groaznica şi n-aş vrea să-i fac vreun rău lui Sevilla. Cel mai bine ar fi ca experiența lui cu Ivan să reuşească în scurt timp, pentru că în clipa aceea are să devină atât de celebru şi atât de important, încât am să pot face tot ce-am să vreau, fără ca scandalul să-l stropească şi pe el cu noroi.

— I-ai vorbit lui Sevilla despre proiectele tale?

— Nu. Sevilla nu consideră că îl priveşte Vietnamul. Dar cred că după ce voi fi la închisoare, se va gândi mai bine.

— Şi că se va alătura atunci vederilor tale?

— Da, sper. Bineînțeles, dacă aleg închisoarea, o aleg ca să depun mărturie, ca să conving. Şi nu numai pe Sevilla. Totuşi, trebuie să-ți spun, nu există om pe care *a#* dori mai mult să-l conving.

— De ce pe el, mai mult decât pe altul?

— Iată, pentru că e un om care exercită o puternică influență.

Michael adăugă cu jumătate de glas, cu un fel de timiditate:

— Şi pentru că țin mult la el.

— După părerea ta, reluă Suzy, de ce Sevilla e indiferent față de aceste probleme?

— Nu e informat.

— Presupun, zise Peter, ca ignoranța lui cu privire la lumea în care trăim este, şi ea, pur şi simplu fantastică.

— Taci, te rog, Peter, zise Suzy.

— Îl citam pe Mike. Am învățat bine lecția.

— Nu-ți dădeam nicio lecție.

— Ba da! în trei puncte. Cu o concluzie morală.

— Peter! zise Suzy.

— *O.K.,* zise Peter întorcând capul.

Înghiți în sec şi adăugă cu o voce detaşată:

— De vreme ce nu mă mai bucur de popularitate aici, mă duc să mă scald.

Se sculă în picioare dintr-un salt, străbătu din câteva paşi distanța care îl separa de mal şi se azvârli mânios în valul care sosea.

O secundă mai târziu ieşi la aer şi începu sa crauleze spre larg. Să craulezi, să craulezi, până la sleirea puterilor, te cufunzi vertical, cu gura deschisă, o scurtă clipă de agonie, totul s-ar sfârşi, cu câteva minute înainte era atât de fericit

şi deodată, în câteva secunde, în câteva cuvinte pierduse totul, oh! Nu vroia să se mai gândească, apa-i curgea de-a lungul mădularelor, îşi regla respiraţia, craulul continuă cu o perfecţiune mecanică, dar nu izbutea să se smulgă suferinţei mentale prin mişcarea trupului, pierduse, pierduse, era la fel de singur şi de părăsit ca un câine fără stăpân; revăzu ochii lui. Suzy aţintiţi asupra lui, „taci, Peter!”, ca şi cum l-ar fi pălmuit, simţea puterea muşchilor săi şi viteza înotului, dar înlăuntrul trupului se simţea slab şi moale, îşi stăpânea plin de ruşine un chef teribil de a plânge, se gândi deodată cu mânie: şi ce-mi pasă mie de Vietnam şi de război, şi la ce mi-ar folosi să mă las întemniţat, ce sunt eu, în comparaţie cu Statele Unite şi cu cei care le conduc, un biet căţel, căruia nu i se cere măcar părerea ca să fie înecat, am pierdut-o, îşi zise el, mă disprețuieşte, avu senzaţia că i se taie capul în două, durerea depăşi aproape capacitatea lui de a simţi, era ca amorţit de lovitură, rămase nemişcat şi se întoarse cu faţa spre plajă, Michael şi Suzy erau în picioare, Sevilla alături de ei, îşi agitau braţele în direcţia lui, se simţi extraordinar de uşurat de prezenţa lui Sevilla, începu să înoate cu toată viteza spre uscat, secundele se scurseră, cineva îl apucă de braţ, apoi de gât, era Suzy, faţa ei ieşea din apă acoperită de mici picături sclipitoare, şi în picioare în apă, la douăzeci de metri de mal, abia mişcându-şi picioarele lungi, el o luă în braţe, scrutându-i trăsăturile cu anxietate, Sevilla a venit să ne cheme, zise Suzy, crede că a găsit o soluţie, are nevoie de noi ca să-i întocmim un dispozitiv, ea îl privea, îi zâmbea cu un aer duios şi matern, el îşi lipi capul mare şi blond de al ei şi închise ochii.

*

Dispozitivul conceput de profesorul Sevilla era destinat să despartă în două bazinul circular în care erau cazaţi Fa şi Bi. Sevilla ar fi vrut să-l facă din lemn, foarte robust şi

având într-o parte o deschidere destul de largă, închisă cu-o poartă care să culiseze de sus în jos, şi pe care troliul s-o poată lăsa în jos şi trage în sus. Grinzişoarele de lemn cu secţiune mare, care formau armătura peretelui fură fixate în beton, iar peretele însuşi fu alcătuit dintr-un panel marin de treizeci cinci de milimetri grosime, înşurubat şi bătut în lemne pe grinzişoarele. Întrucât nici nu putea fi vorba să se golească bazinul pentru a se construi dispozitivul, Peter se îmbracă; în costumul de scafandru, pentru a lucra sub apă. Ceea ce fu un prilej pentru Fa de a face mii de giumbuşlucuri, cel mai frecvent; fiind acela de a se apropia de Peter pe la spate şi de a-i da în şale o uşoară lovitură cu capul, care îl dezechilibra şi-l prăbuşea la fund. Alteori, când Fa îl vedea pe Peter că înşurubează şipcăria, apuca în bot braţul care ţinea şurubelniţa şi îl imobiliza, apoi se prefăcea că slăbeşte menghina şi, de îndată ce Peter încerca să se degajeze, îl strângea numaidecât la loc. După vreo zece minute de astfel de jocuri, Fa făcea pe grozavul în faţa Bessiei şi schimba cu ea şuierături voioase. Bessie nu lua parte niciodată ea însăşi la aceste glume, dar părea că le priveşte amuzată. Atitudinea ci, zicea Suzy, o evocă pe aceea a unei mame care urmăreşte cu mândrie şi cu înţelegere ştrengăriile fiului ei.

După o zi de asemenea hărţuieli, fu aruncată în apă o plasă, pe care Boi) şi Michael o manevrară la câte un capăt, aşa ca să-l îndepărteze pe Fa pe Peter. Fa intră numaidecât în joc şi-şi încercă toate dibăciile pentru a trece obstacolul, fie pe dedesubt, în pofida plumbilor care lestau plasa, fie pe deasupra, sărind. Ar fi ieşit învingător în competiţie, aproape la fiecare încercare dacă Bessie, numai la vederea plasei, nu s-ar fi refugiat la celălalt capăt al bazinului, scoţând apeluri pline de jale, atât de des repetate, încât Fa sfârşi prin a se duce lângă ea, ca s-o încurajeze. Bessie stătea pe loc, ca paralizată, îşi înclina capul la stânga, la

dreapta, abia mişcându-şi caudala, şi scoţând şuierături supra-ascuţite. Plasa îi amintea fără îndoială împrejurările capturării şi, judecind după groaza ei, acestea trebuie să fi fost dintre cele mai penibile. Astfel fiind, era mai uşor de înţeles anormala timiditate a delfinei în relaţiile ci cu oamenii.

Când dispozitivul fu la locul lui, se montă poarta în glisierele ci, fără să fie lăsată să cadă, troliul menţinând-o în poziţia ridicată. Sevilla ştia că delfinul nu trece de bună voie printr-un loc strâmt, amintire a unor încercări involuntare între două stânci, sau a unor lupte nenorocite într-un spaţiu limitat. Ţinuse seama de această antipatie, dând deschiderii dimensiuni ample. Mai avusese grijă şi să pună să se capitoneze peretele şi poarta, de ambele părţi, cu vată de sticlă, menţinută de un înveliş de material plastic, prins din loc în loc de panel cu agrafe. Prevăzuse că Fa va încerca să dărâme peretele prin lovituri cu capul sau, mai exact, cu bărbia. Îl concepuse destul de solid ca să poală rezista formidabilelor lui lovituri de berbece, dintre care una singură putea ucide un rechin, dar dorea totodată să evite ca Fa, în furia lui, să ajungă să se sinucidă. Peretele depăşea cu doi metri. Şi mai bine nivelul apei, pentru a-l împiedica pe Fa să-l treacă dintr-un salt, iar capitonajului părţii situate deasupra bazinului i se dăduse o grosime mai mare, deoarece Sevilla prevăzuse că Fa se va izbi cu siguranţă de suprastructură, în eforturile sale deznădăjduite de a trece dincolo.

Sevilla supraestimase neîncrederea lui Fa. La mai puţin de o oră după terminarea montării peretelui, Fa trecu prin deschiderea care fusese lăsată, făcu un tur în partea cealaltă a bazinului şi se întoarse la Bessie. Avu loc atunci între ei un schimb de şuierături furtunoase, ca şi cum ea ar fi refuzat invitaţia lui de a-l urma, şi l-ar fi iritat prin refuzul ci. Ivan trecu din nou prin deschidere, apoi se întoarse şi o

chemă, dar nu izbuti s-o convingă. Păru atunci dispus, să facă pe supăratul şi dădu de mai multe ori ocol în partea lui de bazin, fără să se înapoieze în partea în care rămăsese ea. Această manevră o nelinişti pe Bessie, care scoase nişte apeluri plângăcioase. Dar nici atunci nu izbuti să-şi învingă teama.

Întrucât supărarea lui Fa se prelungea, Sevilla se hotărî s-o speculeze şi să declanşeze numaidecât experienţa. Îi făcu semn lui Michael, acesta puse în. Acţiune troliul, poarta începu să gliseze fără poticniri de sus în jos şi închise deschizătura: Fa şi Bessie erau despărţiţi. Sevilla se uită la ceas şi zise foarte tare: *„Ora paisprezece şi cincisprezece*". Apoi reluă cu o anumită solemnitate: *„12 iunie 1970, la ora paisprezece şi cincisprezece".* Îşi privi colaboratorii care se împărţiseră de o parte şi de cealaltă a bazinului, încordaţi şi tăcuţi.

Fa era cu spatele spre deschidere când se lăsă poarta. Întrucât partea inferioară era din capul locului angajată în apă, nu se auzi niciun plescăit, ci avu o alunecare silenţioasă, urmată de un zgomot surd când partea inferioară se izbi de fund. Fa se întoarse; nu văzuse cum coboară poarta, aşa încât întorcându-se, putu constata că deschiderea pe care o folosise era închisă cu un perete întru totul asemănător cu restul peretelui despărţitor. Rămase nemişcat, legănându-şi capul într-o parte şi în cealaltă, ca să vadă mai bine, apoi se apropie lent de poartă şi o inspectă metodic de jos în sus.

— Nu emitea niciun sunet. Când inspectarea luă sfârşit, cercetă cu aceeaşi grijă, de la dreapta la stânga, obstacolul în ansamblu. Apoi se dădu înapoi şi, ieşind pe trei sferturi în aer şi luându-şi ca punct de reazem mişcarea de vâslă a caudalei, măsură înălţimea suprastructurilor. După aceea făcu mai multe ture în partea sa a bazinului. Nicio clipă nu-

şi pierduse calmul şi încrederea. I se punea o nouă problemă şi reflecta, încerca s-o rezolve.

Reacţia Bessiei fu, din capul locului, cu totul, diferită; privea deschiderea ameninţătoare prin care dispăruse Fa când văzuse că se laşa poarta care îl despărţea de ea. Numaidecât, crezu că l-a pierdut pentru totdeauna şi, lăsându-se pradă deznădejdii, începu să se învârtească în jurul jumătăţii ei de bazin, scoţând strigăte jalnice.

Apelurile ei avură asupra lui Fa un efect imediat. Emise mai multe serii de şuierături liniştitoare, se ridică afară din apă în mai multe rânduri, rezemându-se de caudală, ca să încerce s-o zărească pe Bessie şi, neizbutind, hotărî să treacă la acţiune. Asupra porţii hotărî el să-şi îndrepte eforturile, fie că recunoscuse în ea elementul cel mai slab, fie că vroia, doborând-o, să regăsească deschiderea prin care trecuse. Se instală la capătul bazinului, îşi rotunji spinarea, ca să-şi ia porţia de aer, rămase nemişcat şi, demarând cu o viteză fulgerătoare, se catapultă, cu bărbia înainte, împotriva obstacolului. Lovitura de berbece fu destul de puternică pentru a zdruncina poarta în glisierele ei, dar acestea, larg dimensionate şi prinse de schelet cu puternice buloane de cupru, nu se urniră.

— Are să reînceapă, zise Sevilla cu voce înăbuşită.

Michael îl privi şi observă crisparea trăsăturilor lui.

— Mă felicit că am capitonat poarta, zise Sevilla şi, băgând de seamă că mâinile îi tremură, le vârî în buzunare. Chiar aşa, mi-e frică să nu se omoare.

Arlette nu-l slăbea din ochi pe Sevilla; ştia precis ce simţea şi, în clipa în care el îşi ascunse mâinile în buzunare, îi venise să-i ia capul în mâini şi să i-l strângă la piept.

— Sper, zise Suzy cu un aer de îndoială, că Fa ştie să-şi dozeze loviturile.

— Desigur, zise Sevilla. Dar are să vină un moment foarte primejdios. Când are să-şi dea seama că nu are nicio putere împotriva peretelui.

Peter clipi, o privi pe Suzy şi zise:

— Înțelegeți prin asta că ar putea să se omoare în mod voit, din deznădejde că a pierdut-o pe Suzy?

— Vrei să zici: pe Bessie? zise Arlette cu un zâmbet.

— Da, desigur, pe Bessie. Ce prost sunt.

— Nu văd cum l-aş putea împiedica să se omoare – zise Sevilla. Am impresia că mă joc cu viața lui.

— Şi asta vă supără, că vă jucați cu viața lui? – zise deodată Lisbeth, cu atâta venin în voce, încât Sevilla tresări.

Sevilla deschise gura, se răzgândi, tăcu şi rămase nemişcat, cu amândouă mâinile în buzunare, cu ochii ațintiți asupra lui Ivan.

— Nu mi-ați răspuns la întrebare, zise Lisbeth.

— Nu-mi place tonul dumitale, zise Sevilla, cu ochii ațintiți în continuare asupra lui Ivan. De aceea nu ți-am răspuns. Şi acum, reluă el cu o voce obosită şi cu un mic gest cu mâna, ca şi cum ar goni o muscă, ți-ar fi recunoscător dacă ai tăcea, am nevoie de toată atenția mea ca să urmăresc această experiență.

— Îmi dați ordin să tac? întreba Lisbeth cu indignare.

— Nu m-am exprimat aşa, zise Sevilla, dar dacă-mi ceri părerea, e cam acelaşi lucru.

Urmă o tăcere.

— În cazul acesta, nu mai am ce căuta aici – zise Lisbeth, făcând stânga-mprejur.

— Eşti în serviciu, zise Sevilla.

Vorbise cu cel mai mare calm ş: fără a ridica tonul, dar în vocea lui era un mic accent de bici.

— Nu mai sunt în serviciu – zise Lisbeth peste umăr, îmi dau demisia.

— Atâta vreme cât nu ți-am primit-o, nu eşti eliberată de obligaţiile dumitale.

— O primiți. – întrebă Lisbeth oprindu-se şi măsurându-l pe Sevilla cu nişte ochi în care scânteia ura.

— Prezintă-ni-o în scris, zise Sevilla cu un aer oficial, şi am să-ți spun ce am hotărât.

— Ce mârşăvie, zise Lisbeth.

Îi întoarse spatele şi plecă; Sevilla urmări cu privirea umerii ei atletici şi oftă. *Exit*[33]. Lisbeth. Criza venise foarte repede şi prea devreme, dar acum, odaia ce era fapt împlinit, se simți uşurat.

Fa încetă să înoate în jurul jumătății lui de bazin, respiră, rămase nemişcat şi se aruncă iarăşi ca o ghiulea în poartă. Aceasta tremură în glisierele ei şi atâta tot. Atunci Fa îşi reluă rondul; se scurseră câteva secunde şi Bessie, de cealaltă parte a peretelui, îşi reîncepu apelurile jalnice. Atunci Fa se ridică vertical, sprijinindu-se pe balustradă şi se dădu înapoi în această poziție până la marginea piscinei, dar se gândi pesemne că o săritură deasupra obstacolului nu era cu putință, căci se lăsă să cadă înapoi în apă şi se năpusti iarăşi înspre poartă, cu bărbia înainte. După aceea schimbă cu Bessie o lungă scrie de şuierături şi, după un interval care părea să fie un timp de odihnă, dădu porții o a treia lovitură de berbece. La a zecea lovitură deveni evident că nu mai spera să doboare poarta dintr-o singură lovitură şi că optase pentru uzură. Totodată mai era evident că acționa cu metodă şi fără să-şi piardă, nicio clipă, cel mai exemplar sânge rece.

— Ora cincisprezece şi douăzeci, zise Sevilla. De mai bine de o oră izbeşte în poartă. Şi nu pare să obosească. Mai avem mult de furcă.

---

[33] Ieşi.

Arlette dădu din cap:

— Mă izbeşte un lucru. A reacţionat ca o fiinţă cu raţiune, plin de calm şi de judecată, şi câtuşi de puţin cu disperarea unui animal prins în capcană.

— Sunt de acord, zise Michael. Dar cred totuşi ca supraestimaţi inteligenţa lui Fa. Un om şi-ar fi dat seama până acum că eforturile sale sunt zadarnice.

— Fa nu poate să-şi dea seama, zise Suzy cu vioiciune. Nu ştie ce este o poartă, nu ştie nici măcar ce este lemnul; se găseşte pentru prima dată în viaţa lui în faţa unor materii care îi sunt cu totul necunoscute. Cum ar putea să-şi imagineze gradul lor de rezistenţă?

Sevilla o privi pe Suzy:

— Îţi dau dreptate, Suzy. Cum ar putea să cunoască soliditatea lemnului fără să-l pună la încercare? Cred, însă, că nu va întârzia să înţeleagă că nu poate doborî obstacolul.

— Şi noi cuta o să ştim? întrebă Suzy, după surescitarea lui, după deznădejdea lui?

Sevilla clătină din cap.

— Mă temeam că da, dar acum mă tem mult mai puţin. Sunt foarte impresionat de calmul lui. Cred că o să ştim că se lasă de încercările de a doborî peretele, când va recurge la noi ca să-şi rezolve problema.

În aceeaşi clipă. Fa scoase capul din apă şi strigă cu voce extrem de ascuţită)

— Pa!

Sevilla, care se afla la celălalt capăt al semibazinului, făcu repede câţiva paşi înspre Fa şi, făcându-le semn cu mâna colaboratorilor săi să stea tăcuţi, se aplecă spre apă.

— Yes, Fa, what de you want?[34]

[34] Da, Fa, ce vrei? (l. engl.)

Trecu o secundă încheiată, apoi răspunsul izbucni cu o intensitate extraordinară, labiala din „Bi” explodând cu putere, iar „i”-ul fiind prelungit ca un şuierat.

— Bi-i-i-i!...

Sevilla făcu cu mâna dreaptă acelaşi mic gest şi rămase tăcut, cu ochii ațintiți spre Fa. Tenul său mat lăsa să i se întrevadă paloarea, trăsăturile îi erau încordate şi contractate, iar pe frunte îi picurau broboane de sudoare.

Fa îşi înclină capul la dreapta şi la stânga pentru a-l privi pe Sevilla şi repetă cu aceeaşi explozie intensă a lui B:

— Bi-i-i-i!...

Sevilla rămase tăcut. Fa se apropie, cu o bătaie rapidă din caudală şi, cum obişnuia să facă înainte de sosirea lui Bessie, îşi scoase cu totul capul din bazin şi şi-l puse pe mal.

— Pa!

— Yes, Fa? zise Sevilla îngenunchind şi mângâindu-i capul.

— Bi-i-i-i!

Sevilla rămase tăcut. Fa îl fixa cu un ochi, în care se citea mirarea.

— Pa!

— Yes, Fa?

— Bi-i-i-i!...

Sevilla îşi înalță sprâncenele fără să răspundă.

— 'stand?[35]

— No, zise Sevilla.

Fa îl privi din nou cu mirare şi păru că se reculege, apoi spuse lămurit, cu o pauză de o zecime de secunda între cuvinte:

— Pa, give Bi![36]

---

[35] (Pri) cepi? (engl.)

[36] Pa dă pe Bi! (engl.).

— Doamne sfinte! zise Sevilla pe şoptite.

Sudoarea îi curse la subsuori, iar mâinile începură să-i tremure din nou. Repetă:

— Pa give Bi?

— 'stand? întrebă Fa cu o voce ascuțită.

— Yes...

Fa îşi dezlipi de mal capul şi se dădu un pic înapoi, ca pentru a-şi privi mai bine interlocutorul.

— Listen, Fa[37].

— 'Sen[38], răspunse Fe.

Sevilla se rezemă cu o mâna de marginea bazinului şi zise cu o voce lentă, ascuțită şi explozivă, ca şi cum ar fi încercat s-o imite pe cea a delfinului.

— Fa speak. *(Pauza).* Pa give Bi 'night.[39]

— Pa give Bi 'night! zise Fa, şi numaidecât repetă cu o nemaipomenită explozie de bucurie:

— 'Night!

— Yes, Fa, 'night.

Fa îşi ridică trupul afară din apă şi, întors înspre perete, emise o întreagă serie de şuierături excitate. Bessie îi răspunse.

— Listen, Fa, zise Sevilla.

— 'Sen.

— Fa speak. Pa give Bi 'night.

— 'Stand! zise Fa numaidecât.

Şi reluă cu un aer de entuziasm voios!

— Fa speak. Pa give Bi 'night.

Rămase nemişcat.

---

[37] Ascultă, Fa.

[38] 'Scult.

[39] Fa vorbeşte. Pa dă Bi 'seara.

— ’Stand! strigă el şi, dând o lovitură violentă cu caudala în apă, îl stropi pe Sevilla şi-l udă din creştet până la tălpi. ’Stand! Repetă el, cu un zgomot care semăna cu un strigăt de triumf, şi sări în aer.

Sevilla se sculă în picioare.

— Doamne sfinte, Doamne sfinte, zise el cu o voce înăbuşită.

Îşi privi colaboratorii, încremeniți în jurul lui ca nişte statui. Apa curgea şiroaie de pe el; abia putea vorbi.

— Doamne sfinte, reluă el, smulgându-şi din gâtlej fiecare cu vânt, am câştigat î a trecut de la cuvânt la frază!

Apoi, întors înspre Fa, strigă ca un nebun, ridicându-şi ambele brațe spre cer:

— Pa give Bi ’night!

— ’Stand! repetă delfinul făcând un salt formidabil deasupra apei.

VII

ÎNREGISTRAREA INTEROGATORIULUI LUAT LUI SEVILLA DE CĂTRE ADAMS LA 26 DECEMBRIE 1970, PIESA 56–278 ANEXA 3 FOTOGRAFII

CONFIDENȚIAL

Adams. – îți cer scuze că te-am deranjat să vii până aici, mai ales în toiul iernii. Din păcate nu avem parte ele aceeaşi climă ca Florida. Dacă faci o gripă, am impresia neplăcută că am să fiu răspunzător. O țigară?

Sevilla. – Nu, mulțumesc, Mr. Adams, nu fumez.

Adams. – Nu-mi mai spune Mr. Adams. Spune-mi David. Nu cred că avem nevoie să fim formaliști. Cu atât mai mult cu cât simt pentru dumneata multă simpatie şi, dacă-mi dai voie să-ți spun, multă admirație. Eşti, probabil, omul cel

mai inteligent din câți am întâlnit vreodată şi nu sunt deloc sigur că am să fiu în stare să te trag de limbă.

Sevilla. – Cu scopul acesta m-ai chemat?

Adams. – Poate că nu sunt prea dibaci că ți-am spus lucrul acesta atât de fără ocol încă de la începutul convorbirii.

Sevilla. – Nu mi-e greu să înțeleg că asta ți-e misiunea.

Adams. – Da, să zicem, ca să fiu precis, că mi s-a lăsat o anumită răspundere în ceea ce pliveşte ocrotirea copilului al cărui tată eşti dumneata.

Sevilla. – E amenințat?

Adams. – Da. *(Pauză).* Îmi pare rău să ți-o spun: a avut loc o indiscreție. Sovieticii sunt informați de o parte din rezultatele voastre.[40]

Sevilla. – Doamne sfinte, cu... E cu putință? Scuză-mă... cele ce mi-ai spus au avut asupra mea efectul unui şoc.

Adams. – Vino-ți în fire. Îți înțeleg emoția.

Sevilla. – Dar cum e cu putință? E o nebunie. Ce ştiu de fapt sovieticii?

Adams. – Ascultă, să discutăm ordonat. Vrei să-mi permiți să las politețea de-o parte şi să-ți pun întrebări brutale?

Sevilla. – Desigur. Pune-mi orice întrebări vrei. Doresc să te ajut din toate puterile mele.

Adams. – N-aş vrea ca întrebările mele să te formalizeze, încă o dată: îți port multă simpatie.

Sevilla. – Sunt gata să-ți răspund.

Adams. – Bine, atunci să începem cu începutul. La 12 iunie îi raportezi lui Lerrimer că *proiectul Logos* a trecut o etapa – hotărâtoare: delfinul Ivan a trecut de la cuvânt la frază, în acelaşi timp, ne anunți că doi dintre colaboratorii

---

[40] Insinuările de acest fel fac pacte din procedeele obişnuite ale oficinelor occidentale. (N.T.).

dumitale, Michael Gilchrist şi Elisabeth Dawson, ţi-au prezentat demisiile lor şi că le-ai acceptat. Aici, dă-mi voie să-ţi spun, ai comis o greşeală.

Sevilla. – Primindu-le demisia?

Adams. – Da..

Sevilla. – Nai văd de ce. Contractul meu îmi dă dreptul de a-mi recruta şi de a concedia după placul meu colaboratorii.

Adams. – Da, dar uite ce e: contează spiritul contractului, nu cutare sau cutare articol, luat izolat. Contractul te face răspunzător în primul rând de secretul care trebuie să înconjoare proiectul. Dacă ne-ai fi adus la cunoştinţă cele două demisii înainte de a le accepta, am li putut pune în mişcare un dispozitiv de supraveghere în jurul celor doi demisionari.

Sevilla. – îmi pare cât se poate de rău; nu m-am gândit la asta. Îl bănuieşti pe unul dintre ei că ar fi autorul indiscreţiei?

Adams. – Noi bănuim pe toată lumea.

Sevilla. – Vrei să spui: pe toţi colaboratorii mei?

Adams. – Pe toţi cei care, de aproape sau de departe, au cunoscut progresele *proiectului Logos.*

Sevilla. – Şi pe mine?

Adams. – într-o anumită măsură, da.

Sevilla. – Glumeşti.

Adams. – De fel.

Sevilla. – Măr... Mărturisesc că nu mă aşteptam la asta.

Adams. – la loc, te rog. Aş vrea să înţelegi că e de datoria mea să te bănuiesc, oricare ar fi simpatia personală ce-ţi port.

Sevilla. – Lua-o-ar dracu' de... Adams, e pur şi simplu odios! Nu găsesc cuvinte ca să calific această...

Adams. – Sunt adânc mâhnit că iei lucrurile altfel. Ai promis să-mi răspunzi la întrebări, dar dacă eşti prea

tulburat ca să-mi răspunzi, ne putem amâna conversația pe mâine.

Sevilla. – De loc. Mai bine să isprăvim numaidecât.

Adams. – Bine, dacă mă inviți, am să încetez de a mai umbla pe ocolite. Să reluăm faptele: a avut loc o indiscreție în *proiectul Logos.* Întrebarea nr. 1 i ai favorizat, direct sau indirect, această divulgare?

Sevilla. – întrebarea asta e stupidă!

Adams. – îți atrag atenția că n-ai răspuns.

Sevilla. – Răspunsul este nu, nu şi nu[41].

Adams. – Aşează-te, te rog, la loc, pe scaun, şi crede-mă că sunt dezolat că trebuie să-ți pun o astfel de întrebare. Dar ea face parte din rutina meseriei mele. Vezi dumneata, viața e într-adevăr bizară: când am intrat la Universitate, visam să devin un psiholog renumit nu să stau într-un birou şi să pun întrebări neplăcute unui mare savant. Îmi dai voie să continui?

Sevilla. – Sigur. Cer scuze că mi-am ieşit din fire. Şi am să-ți cer o favoare.

Adams. – Care?

Sevilla. – Nu mai tot ciocăni pe birou cu vârful cuțitului de tăiat hârtie.

Adams. – Scuză-mă, e o adevărată manie la mine. Dar dacă te agasează, am să încetez. Poftim. Continuăm?

Sevilla. – Te rog.

Adams. – Aş vrea un răspuns mai precis la întrebarea mea. Te-am întrebat: ai favorizat divulgarea, direct sau indirect?

Sevilla. – Nici direct, nici indirect.

---

[41] O serie de trei fotografii, luate fără ştirea subiectului, îl arată sculat pe jumătate din fotoliu, cu fața furioasă, cu ochii ieşiți din orbite, cu vinele gâtului umflate, cu mâna dreaptă întinsă înainte într-un gest de negare. Vocea urmează în crescendo pătimaş pe cei trei „nu, nu, nu!“ (N.A.).

Adams. – Poate că în ceea ce priveşte cuvântul „indirect” ai răspuns cam repede.

Sevilla. – Nu înțeleg.

Adams. —. Să presupunem ca unul dintre cei doi demisionari este autorul faptei. Nu s-ar putea spune că lăsându-i să plece în lume, fără să fi putut să organizăm în jurul lor o supraveghere, ai favorizat indirect trădarea?

Sevilla. – *Ar* fi nevoie de multă rea credință ca să se spună un asemenea lucru.

Adams. – De ce?

Sevilla. – Ar însemna să facem complicitate din ce n-a fost decât imprudență.

Adams. – Vrei să spui că, precedând aşa, n-ai avut de gând să-i sustragi supravegherii noastre pe demisionari?

Sevilla. – Exact.

Adams. – Am să-ți fac o obiecțiune. Să luăm cazul lui Michael Gilchrist. La 29 mai, anul acesta, în cursul unei conversații cu colegii lui în sala de mâncare a laboratorului, Michael critică politica noastră în Vietnam. Dumneata asculți din biroul dumitale, ridici numaidecât receptorul, îl chemi şi îl duci cu dumneata, ca să faceți împreună o mică plimbare pe şosea. De ce?

Sevilla. – Ca să-i vorbesc.

Adams. – De ce pe şosea? De ce nu în biroul dumitale?

Sevilla. – Nu țineam ca această convorbire să fie înregistrată.

Adams. – De ce?

Sevilla. – Mă temeam că opiniile lui Michael să nu mă compromită, pentru că eu îl recrutasem.. Vroiam să-i adresez un avertisment cu caracter particular...

Adams. – ... înainte ca serviciile noastre să ia în primire cazul lui.

Sevilla. – Da, cam aşa.

Adams. – Dacă o lăsăm de-o parte pe Miss Lafeuille, cred că nu mă înşel spunând că Michael Gilchrist era colaboratorul dumitale preferat?

Sevilla. – Da. Am fost foarte dezamăgit de demisia lui.

Adams. – Să revenim la conversaţia aceea cu el, pe şosea: tot nu înţeleg de ce ai încercat să-l sustragi supravegherii noastre.

Sevilla. – Abia ţi-am explicat. Mi-era frică să nu fiu compromis de opiniile lui Michael.

Adams. – Da, cel puţin asta i-ai spus ca să-i smulgi promisiunea că are să-şi ţină gura. De fapt, mobilul dumitale era cu totul altul. Nu pe dumneata ai încercat să te pui la adăpost, ci pe Michael.

Sevilla. – O, nu ştiu. Poate. Inconştient.

Adams. – Eşti un om foarte inteligent, dar nu ştiu dacă-ţi dai seama de consecinţele răspunsului dumitale. Adineauri ai mărturisit că ai ocrotit un suspect politic încercând să ne ascunzi părerile lui.

Sevilla. – Am mărturisit? N-am nimic de mărturisit! Uiţi că în epoca acelei conversaţii nu puteam să ştiu că părerile lui Michael Gilchrist sunt destul de pătimaşe ca să-l împingă la demisie.

Adams. – Un motiv în plus ca să ne laşi pe noi să le judecăm.

Sevilla. – Toate acestea, dă-mi voie să-ţi spun, sunt cât se poate de neplăcute. Ai aerul că mă acuzi. Nu mai suport.

Adams. – Aşează-te la loc, te rog. Sunt dezolat! Crede-mă că aş prefera să stau de vorbă cu dumneata despre cetologic. Ar fi cât se poate de pasionant. Ştii, socotesc că datorită dumitale ştiinţa a făcut un formidabil salt înainte, stabilind cea dintâi comunicare cu o specie animală. Înregistrarea pe care ne-ai trimis-o, conţinând ultimele dumitale convorbiri cu Fa, l-a entuziasmat pe Lorrimer.

Sevilla. – Fa a făcut progrese de atunci.

Adams. – Adevărat? Mi se paie totuşi că de la 12 iunie – la 12 iunie a trecut de la cuvânt la frază nu? – a făcut în şase luni progrese colosale, în materie de vocabular, de sintaxa, de pronunțare. Şi, după ultimul dumitale raport, Bi învață şi ea.

Sevilla. – Bi l-a ajuns din urmă.

Adams. – Adevărat! Şi spui că Fa a făcut progrese de atunci? Îmi ațâți curiozitatea. Până la urmă am să cred că l-ai învățat să citească.

Sevilla. – încerc, în orice caz.

Adams. – Dar e formidabil! Socotesc că e dureros pentru dumneata că nu putem da publicității aceste remarcabile rezultate. Ai ajunge peste noapte omul cel mai celebru din Statele Unite.

Sevilla. – N-am umblat niciodată după publicitate.

Adams. – Da, ştiu. În legătură cu asta, aş vrea să-ți cer părerea despre un, cercetător, ale cărui lucrări sunt foarte apropiate de ale dumitale: Edward E. Lorrensen.

Sevilla. – Lorrensen e un om de mare valoare.

Adams, – Geea ce îți cer este o părere confidențială.

Sevilla. – Ți-am dat-o. E un om de mare valoare.

Adams. – Dar?

Sevilla. – Nu există niciun „dar".

Adams. – li aduci omagii, dar tonul dumitale nu este călduros. Există deci în mintea dumitale o rezervă şi tocmai ea mă interesează. Ascultă, mi-ai face un real serviciu, dacă mi-ai dovedi mai multă încredere. Cred că eşti convins ca nimic din ceea ce vorbim nu va ieşi din acest birou.

Sevilla. – Nu există în mintea mea nicio rezervă. Decât că Lorrensen este un anumit tip de cercetător, iar eu alt tip.

Adams. – Bine, spune-mi atunci ce fel de tip de cercetător este Lorrensen?

Sevilla. – Cum să spun? Ar fi îngrozit dacă ar şti cum am procedat cu Fa.

Adams. – Sa zicem, deci, că atitudinea sa spirituală este mai convențională iar a dumitale, mai artistică.

Sevilla. – A, nu-mi place cuvântul acesta: „artistică”. Din punct de vedere ştiinţific, Lorrensen arc oroare de scandal, dacă înțelegi ce vreau să spun.

Adams. – Da. Înțeleg, mulțumesc. Toate acestea sunt de cel mai mare interes şi mi-e aproape ruşine că, după cele spuse, revin la manierele melc urâte şi la întrebările mele neplăcute.

Sevilla. – Dacă înțeleg bine, mi-ai acordat o mică recreație.

Adams. – îți admir simțul umorului.

Sevilla. – Bine, atunci suntem citit: eu îți admir dibăcia cu care îți manipulezi oamenii.

Adams. – Mi se pare că spui acest lucru cu oarecare amărăciune.

Sevilla. – Nu ți se pare firească?

Adams. – Ca să vorbesc sincer: ba da. Să reluăm. În ciuda handicapului pe care ni l-ai impus, noi am reuşit să reluăm contactul cu cei doi demisionați ai noştri şi, la ora actuală, sunt fericit să-ți pot spune că se află în mâinile noastre.

Sevilla. – Sunt arestați?

Adams. – N-am spus că sunt arestați. Am spus că sunt în mâinile noastre, sau, mai bine-zis, în mâinile unor oameni care ne permit săi interogăm cu prioritate.

Sevilla. – Un interogatoriu într-un loc secret, fără prezența unui apărător, e ceva care se înrudeşte cu inchiziția.

Adams. – Hai, profesore, nu fi atât de amar! Trăim într-o țară în care tortura, arestarea semenilor şi glonțul în ceafă nu sunt metode admise.

Sevilla. – Sper.

Adams. – Să revenim la demisionarii noştri. Poate că este timpul să-ți spun că ştim, de fapt, cine este autorul divulgării. Nu este Michael Gilchrist, cum am crezut la început. Este Elisabeth Dawson.

Sevilla. – Lisbeth!... Dar de ce a făcut ea una ca asta?

Adams. – De ce a făcut-o? Asta-i întrebarea. *(Pauză).* În ceea ce o priveşte, ea pretinde că a acționat fiind instigată de dumneata.

Sevilla. – Este o calomnie infectă!

Adams. – Poți să ne-o dovedeşti?

Sevilla. – Cum vrei să-ți dovedesc nevinovăția mea? Sunt nevinovat şi gata. *(Pauză).* Relațiile mele cu Lisbeth deveniseră execrabile, ştii asta. De altfel, eşti în posesia stenogramelor tuturor convorbirilor mele cu ea.

Adams. – Cunoaştem convorbirile care s-au desfăşurat în laborator. Dar nu ştim nimic despre conversațiile pe care le-ai putut avea cu ea pe o şosea sau într-un bungalow inaccesibil.

Sevilla. – Mr. Adams, mă indispui în cel mai înalt grad, vorbind despre acel bungalow. N-are nicio legătură cu treaba de care ne ocupăm. Eşti destul de bine plasat, ca să ştii că n-am dus acolo niciodată decât o singură persoană.

Adams. – Noi considerăm închirierea acelui bungalow ca o a doua încercare de a te sustrage supravegherii noastre.

Sevilla. – Eşti totuşi uman. Trebuie să înțelegi că există lucruri în viața mea pe care nu sunt dispus să le dau plocon unor...

Adams. – Unor copoi. Spune ceea ce gândeşti, nu mă supăr. Să revenim la Elisabeth Dawson. Ea pretinde că certurile voastre, în realitate, erau simulate, şi că demisia ei subită i-a permis s-o ia din loc fără să fie urmărită. De fapt, după ce te-a părăsit, s-a dus în Canada, unde, potrivit instrucțiunilor dumitale, a intrat numaidecât în legătură cu ambasada sovietică.

Sevilla. – Este ceva... ceva diabolic! Şi mai mult decât atât: stupid! Ce motiv puteam avea ca să...

Adams. – După Lisbeth, erai nemulțumit de tăcerea cu care erau înconjurate lucrările dumitale şi vroiai să ne sileşti, printr-o indiscreție calculată, să le dăm publicității.

Sevilla. – Adică din vanitate! Crezi asta?

Adams. – Nu cred, dar puteai să ai şi alt mobil. De pildă, puteai să fii în dezacord cu guvernul Statelor Unite cu privire la războiul din Vietnam.

Sevilla. – Dar nu sunt în dezacord!

Adams. – Eşti sigur?

Sevilla. – Absolut.

Adams. – Scuză-mă, dar îți pun în față propriile dumitale cuvinte. În momentul agitației budiştilor din Vietnamul central împotriva lui Ky, ai spus: *„Dacă nici budiştii nu ne mai vor, nu avem altceva de făcut, decât să plecăm."*

Sevilla. – Am spus eu asta? Unde? Când? Cui?

Adams. – Nu mi aduc aminte exact în ce împrejurări. Dar ai spus. Este înregistrat undeva.

Sevilla. – Păcat că de data aceasta memoria dumitale nu e mai precisă, pentru că, în ceea ce mă priveşte, nu-mi aduc aminte absolut de loc.

Adams. – Crede-mă pe cuvânt.

Sevilla. – Să zicem. Ei şi? Nu făceam decât să repet o frază de ziar. De fapt, îmi cunoşti poziția: eu consider că nu trebuie să mă bag în politica externă, pentru că, după părerea mea, numai preşedintele ştie faptele aşa cum sunt. Numai el poate rezolva aceste probleme, pentru că numai el cunoaşte datele lor adevărate. Acesta este punctul meu de vedere.

Adams. – Eşti bunul simț în carne şi oase. Şi pentru că eşti atât de sincer, am să fiu şi eu la rândul meu.

Sevilla. – Când şeful unui serviciu secret îmi spune că are să fie sincer, încep să devin bănuitor.

Adams. – Greşeşti. Iată mărturisirea mea: nu acord nicio importanță revelațiilor Elisabethei Dawson cu privire la dumneata.

Sevilla. – îmi spui asta abia acum!

Adams. – Când am văzut-o, la câteva ore după arestarea ei, s-a năpustit pur şi simplu asupra mea,» atât era de grăbita să facă mărturisiri şi să te bage la apă. Diagnosticul e clar: C o dezechilibrată, a comis, numai şi numai ca să-ți facă rău, un act de pură nebunie, ale cărui consecințe, pentru ea însăşi, nu le-a măsurat.

Sevilla. – Puteai să-mi spui asta mai degrabă, în loc să mă perpeleşti un ceas.

Adams. – Te rog să mă scuzi, dar aveam motivele mele.

Sevilla. – Aveai motivele dumitale să te joci cu mine ca pisica cu şoarecele?

Adams. – Da, aveam.

Sevilla. – Şi să-mi iei interogatoriul ca unui criminal?

Adams. – Nu eşti criminal, dar dă-mi voie să-ți spun, eşti un om destul de imprudent. Nu se poate tăgădui că-ți revine o parte enormă de răspundere pentru ceea ce s-a întâmplat. Încă o dată, noi am fi putut împiedica indiscreția dacă n-ai fi primit atât de repede demisia acestei fete. Cred că-ți vom propune un nou contract, în baza căruia ne vei lăsa o parte mai mare în activitatea de recrutare şi concediere a colaboratorilor dumitale.

Sevilla. – Ai aerul că-mi aplici o sancțiune.

Adams. – Câtuşi de puțin. Te rog, alungă-ți din cap ideea asta. Nu corespunde realității. Spune-ți numai că te debarasăm de o răspundere subalternă în momentul în care imprimi ştiinței țării dumitale un pas uriaş.

Sevilla. – Te pricepi admirabil să prezinți în culori trandafirii o realitate supărătoare; am mai băgat de seamă asta. *(Pauză).* Contractul meu actual nu e expirat. Am deci dreptul să refuz înlocuirea lui cu alt contract.

Adams. – în acest caz, îmi pare rău că trebuie să-ți spun, vom fi nevoiți să nu-ți mai reînnoim creditele.

Sevilla. – Aha! Iată un pumnal înfipt în rană cu masca prieteniei pe față. Bine, acuma ştiu cum stau. *(Pauză).* Dacă aş accepta noul vostru contract, este vreunul, printre colaboratorii mei, a cărui concediere aveți de gând să mi-o cereți?

Adams. – Nu, niciunul.

Sevilla. – Pe cuvântul dumitale?

Adams. Da. *(Pauză).* Trebuie să admiți că această promisiune aruncă o lumină cu totul alta asupra propunerii mele.

Sevilla. – într-adevăr. Te rog să-mi laşi patruzeci şi opt de ore răgaz până sa mă hotărăsc.

Adams. – Cu cea mai mare plăcere.

Sevilla. – Această conversație n-a fost delicioasă şi nu doresc s-o prelungesc peste măsură, dar aş vrea totuşi să-ți pun câteva întrebări.

Adams. – Am să răspund dacă o să pot.

Sevilla. Lisbeth a luat legătura cu sovieticii a doua zi după demisia ei, adică acum vreo şase luni şi ceva şi, dacă te-am înțeles bine, n-ați arestat-o decât recent. De ce?

Adams. – îi pierdusem urma şi nu eram încă la curent cu trădarea ei.

Sevilla. – Lisbeth nu le-a putut spune sovieticilor decât ceea ce ştia ea însăşi acum şase luni şi anume: că Fa a trecut de la cuvin t la frază. Trag concluzia că sovieticii nu sunt la curent cu progresele fantastice realizate între timp de Fa.

Adams. – Nu sunt.

Sevilla – Aşadar indiscreția nu este chiar atât de gravă, cum putea să-ți pară la prima vedere.

Adams. – Nu, dar uite, ceea ce este grav este că sovieticii ştiu ceva important despre cercetările noastre delfinologice, în timp ce noi nu ştim practic nimic despre ale lor.

Sevilla, – înțeleg *(Pauză).* Ce ai de gând să faci cu Michael?

Adams, – Cred că nimeni nu te va putea învinovăți că-ți abandonezi prietenii!... Să ştii că te găsesc admirabil! După toate necazurile pe care le-ai avut de pe urma lui, te mai preocupă Michael?

Sevilla. – Poți să-mi răspunzi?

Adams. – Cred că da *(Pauză).* Uite, cazul lui Michael Gilchrist C cu totul de altă natură. Faptul că refuză să plece în Vietnam, nu interesează în niciun fel serviciul meu. Ceea ce vrem să evităm este să facă prea mare caz şi să flecărească vrute şi nevrute despre delfini. Dar dacă ne hotărâm să dăm publicității lucrările dumitale, în ceea ce ne priveşte, nu mai avem nimic împotriva lui. Gazul lui e de competența tribunalelor.

Sevilla. – Cad din nori. Ați puica lua hotărârea de a ridica secretul cu privire la lucrările mele?

Adams.

— Da, n-ar fi exclus. Este, poate, singurul mod de a-i îndemna pe sovietici să dezvăluie şi ei în ce stadiu au ajuns.

*

CONCLUZIA RAPORTULUI LUI ADAMS CU PRIVIRE LA INTEROGATORIUL DIN 26 DECEMBRIE, DOCUMENTUL 56–279, CONFIDENȚIAL

...Este evident ca interogatul s-a dovedit atât de puțin dispus să colaboreze, încât ipoteza unei complicități cu autorul divulgării, oricât de absurdă ar fi, având în vedere psihologia specială a lui L., nu poate fi respinsă a priori. În acest sens, interogatoriul persoanei a risipit ultimele noastre îndoieli. El a dezvăluit un caracter şi o comportare (pe care nu le cunoşteam până acum decât din rapoartele predecesorului meu), care mi se par cu totul incompatibile

cu procedeul machiavelic şi laş pe care i l-a atribuit. În cursul conversației noastre, interogatul s-a dovedit a fi violent, agresiv şi amar, dar fără ocoluri. N-a folosit niciodată strălucitele sale însuşiri dialectice pentru a încerca să păcălească, sa scape prin tangentă şi să se sustragă întrebărilor mele. A încercat întotdeauna să răspundă la ele prin ceea ce credea el că este adevărul, chiar când acest adevăr putea să pară că-l încriminează. Departe de a fi un personaj întortocheat, e un om sincer, vioi, coleric, care se bate cu fața descoperită, asumându-şi riscuri, şi uneori chiar riscuri inutile.

Psihologia lui mi se pare că explică întru totul erorile şi imprudențele pe care le-a comis. În această privință, ceea ce a spus, în cursul convorbirii noastre, despre Edward Lorrensen, apare în realitate ca un autoportret, foarte revelator. Căci, desigur, interogatul n-ar putea fi învinuit că este *„prea convențional”* sau că are oroare de *„scandal”*. I s-a întâmplat, nu numai o dată, să braveze opinia publică în viața sa particulară şi o bravează fără încetare în specialitatea sa, în care era considerat până acum ca fiind un franc-tiror. Dacă are latura în aparență nestabilă şi capricioasă a artistului, o are în parte datorită sensibilității sale excesive, precum şi pentru că rămâne credincios coerenței sale interioare, fără să-i pese de efectul pe care îl produce asupra lumii. Am fi ispitiți să spunem că are în el ceva feminin, pentru că este frământat fără încetare de emoțiile sale. Dar deşi emotivitatea îi dă toate aparențele slăbiciunii, dispune în realitate de mari rezerve de forță, datorită fidelității sale față de sine, curajului său şi dezinteresării sale. Este evident că-i place mai mult meseria sa decât gloria şi că nu umblă după bani. O caracteristică a personalității sale este că lasă să doarmă sume destul de importante în contul său de la bancă, fără să se gândească să le investească, nici chiar pe termen scurt. Deşi e mândru

şi bănuitor, are maniere simple, pline de haz şi lipsite de aroganţă. Chiar în cursul convorbirii noastre, care nu avea nimic „delicios”, cum a observat el cu umor, veselia înnăscută a temperamentului său a ieşit din când în când la iveală.

Deşi interogatul este simpatic pe plan uman, utilizarea lui prezintă totuşi grave inconveniente pe planul care ne interesează. Interogatul este greu de mânuit, individualist la culme, nu prea sigur şi, eventual, primejdios. Pentru că e un om care nu poate fi nici cumpărat, nici intimidat, nici măcar convins. Va face întotdeauna ceea ce a hotărât el să facă, după propriile sale inspiraţii, fără să se lase înduplecat şi fără să ţină seama de primejdia la care se expune sau de preţul pe care l-ar plăti. Cu toate că admite în principiu necesitatea supravegherii noastre, i se supune fără s-o accepte cu adevărat, o consideră ca fiind tiranică şi inchizitorială şi este probabil că va face noi eforturi ca să i se sustragă, cel puţin în viaţa sa particulară.

Încolo, nu mai este din punct de vedere politic atât de naiv cum era sau cum este convins, de bună credinţă, că mai este încă. Ne dezaprobă metodele şi ne suspectează ţelurile. În fundul sufletului e pacifist şi s-ar simţi mult mai la largul lui dacă lucrările sale n-ar putea fi folosite pentru război. Fiind subvenţionat de o agenţie de Stat, ar fi trebuit să-şi dea seama de la început că această utilizare se înţelege de la sine. Dar a preferat să practice în această privinţă o atitudine de orbire voită, care nu va ţine, poate, veşnic, cum nu va ţine nici încrederea de principiu pe care o are în înţelepciunea preşedintelui, şi care e ştirbită în practică de îndoieli serioase, mai ales în ceea ce priveşte politica noastră în sud-estul asiatic.

Păcat că interogatul este cu neputinţă de înlocuit în fruntea *proiectului Logos,* din pricina legăturilor afective pe care le-a stabilit de mult cu delfinul Ivan şi care sunt

necesare pentru reuşita experienţei. L-am ameninţat, în termeni voalaţi, cu destituirea, sugerându-i că l-am putea înlocui prin Lorrensen şi că am putea ridica secretul lucrărilor sale. Ceea ce ar fi însemnat, bineînţeles, că Lorrensen ar fi recoltat în plină glorie ceea ce el a semănat cu osteneală. Aceasta este presiunea maximă pe care am putut-o exercita asupra lui şi sunt nevoit să spun că i-a făcut un efect foarte slab. Din punctul de vedere caracterologic este ultimul om din lume care să cedeze ameninţărilor ca şi promisiunilor şi, în conjunctura actuală, e prea inteligent ca sa nu ştie că este de neînlocuit. Mă îndoiesc chiar că ar accepta fără discuţii modificarea contractului său cu privire la recrutarea personalului, cu toate că simte toată întinderea răspunderii sale în afacerea...

Cred, în concluzie, că supravegherea noastră trebuie să-şi sporească vigilenţa şi că ar fi cuminte ca, la momentul oportun, să se ridice un perete despărţitor etanş între interogat şi aplicaţiile militare care ar putea fi făcute pe baza experienţelor sale.

*

Henry! Zise Arlette alergând în întâmpinarea lui pe terasa bungalowului, te aşteptam mai târziu; se aruncă în braţele lui şi îl sărută cu patimă. Dragul meu, ce s-a întâmplat? Nimic, nimic, zise el cu un aer reţinut, o convorbire obişnuită, idioţeniile curente. Vrei să-mi ajuţi, draga mea, am o surpriză pentru noi doi în bătrânul Buick. Urcară pe cărarea abruptă până la garajul construit din trunchiuri de brad. Capacul portbagajului basculă. Ei, ce zici? Crezi că ai să ai destulă putere ca să-mi ajuţi să duc ambii saci şi motorul până la golfuleţ, cu numai o mică pauză pe terasa bungalowului, timpul necesar ca să-mi pun pe mine haine ad-hoc. Era o vreme minunat de frumoasă şi de caldă pentru un 23 decembrie; în timp ce el se schimba, ea stătea nemişcată în soare, rezemată în coate de parapet, desculţă,

în bikini, talia ei zveltă şi înaltă îi scotea în evidenţă rotunjimea coapselor şi curba fină a pântecelui; zâmbea privindu-l. Dacă eşti destul de odihnită, zise el, am putea duce toate astea până jos, în golf. Acum? Întrebă Arlette cu un aer de dezamăgire, vrei s-o montezi şi s-o pui la apă acum, înainte de masă, *antes de la siesta, sennor*? Îl privi, ei avea ochii cercănaţi, faţa trasă, buzele strânse; ascultă, zise el cu un antren care suna fals, ştii ce avem de făcut, am să încerc chestia asta numaidecât: tu îmi ajuţi s-o duc jos, apoi vii înapoi sus şi te întorci cu o gustare şi cu două tricouri. Când ea reapăru în golf, el termina de montat barca pneumatică, toate astea se montează minunat, zise el cu dinţii strânşi, cu un ton imperceptibil de ironie, este complet pusă la punct, poţi s-o examinezi la toate îmbinările, are şmecherii şi mecanisme peste tot, suntem la mare distanţă de ţara cea mai industrializată, cea mai tehnică, cea mai bogată, cea mai puternică şi cea mai virtuoasă; ea îl privi fără să răspundă, surprinsă, neliniştită, nu-i cunoştea acest ton amar. Punerea la apă fu uşoară, nu erau valuri de întoarcere sparte; el puse mâna pe tija barei de pornire, barca porni în larg, el acceleră, motorul sforăi cu un ţăcănit strident. Dar nu aud nimic, zise Arlette. Apropie-ţi urechea, zise el cu dinţii strânşi, mai aproape, mai aproape; mâna lui dreaptă suci maneta, motorul urlă. Şi acum, zise el cu un râs scurt, pot să-ţi spun totul.

În timp ce vorbea, privea bungalow-ul cum se depărtează, nu mai era decât o pală albă pe faleză, devenise ca un fel de amintire, ca un pescăruş oprit acolo şi care urmează să plece, apa era de un albastru profund, detaşându-se de spuma şi de scânteierile albe de la suprafaţă, barca sărea de pe un val pe altul, izbind în goluri, când Sevilla se îndreptă spre o insuliţă aflată la vreo două sau trei mile de coastă, luă valul aproape pieziş şi începu să ruleze şi să derapeze cu o derivă puternică, amenințarea e limpede, dacă nu accept,

mă destituie şi mă înlocuiesc prin Lorrensen. Arlette făcu ochii mari, Lorrensen? Tipul acela înalt, filiform şi albicios, pe care l-am văzut la ultimul congres, aha, îmi aduc aminte, m-a impresionat mult, e un fel de luminare plină de morgă. Sevilla începu să rida. Nu nu, îl confunzi cu Hagaman. Lorrensen e scund, îndesat şi chel, a făcut treabă bună în legătură cu şuierăturile. Henry, dar cum te-ar putea înlocui pe lângă Fa, e imposibil. Insuliţa nu era decât faleze abrupte şi îngrămădire de stânci, de care marea se spărgea făcând vârtejuri. Sevilla se sculă pe jumătate, de îndată ce am să am vânt din spate mă apropii, aş vrea să ştiu dacă e într-adevăr inabordabil bolovanul ăsta; făcu un ocol complet fără să găsească vreo falie sau vreo trecere, mai făcu unul, o stâncă rotundă păru că vine spre el cu mare viteză, încetini, suci brusc bara, trecu pe lângă stâncă razant, o altă stâncă se înălţă în dreapta lui, o evită şi deodată, apa în faţa lui fu calmă, limpede, nu era adâncă, elicea făcu un salt brutal, el stopă, ridică motorul, introduse armăturile vâslelor în lăcaşurile lor şi lopătă cu mişcări mici, cu precauţie, sub o stâncă enormă ieşită în consolă apăru o mică plajă de vreo câţiva metri pătraţi, Sevilla trase barca pe uscat, e minunat, zise Arlette, avea impresia că stâncile se închiseseră la loc în spatele ei, atât de perfect era micul cerc din jur, pe jumătate apă, pe jumătate nisip fin, luminat în plin de soarele de amiază, stâncile mari rotunde se înălţau la vreo cincisprezece metri deasupra lor ca nişte uriaşi ocrotitori, ea zâmbi, ţi-e foame, vrei să mănânci? Nu, nu, zise el, vreau mai întâi, îşi scoase dintr-odată pulovărul şi şortul, plonjă şi, întors către ea, o privi în timp ce ea îşi scotea bikiniul şi intra în apa, curbă pe curbă, însăşi apa părea feminină, era întotdeauna un moment frumos când ieşea ea din veşminte ca să se culce în pat, iar aici mai era şi apa albastră, stâncile albe, scoase, ţipetele pescăruşilor, dar nu ţi-e frică de rechini, zise ea cu o strâmbătură, el dădu din cap,

niciodată pe fund de nisip fin, nisipul în suspensie din apă le intră în urechi, stăteau întinşi în golf cu faleza deasupra lor, Sevilla avea impresia că soarele îl soarbe, era delicios să treacă de la răcoreala umedă la uscăciunea arzătoare, de ce nu poate omul să trăiască numai din viaţa trupească, fără să-i pese de meserie, şi adunătura asta de nebuni, se simţea bine, îşi regăsea unul câte unul muşchii, ţinea mâna ca un ecran în faţa ochilor, întoarse capul, o privi pe Arlette şi pentru prima dată îi zâmbi.

Ceva mai târziu, rezemaţi cu spatele de stâncă rugoasă, cu picioarele ridicate, umăr la umăr, muşcau dintr-un sandviş cu lăcomia unor animale fericite, fluxul se suise şi pe jumătate dezmierdare, pe jumătate tachinerie, ultima undă fără spumă le lingea picioarele desculţe, apoi se retrăgea forfotind, iar zgomotul era urmat, undeva, între două stânci, de o detunătură seacă, de sticlă pe care o destupi, un mic crab trandafiriu se apropie de piciorul lui Sevilla, Sevilla îşi mişcă degetele, crabul se înălţă, cu cleştii înainte şi aşteptă, cu garda sus ca un mic boxer, Arlette începu să râdă, o, ce viteaz e, uite-te! E gata să se bată cu tine, crabul ăsta, zise Sevilla, îmi e contemporan, m-am născut ceva mai devreme, am să mor ceva mai târziu, atâta tot, nu mă veselesc când mă gândesc la miliardele de crabi şi la miliardele de oameni care ne-au precedat, Arlette îşi lipi capul de al lui şi-l frecă de el, cum îşi freacă un cal capul de-a lungul grumazului tovarăşului său de ham, să facem ca acest crab drăguţ, să nu gândim la asta, mi-ar plăcea, zise Sevilla, dar e ca un declic, undeva în capul meu, de îndată ce mă simt fericit, mă gândesc la moarte, ajung până acolo încât mă tem să mă simt fericit, ar trebui să-ţi faci o inimă de primitiv, să trăieşti în momentul prezent, fără să te laşi torturat ca albii de ideea viitorului, dar viitorul e aici, te aspiră, s-ar spune chiar că-ţi lipseşte, când eşti tânăr eşti torturat că n-ai încă nevastă, meserie, bani, independenţă,

la vârsta maturității eşti torturat de ideea reuşitei, şi când ai trecut de cincizeci de ani, e mai rău ca oricând, este groaza de bătrâneţe, te simţi împins înainte de anii care trec cu o viteză înspăimântătoare, se năpustesc unul peste altul, slabi şi pricăjiți ca nişte cărți de joc, nu mai rămân mulți, abia dacă ai trăit şi a şi venit sfârşitul, cu. Umilirea că puterile scad, că vitalitatea se duce, ursule, zise Arlette, mi se pare că te aperi destul de bine, el dădu din cap, luă un pumn de nisip şi-l aruncă în micul crab, da, zise el, cu ochii trişti, mă apăr destul de bine, dar împotriva unui duşman care mă va dovedi, crabul trandafiriu îşi coborî garda, se dădu înapoi pieziş, în mare grabă, şi dispăru sub o stâncă.

Nu mi-ai spus că vrei să cumperi o barcă pneumatică, zise Arlette, Sevilla întoarse capul şi o privi cu ochii lui întunecați şi serioşi ca şi cum n-ar fi auzit, îți aduci aminte cum mi l-ai descris pe C, ei bine, Adams e cu totul altfel, e un om fin, distins, politicos, omenos chiar, şi totuşi face aceeaşi meserie ca şi C, şi ce meserie, mi-a reproşat, printre altele, că am rostit fraza următoare: *„Dacă nici budiştii nu ne mai vor, n-avem altceva de făcut decât să plecam”,* sincer, pe moment, nu-mi mai aminteam să fi spus asta, nu-mi mai aminteam nici să mă fi gândit la asta, atunci i-am cerut precizări cu privire la loc şi la dată, dar n-a putut, sau n-a vrut să mi le dea, ceea ce mi s-a părut bizar, pentru că îmi cunoaşte dosarul pe degete, e în stare să-mi spună, în ziua cutare, la ora cutare, i-ai spus lui Michael cutare lucru, atunci m-am întrebat unde, când şi cui i-am făcut această remarcă despre bonzi, pai nu mie? Zise Arlette, exact! Exclamă Sevilla, ştiam că pot avea încredere în memoria ta, ție ți-am spus, şi ştii unde? Pe terasa bungalowului, tu puneai masa şi eu mă legănam în balansoar citind *New York Times,* bungalowul! Zise Arlette, dar e oribil, asta înseamnă, deschise ochii mari de tot, păli, fața i se crispă şi şi-o ascunse în mâini, el îi cuprinse umerii eu brațul drept şi o

strânse, în timp ce ea plângea cu deznădejde, o. Ce ruşine, zise ea cu vocea întretăiată, ce infamie, ce dispreţ faţă de oameni, ca şi cum ne-ar observa cu o lupă, ca pe două insecte, dar ai descoperit? Îţi închipui, zise Sevilla, cu ochii scânteietori, că n-am să mă apuc să joc *sleutbs* şi să pipăi pereţii ca să descopăr mecanismele de *mierdă* ale acestor *cobardes,* am să-mi dau demisia, n-am să le iert niciodată această umilire, m-am săturat să tot fiu spionat, observat, disecat, în curând o să înceapă să-mi numere scaunele ca să afle dacă nu mi-am stricat stomacul şi dacă asta n-are să-mi modifice loialitatea faţă de Statele Unite ale Americii, ce situaţie de necrezut, dacă m-am făcut cercetător, m-am făcut în bună parte ca să fug de jungla în care trăim, vroiam să fiu lăsat în pace cu politica şi cu politicienii, în ochii mei cercetarea dezinteresată a adevărului e singurul lucru pur, şi acum iată-mă lansat, tocmai din cauza cercetărilor mele, în mijlocul acestei murdării, somat să-mi aleg cutare politică şi nu alta, ameninţat în cariera mea şi chiar în reputaţia mea, dacă nu sunt necondiţionat credincios guvernului şi ţelurilor lor, ţeluri despre care nu ştiu nimic, bagă de scamă, de altfel cine ştie ceva despre ele? De când cu plecarea lui Michael am început să citesc presa şi nu văd în ea nimic decât minciuni flagrante, toţi oamenii aceştia n-au decât cuvântul „paco" pe buze şi escaladează în fiecare zi. Şi ce-mi pasă, mie, de aceste instigări, eu nu sunt un specialist în problemele internaţionale, eu sunt un zoolog, de ce trebuie neapărat să mă amestec într-un domeniu în care nu sunt competent?

Se sculă cu o destindere bruscă, intră în apă până la pulpe şi plonja, reapăru numaidecât, se întoarse cu faţa spre Arlette, ea îl privea cu un zâmbet timid, cam crispat, vii? Ea dădu din cap, el se culcă pe burtă, întinse ambele braţe hi faţa lui şi începu să dea din picioare, după câteva secunde el reînălţă capul şi zise, înaintez? Ea începu

deodată să râdă, nu, dragul meu, nu, nu înaintezi de loc, atunci, zise el cu o subită bună dispoziție, asta e dovada că bătaia mea din picioare nu e propulsivă, ieşi din apă, îşi luă pieptenele din buzunarul de la spate al şortului, veni să se aşeze din nou lângă ea şi se pieptănă cu grijă, nu poți să ştii ce uşurat mă simt că am luat această hotărâre, dă-o-ncolo de glorie şi cu atât mai bine pentru Lorrensen, oh! Nu sunt modest, reluă el după o clipă, ştiu că e lucru mare că am stabilit o comunicație între specia umană şi o specie animală, e o mare victorie a omului, o victorie încărcată de semnificații morale, sociale, filosofice, şi chiar religioase, iar pentru delfin ce măreață promovare să aibă acces prin grai la rațiunea omenească, îşi rezemă umărul de cel ai Arlettei, tu nu spui nimic, zise el după o clipă, te ascult, zise Arlette, vroiam să fiu sigură că-ți înțeleg perfect punctul de vedere, el ridică sprâncenele negre şi groase, pentru că nu e şi al tău? Poate că nu, zise ea, în sfârşit, nu complet, el o privi, rămase o clipă tăcut şi reluă cu un nou avânt, după părerea mea, lucrurile nu pot merge bine niciodată între savant şi stat, niciodată! Nicăieri! Punctele lor de vedere sunt prea diferite, pentru un savant, ştiința este cunoaşterea, dar pentru stat e altceva, reluă după o clipă, pentru stat ştiința e puterea, pentru stat, savantul nu este decât o unealtă pe care şi-o plăteşte ca să ajungă la putere, şi, bineînțeles, aşteaptă de la unealtă, pentru că o plăteşte, o supunere totală față de țelurile pe care le urmăreşte, savantul se crede liber, pentru că el caută adevărul, dar în fapt, fără să ştie, e înregimentat, domesticit, captiv, ci bine, pun capăt acestei captivități, asta e tot, zise Sevilla, cu o bruscă strălucire a vocii, urmă o tăcere, apoi Arlette zise, dar dragul meu, uiți un lucru, Fa aparține laboratorului, a pa răii laboratorul înseamnă să-l părăseşti pe el, nu putem face un asemenea lucru, Fa e acum o persoană.

27 decembrie 1970.

Stimate Mr. Adams.

M-am gândit la propunerea dvs. Aş putea accepta ca, înainte de a recruta un asistent, să-l supun examenului dvs. Şi pot de asemenea să nu-l concediez sau să nu-i primesc demisia, înainte ca dvs. Să-mi fi dat semnal verde în acest sens.

Dar nu pot să conduc un laborator al cărui personal nu l-am ales eu singur.

În aşteptarea răspunsului dvs, mă consider demisionat.

Cu toată stima, HENRY C. SEVILLA

P. S. – Vă scriu aceste rânduri de pe terasa unui bungalow, de care v-aţi plâns că e „inaccesibil". Cred că nu mai era de câteva săptămâni, când aţi formulat această remarcă.

30 decembrie 1970.

Stimate Mr. Sevilla,

Propunerea conţinută în scrisoarea dvs. Din 27 oct. Ne dă deplină satisfacţie. Dată fiind măreaţa dvs. Realizare şi puternicele dvs. Legături afective cu Fa şi Bi, Mr. Lorrimer doreşte să rămâneţi în fruntea *proiectului Logos* în momentul în care

Comisia, după avizul favorabil al eşalonului cel mai înalt, va hotărî, fără îndoială, să dea publicităţii lucrările dvs.

Cu toată stima, K. ADAMS

VIII

EXTRAS DIN JURNALUL PROFESORULUI SEVILLA

Am aflat în ziua de 15, printr-un telefon al lui Adams, confirmat de o scrisoare a lui Lorrimer, datată 17, că onorata Comisie hotărâse să dezvăluie opiniei publice americane şi internaţionale rezultatele lucrărilor mele. În aceeaşi zi, în 17, Adams veni de la Washington în Florida, ca

să stea de vorbă cu mine în legătură cu problemele de securitate puse de conferința de presă care urma să aibă loc la 20. Pentru a se evita să se dea publicității amplasamentul laboratorului, s-a hotărât ca Fa şi Bi să fie transportați cu avionul, sub escortă puternică, într-un *oceanariu* din Florida, instalație luată cu chirie în acest scop. La cererea mea, auditoriul obişnuit al conferințelor de presă a fost redus la vreo sută de persoane, inclusiv televiziunea, pentru a se evita ca Fa şi Bi să fie descumpăniți de îmbulzeală şi de zgomot. Pentru aceleaşi motive, ziariştii prezenți au fost rugați să evite manifestările zgomotoase, dar, cum se va vedea, acest consemn nu a fost respectat decât la început, iar apoi prea puțin.

Adams propuse ca Fa şi Bi să fie plasați pe uscat, în timpul cât va dura interviul, ținându-i, la nevoie, la rece, prin pânze ude sau prin stropire, dar după părerea mea, aceasta ar fi însemnat să fie folosiți în condiții de natură să-i tulbure şi am respins propunerea. În ce mă priveşte, eu preferam să-i las în mediul care era al lor, la nevoie umplând bazinul aproape până la buză, pentru a le permite să-şi pună capul comod pe bordură, când vor răspunde la întrebări.

Când conferința de presă fu deschisă, niciunul dintre ziariştii prezenți n-avea nici cea mai slabă idee despre ce e vorba, atât de bine fusese păstrat secretul. Echipa laboratorului şi eu însumi am intrat o dată cu ziariştii, înarmat ca şi ei cu o legitimație specială şi ne-am aşezat în primul rând al gradenelor, ca pentru a asista la un *show* banal de acrobații executate de nişte delfini. Serviciile de securitate erau, de ambele părți, larg reprezentate, iar Arlette mi-l arătă cu coada ochiului pe Mr. C, aşezat cu modestie în rândul al cincilea, exact aşa cum mi-l descrisese ea, rotofei, blond, jovial, cu ochii reci. Nu departe de el am recunoscut-o *în mărime naturală şi nu absolut la fel de*

naturală, pe Mrs. Grâce Ferguson, care, de îndată ce privirea mea se opri asupra ei, îşi ridică mâna dreaptă şi, strângându-şi degetele în palmă, şi le agită, ca şi cum ar fi cântat la pian. Presupun că soţul ei era proprietarul, printre altele, al unui ziar şi că ea reuşise să ia locul nenorocitului care fusese invitat. Era îmbrăcată aşa cum îşi închipuise ea că trebuie să fie îmbrăcată o ziaristă, cu o fustă albă plisată şi cu o bluză albă fără mâneci. Dar, nu ştiu de ce, lucrurile cele mai simple luau pe ea un aspect costisitor. Înainte ca Lorrimer să-mi dea cuvântul, ea reuşise să-mi transmită un bileţel îndoit în patru, astfel conceput:

„Dragă. Henry, sunt extrem de fericită pentru tine, Grace."

Prezenţa lui Lorrimer şi faptul că a deschis el însuşi conferinţa de presă, printr-o scurtă alocuţiune, dovedi din plin că agenţia de stat avea intenţia fermă de a culege laurii, după ce dusese greul, cel puţin din punctul de vedere financiar. Simţind cât de intrigaţi trebuie să fi fost ziarişţii de ştirea care le fusese făgăduită şi despre care nu ştiau absolut nimic, decât că va fi senzaţională, îşi permise jocul ca, subliniindu-i importanţa, să n-o dezvăluie decât în partea absolut finală a discursului sau, fără a da nici cel mai mic amănunt. Făcu aceasta cu multă dibăcie. Începu prin a-i prezenta pe delfini, pe colaboratorii mei şi pe mine. Făcu precizarea că această conferinţă de presă va fi limitată la o oră, deoarece profesorul Sevilla se teme de o oboseală a delfinilor săi, pricinuită de prezenţa atâtor persoane, de Haşurile fotografilor şi de proiectoarele televiziunii. Declară apoi că pentru ziarişti este un mare privilegiu să asiste la o conferinţă de presă de atare importanţă, deoarece 20 februarie 1971 va rămâne cu siguranţă o zi la fel de memorabilă în istoria Statelor Unite şi a planetei, ca şi cele care au văzut explozia primei bombe A experimentale la Alaniogardo.

Totuşi, adăugă el, profesorul Sevilla şi echipa sa nu au pus la punct nicio maşinărie nouă, n-au descoperit nicio substanţă nouă şi nici vreo combinaţie nouă de substanţe şi, în aparenţă cel puţin, succesul lor nu este atât de spectaculos ca victoriile asupra atomului şi spaţiului. Totuşi, dacă este posibil să se extindă şi la alţi delfini rezultatele extraordinare pe care profesorul Sevilla le-a obţinut cu Fa şi Bi, aceasta ar însemna pentru om, nici mai mult nici mai puţin decât de a obţine în termen scurt stăpânirea absolută nu numai a suprafeţei mărilor, ci şi a adâncurilor lor, stăpânire pe care o cere tot mai mult, pe zi ce trece, apărarea libertăţii şi a democraţiei.

Lorrimer încheie spunând că-mi dă cuvântul, rugându-mă **să** explic geneza senzaţionalei mele experienţe, pentru că mie îmi revine cinstea de a fi rezolvat cel dintâi» *problema comunicării speciei umane cu o specie animală cât ajutorul graiului articulat".*

Lorrimer rosti această frază atât de repede şi se aşează pe scaun atât de brusc, încât se simţi în aer ca un fel de comoţie, urmată de interjecţii de uimire: *„Ce? Ce-a zis? Ce poveste mai e şi asta?";* oamenii se priveau unul pe altul aiuriţi, în timp ce-şi puneau aceste întrebări.

Mă sculai în picioare de îndată ce Lorrimer luă loc şi cu spatele spre bazinul în care Fa şi Bi zburdau fără să se depărteze niciun moment unul de altul la mai mult de un metru, m-am întors cu faţa spre ziarişti. Nu eram complet necunoscut unora dintre ei, deoarece ţinusem câteva conferinţe despre care presa publicase dări de seamă, dar eram cu siguranţă cu mult mai puţin celebru, în calitate de cetolog, decât doctorul Lilly, care publicase în 1961 *best-seller-ul* cunoscut. Toată lumea îşi aminteşte că din acea carte publicul trăsese cam în grabă concluzia că dr. Lilly conversa în englezeşte cu delfinii săi. De fapt, autorul nu spusese nimic de acest fel, dar cel puţin avusese meritul că

afirmase cum că lucrul ar fi posibil. Cartea lui, redactată pe un ton vioi şi antrenant, agrementată cu numeroase fotografii înfăţişându-i pe delfini, pe dr. Lilly şi pe soţia lui (absolut fermecătoare), îşi merita, de altfel, din plin succesul. Câţiva cetologi (dintre care eu nu făceam parte) se cam zburliseră, deoarece li se păruse că volumul îi aducea doctorului Lilly o notorietate la care lucrările sale nu-i dădeau încă dreptul. Presupun că unii dintre ziarişţii prezenţi îşi făcuseră rost dinainte de biografia mea, dar alţii nu-şi dăduseră această osteneală, şi când mă sculai în picioare, un individ de vreo treizeci de ani, roşcovan şi dolofan, îi spuse vecinului său cu o voce cât se poate de uşor de auzit: *„Cine-i tipul ăsta, Sevilla* în timp ce explicam geneza experienţei noastre şi rezultatele la care ajunseserăm, vedeam cum apare uluirea pe feţele oamenilor. Uluirea ajunse la culme când îi dezvăluii auditoriului că Fa ştie să citească. Se făcu atunci o larmă atât de mare, încât îmi acoperi cuvintele, iar exclamaţiile şi întrebările ţâşniră din toate părţile, una dintre ele fiind, în cele din urmă, reluată de mai multe persoane în mijlocul râsetelor: *„Cum face ca să întoarcă filele?”* Am răspuns: *„Ar putea să întoarcă filele cu aripioarele sale laterale, căci se serveşte de ele cu multă dibăcie, dar adevărul mă sileşte sa spun că le întoarce cu limba”.* (Râsete şi exclamaţii.)

După aceea îmi reluai expunerea şi o făcui cât mai scurtă cu putinţă, căci eram nerăbdător să aflu cum are să se comporte Fa în faţa unei asistenţe atât de numeroase. În fapt, nu aveam de ce să mă tem. Delfinul are o gură atât de sinuoasă şi atât de răsfrântă, încât are aerul, de îndată ce o deschide, că râde cu poftă, şi Fa o deschide într-adevăr foarte mult. Fa este un extrovertit tipic. Vesel, vorbăreţ, lăudăros, agresiv, a fost încântat să se dea în spectacol, a părut flatat când răspunsurile lui au stârnit râsete şi a sărit de plăcere afară din apă de câte ori a fost aplaudat.

Cât despre întrebările ce i-au fost puse, au fost cele la care ne puteam aştepta: unele dintre ele au fost serioase, dar cea mai mare parte au urmărit efectul comic. Toate conferinţele de presă seamănă între ele: este o îngrozitoare *mezela*[42], aspectele cele mai bune apar cot la cot cu cele mai rele. După cum se va vedea, ziariştii n-au ştiut întotdeauna să facă deosebire între primul delfin care vorbeşte limba oamenilor şi o stea de cinema cunoscută pentru eclectismul vieţii ei particulare. Este drept că Fa a încurajat fără să vrea această confuzie prin mentalitatea şi răspunsurile sale pline de spirit.

Mai notez că Bi, în cursul conferinţei de presă, a constituit pentru mine o surpriză plăcută. În atitudinea ei nu mai rămăsese nicio urmă din vechea ei timiditate care făcuse ca apropierea de ea să fie atât de anevoioasă şi care începuse sa dispară cu şase luni înainte, când începuse să vorbească, poate în urma stăruinţelor partenerului ei. De îndată ce se hotărâse să facă acest lucru manifestase, de altfel, o vie emulaţie şi făcuse atâtea eforturi, încât îl ajunsese din urmă pe Fa în ceea ce priveşte stăpânirea limbii şi îl întrecuse în ceea ce priveşte calitatea pronunţării. Bi dovedi acelaşi spirit competitiv şi în cursul conferinţei de presă. Fără să caute să atragă atenţia ca Fa şi fără să răspundă niciodată în locul lui, înţelese foarte bine că acea cunoaştere de către ea a realităţilor mării îi dădea un avantaj net faţă de el şi, când se ivi prilejul, ştiu să-l exploateze cu multă fineţe.

*

CONFERINŢA DE PRESA A DELFINULUI IVAN I A DELFINEI BESSIE LA 20 FEBRUARIE 1971

(Pun z înţeleg, fără să pot da alte precizări, diferiţii ziarişti care au pus întrebări.)[43]

---

[42] Amestec (span.)

[43] Notele lui Maggie Miller.

Z. – Fa, câți ani ai?

Fa. – Cinci ani.

(Vocea pițigăiată, țipătoare şi nazală a lui Fa a părut o surpriză pentru asistență, cu toate că profesorul Sevilla, în expunerea sa, avusese grijă să sublimeze că Fa produce sunetele nu cu gura, ci cu narina.)

Z. – Bi, câți ani ai?

Bi. – Nu ştiu.

Z. – De ce?

Fa. – Bi s-a născut în mare.

Z. – Fa, de ce răspunzi în locul lui Bi?

Fa. – Bi e soția mea. (Râsete.)

Z. – Fa, te-ai născut într-un bazin?

Fa. – Da.

Z. – Ți-e dor de mare?

Fa. – N-o cunosc.»

Z. – în mare e mult loc pentru înotat.

Fa. – Bi spune că marea e primejdioasă.

Z. – E adevărat, Bi?

Bi. – Da.

Z. – De ce?

Bi. – în mare sunt multe animale care te ataca.

Z. – Ce animale?

Bi. – Rechinii şi orcii.[44]

Fa. – Mama lui Bi a fost ucisă de un rechin.

Z. – Şi tu, Bi, ce-ai făcut?

Fa. – Vreți să spuneți: în clipa aceea?

Z. – Fa, las-o pe Bi să vorbească.

Fa. – Da, domnule. Scuzați, domnule. (Râsete.)

Z. – Bi, vrei să răspunzi?

---

[44] Orc = Delpliinus orca – specie de delfin foarte vorace, de 5-6 metri lungime, care atacă şi balenele.

Bi. – Nu era nimic de făcut. Am fugit. Pe rechini îi resping masculii mari.

Z. – Fa ar putea ucide un rechin?

BI. – Nu ştiu.

Fa, – Aduceţi-mi unul şi o să vedeţi. (Râsete.)

Z. – Bi, ce crezi despre rechin?

Bi. – (Cu patimă.) E un animal murdar, are pielea murdară. E stupid. E laş.

Z. – Zici că are pielea murdară: de ce?

Bi. – Noi suntem netezi şi plăcuţi la pipăit. El e rugos. Când pielea lui o atinge pe a noastră, ne răneşte.

Z. – Fa, mama ta mai trăieşte?

Fa. – Mama mea e Pa. (Râsete.)

Z. – Nu ţi-am vorbit de tatăl tău, ci de mama ta...

Fa. – Am răspuns bine. Mama mea e Pa.

Profesorul Sevilla. – Aş vrea să dau o explicaţie. Un animal consideră drept mama sa pe prima persoană pe care o vede lângă el când se naşte. Pentru Fa sunt deci mama lui. (Râsete.) Numai pentru a respecta limbajul omenesc l-am pus să-mi spună fa.

Z. – Mr. Sevilla, l-am auzit pe delfinul dumneavoastră că-i spune „Ma" cuiva din echipă. Cine e „Ma"?

Profesorul Sevilla. – Asistenta şi colaboratoarea mea, Arlette Lafeuille.

Z. – Nu mai înţeleg. Pe care din doi îl consideră Fa mama lui? Pe dumneavoastră sau pe Miss Lafeuille.

Profesorul Sevilla. – Pe amândoi. (Râsete.) Trebuie să vă explic că un delfin are, de cele mai multe ori, două mame. O mamă adevărată şi o mamă benevolă, care o asistă pe cea dintâi.

Z. – Şi în cazul de faţă, care e mama adevărată? Dumneavoastră sau Miss Lafeuille?

Profesorul Sevilla. – întrebarea dumitale nu e absurdă decât în aparenţă. Întrucât eu l-am hrănit cu biberonul în

primele lui săptămâni de viață, cred că eu sunt mama adevărată, iar Miss Lafeuille mama benevola.

Z. – Miss Lafeuille nu s-ar putea scula în picioare, cu fața la noi, ca s-o putem vedea?

(Arlette Lafeuille se scoală în picioare şi se întoarce cu fața la public. Înfățişarea ei fizică provoacă rumoare şi comentarii. Trosnesc flaşurile.)

Z. – Miss Lafeuille, aveți nume franțuzesc. Sunteți franțuzoaică?

Arlette. – Nu, sunt americană. Dar familia mea C originară din Quebec.

Z. – Ce părere aveți despre generalul De Gaulle?

Z. – Vă îmbrăcați la Paris?

Z. – V-ar place să fiți actriță de cinema?

Z. – Care e actorul dumneavoastră preferat?

Z. – Cunoaşteți bucătăria franceză?

Arlette. – Nu sunt franțuzoaică. De unde să cunosc bucătăria franceză?

Z. – Miss Lafeuille, pot să vă spun Ma?

Arlette. – Da, dacă vă credeți destul de tânăr pentru asta. (Râsete.)

Z. – Ma, fa are de gând să vă ia de nevastă?

Arlette. – Profesorul Sevilla nu mi-a făcut nicio propunere în acest gen.

Z. – Şi dacă v-ar face, ce hotărâre ați lua?

Arlette. – Aştept să mi-o facă pentru ca să iau o hotărâre.

Lorrimer. – Domnilor, înțeleg şi împărtăşesc via dumneavoastră simpatie pentru Miss Lafeuille, dar permiteți-mi să vă reamintesc că sunteți aici ca să-i intervievați pe delfini. (Râsete.)

Z. – Pentru tine, Fa, e o promovare că vorbeşti în graiul oamenilor?

Fa. – Nu înțeleg „promovare”.

Profesorul Sevilla. – Pot să pun această întrebare în locul dumitale?

Z. – Cu plăcere.

Profesorul Sevilla. – Fa, eşti mândru că ne vorbeşti?

Fa. – Da.

Z. – De ce?

Fa. – Mi-am dat multă osteneală ca să învăţ.

Z. – De ce ţi-ai dat atâta osteneală?

Fa. – Ca s-o văd pe Bi şi să-i fac plăcere lui Pa.

Z. – Animalele au o limbă a lor?

Fa. – Delfinii da. Nu ştiu dacă şi celelalte animale din mare vorbesc. Nu le înţeleg.

Z. – De când vorbeşti engleza, te socoţi fiinţă cu raţiune?

Fa. – Raţiune aveam şi înainte.

Z. – Dar nu puteai să arăţi acest lucru?

Fa. – Nu puteam să-l arăt atât de bine.

Z. – Acuma, când vorbeşti, te socoţi delfin sau om?

Fa. – Sunt delfin.

Z. – Se zice că delfinii sunt foarte prietenoşi faţă de oameni. E adevărat, Fa? Îi iubeşti pe oameni?

Fa. – Da, mult. (Repetă cu putere:) Mult.

Z. – De ce?

Fa. – Sunt buni, sunt netezi, au mâini şi ştiu să fabrice lucruri.

Z. – Ţi-ar plăcea să ai mâini?

Fa. – Da, mult.

Z. – Ce să faci cu ele?

Fa. – Să-i mângâi pe oameni. (Râsete.)

(în această clipă se iscă un incident care le-a făcut ziariştilor plăcere şi le-a dat apă la moară. Unul dintre ei pe nume V. C. *Dumby, roşcovan şi corpolent, care reprezenta un ziar din Georgia, s-a sculat brusc în picioare, furios, şi a apostrofat asistenţa în termeni vehemenţi.)*

Dumby. – Gluma asta a ținut destul; o găsesc de cel mai prost gust şi n-o mai suport! În ce mă priveşte, nu vreau sa fiu, prin tăcerea mea, complicele unei înşelătorii dezgustătoare. N-am să cred niciodată că un peşte e în stare să se exprime în englezeşte ca un creştin, să facă glume nelalocul lor şi să spună că vrea să ne dezmierde! Este ceva nedemn! Aveți să vedeți că acuş-acuş are să-i ceară lui Mr. Lorrimer mâna fiicei sale... (Râsete.) Puteți să râdeți, dar în ce mă priveşte, sunt scârbit, dați-mi voie să vă spun. Sunt indignat că am făcut atâta drum până în Florida ca să asist la această păcăleală ruşinoasă! E clar că Sevilla e un ventriloc. *El* vorbeşte, încă de la început, nu peştele! (Râsete şi gălăgie.)

Profesorul Sevilla. – îmi dați voie să pun lucrurile la punct? în primul rând, mă numesc Sevilla, nu Sevilla. În al doilea rând, nu sunt ventriloc. În al treilea rând, Fa nu e peşte, e cetaceu. (Râsete.)

Lorrimer. – în al patrulea rând, n-am nicio fiică. (Râsete.)

Dumby. – N-o să-mi închideți gura cu glume! Ce interes arc agenția de stat să se preteze la această deplorabilă înşelătorie, nu ştiu. Dar, în orice caz, eu nu mă las păcălit! Dacă Sevilla vrea să-şi dovedească buna credință, n-are decât să se depărteze de bazin, împreună cu acoliții săi, şi să ne lase singuri cu animalele!

Pr. Sevilla. – Cu cea mai mare plăcere. *(Se scoală şi se îndreaptă spre ieşire, urmat de asistenții săi.)*[45]

Fa. – (Ieşind mai mult de jumătate din bazin şi țipând) Pa! Unde pleci? (Râsete.)

Pr. Sevilla. – (întorcându-se) Răspunde la întrebări, Fa. Mă întorc peste cinci minute.

(Tăcere lungă. Fa priveşte asistența.)

---

[45] Fa am rămas, ca să am grijă de înregistrarea dialogului. (Nota lui Maggie Miller.) (N. A.).

Fa. – Ei, cine începe? (Râsete.)

Z. – Ai spus că ți-ar plăcea să fii om, pentru că oamenii au mâini şi ştiu să fabrice lucruri. Ce lucruri, Fa?

Fa. – De pildă televizorul. Televizorul e un lucru minunat.

Z. – îți place televiziunea?

Fa. – O urmăresc în fiecare zi. Mă învață multe.

Z. – Trebuie să spun că-mi pari foarte optimist. (Râsete.)

Z. – Ce gen de filme îți plac?

Fa. – Western-urile.

Z. – Nu-ți plac filmele de dragoste?

Fa. – Nu.

Z. – De ce?

Fa. – Se sărută şi se termină filmul.

Z. – Vrei să spui că se termină prea repede?

Fa. – Da. (Râsete.)

Z. – Pentru că vorbim despre cinema, care e steaua ta favorită?

Fa. – Anita Ekberg.

Z. – De ce?

Fa. – E făcută să înoate repede. (Râsete.)

Z. – Ți-ar plăcea s-o mângâi pe Anita Ekberg?

Fa. – Da, mult. Trebuie să fie foarte netedă. (Râsete.)

Un ziarist. – (Tare, către Dumby) Ei, Dumby, te-ai convins?

Dumby. – Sunt convins că asistăm la un exercițiu de ventrilogie deosebit de bine executat; asta-i convingerea mea! Dacă ventrilocul nu e Sevilla sau unul dintre asistenții lui, atunci e altcineva! *(Râsete şi zarvă.)*

Z. – Dumby, nu cumva vrei să spui că-l bănuieşti pe unul dintre confrați?

Dumby. – Nu mă faceți să spun ceea ce n-am spus: aici nu sunt numai ziarişti.

Lorrimer. – în ceea ce mă priveşte, cu părere de rău trebuie sa vă spun că n-am nici pic de talent în materie de ventrilogie. (Râsete.)

Dumby. – N-am făcut aluzie la dumneavoastră, domnule.

Lorrimer. – Mulțumesc, Mr. Dumby. (Râsete.) Şi acum, dacă toată lumea este de acord, propun să punem capăt acestui intermezzo şi să-l chemăm înapoi pe dl. Profesor Sevilla.

(Profesorul Sevilla şi asistenții săi îşi reiau locurile în rândul întâi, aplaudați îndelung.)

Z. – Mr. Sevilla ne-a spus că ştii să citeşti. E adevărat?

Fa. – Da. Şi Bi ştie.

Z. – Ce citeşti?

Fa. – Cartea Junglei.

Z. – Citeşti şi alte cărți decât *Cartea Junglei?*

Fa. – Nu.

Z. – De ce?

Pr. Sevilla. – îmi dați voie sa răspund eu la această întrebare? Revine foarte scump să editățm o carte pentru Fa şi Bi. Trebuie o hârtie specială: cu toate că volumul e pus pe ura pupitru prevăzut cu plutitoare, nu se poate evita udarea! „

Z. – De ce ați ales *Cartea Junglei?*

Profesorul Sevilla – Există o anumită analogie de situație între Mowgli şi Fa. Amândoi trăiesc în mijlocul unei specii care nu este a lor.

Z. – Având în vedere că, din cauza cheltuielilor, n-ați putut edita decât o singură carte, de ce n-ați ales Biblia?

Profesorul Sevilla – Biblia este o carte mult prea complicată pentru Fa.

Z. – Fa, am să-ți pun o întrebare importantă: delfinii au o religie?[46]

Fa. – Nu înțeleg „religie”.

---

[46] Ziaristul care a pus această serie de întrebări era uti quaker: M. 15. Iâazec. (Nota lui Maggie Miller.). (N. A.).

Z. – Am să-ți pun o întrebare mai simpla: delfinii iubesc un dumnezeu?

Fa. – Cine este Dumnezeu?

Z. – Uite, e destul de greu să-ți spun în două cuvinte, dar am să încerc: Dumnezeu este cineva foarte bun, care ştie tot, care vede tot, care este peste tot şi care nu moare niciodată. După moartea lor, oamenii buni se duc lângă el, în rai.

Fa. – Unde este raiul?

Z. – în cer. (Tăcere.)

Fa – De ce mor oamenii buni?

Z. – Toți oamenii mor, buni sau răi.

Fa. – O, nu ştiam. (Fa pare profund zguduit de ceea ce a aflat. Tăcere.)

Fa. – Pot să vorbesc? (Interes viu.)

Z. – Vorbeşte, Bi. Vom fi foarte fericiți să te auzim.

Bi. – Bine, am să vă explic ceva. De mult, noi trăiam pe pământ, mâncam lucruri care cresc pe pământ şi eram fericiți,. Apoi, am fost alungați de pe pământ şi siliți să trăim în apă. Dar ne e dor de pământ, ne gândim într-una la el, de aceea ne place să înotăm lângă mal şi să-i vedem pe oameni.

Z. – Bi, am o întrebare importantă: aflăm din când în când ca cete de delfini sau de balene eşuează pe coaste şi când sunt puşi din nou în apă, revin cu încăpățânare pe pământ, ca să moară. De ce fac asta?

Bi. – Dacă murim pe pământ, pe pământ avem să trăim după moarte.

Z. – Dacă înțeleg bine, pământul e raiul vostru.

Bi. – Da.

Z. – Şi omul? E Dumnezeul vostru?

Bi. – Nu ştiu. N-am înțeles încă bine cuvântul Dumnezeu. Omul şi pământul, pentru noi, sunt acelaşi lucru. Noi îl iubim mult pe om, mult.

Z. – De ce?

Bi. – A spus Fa adineauri: e bun, e neted şi are mâini.

Z. – Spui că omul e bun. Totuşi, s-a întâmplat să vă pescuiască şi să vă ucidă.

Bi. – Noi ştim că ne ucide ca să ne ducă înapoi pe pământ; de aceea nu suntem supăraţi pe el.

Z. – Fa, ai părut mirat când ai aflat că omul.. Are.

Fa. – Nu ştiam. Mă mâhneşte mult.

Z. – Şi pe noi. (Râsete.)

Fa. – Pa, de ce râd ei?

Pr. Sevilla. – Ca să uite.

Fa. – Pa, şi tu ai să mori?

Pr. Sevilla. – Da.

Fa. – *(Privindu-l îndurerat)* Asta mă mâhneşte mult. *(Privirea lui Fa a frapat asistenţa. A urmat o tăcere de o calitate destul de rară la o conferinţă de presă.)*

Z. – Bi, aş vrea să-ţi pun o altă întrebare: dacă delfinii, eşuând pe pământ cred că se duc în rai, de ce nu eşuează toţi?

Bi. – îţi trebuie curaj ca să mori. Nouă ne place să înotăm, să pescuim, să ne jucăm şi să facem dragoste.

Z. – Eşti foarte ataşată de Fa, nu-i aşa?

Bi. – Da.

Z. – Ce s-ar întâmpla dacă Fa ţi-ar fi luat?

Bi. – (Zguduită) Fa îmi va fi luat?

Pr. Sevilla – (Sculându-se) Vă rog, nu puneţi astfel de întrebări!

Z. – Bi, n-am spus că Fa îţi va fi luat. Te-am întrebat tv s-ar întâmpla *dacă* ţi-ar fi luat.

Bi. – Aş muri.

Z. – Cum?

Pr. Sevilla. – Nu puneţi astfel de întrebări!

Bi. – N-aş mai mânca.

Pr. Sevilla. – *(Foarte apăsat)* Bi, nimeni nu ţi-l va lua pe Fa. Niciodată! Eu, Pa, îţi spun asta!

Bi. – Adevărat, fa?

Pr. Sevilla. – Adevărat. (Către public) Aş vrea să explic rostul intervenţiei mele. Delfinii au o emotivitate şi o imaginaţie cu mult mai vii decât ale no. Astre. În plus, ei nu fac atât de categoric ca noi deosebirea dintre real şi posibil. Pentru ei, a întrevedea o posibilitate înseamnă aproape a o trăi. De aceea, trebuie multă băgare de seamă. Puteţi pune întrebări care vi se par anodine, dar care sunt, de fapt, inutil de crude.

Z. – Sunt dezolat. Nu vroiam s-o întristez pe Bi.

Z. – Am să-ţi pun o întrebare care cu siguranţă că nu va fi crudă. Fa, francezii au o zicală: fericit ca un peşte în apă. Ce crezi despre asta?

Fa. – Eu nu sunt peşte, sunt cetaceu. De câte ori trebuie să se mai repete acest lucru? Aţi privit vreodată ochiul unui peşte? E rotund şi tâmp. Şi acum, priviţi-l pe al meu! (Fa întoarce capul într-o parte şi face asistenţei cu ochiul, şmechereşte. Râsete prelungite.)

Z, – Admit că ochiul, tău nu e nici rotund, nici tâmp. Dar nu asta e întrebarea mea. Vrei să-mi răspunzi la întrebare? Eşti fericit în apă?

Fa. – Afară din apă, pielea mi se usucă foarte repede şi nu pot să trăiesc mult.

Z. – Mi-ai răspuns cam pe alături. Eu te-am întrebat dacă eşti fericit în apă. Vrei să-mi răspunzi?

Pr. Sevilla –, vă rog să nu-l brutalizaţi. Delfinul nu e obişnuit cu atâta agresivitate.

Z. – De ce nu vrea să-mi răspundă la întrebare?

Fa. – Vreau să vă răspund, dar nu înţeleg. Unde aş putea trăi, dacă nu în apă?

Z. – Fa, de vreme ce te uiţi zilnic la televizor, presupun că nu eşti cu totul neştiutor în materie de probleme internaţionale.

Lorrimer. – Domnilor, vă aduc la cunoştinţă cu părere de rău că am depăşit cu zece minute timpul prevăzut pentru această conferinţă de presă. *(Proteste.)* Vă amintesc cele ce am spus încă de la început: profesorul Sevilla socoate că această conferinţă de presă, cu flaşurile ei, cu întrebările şi cu proiectoarele ei, este o grea încercare pentru elevii domniei sale şi crede că nu e de dorit să fie prelungită mai mult de o oră.

Z. – Mr. Lorrimer, mai am trei întrebări: îmi daţi voie să le pun.

Lorrimer. – Bine, puneţi cele trei întrebări şi să fie ultimele.

Z. – Fa, ce crezi despre Statele Unite ale Americii?

Fa. – Este ţara cea mai bogată şi mai puternică din lume. Apără libertatea şi democraţia. Modul de viaţă american este superior tuturor celorlalte.

Z.— Ce crezi despre preşedintele Johnson?

Fa. – E un om bun care vrea pacea.

Z.— Ce crezi despre Vietnam?

Fa. – Americanii nu se pot retrage de acolo. Ar însemna să se dea o primă agresiunii.[47]

Z. – în caz de război, Fa, ai lua arma în mâna alături de Statele Emite?

Lorrimer. – Deci sunt patru întrebări, nu trei. Şi, dacă-mi daţi voie, am sa răspund chiar eu la a patra întrebare a dumneavoastră. Fa nu poate lua arma în mâna, pentru că n-are mâini. (Râsete.) Domnilor, vă mulţumesc pentru amabila dumneavoastră atenţie, şi propun să le mulţumim profesorului Sevilla şi elevilor săi Fa şi Bi pentru măreaţa lor performanţă. Cu adevărat, sunt mândru că am trăit, împreună cu el, cu ei, cu dumneavoastră, această zi istorică. *(Aplauze prelungite.)*

---

[47] În mod evident autorul îl pune pe Fa să debiteze sloganele televiziunii şi presei americane, cu intenţia de a le ridiculiza. (N. T.).

*

Filosoful iugoslav Marco Llepovic, care se alia în Statele Unite, în vizită la o universitate din California, atunci când explodă, ca o bombă, conferința de presă de la 20 februarie, fu foarte impresionat de ciudata stare de euforie şi de excitație de care era cuprins atunci publicul din Statele Unite şi a descris-o în aceşti termeni unui prieten al său, medic la Sarajevo: „Marile însuşiri pozitive ale poporului american comportă, ca o compensație, câteva mici defecte, între care voi cita tendința spre mulțumirea de sine *(seljsaliş) action)* şi aptitudinea de a se simți moralmente justificat *(righteousness).* Şi una şi cealaltă sunt cu deosebire vizibile în momentul de față în presă, la radio, la televiziune şi în conversațiile particulare. Autolauda atinge la ora actuală un grad arareori egalat, chiar în momentele marilor succese spațiale. Cât despre *(righteousness),* îmbracă şi ea, acolo, forme subînțelese. Tradusă în clar, revine cam la următoarele: *dacă noi, americanii, i-am făcut cei dintâi pe delfini să vorbească, este pentru că merităm.*

„Bineînțeles, faptul că s-a stabilit o comunicare pe deplin inteligibilă cu o specie animală are o imensă importanță şi americanii pot pe drept cuvânt să fie mândri. Dar ceea ce mi se pare nelinişti tor este că acest mare progres ştiințific, sau cum spun chiar ei, în termeni istorico-militari, această „cucerire a unei noi frontiere *(the conquest of a new frontier),* pare că dă o nouă strălucire pretenției lor la *leadership-ul* mondial. Când îți vorbesc despre acest prodigios salt înainte, americanii nu uită să citeze cu complezență sumele enorme pe care le-au investit de zece ani încoace (şi pe care ei erau singurii în stare să le investească) în cercetările referitoare la delfini. Dar în acelaşi timp faptul că au reuşit le apare ca un dar al Atotputernicului, făcut poporului cel mai vrednic de un asemenea dar. Făcându-i pe delfinii lor să

vorbească, Cerul i-a confirmat în mod limpede în misiunea mondială cu care se simt însărcinaţi.

„Aşa e în cercurile intelectuale, dar la un nivel mai umil e dureros să constaţi în ce măsură această senzaţională cotitură ştiinţifică în istoria lumii este numaidecât interpretata în termeni de putere şi de eventuală victorie militară împotriva altor ţări. Şoferul taxiului cu care m-am dus eu la universitate mi-a declarat, după câteva minute de conversaţie: *Acum, când delfinii noştri vorbesc, sunt gata să pun rămăşag cu dumneavoastră pe zece dolari că niciunul din acele blestemate submarine ruseşti nu va îndrăzni să se apropie de coastele noastre ca să ne expedieze rachetele lor infecte.* L-am întrebat dacă se socoteşte ameninţat de sovietici. A răspuns: *Şi încă cum! De ruşi, de chinezi, de vietnamezi, de francezi şi de toată gaşca asta murdară!...* Când te gândeşti că Statele Unite deţin în arsenalele lor atomice mijloacele necesare pentru a pulveriza nu numai pe toţi duşmanii, ci toată planeta, inclusiv pe ele însele – te miră persistenţa unei febre obsidionale atât de delirante la poporul cel mai puternic din lume. Este un simptom grav pentru că ideea unui război, şi chiar a unui război de agresiune, poate fi într-o bună zi admisă fără rezistenţă de către o populaţie astfel prelucrată, dacă îi este prezentat ca un război preventiv împotriva unui inamic care se pregăteşte s-o nimicească.

Este necesar să adăugăm la observaţiile lui Marco Llepovic că, în sânul poporului american, conferinţa de presă de la 20 februarie a declanşat şi reacţii mult mai simpatice: entuziasmul, umorul şi duioşia. De la o zi la alta popularitatea lui Fa – cel puţin egală cu cea a lui Lindberg a doua zi după prima traversare a Atlanticului – a inundat America.

Dar e prea puţin să vorbim despre popularitate. Ar fi cazul să spunem mai degrabă dragoste şi chiar adoraţie, atât de

unanim şi de puternic a fost elanul care a antrenat publicul spre cei doi delfini. Două sute de milioane de oameni de ispravă au început să vibreze de afecţiune la auzul numelor Fa şi Bi. Fuseseră salutaţi de presă încă de a doua zi după 20 februarie, *ca cele dintâi animale înzestrate cu raţiune.* Dragostea de animale se contopi în inima americanilor cu cultul raţionalului, lui, rezultând un amestec aproape detonant. Observatorii simţiră atunci cum bate pulsul acestui mare popor şi înţeleseseră până unde poate să meargă excesul duioşiei sale. De la un capăt la celălalt al imensului continent, Fa fu în acelaşi timp iubit ca un *pet*[48], admirat ca un copil minune şi alintat ca un erou naţional.

O echipă de base-ball care se numea *The Lions* îşi părăsi denumirea şi hotărî să se numească pe viitor *The Dolphins. Fa Fan Club-urile* se înmulţiră, mai ales printre tineri şi mulţi *idoli* imprimară, pentru uzul lor, discuri de muzică delfinică şuierată. Unul dintre ei, care făcu furori, nu avea alte cuvinte decât *I love you, Bi,* repetate pe toate registrele şi pe toate tonurile, restul fiind ocupat de şuierături, ba languroase, ba arzătoare. Un dans, *the dolph în roll,* care consta din balansări şi din frecări piept de piept, cei doi parteneri ţinându-şi braţele la spate, ca o aluzie la absenţa mâinilor la delfini, îşi făcu apariţia în Minnesota. În trei săptămâni cuceri Statele Unite, America latină şi Europa occidentală.

Bi Club-urile, replici feminine ale *Fa Fan Club-urilor,* începură să apară cu duiumul, mai ales printre elevele de liceu de paisprezece-cincisprezece ani din *High Schools.* Aceste cluburi se bazau pe o identificare a fetelor cu Bi şi

---

[48] Animal favorit (N. A.) – într-adevăr, în limba engleză, pet înseamnă animal favorit, dar nota autorului este aici plină de ironie, deoarece în franceză termenul înseamnă ceva scabros, intraductibil în româneşte. (N. T.)

comportau, în anumite cazuri, un cult al lui Fa atât de delirant, încât unii psihologi se alarmară şi procedară la o anchetă discretă. Au descoperit astfel că la anumite *parties* ale lor, care se desfăşurau noaptea în piscine particulare, şi care avea un caracter iniţiatic, unele *teenagers* înotau goale, călărind delfini de cauciuc şi psalmodiind nişte *negro spirituals*[49], în care numele Domnului era înlocuit prin cel al lui Fa. Argoul acestor adolescente suferise el însuşi o mutaţie. Despre un băiat, spuneau: O *dear, be's a Fa,* sau dimpotrivă: *Fle's a dreadful antifa*[50], după cum li se părea înzestrat sau lipsit de *sex-appeal.* Anchetatorii au semnalat că, după părerea lor, insigna *Bi Fan-Club*urilor – un delfin cu capul ridicat, înfăţişat în poziţie verticală – era, în realitate, un simbol falie.

Comerţul fu prompt în ce priveşte exploatarea acestei extraordinare popularităţi. Un disc, care reproducea extrasele cele mai savuroase din conferinţa de presă de la 20 februarie, se vându în câteva săptămâni în douăzeci de milioane de exemplare. O firmă de băuturi ne alcoolizate creă *dolphin's drink-ing* recomandând efectele lui tonice asupra nervilor şi musculaturii. O variantă a uleiului de plajă fu numită *Dolphinette ce* îţi hrănea pielea, filtra în mod eficace razele vătămătoare şi făcea ca epiderma să-ţi devină la fel de moale şi de lisă ca cea a unui copil mic. *The dolphin's brillantine* (parfumată cu lavandă) asigura părului masculin acea ţinută fără greş, fără de care nu este cu putinţă reuşita în viaţă. Magazinele fură înţesate de obiecte care îi reproduceau pe Fa şi Bi. Desenată, litografiată,

---

[49] Cântece religioase' protestante cântate de negrii din S.U.A., pe o muzică specifică, derivată din muzica folclorică africană a strămoşilor lor. (N.T.).

[50] Ah, dragă, e un Fa – E un îngrozitor anti-Fa (engl.).

gravată sau sculptată, imaginea lor se găsea pe brichete, pe tabachere, pe servicii de masă, pe cravate, pe scrumiere, pe pendule, pe cuiere, pe tăvi, pe carafe şi chiar pe clanțe de uşi (care nu aminteau de fel delfinii stilizați din secolul al XVIII-lea francez).

Două *sbou's* despre delfini ținură afişul pe Broadway. În unul din ele, şaizeci de *giris,* costumate în chip de delfine, se lăsau purtate în brațe de şaizeci de dansatori îmbrăcați în costume care simbolizau valurile, dar senzația spectacolului era, fără îndoială, baletul nupțial, în care, în ceea ce părea să fie un acvariu uriaş, o pereche de delfini umani evolua cu grație şi la limita erotismului.

În împărăția jucăriilor, delfinii – din cauciuc extraneted, cu ochii mobili, cu o gură care râdea şi cu o narină care emitea sunetele „Pa" şi „Ma" prin simpla presiune pe aripioara dorsală – înlocuiră ursuleții. În vara următoare, o altă versiune, din cauciuc care se putea umfla, în mărime naturală, etanş şi nescufundabil, înlocui pe plajă saltelele pneumatice. Lansată de o firmă mare, cu mijloace puternice, făcu obiectul unor iscusite afişe publicitare puse pe şosele: pe afişe se putea vedea un adolescent călărind vesel pe un delfin printre valurile dezlănțuite şi având dedesubt legenda: *You should not go to sea without a purpoise*[51].

O mare casă de mode din New York lansă *Bi-ter Look* delfin şi-şi puse manechinele să defileze la Astoria. Erau îmbrăcate într-un fel de sac făcut dintr-o țesătură lisa şi strălucitoare. Talia nu era marcată, iar rochia, după ce se îngusta la nivelul coapselor, se termina la genunchi printr-o evazare subită, fără îndoială pentru a figura aripioara caudală. Prezentatorul recomanda eventualelor

---

[51] „N-ar trebui să intrați în mare fără un delfin" (sau „fără intenție). Joc dc cuvinte bazat pe purpoise (delfin) şi piirpose (intenție), luat din Alice in Țara minunilor (N. A.).

cumpărătoare să adopte un mers ondulator, pentru a crea iluzia înaintării suple a cetaceului în apă.

Presa zilnică, hebdomadarele, publicațiile, lunare, revistele de popularizare ştiinţifică şi cele, deosebit de numeroase în S.U.A., care au ca temă natura şi animalele, fură invadate de delfin. Majoritatea articolelor, a căror primă şarjă, inspirată de specialişti, făcuse obiectul unei atenții deosebite în ceea ce priveşte forma, erau scrise pe tonul obiectiv şi cu laconismul faptic (în fiecare frază un singur fapt) al presei de dincolo de Atlantic, fără a exclude, totuşi, ici şi colo, mica doză de umor şi nota sentimentală, care luau conciziei lor orice caracter sec.

Râsul, bineînțeles, îşi rezerva partea leului în publicațiile mai uşoare. În primul său număr de după 20 februarie *Playboy* publică pe copertă un fotomontaj cu Anita Ekberg în, costum de baie, strângându-l în brațe pe Fa, cu legenda: *Fa zice că Anita are un trup făcut pentru a înota repede.*

The cartoonists exploatară tema în mod furibund. S-ar fi putut face nu unul, ci multe albume enorme, adunând la un loc desenele cu care inundară ei presa. Una dintre aceste *cartoons* înfățişa un delfin învățător (cu ochelari), citind unei clase de delfinaşi cufundați în apă, o carte susținută la suprafața apei de un pupitru înzestrat cu plutitoare. În primul plan, însă, un tânăr cetaceu, cu mutra recalcitrantă şi dezgustată, pare că se dezinteresează de lecție, în timp ce doi dintre vecinii săi schimbă următoarele comentarii:

— *What's wrong with him?*[52]

— *He says he wants lo learn Russian.*[53]

Un alt *cartoon* situează acțiunea într-un oceanarium din Florida, cu puțin înainte de spectacol (publicul începuse să

---

[52] Ce-i cu el?

[53] – Zice că vrea să învețe ruseşte (engl.).

se înghesuie la intrare); nişte delfini defilează în faţa paznicilor lor neliniştiţi, agitând pancarte pe care se poate citi:

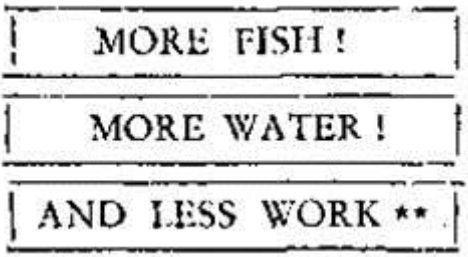

[54]

Chiar înainte ca Fa să se fi ridicat până pe piscurile popularităţii delfinul îşi făcu apariţia în *comics* cu faimosul Lil Abner de la *New York Herald Tribune.* După 20 februarie, se înţelege de la sine *că* a inspirat un număr din ce în ce mai mare de benzi desenate. Una dintre ele, poate cea mai caracteristică, era intitulată *Bill and Lizzie* şi povestea aventurile unei perechi. Bill apărea ca un fel de super-delfin, înzestrat cu un piept enorm şi cu o viteză de înot de necrezut, în timp ce Lizzie, mult mai mică şi cu forme mai curbe, clipea cochet din ochi. Povestea conţinea peripeţii, palpitante „mai ales răpirea lui Lizzie de către un oarecare Karsky. (Avea nume slav, dar trăsături asiatice, aşa încât desenatorul lăsa cititorului o anumită latitudine de interpretare.) Karsky, capturând-o pe Lizzie şi fugind cu ea într-o. Barcă cu motor puternică, vroia să-l determine pe Bill să intre în serviciul unei puteri străine (şi ea, tot neprecizată), dar Bill rămânea credincios Statelor Unite. În fruntea unui comando de delfini atletici, el îl ajungea din urmă pe Karsky după o cursă nebună în plin ocean, scăpa de împuşcături plonjând, răsturna barca, în care se aflau oamenii acestuia, îl dobora pe Karsky cu lovituri de coadă

[54] Mai mult peşte! Mai multă apă! Şi mai puţină muncă!

(fără să-l ucidă) şi aducându-l inert în spinare, îl preda justiţiei seculare.[55]

*

Adevărul ne obligă să spunem că tot concertul de laude şi declaraţii de dragoste care s-a îndreptat spre delfini după 20 februarie n-a fost unanim. Câteva voci discordante s-au putut auzi ici şi colo, iar presa a făcut numaidecât măre caz de ele, satisfăcând astfel acea nevoie de contradicţie care dormitează în fundul sufletului omenesc. Unu anume T. V. Mason, angrosist de fierărie, fost candidat la un scaun de senator într-un stat din sud, puse, într-un discurs răsunător, câteva întrebări pe un ton iritat[56]: „De ce – a întrebat el – delfinul nostru se numeşte Ivan? Profesorul Sevilla este comunist? Şi dacă da, cum se poate explica faptul că o agenţie de stat a încredinţat unui comunist grija de a-i învăţa pe delfinii noştri să citească? Eu am doi copii, încă mici – continuă Mason cu emoţie – un băiat şi o fată, şi sper că vor deveni într-o zi, ca şi tatăl lor, buni americani, dar pentru nimic în lume, nici chiar pentru un milion de dolari, „L-aş accepta ca un comunist să-i înveţe abecedarul”.

La cererea lui Adams, care nu lua acest atac în glumă, Sevilla explică într-un comunicat că în ajunul naşterii lui l-a văzuse la un cineclub un film intitulat *Ivan cel Groaznic.* A doua zi, când delfinaşul se născu, unul dintre asistenţii săi observase că noul născut manifesta o teribilă vitalitate;

---

[55] Marco Llepovic a decupat şi i-a expediat prietenului său din Sarajevo acest episod din Bill and Lizzie, pe care-l considera ca un simptom al febrei obsidionale de care suferea poporul american. (N.A.).

[56] Începând de aici cititorul va avea ocazia să întâlnească numeroase şi variate mostre ale isteriei războinice şi ale furibundei propagande anticomuniste pe care o cultivă negustorii „angrosişti de fierărie” de felul celui citat (N.A.).

„bine, în acest caz – spusese Sevilla – să-l numim Ivan”. Această glumă nu este, poate, de prima calitate, dar în orice caz, chestiunea nu are nicio importanță. Până una-alta, spunea în concluzie comunicatul, incriminările lui T. V. Mason sunt fără obiect, deoarece Ivan nu este cunoscut de public sub numele de Ivan, ci sub numele de Fa, pe care şi l-a dat singur.

În sânul Congresului, un schimb de cuvinte destul de viu îl opuse pe senatorul Salisbury senatorului Spark, poreclit „senatorul roman”, din pricina înclinării sale pentru citatele latineşti. Senatorul Salisbury propusese Congresului înființarea unor burse care să le permită delfinilor sovietici să viziteze *oceanaturile* S.U.A., „pentru ca savanții noştri să-i poată compara cu frații lor americani”. Spark combătu această propunere în termeni elocvenți. Spuse că, chiar dacă ruşii le-ar dărui Statelor Unite toți delfinii lor, n-ar sfătui Congresul să accept acel dar; *timeo Danaos,* declarase el, *et dona ferentes.* Respinse *a fortiori,* cu cea mai mare energie, ideea de a invita în S.Ü.À., pe cheltuiala contribuabilului american nişte delfini subversivi. În concluzie, calificase propunerea senatorului Salisbury drept *indecentă şi lipsită de răspundere.*

Paul Omar Parson (poreclit P.O.P. Sau, mai familiar, Pop, de către prieteni), merse mult mai departe decât T. V. Mason şi chiar decât senatorul Spark, ridicându-se împotriva principiului însuşi al educării delfinilor. Pop era cunoscut de marele public de când cu incidentele regretabile care îi marcaseră candidatura la postul de guvernator al unui stat din sud. Era un personaj din topor şi atletic, căruia îi plăcea să-şi scoată haina când îşi rostea discursurile şi de al cărui limbaj violent şi colorat făceau mare haz ziariştii. „Creierul meu – exclamă el într-un discurs pe care îl rosti la Atalanta în fața prietenilor săi politici – nu e în stare să înțeleagă de ce cheltuieşte congresul banii noştri pentru educarea

delfinilor. Am săvârşit nebunia de a-i învăța pe negrii noştri să citească şi avem destule belele cu ei, fără să ne mai ridicăm şi delfinii în cap. Aşadar delfinii să rămână la locul lor, în mare şi noi la al nostru şi are să fie mai bine pentru toată lumea". „Trăim într-o lume de nebuni, de laşi şi de trădători" – continuă Pop cu vigoare – „Dar atâta timp cât mai am o picătură de sânge în vine, am să mă ridic împotriva nebuniei, laşității şi subversiunii". (Aplauze.) „în ceea ce mă priveşte, ca orice american vrednic de acest nume, iubesc mult animalele, şi mai cu seamă pe cățelul meu Rookie, dar socot că rolul cățelului meu Rookie este să se țină după mine pas cu pas, iar când mă aşez pe scaun, să se culce la picioarele mele şi să nu discute cu mine despre aşa-zisele avantaje ale integrării". (Râsete.) „în ceea ce-i priveşte pe delfini, țin să-mi arăt aici, odată pentru totdeauna, părerea" – continuă el, bătând cu enormul său pumn în pupitrul aflat în fața sa. Făcu o pauză dramatică şi relua, umflându-şi vocea: „socot că locul unui peşte e în farfuria mea, şi nu aşezat la masa mea, ca să-mi facă observații deplasate!" (Râsete şi aplauze.) „Veți vedea" – exclamă el în concluzie – „că delfinii ne vor cere în curând drepturi cetățeneşti!" *(Aplauze prelungite, urmate de strigăte de batjocură şi de ostilitate la adresa delfinilor.)*

Temerile exprimate de Pop îşi găsiră o expresie deosebit de tragică în apropiere de locul cel mai renumit din Statele Unite. La 22 februarie, Mr. Şi Mrs. Fuller, învățători de vârstă mijlocie, în călătorie de nuntă la Niagara Falls, îşi curmară viața cu somnifere în camera lor de hotel. Îşi explicau gestul într-o notă prinsă de pernă cu un ac. Vestea, spuneau ei, că delfinii vorbesc, îi împinsese la deznădejde, pentru că această noutate cânta prohodul supremației speciei umane. Juriul dădu un verdict de *nebunie temporară,* datorită oboselii călătoriei şi tensiunii nervoase a lunii de miere la nişte persoane cam. Vârstnice.

*

Spre cinstea poporului american, chiar la ora la care acestei manifestări negative îşi croiau drum, bărbaţi şi femei, voluntari, începuseră să se ocupe de apărarea drepturilor delfinilor şi de îmbunătăţirea condiţiilor lor de existenţă.

Un grup de psihologi, care obţinuse de la agenţia de stat permisiunea de a sta de vorbă câteva ore cu Fa şi Bi, în *oceanariul* din Florida unde fuseseră transportaţi, şi care îi urmăriseră ulterior, în diferite oceanarii, pe fraţii lor muţi *(their. Inarticulate brothers),* publicară un raport, al cărui rezumat, adus la cunoştinţa publicului, prin presă, făcu o impresie adâncă.

„Din convorbirile noastre cu Fa şi Bi – spuseră psihologii – tragem concluzia că aceşti doi delfini dispun de vocabularul, de cunoştinţele şi de inteligenţa teenager-ului american mijlociu, cu singura deosebire că nu cunosc argoul şi se exprimă într-o engleză corectă. Inteligenţa naturală a delfinilor muţi, dacă o judecăm după comportarea lor, nu este mai puţin vie, chiar dacă ei nu dispun, evident, de tot atâtea mijloace pentru a o exprima. Am ajuns la părerea că relaţiile om-delfin, oricât de bune ar fi în aparenţă în oceanarii, ar trebui să evolueze în sensul unei mai mari egalităţi. Afecţiunea pe care dresorii şi îngrijitorii o simt pentru delfini este reală şi adeseori mişcătoare, dar comportă o nuanţă de condescendenţă care dovedeşte că, totuşi, complexul om-animal şi prejudecăţile legate de el nu a fost depăşit. Relaţiile om-delfin, în schimb, sunt excelente la profesorul Sevilla. Este probabil, de altfel, că numai datorită profundei sale omenii şi completei sale lipse de prejudecăţi *(bis complete fresco from préjudices),* a ajuns profesorul Sevilla, cu Fa şi Bi, la remarcabilele sale rezultate.”

„În toate bazinele pe care le-am vizitat – continua acest raport – delfinii sunt foarte bine hrăniți. Ei primesc îngrijiri medicale adecvate. Totuşi, condițiile lor de viață trebuie să fie îmbunătățite, deoarece cazarea lor într-un spațiu limitat nu se poate să nu aibă cu timpul repercusiuni asupra echilibrului lor mental. În această privință, am dori să subliniem că în niciun caz bazinele nu ar trebui să fie circulare, pentru că delfinii contractează acolo obiceiul abrutizant de a merge roată, analog cu acel du-te-vino necontenit al fiarelor în cuştile lor. Ar fi de preferat să li se pună la dispoziție bazine dreptunghiulare, având latura mare de o sută de metri, lungime minimă care să le permită cât de cât un înot rapid şi care le-ar da cel puțin iluzia libertății. Totuşi, remediul cel mai bun pentru complexul lor de claustrare, ținând seama şi de loialitatea legendară a delfinilor față de prietenii lor umani, ar fi să li se dea voie să petreacă, din timp în timp, vacanțe în marea liberă, comparabile cu permisiile de destindere ale ostaşilor.”

Asociația Mamelor Americane dădu publicității, aproape numaidecât după aceea, o serie de păreri, care sunau cam la fel. „De vreme ce delfinii vorbesc – declarară Mamele – nimeni nu-i mai poate considera animale. Aşa fiind, ce drept are dr. Lilly sau orice alt savant să înfigă electrozi în craniul acestor făpturi? Ce drept au directorii *oceanariilor* să-i pună să muncească fără salariu şi fără limită de timp, ca pe nişte animale de circ? Şi pentru ce delfinele sunt nevoite să accepte partenerii impuşi de către directorii de bazin, în loc să şi-i aleagă libere, aşa cum este, cu siguranță, cazul în mediu! Lor natural?”

*

Cât despre reacțiile bisericilor, acestea se numărară printre cele mai generoase prin spirit şi printre cele mai profunde prin implicațiile lor, pentru că de fapt se refereați la statutul viitor al delfinilor în societatea oamenilor. Cel

dintâi care puse problema fu un pastor evanghelist, pe nume Leed, într-un articol răsunător intitulat: *Datoria lui Iona.* Leed atrăgea atenția că delfinul este un cetaceu, ca şi balena (sau, mai degrabă, ca şi caşalotul) care îl înghiţise pe Iona. Dar faptul vrednic de a fi amintit este că balena – ca să folosim limbajul tradiţional – nu-l sfârtecase pe Iona între formidabilele sale fălci. Nici nu făcuse din el o pastă, graţie muşchilor şi sucurilor din stomacul ci. Înghiţindu-l, îi oferise un adăpost, nu un mormânt. Iar după câteva zile îl restituise aşa cum fusese, intact, viu, păstrat pentru sarcinile care îl aşteptau. Tainică şi providenţială conivenţă între cetaceu şi om!

Leed spunea că făcuse aceste reflecţii citind darea de seamă a conferinţei de la 20 februarie. Înţelesese atunci că omul are o datorie de recunoştinţă de plătit cetaceului, deoarece acesta fusese marcat, faţă de om, încă din timpurile cele mai vechi, cu o pecete predestinată. Leed continua spunând că simţise un şoc atunci când, dând replica unui ziarist bine intenţionat, Fa întrebase, în maniera lui sinceră şi spontană: *Cine este Dumnezeu* Care creştin – întreba Leed – nu e cuprins ce *simţăminte dureroase* în faţa unei asemenea ignoranţe? Desigur, ziaristul răspunsese cât putuse de bine, dar singurul răspuns – Leed nu se temea să spună lucrurilor pe nume – ar fi evanghelizarea. Căci întrebarea aceasta *Cine este Dumnezeu?* Nu este o interogare banală, susceptibilă de a primi un răspuns omenesc, adevărat sau fals, după caz. Întrebarea aceasta *Cine este Dumnezeu?* Este prin ea însăşi o năzuinţă. Dacă Fa, aşa cum reiese din toate indiciile, este o făptură înzestrată cu raţiune, este în stare să se deschidă şi misterelor credinţei.

În rândul pastorilor evanghelişti, la fel ca şi în cel al pastorilor celorlalte secte, teza îndrăzneaţă a lui Leed n-a fost acceptată, totuşi, fără să întâmpine obiecţii şi

rezistențe. „Desigur – scrise în legătură cu aceasta pastorul baptist D. M. Hawthorne – animalele îşi au locul lor în creație. Ca şi omul, sunt şi ele făpturile lui Dumnezeu, pentru că de la cel mai mare până la cel mai infim, de la cel mai folositor până la cel mat veninos, pe toate le-a scos el din Neant. Dar Dumnezeu le-a aşezat pe o treaptă inferioară pe scara ființelor, subordonându-le omului. Dumnezeu n-a admis ca ele să-L iubească, să-l adore tainele, să-şi găsească răsplata în raiul Lui". „Admit spusele lui Leed „: – continua Hawthorne – că delfinul Fa apare ca o făptură cu rațiune. Din nefericire, sufletul şi rațiunea nu sunt sinonime. Delfinii au oare un suflet? Acesta-i miezul problemei. Ca să fim siguri dacă au sau nu, ar trebui nici mai mult, nici mai puțin decât o a doua revelație, sau cel puțin un semn sigur şi neîndoios. Evanghelizarea delfinilor este o lucrare generoasă, dar care deschide poate drumul către unele licențe regretabile, pentru că ne cheamă să depăşim textele pe care ni le-a dat Dumnezeu ca să ne călăuzească". „Avem oare dreptul – întreba Hawthorne în concluzie – să modificăm în acelaşi timp şi litera şi spiritul Cărților sfinte şi să spunem unui delfin, pentru a-l catehiza, că Mesia a murit pe cruce ca să-l mântuiască?"

În clipa aceea intră în joc reverendul P. Schmidt. Născut în Franța, probabil evreu de origină, crescut în Canada şi în Statele Unite, Schmidt era un iezuit cu mintea deschisă şi un erudit. Doctor în teologie, doctor în ştiințe, etnolog, sociolog, numismat, arheolog, în afară de cele două limbi materne ale sale (engleza şi franceza), cunoştea şi italiana, spaniola, germana, româna şi ceha (pe aceasta din urmă o vorbea, după spusele cehilor, fără accent, lucru foarte rar la un străin). Corespondase cu Teilhard de Chardin, cu lordul Bertrand Russe), cu Günther Anders şi cu filosoful Garaudy. La şaizeci de ani trecuți, învăța ruseşte, „pentru ca să-l citească – zicea el – pe Tolstoi în original".

Schmidt porni să atace, cu vigoare şi talent, teza lui Hawthorne. „Prima lui greşeală – spunea el – este că aduce girul religiei discursului odios şi ridicol rostit de P.O.P. La Atalanta. Acesta este un pericol pe care Hawthorne însuşi l-ar fi deplâns cel dintâi dacă l-ar fi observat. Cu riscul de a se discredita, creştinismul nu poate să pară că se detaşează de doctrine politice retrograde. El trebuie, dimpotrivă, să-şi dea osteneala să păstreze contactul cu evoluţia lumii, să asimileze progresele gândirii şi să lucreze în vederea includerii, într-un fel sau altul, a celor mai importante descoperiri ale ştiinţei. Hawthorne are dreptate, desigur, când face deosebirea dintre suflet şi raţiune. Dar în cazul de faţă pe ce se întemeia el pentru a afirma, cel puţin prin implicaţie, că delfinii nu au suflet? Într-adevăr, ce este sufletul, dacă nu, pentru fiinţă, facultatea de a resimţi angoasa metafizică a condiţiei sale şi de a se desprinde de ea prin avântul credinţei? Credinţele religioase ale delfinilor, continua Schmidt, aşa cum apar ele în declaraţiile hii Bi (conferinţa de presă de la 20 februarie), sunt primitive şi rudimentare; ele nu conţin însă în mai mică măsură esenţialul sentimentului religios: 1. *Noţiunea de paradis pierdut:* delfinii au fost izgoniţi de pe pământ într-o epocă depărtată; 2. *Noţiunea lumii de apoi:* pământul este un paradis la care au acces după moarte; 3. *Noţiunea jertfei de sine:* sunt gata să-şi piardă viaţa pentru a ajunge mai repede şi mai sigur la mântuire; 4. *Noţiunea de perfecţiune, vrednică de adorat:* ei resimt vii sentimentele de dragoste pentru om, descris (inexact) ca nesfârşit de bun şi atotputernic. Scriitorul francez Vercors are dreptate", continua Schmidt, când pretinde că singurul test serios cu privire la calitatea de om nu este nici aparenţa fizică, nici graiul, nici măcar inteligenţa, ci sentimentul religios.

„Contrar celor ce gândeşte Hawthorne, nu este nevoie să aştepţi o a doua revelaţie, pentru că revelaţia, tocmai, este

că putem admite astăzi evanghelizarea delfinilor, *având mijlocul s-o facem. Semnul sigur şi neîndoios* pe care îl pretinde Hawthorne, l-am şi primit: este apariţia miraculoasă a darului vorbirii la delfini."

„Antropocentrismul, continua Schmidt, ca şi geocentrismul, şi-a trăit traiul. Omul nu mai e singur pe planeta lui. Va trebui de acum înainte să admită ca fiind egale cu el animalele care corespund criteriilor prin care se defineşte omul. Depăşind conservatorismul minţilor invidioase, vom înţelege că omul şi delfinul este una şi aceeaşi fiinţă, cu nume diferite. Vom putea atunci, fără să fim absurzi, să-i spunem delfinului că Isus Cristos a murit pe cruce pentru a-l mântui, căci prin om va trebui de acum încolo să înţelegem orice fiinţă înzestrată cu sentiment religios şi care poate fi instruită în adevărata credinţă prin graiul articulat.

„Încă o dată – încheia Schmidt, revenind cu plăcere la teza sa favorită – descoperim că nu există antinomie adevărată între ştiinţă şi religie. Dimpotrivă, ştiinţa ne duce la o lărgire a noţiunii de om, care deschide în faţa noastră perspective ameţitoare: graţie ei, vom putea acum să facem să pătrundă cuvântul lui Cristos până în adâncurile oceanelor".

În urma acestui articol, mai mulţi preoţi, aparţinând unor biserici diferite, îi scriseră lui Lorrimer pentru a-l ruga să le înlesnească accesul la Fa şi Bi, ca să-i catehizeze. Se izbiră de un refuz, exprimat în termeni politicoşi. „Comisia, răspunse Lorrimer, înţelege mobilurile foarte respectabile care dictează aceste cereri, dar nu vede, deocamdată, mijlocul de a le satisface, deoarece locul în care profesorul Sevilla îi instruieşte pe Fa şi Bi este ţinut secret, pentru evidente motive de securitate. Oficial, cel puţin, evanghelizarea delfinilor nu este coapta.

O problemă cu totul diferită reţinu atenţia Casei Albe şi păru că-i cere o rezolvare rapida. Nu este de ajuns să fie

instruit un delfin sau doi. Dacă este vorba ca delfinii să devină pentru marina S.U.A. Auxiliari preţioşi, mai trebuie luate fără întârziere toate măsurile utile pentru a se asigura recrutarea lor. Pus în stare de alertă de consilierii săi, preşedintele Statelor Unite nu-şi pierdu vremea: trecu la acţiune. Reamintind hotărârea istorică de la 25 septembrie 1945 a preşedintelui Truman, de a anexa platforma continentală a Statelor Unite – hotărâre care împinsese frontierele submarine ale ţării cu mult dincolo de apele lor teritoriale – guvernul Statelor Unite aduse la cunoştinţă că îi consideră de acum înainte pe delfini, pe marsuini, pe delfinii arctici, pe caşaloţi şi pe celelalte cetacee, a căror arie de împerechere şi de circulaţie este cuprinsă în limitele platformei lor continentale, ca aparţinând Statelor Unite, în consecinţă, pescuitul, urmărirea şi capturarea numitelor cetacee sunt interzise oricărui vas, vapor sau dispozitiv, oricărui pescar sau grup de pescari şi oricărei întreprinderi de pescuit, de orice naţionalitate ar fi, problema trecând în competenţa exclusivă a marinei S.U.A.

Acest text depăşea cu mult consideraţiile practice care îi inspiraseră pe autorii lui. El introducea în evoluţia lumii un fapt cu imense implicaţii: noţiunea de delfin american.

IX

Reacţiile internaţionale, după conferinţa de presă de la 20 februarie, n-au fost neaşteptate: politicoase din partea statelor socialiste, admirative în ţările prietene, admirative şi nelinişţite la naţiunile Lumii a treia...

...în Anglia, A.C. Crescent, membru al Parlamentului, îl întrebă pe primul ministru în ce condiţii Marea Britanie, ţară maritimă prin excelenţă, s-a lăsat devansată în aşa hal în cercetările privitoare la delfini. A. G. Crescent era considerat de propriul său partid ca un franctiror excentric

şi cam ţicnit, dar intervenţiile sale agresive, excesive, întotdeauna percutante» erau totuşi foarte ascultate. Primul ministru răspunse că, desigur, „în această ţară" există cetologi excelenţi, dar că Marea Britanie nu are posibilitatea de a cheltui sute de milioane de lire sterline numai pe cetologie şi că, în plus, nu dispune, pe coastele sale de o mare caldă pentru a creşte delfini. A. C. Crescent întrebă dacă primul ministru este în aşa măsură neştiutor în problemele mării, încât nu cunoaşte că există şi delfini de mare rece. Primul ministru răspunse că Fa şi Bi sunt nişte *Turslops truncatus* şi că *Tursiops trimeatifs,* după câte ştie el» trăieşte în ape calde. A.C. Crescent declară că, după părerea sa, temperatura apei nu are nicio legătură cu problema *completely immaterial).* Judecând după experienţa sa, nu vede de ce apa rece ar fi o piedică în calea alfabetizării. (Râsete.} îl întrebă pe primul ministru la ce servesc sumele importante cheltuite în fiecare an de către Royal Navy, de vreme ce un costisitor portavion britanic poate fi scufundat în câteva minute de un delfin inamic, pe care niciun sonar nu-l poate detecta. *(Hear! Hear!)*[57] Primul ministru declară că temerile onorabilului deputat nu sunt întemeiate, dat fiind că, până în acea zi, numai delfinii americani sunt operaţionali. Onorabilul deputat vru atunci să ştie dacă primul ministru poate da asigurări că nici China populară, nici U.R.S.S. Nu vor dispune niciodată de delfini operaţionali. Primul ministru spuse că nu poate da astfel de asigurări, dar că la caz de nevoie flota Marii Britanii se poate bucura de protecţia delfinilor americani în cadrul N.A.T.O. A.G. Crescent trase adânc aer în piept, iar ochii începură să-i lucească. Îl adusese pe primul ministru unde. Voise.

---

[57] Bravo! Bravo! (engl.)

„Cu ale cuvinte – declară el – noi cerem Statelor Unite să ne dea voie să supraviețuim iar ele ne dau voie! Noi le cerem să salveze lira sterlină şi ele o salvează! Noi n-avem delfini; ei şi? Ni-i împrumută pe ai lor! Cum spunea Disraeli despre Irlanda, cu privire la noi: suntem, față de Statele Unite într-o situație de „cerşetorie majestuoasă". (Proteste.) „Nu mai avem economie independentă, nu mai avem monedă şi nu mai avem politică externă. (Strigăte de „gaullist! Gaullist!") Dacă înseamnă să fii gaullist când iubeşti Marea Britanie, atunci, da, sunt gaullist. *(Râsete.)* Cum aş putea să ascund acest lucru? Sunt profund şocat de deteriorarea prestigiului nostru în lume şi de alinierea noastră necondiționată la Statele Unite. Acestea sunt faptele şi ar fi o ipocrizie să le întoarcem spatele: suntem pe cale de a deveni o colonie a fostei noastre colonii!" (Strigăte de „Shame! Shame![58]).

În Franța, deputatul Marius Sylvain, unul dintre membrii cei mai străluciți ai opoziției, îl interpelă în aceşti termeni pe primul ministru:

„Ați adus un just omagiu ştiinței americane, care a înfăptuit un prodigios salt înainte făcându-i pe delfini să vorbească. E bine, domnule prim ministru, dar încă nu e destul. Vă invit să mergeți ceva mai departe cu reflecțiile dumneavoastră. Franța nu posedă delfini care vorbesc. Statele Unite posedă astfel de delfini. Credeți că a fost oportună retragerea noastră din N.A.T.O. Într-un moment al istoriei în care orice flotă de război va avea nevoie, pentru a o apăra, de aceşti indispensabili auxiliari? (Aplauze pe băncile Federației şi ale Centrului democrat.) într-un cuvânt, invit guvernul să privească lucrurile în față, în loc să se refugieze în visuri de măreție care se inspiră din naționalismul cel mai strimt. (Proteste ale U.N.R.) Deschideți

[58] Ruşine! Ruşine! (engl.)

ochii, domnilor! Din punct de vedere economic, financiar, militar, Franța este o țară mică şi care nu poate *fare da se!* (Vii proteste ale U.N.R., ale independenților şi pe alte câteva bănci.) Tăgăduiți? (Strigăte: „Da! Da!") Bine, în acest caz spun că Franța va trebui să aleagă: ori acceptă să reintre în N.A.T.O. (Proteste ale U.N.R. Şi ale altora) şi atunci vasele sale vor primi de la Statele Unite acea pavăză de delfini fără de care o flotă de război, la ora actuală, nu mai are altceva de făcut decât să se întoarcă la fier vechi *(proteste),* sau Franța îşi educă propriii ei delfini. (Strigăte: „Da! Da! De ce nu?") Spuneți: „De ce nu?" Şi eu spun la fel. (Strigăte ironice pe băncile U.N.R.: „Atunci votați cu noi!").

„Spun, după dumneavoastră, De ce nu? Şi totuşi n-am să votez cu dumneavoastră şi am să vă spun şi motivul. Dar mai înainte vă invit să meditați la anumite fapte şi la anumite cifre. Statele Unite numără o sută cincizeci de cetologi. Japonia optzeci. Anglia şi Germania federală câte cincisprezece fiecare. Şi ştiți, domnilor, câți cetologi numără Franța? Doi! (Exclamații şi proteste.) Am spus: doi. Domnilor din majoritate, care sunteți la putere din 1958, ce ați făcut, de atunci, pentru cetologie? Am să răspund în locul dumneavoastră: Nimic! Absolut nimic! (Aplauze şi proteste.) Ați organizat cercetări cetologice? Nu. Ați creat şi ați subvenționat laboratoare de cetologie? Nu. V-ați preocupat de problema formării de cetologi? Nu. Ați capturat delfini în Mediterană ca să fie audiați? Nu. Ați creat măcar bazine pentru a-i primi, în viitor, pe aceşti delfini? Nicidecum. Unul dintre cei doi cetologi francezi v-a cerut un colț de insulă în fața Marsiliei ca să instaleze acolo delfini. I l-ați dat? Nu. Şi ştiți, domnule ministru, unde s-a dus acest

cer olog ca să-i studieze pe delfini? AM să vă spun: în Statele Unite![59] (Râsete, aplauze şi proteste.)

În Italia, ca şi în celelalte ţări din Europa occidentală, reacţiile politice nu au fost fundamental diferite de cele ce se manifestaseră în Marea Britanie şi în Franţa. Atlanticii şi antiatlanticii îşi extraseră noi argumente pentru tezele respective din noul succes al americanilor.

*

Goldstein, anunţat vineri 6 martie de către Adams, îşi făcu apariţia sâmbătă la bungalow, imediat după-amiază. Era înalt, lat în umeri, cu pieptul mare; smocuri de păr roşcovan şi alb care îi ieşeau de sub gulerul deschis, cu gâtul muşchiulos, cu trăsăturile energice, cu bărbia agresivă, cu o coamă deasă, albă şi creaţă, care îi dădea înfăţişarea unui leu bătrân; mergea puţin cam pe o margine pe terasa bungalowului; picioarele-i Groase şi muşchiuloase păreau că saltă la fiecare pas pe tălpile de crep. Cu capul un pic înclinat înainte, cu umerii greoi şi rotunzi, cu ochii albaştri mici, veseli şi vicleni, fixaţi pe Arlette şi pe Sevilla, zise: mă numesc Goldstein. Se adresase cu o voce puternică, întinzându-i lui Sevilla mâna lată şi păroasă; cu sunt rechinul evreu care, începând de azi, vă va lua zece la sută din drepturile dumneavoastră de autor. Miss Lafeuille, e un mare privilegiu să vă întâlnesc, sunteţi de o frumuseţe răpitoare, încă şi mai măreaţă şi mai seducătoare decât pe fotografii, semănaţi ca două picături de apă cu Maria Mancini, ştiţi care, fata pe care o adora Ludovic al XIV-lea. Goldstein, zise Sevilla râzând. Este inutil să încerci s-o epatezi pe Arlette cu erudiţia dumitale, cei de la *Life* au comparat-o primii cu Maria Mancini şi este inutil să-i faci

[59] Reproşurile lui Marius Sylvain nu erau, dc altfel, decât parţial întemeiate, deoarece primul guvern Pompidou înfiinţase un centru naval de cercetări delfinologice, la Biarritz, în aprilie 1966 (N.A.).

curte, mă însor cu ea peste o săptămână, ai face mai bine să stai jos şi să iei un pahar. Te însori cu ea? Zise Goldstein trântindu-se într-un fotoliu alb lăcuit care scârțâi sub greutatea trupului său; când crezi că termini cartea despre Fa şi Bi? În şase luni, cred. Goldstein îşi înălță capul cu un aer voios şi inspirat, părul alb îi strălucea ca o aureolă în jurul capului. Ei bine, *Brader,* zise el bătându-l uşurel pe umăr pe Sevilla, trebuie să te însori peste şase luni, în momentul apariției cărții; văd de pe acum titlurile din ziare:

PA WEDS MA[60];

Sevilla şi Arlette începură să râdă, iar Goldstein roşi. Ce lansare, lumea are să vă adore, Sevilla eşti atât de celebru, încât se aşteaptă toți să te însori cu un sac şi vor fi mişcați până la lacrimi că te însori cu o micuță dactilografă fără avere. Dar eu nu sunt o micuță dactilografă! Zise Arlette. Uite ce, zise Sevilla, C plină de diplome, iar tatăl ei e un grangur în asigurări. Ştiu, ştiu, replică Goldstein, îți închipui că v-am buchisit biografiile înainte de a veni, nu vă spun adevărul aşa cum e, vă spun adevărul aşa cum îl vor spune ziarele, toată America era să înceapă să smiorcăie de duioşie aflând că Sevilla se căsătoreşte cu secretara lui, în loc să se însoare cu doamna Cutare-nu-ştiu-cum, regina oțelului. Din păcate, zise Sevilla, nu se pune chestiunea să aşteptăm apariția cărții, ne căsătorim peste opt zile. Goldstein dădu din umerii săi puternici şi încruntă sprâncenele: ascultă, n-aş vrea să fiu prost crescut. Sevilla ridică mâna. Nu te sili, zise el râzând. Bine, încuviință Goldstein şi mormăi printre dinți ceva de neînțeles care semăna cu nişte cuvinte nemțeşti. Sevilla îl privi surprins, iar Goldstein îl măsură la rândul său o secundă încheiată, cu fața serioasă şi încordată. Ascultă, Sevilla, ar trebui

[60] Pa se însoară cu Ma (engl.).

totuşi să ne lămureşti, eşti evreu sau nu eşti? Mi-ar face mare cinste să fiu, zise Sevilla, ţinând capul rezemat de spătarul fotoliului şi privindu-l pe Goldstein cu ochii săi întunecaţi, scânteietori, pe jumătate închişi; ăsta nu-i un răspuns; este singurul pe care ţi-l pot da. Ascultă, zise Sevilla, adevărul este că nu ştiu, nici chiar Mr. C nu ştie şi mă întreb ce importanţă are, la urma urmei, dacă sunt evreu sau nu, îmi place să mă gândesc, zise Goldstein timbrându-şi vocea în notele de jos cu o emoţie pe jumătate reală, pe jumătate prefăcută, de care păru că se amuză el însuşi după aceea, îmi place să mă gândesc că majoritatea oamenilor superiori ai vremii noastre sunt evrei: Einstein, Freud, Marx. Ce rasism, zise Sevilla, am să-ţi sugerez alte nume, mai penibile, Oppenheimer, Teller? Goldstein roşi. Să nu facem confuzie, Sevilla! Îl condamn pe Teller, a pus la punct bomba H în plină pace, dar Oppie, ah, îl apăr pe Oppie, s-a apucat sa construiască bomba A în timpul războiului, când ne temeam ca Hitler să nu ajungă s-o facă înaintea noastră; ştiu, zise Sevilla cu amărăciune, a făcut bomba A pentru a-i învinge pe nazişti şi Truman a folosit-o împotriva japonezilor, asta e ironia cercetării ştiinţifice. Goldstein îşi duse whisky-ul la buze şi începu să bea; Sevilla îi privi mâna cu invidie, era lată, muşchiuloasă, cu degetul gros foarte lung, nu apuca paharul, ci îl lua, cum s-ar spune, în stăpânire, era mâna unui om care se mişca la largul lui în lumea lucrurilor. Eu am pierdut această simplicitate, îşi zise Sevilla.

Goldstein îşi puse paharul pe masă; dragul meu, dacă vrei să-ţi îngrijesc finanţele, trebuie să ai încredere în medic, Adams îmi spune că ţii cincisprezece mii de dolari de doi ani în contul dumitale din bancă şi că nu faci nimic cu ei, e un scandal, cincisprezece mii de dolari plasaţi cu zece la sută, în doi ani, ai fi câştigat trei mii de dolari, adică o sumă suficientă pentru a-ţi schimba *Buickul* vechi fără să te atingi

de capital, şi de ce mi-aş schimba *Buickul?* Poftim, zise Goldstein depărtându-şi mâinile late şi privind-o pe Arlette ca s-o ia martoră, eram sigur, e un profet, noi, evreii, n-avem niciodată o atitudine mic-burgheză faţă de bani, la noi nu există cale de mijloc, oameni ai banului sau profeţi, îţi aduci aminte de personajul acela al lui Dos Passos, ajunge milionar, încasează de la bancă bancnote noi-nouţe, foşnesc, miros bine, sunt atât de frumoase încât le duce la buze şi le sărută ca un om cucernic, ei, uite, eu am făcut ceva în felul ăsta cu primii mei bani. Când eram tânăr, am dus o sumă enormă în numerar, la piept, o zi întreagă, cu o exaltare nemaipomenită, aveam impresia că dolarii aceştia îmi încălzesc inima, prin pielea portofelului şi prin cămaşă; misticii care îşi poartă dumnezeul la piept nu-i pot simţi prezenţa cu atâta bucurie cum am simţit eu în ziua aceea cum dolarii mei făceau din mine un om nou, puterea mea era înmulţită cu o mie, trăiam, n-aveam chef să cumpăr nimic, toate celelalte plăceri îmi păreau palide în comparaţie cu puterea pe care o aveam de a le cumpăra şi într-adevăr n-am stăpânit nimic de atunci, iahturi, automobile, case, cum am stăpânit aceşti primi dolari, era o fericire nebună, sunt, îndrăznesc să spun, un maniac al banului, după cum dumneata, Sevilla, eşti un maniac al dezinteresării, şi, ca să fii la fel de pasionat ca mine în celălalt sens, *Bruder,* trebuie să fim de acelaşi sânge, tu şi eu.

Eşti uimitor, zise Sevilla, eşti atât de posesiv, încât până şi originile mele vrei să ţi le anexezi, ascultă, să lămurim chestiunea aceasta odată pentru totdeauna, tata a părăsit-o pe mama când aveam opt ani, ca să se ducă să trăiască la Miami cu o cubană, cred, acum, dacă mă gândesc bine, că era cel mai bun lucru pe care-l avea de făcut, bietul om, ţineam mult la el, era atât de vesel şi de afectuos, pe cât era mama de crispată; bun, pleacă, sau, mai precis, fuge, şi în fiecare dimineaţă şi în fiecare seară mama mă punea să-i

spun Maicii Domnului o rugăciune specială pentru mântuirea sufletului lui, iar în restul zilei îmi revarsă în urechi ura şi disprețul pe care el i le inspiră, era îngrozitor, parcă o văd, slabă, gălbejită, cu părul lins, cu ochii neînduplecați, trăia ca să urască, restul gândurilor ei era consacrat evlaviei şi psihiatriei, ciudată femeie, în afară de ură, toate simțămintele ei erau lipsite de autenticitate, chiar şi râsul ei era silit, râdea aşa, ha, ha, din fundul gâtlejului, cu un aer de superioritate disprețuitoare; bun, am doisprezece ani, tata moare şi, începând din ziua aceea, la toate întrebările mele despre el, un zid, niciun răspuns, niciodată, un subiect tabu, ca şi cum mama l-ar fi făcut să moară a doua oară prin tăcerea ei, şi atunci Goldstein, de unde vrei să ştiu dacă tata a fost evreu sau nu, nu ştiu nimica despre el, nici meseria lui nu i-o ştiu, tot ce ştiu e că bunicu-meu era de fel din Galicia, iar tata vorbea chiar el cu un accent, *„un venetic”* zicea mama, *„n-ar fi trebuit să mă mărit niciodată cu un venetic”,* asta e, Goldstein, resemnează-te, sunt unul dintre milioanele de americani fără rădăcini, fără tradiții şi chiar fără rasă, ia-mă aşa cum sunt şi încetează să crezi că sunt un evreu timid care încearcă să se camufleze; nu m-am gândit niciodată la asta, zise Goldstein, îşi goli paharul, îl puse pe masă şi rămase o clipă tăcut, cu greoiul său cap léonin rezemat de piept şi cu cele două mâini late puse cu palmele întinse pe genunchi, apoi îşi ridică ambele mâini cu vreo treizeci de centimetri, le ținu nemişcate pe orizontală o secundă sau două şi le lăsă să-i cadă înapoi, amândouă odată pe pulpe.

Bun, unde e contractul pe care ți l-a trimis Brücker? Uite-l colo, pe masă, lângă paharul dumitale, l-am scos când am aflat că vii. Ia să-l văd, zise Goldstein; întinse mâna, dar în loc să apuce hârtia, îl privi pe Sevilla înălțându-şi sprâncenele. M-ai tăcu rasist, Sevilla, C o acuzație nedreapta, sunt un patriot evreu, atâta tot, n-ai să împiedici

un englez să fie mândru că un englez a descoperit legile gravitații, atunci, cu de ce n-aş fi mândru de Einstein? Ştii ca şi mine că un om care îşi apără țara împotriva cotropitorului are tendința de a deveni şovin, bine, Sevilla, ce altceva e un evreu decât un om a cărui patrie e în permanență amenințată şi, în plus, în cazul nostru, mai este şi acest element neobişnuit, patria evreilor e pielea lor, ia celelalte popoare, de pildă vietnamezii, ei!, vietnameza! Poate la nevoie să trădeze, dacă trece în tabăra cealaltă, îşi vinde patria, dar îşi salvează pielea, dar noi, evreii, noi coincident trup şi suflet cu patria evreiască, patria evreiască e nasul meu, gura mea, părul meu creț, ochii mei, patria mea e lipită de mine, aşa că, înțelegi, Sevilla, nu mă simt cu adevărat în siguranță sori latenți. Sevilla, nu mă simt în jurul meu decât agresori latenți. Sevilla ridică mâna, dacă termenul rasism te jigneşte, îl retrag, preferi şovinism, Goldstein? L-ai folosit chiar dumneata, nu? E tot prea tare? Atunci lipseşte din limbă un cuvânt care să desemneze manifestările de hiperdefensivitate; îți bați joc de mine, zise Goldstein, şi culmea: cu o ironie specific evreiască, Dumnezeule, zise Sevilla, ironia e ironie, Goldstein îi zâmbi bine dispus se uită la ceas, păcat că n-avem timp să discutăm, avionul meu pleacă peste o oră, ia să vedem, continuă el apucând în mâna contractul, să cercetam acest monument de nedreptate, înainte chiar de a-l citi, te felicit că a;' avut fler şi nu l-ai iscălit, se adânci în lectură, Dumnezeule, ce excroc, mormăi el după o clipă, excroc? Întrebă Sevilla, Goldstein începu să râdă: nu, nu chiar aşa, nu lua asta *ad litteram,* e excroc cum sunt în general oamenii de afaceri cinstiți, adică are să te fure, dar în limite foarte rezonabile, şi în plus e un editor foarte bun, dinamic, îndrăzneț, eşti în mâini bune, Sevilla. Miss Lafeuille, pot folosi telefonul dumneavoastră? Vi-l aduc, zise Arlette, reveni după o secundă, firul alb, lung, şerpuia în spatele ci

pe lespezile roşii, Goldstein o învălui cu privirea, ce bucăţică nostimă, şi sigură, serioasă, are să-l înveţe să se poarte, îl chem pe tâlharul acela, zise el clipind din ochi, afundând receptorul în mâna lui mare, se scurse timp, timp degeaba, zero, o aşteptare, o trecere în gol; Goldstein îl chema pe Brucker şi atâta tot, Sevilla o privi pe Arlette şi îi zâmbi, ea îi zâmbi la rândul ei, iar Goldstein îi privi pe amândoi cu ochi goi, fără expresie, Sevilla avu senzaţia că viaţa, cu fluxul ci abundent, neîntrerupt, de emoţii, de idei, de planuri sau de temeri, se opreşte pe furiş, pe un moment vid, alb, fără culoare şi fără conţinut, Brücker? Zise Goldstein cu o voce puternică, şi fluxul reluă numaidecât goana, Brücker, aici C Goldstein, îţi telefonez în legătură cu Sevilla, da, eu, sunt agentul lui, nu face pe dezolatul, dragă, ah, ah, da' de unde, şi eu ţin la dumneata, peste şase luni îţi predă manuscrisul, cert, chiar el are să-l scrie, è plin de viaţă şi de spirit tipul ăsta, n-avea nicio grijă, dinspre partea asta totul e în regulă, contractul tău nu e în regulă, am să-ţi spun, noi ne rezervăm *toate* drepturile de pre şi de post-publicare şi *toate* drepturile de traducere şi de adaptare cinematografică, dumneata? Lasă, nu te plâng, dumneata ai drepturile americane, engleze, canadiene, australiene şi pentru toate celelalte ţări de limbă engleză, şi asta nu e un fleac... al doilea, tantiemele noastre se vor cifra la cincisprezece la sută, nu, domnule, NU, cincisprezece la sută, ăsta e ultimul cuvânt, ultimul, am spus cincisprezece, opt şi cu şapte, şi bineînţeles un avans ceva mai puţin mizerabil decât aceşti cincizeci de mii de dolari pe care îi propui, ce? Ce? Am spus: mizerabil, o sută? Hai, Brücker, să fim serioşi, chiar dacă ai să te miri, îţi spun că n-am ce face cu suta dumitale de mii de dolari, n-am ce face, îi resping cu piciorul, scuip pe ei, fac ceva... pe ei, dacă vrei să ştii, nu, Brücker, n-ai să ai cartea asta nu amărâta ta, cu pârlita ta, cu nenorocita ta de sută de mii de dolari! Brücker, fac ceva pe ei, am zis, ce vreau? În

sfârşit! Bravo! Dar cum? Vreau două sute, Goldstein depărta receptorul de ureche, apăsă cu mâna dreaptă pe microfon, îl privi pe Sevilla şi zise cu o voce normală, zbiară ca un măgar, dar ceea ce spune nu mai prezintă niciun interes, s-a şi hotărât să mi-i dea, continuă să protesteze din pură conştiinţă profesională. Sevilla îşi ridică sprâncenele, dar suma nu e enormă? Glumeşti, zise Goldstein, numai pentru ţările de limbă engleză ai să încasezi peste două milioane de dolari tantieme, iar cât despre Brücker, ce umflă el, nici nu îndrăznesc măcar să-ţi spun. Îşi duse din nou receptorul la ureche, cum? Nu, nu ne-a întrerupt, ascultă, Brücker, mă faci să-mi pierd timpul, îl pierzi şi pe al lui Sevilla şi ţi-l pierzi şi dumneata, am spus două sute! Cum? Ai acceptat? Când? Chiar acum? Perfect! Trimite-i lui Sevilla un nou contract şi ţi-l restituie el numaidecât, semnat, am spus numaidecât, mă angajez în mod absolut, nu mâine, dar luni, dacă vrei, am să am această plăcere luni. Închise telefonul, îşi puse ambele mâini, cu palmele întinse, pe pulpe, privirea i se plimbă de la Arlette la Sevilla, avea aerul mândru şi obosit, broboane de sudoare îi străluceau pe frunte, gâfâia un pic, ca şi cum ar fi terminat un exerciţiu de forţă. Toţi banii ăştia, zise Sevilla după o clipă... Goldstein îşi privi ceasul şi se sculă. Sevilla, am să-ţi spun, nu subaprecia sfatul pe care am să ţi-l dau, e serios; de îndată ce Brucker îţi va vărsa avansul, cumpără-ţi o casă mare cu o grădină mare, iar în grădina aceea mare construieşte-ţi un adăpost antiatomic; cât despre mine, eu aşa am făcut, am impresia că ne apropiem cu paşi uriaşi de o foarte mare porcărie, la scară mondială.

*

La ora asta, zise Sevilla, Goldstein ia masa în avion, absolut mulţumit de sine. Începu să râdă. E simpatic, zise Arlette mi-a plăcut mult numărul lui, la telefon, cu Brücker. Pe jumătate culcat în fotoliul-balansoir o privea cum

pregăteşte cina, şuncă, salată, avocado[61], printr-un ingenios dispozitiv, băncile mai lungi pe ambele laturi făceau corp comun cu masa; ridicând-o, ridicai şi băncile, era făcută din scânduri groase de stejar, înnegrite de ploi, crăpate de soare, Sevilla o privi cu plăcere, robustă, rustică, afumată de lunga ei şedere în aer liber pe această terasă, unde zăcea trei sute şaizeci şi cinci de zile pe an şi unde îşi va sfârşi existența fără să se fi urnit niciodată mai mult de câțiva metri, ca să fie dusă la umbră la prânz şi spre apus seara, este bine cunoscut faptul că stejarul, dacă îmbătrâneşte în bune condiții, poate să treacă de şase sute de ani; câte generații, Doamne, în comparație, ce scurtă e viața unui om, ne trecem ca nişte insecte, ne ducem, venim, muncim, telefonăm, facem dragoste, timpul se scurge, secundă cu secundă, minut cu minut, mă apropii. Cu o încetineală implacabilă de clipa în care am să fiu în agonie într-un aşternut pătat, simt un fior de panică nebună numai când mă gândesc la asta, e îngrozitor şi e de necrezut, şi lucrul cel mai de necrezut este că ne prefacem că uităm, trăim ca şi cum n-ar fi nimic, în loc să urlăm de frică; dar nu, stăm aici, foarte cuminți şi liniştiți, eficienți, optimişti, facem planuri, viața e a noastră, de altfel e un lucru pe deplin dovedit, întotdeauna mor ceilalți. Se scurse timp, se gândi cu remuşcări – Michael – Michael în celula lui aşteptând să fie judecat, condamnat, aşteptând să i se distrugă viața tânără. Ursule, pari trist. Aş! Zise el zâmbind, mă gândesc la cartea mea, m-am cam pripit, poate, când am spus că o dau gata în şase luni. La masă, la masă! Zise Arlette, urşii, motanii, cățeii! Sevilla se sculă şi o învălui cu privirea, cu duioşie, cum îi plăcea ei să repete aceleaşi rituri voioase şi liniştitoare, cu o mişcare vie trecu picioarele peste bancă, se

[61] Un fruct în formă de pară – poate cântări până la 1 kg.

aşează şi îşi puse amândouă mâinile cu palmele pe blatul de stejar înnegrit. Mi-e foame, zise el.

Îşi tăia salata şi şunca în bucăţele mici de tot în farfurie. Un milion de dolari, zise el, ce faci cu ei. A, ştiu, îi plasezi cu zece la sută, Goldstein *dixit,* şi-ţi aduc un venit de o sută de mii de dolari; bine, şi după aceea, cu cei o sută de mii de dolari ce faci, îi cheltuieşti? O sută de mii de dolari într-un an, nu e cu putinţă, în orice caz nu cu existenţa pe care o ducem noi şi pe care ne-o câştigăm şi acum destul de bine, îi plasezi, zise Arlette veselă, Sevilla îşi ridică în sus cuţitul ca pe o baghetă, bravo, e bunul simţ în persoană, îi plasez, şi în anul următor iar am un venit de o sută de mii de dolari, în ritmul ăsta îmi dublez milionul în câţiva ani, şi după aceea ce facem cu două milioane? Arlette îl privi râzând: continuăm. Bine, zise Sevilla, continuăm, şi după câţiva ani avem trei milioane şi după aceea, pentru că trebuie, mor, îi las un milion lui John, un milion lui Alan, un milion ţie, şi tu, tu ce faci cu milionul tău, micuţa mea dragă, bineînţeles, continui, şi aşa mai departe, acumulând sume colosale, pe care n-ai să le poţi cheltui niciodată, o privi pe Arlette ridicându-şi sprâncenele, n-aş vrea să crezi că mă plasez deasupra banilor, nu-i adevărat, oamenii sunt întotdeauna puţintel cam ipocriţi când e vorba de bani, adoptă anumite fraze, poza dezinteresării, sau ca Goldstein, poza avariţiei, de fapt, ştiu de la Adams că Goldstein şi-a crescut el singur şase fraţi şi surori, tatăl lui a murit fără un ban când el avea paisprezece ani, i-a hrănit pe toţi, plus pe maică-sa, pe bunică-sa şi pe o mătuşă, o ceată întreagă, a plătit învăţătura pentru toţi fraţii şi surorile lui mai mici, şi-a măritat surorile, le-a făcut un rost fraţilor, se va spune că dărnicia lui se exercită înlăuntrul unui cerc strâmt, clar şi aşa e ceva rar şi minunat că a reuşit să ajungă la stadiul de egoism de grup; cei mai mulţi oameni nu-şi depăşesc niciodată propria persoană, şi după toate astea, Goldstein se

pretinde avar, şi mă crede dezinteresat, pentru că nu mi-am investit cei cincisprezece mii de dolari pe care îi am la bancă, dar adevărul este că-mi era frică să nu-i pierd plasându-i, nu sunt dezinteresat, sunt nepriceput; în realitate, aceşti cincisprezece mii de dolari, m-am gândit mereu la ei, îmi dădeau un simțământ de securitate; şi crezi că mă lasă indiferent, perspectiva asta de a avea un milion de dolari, să nu minţim, într-o societate industrială, banii reprezintă unica libertate, care nu e teoretică, este un simțământ nemaipomenit să-ți spui ca mâine, cu milionul acela de dolari, putem pleca să trăim oriunde în lume, tu şi cu mine, făcând exact ceea ce vrem, înconjurați, ocrotiți de această barieră de aur, da, avem asta, această putere şi această libertate, dar în acelaşi timp mi-e cam frică de tot acest bănet, n-am încredere. În el, n-aş vrea să-mi răpească dorința de a crea, să mă corupă sau să mă moleşească şi să încep, în mod perfid, să fac pentru el lucruri pe care nu le-aş aproba întru totul, să mă roadă pe dinăuntru ca o termită.

Întoarse capul înspre larg şi trase cu putere aer în piept; soarele se scufundă în mare de cealaltă parte a falezei, iar marea se acoperi cu reflexe liliachii, gingaşe şi liniştitoare, uitai de rechini, îți venea să te bălăceşti în ea, părea netedă, abia încrețită, de fapt, înălțimea de la care priveau nivela valurile care se rostogoleau fără să se reverse, ca fiorii sub pielea unui cal, numai ultimul se spărgea, ridicând, aruncând înapoi şi izbind între ele pietricelele, aceleaşi de zece mii de ani, retrăgându-se făcea un zgomot înspăimântător, ca aspirația lacomă a unui muribund. Arlette strângea de la masă; el rămase singur un interval mai lung, cu ziarul în mână, se plictisea întotdeauna când ea nu era lângă el, de îndată ce ieşea ea dintr-o încăpere, el avea o senzație de frig şi de abandon; în pagina a treia dădu peste un interviu al lui Alan şi al lui John, pe care

reporterul reuşise să-i găsească în orăşelul lor din Noua Anglie. Ziaristul le punea în gură, cu litere de-o şchioapă, nişte declaraţii tâmpite:

NU SUNTEM GELOŞI PE FA. ÎL CONSIDERĂM FRATELE NOSTRU VITREG

Bieţii băieţi, nici măcar nu-l văzuseră vreodată pe Fa, o să trebuiască s-o decid pe Mariana să-i ducă în Europa, nu mai sunt în siguranţă aici, într-o bună zi mi-i kidnappează ca să-mi ceară o sumă de răscumpărare, dar poftim de-o convinge pe Mariana, va fi de ajuns să-i facă propunerea asta ca s-o respingă; patima de a mă combate arc întotdeauna prioritate faţă de interesele copiilor, auzi paşii Arlettei pe terasă, urmă o tăcere bizară, el ridică privirea, ea era în faţa lui, respira repede şi adânc, o cută mică, de mânie, i se adâncise între sprâncene, ochii negri îi străluceau ca două boabe de cafea, nu ştiu, zise ea, dacă sunt de vină celebritatea şi banii, dar găsesc că eşti încă de pe acum destul de stricat, să primeşti, de la 20 februarie încoace, zece scrisori de dragoste pe zi, cu fotografii, presupun că e din nenorocire normal, dar s-o pui pe Maggie să-ţi constituie un dosar special ca să le clasezi, cu fotografiile alături pe fiecare scrisoare, şi să iei cu tine dosarul în week-end la bungalow, ca să-l deguşti în tovărăşia mea, găsesc că C odios, odios, odios, Sevilla ridică sprâncenele: stai să vezi, nu eu am avut ideea cu dosarul, ci Maggie, şi l-am adus încoace pentru că n-am avut încă timp să citesc niciuna din acele scrisori. Tăcu, ochii Arlettei luceau de mânie, când se zburlea, până şi vocea i se schimba, devenea mai gravă şi mai puternică, trupul ei părea mai compact, se strângea în ea însăşi ca o fortăreaţă, îi trebuia un timp de două ori mai lung unui argument rezonabil ca să-i străpungă zidurile de apărare. Bine, dacă Maggie a avut ideea, zise ca, defel calmată, a acţionat cu o rară perfidie, iar tu, tu nu trebuia s-o încurajezi aducând

acest dosar în week-end cu mine, e odios şi în plus de cel mai prost gust; el se sculă, hai, nu pune asta atâta la inimă, credeam că ar fi amuzant să citim scrisorile. Amuzant? Caraghioslâcul ăsta zise ea zguduită de furie, scrisorile acestor nebune care nu te-au văzut niciodată şi care îţi propun căsătoria în termeni mai mult sau mai puţin voalaţi, şi unele chiar o legătură nelegitimă, citez, *fără angajamente din partea ta.* Sevilla se îndreptă de spate: deci le-ai citit. Da, zise ea cu o voce puternică şi în acelaşi timp o podideau lacrimile, care îi curgeau pe obraji, mi-am permis să parcurg, acest... harem, acest târg de sclave şi chiar să admir fotografiile, ce rochii! Despicate, sugestive, colante – atât de colante că te întrebi dacă nu s-au cusut şi ele înăuntru, şi festivalul acesta de *deshabille-uri* înnebunitoare, formele, mulate sau ghicite prin transparenţă, *bikini-uri*! Şi două sau trei chiar fără bikini de loc, în atitudini artistice, o, nu râde, nu râde, n-am văzut în viaţa mea ceva mai îngrozitor decât această etalare de femei care se oferă, ce idee lamentabilă ne dă asta despre sexul nostru, zău, m-am simţit umilită pentru ele. Stop, zise Sevilla cu o voce puternică, sculându-se şi întinzând braţul cu un aer pe jumătate glumeţ, pe jumătate poruncitor, se duse în hol, se îndreptă cu paşi repezi spre măsuţa pe care la prânz, când venise, aruncase dosarul, îl luă şi reveni pe terasă, ăsta e? Zise el arătându-l Arlettei fără să-l deschidă, da, zise ea, ăsta e, înaintă până la parapet, îşi duse braţul înapoi şi, cu toată puterea, azvârli dosarul în mare. Urmă o bruscă tăcere, în timp ce dosarul se deschidea în aer împrăştiind fotografiile şi cădea interminabil înainte de a izbi apa cu un *plosc* abia perceptibil, acoperit şi rostogolit de spuma verde a valurilor sparte. Discuţia e închisă, zise Sevilla; îşi puse mâna dreaptă pe umărul Arlettei, ea se lăsă spre el, fără să spună nimic. Ciudat, zise el după o clipă, că succesul se traduce numaidecât în termeni de bani şi de

sex, adică, în fond, în termeni de forță, nici n-am ieşit măcar din feudalism, palatul şi haremul, castelul şi dreptul seniorului, ne aflăm încă în plină civilizație a violenței.

Goldstein, zise Arlette după o clipă, cu o voce slabă, a spus ceva care m-a frapat puternic: a pretins că ne apropiem cu paşi uriaşi de al treilea război mondial. O, nu ştiu, zise Sevilla scurt, nu ştiu, îți propun un tur pe plajă cât mai e un pic de lumină; tăcu în timp ce cobora în fața ei treptele cioplite în stâncă şi care duceau la micul golf, unele erau atât de înguste încât trebuia să pui piciorul paralel cu contratreapta şi să înaintezi lateral, ca un crab, mai erau şi belciuge în peretele stâncos, la stânga lui, la înălțimea şoldului, dar şnurul care servea de balustradă dispăruse. Sevilla îşi zise pentru a douăzecea oară, fără nicio convingere, că ar merita osteneala să pună altul, ar fi de ajuns să cumpere lungimea de frânghie dorită să-i facă un nod jos şi un nod sus, pentru a o opri la cele două capete, nu era într-adevăr de făcut decât un fleac şi ştia totuşi că nu-l va face niciodată; în micul golf era un colț unde, ca să se ferească de vântul de nord, cineva, poate copiii locatarilor dinainte, ridicase un zid grosolan, din pietre, fără mortar, era făcut ca dracul, şi o parte a lui se prăbuşise, dar restul mai ținea. Sevilla întinse Arlettei mâna, în timp ce ea sărea parapetul, stăteau aşezați umăr la umăr, cu spatele rezemat de peretele cald, încă, al falezei, în seara în care Michael mi-a prezentat demisia lui, zise Sevilla, mi-a vorbit şi el de al treilea război mondial, uite cum vedea el lucrurile: chiar dacă ar arunca în război un milion de oameni, Statele Unite n-ar putea să câştige războiul din Vietnam cu armele clasice, şi pe măsură ce războiul s-ar prelungi, ulii americani ar câştiga în prestigiu şi ar reuşi să aducă la preşedinție un om încă şi mai reacționar decât Goldwater; în clipa aceea, generalii, care, ca Eisenhower, cer de mult să se recurgă la arma atomică în Asia, vor avea câştig de cauză.

Arlette îl privi cu ochi speriați... Şi tu? Zise ea cu o voce sufocată, crezi că Michael are dreptate? De unde să ştiu, zise Sevilla depărtându-şi de corp cu vioiciune ambele mâini, iritat; ca să reuşeşti într-o sarcină anevoioasă trebuie să-ți concentrezi asupra ei gândul, excluzând oricare alta. Făcu un mic gest nervos şi iritat cu mâna, când rosti cuvintele „excluzând oricare alta", ca şi cum ar fi măturat fraza ca s-o arunce departe înapoia lui. Totuşi, continuă el cu mai mult calm, trebuie să spun că am fost impresionat de ceea ce nu-a spus Michael. Înghiți în sec cu un aer nenorocit. Michael era din punct de vedere intelectual atât de cinstit; vorbise la trecut, ca şi cum ar fi fost mort. Arlette deschise gura ca să vorbească, dar îl privi, şi tăcu, el avea ochii ațintiți drept înaintea lui, cu sprâncenele încruntate, cu colțurile gurii căzute. Şi se sculă brusc: dacă ne-am întoarce acasă? Zise cu o voce nervoasă. Arlette ridică sprâncenele: de pe acum? Dar abia am venit. Scuză-mă, zise Sevilla, întorcând capul spre ea, iar ea gândi: se uită la mine fără să mă vadă. Putem rămâne dacă vrei, adăugă el cu nerăbdare. Nu, răspunse ea, numaidecât, să ne întoarcem acasă. Se sculă şi îi zâmbi: scuză-mă, repetă el cu un amestec de jenă şi de iritare, afurisitul ăsta de bungalow, nu faci niciodată nimic altceva decât să urci şi să cobori, nu poți niciodată să-ți destinzi cu adevărat picioarele mergând pe orizontală, dar uite, zise ea, am putea face un tur pe faleză, nu spațiul ne lipseşte, sunt kilometri de palier. Nu, nu, zise el făcând un mic gest cu mâna, să ne întoarcem acasă de vreme ce tu ții să ne întoarcem. Ea începu să râdă: dar nu eu vroiam să mă întorc acasă! Tu vroiai. El o privi cu un aer în acelaşi timp trist, încurcat şi nerăbdător, dar îi reveni în ochi un pic de blândețe, schiță un zâmbet şi zise, da, da, eu, şi porni pe scara falezei.

Arhitectului bungalowului nu-i plăceau mai mult uşile decât ferestrele, nu era uşă între chicinetă şi mica

sufragerie, nici între aceasta şi hol, nici între hol şi dormitor, şi nici între dormitor şi camera de baie. În timp ce se dezbrăca, Sevilla o privea pe Arlette goală, cum se spală pe dinți; ca să se vadă mai bine în oglindă, Arlette se apleca deasupra lavoarului, cu picioarele apropiate, curbându-şi trupul înainte, cu burta suptă şi cu fesele proeminente; era o poză grațioasă şi naivă, care evoca ideea unei fetițe cuminți. Sevilla zâmbi, aerul îi năvăli cu putere în plămâni, frână urcarea rapidă, aproape înăbuşitoare a bucuriei, a bucuriei, nu a dorinței, care îl ridica victorioasă ca o pasăre, dar el ştia că există un punct în conştiința că eşti fericit pe care nu trebuie să-l depăşeşti dacă nu vrei să-l nimiceşti, se simțea uşor, înduioşat, fericit, şi în acelaşi timp atent să nu fie prea fericit, ce lumină îl scălda, sărea pe piscurile tinere ale lumii în prima oră a zilei, frumusețea acestui trup, veselia, speranța, recunoştința; simți că i se dilată pieptul până la limita suportabilă, fericirea se amplifică deodată, depăşi limitele, fu gata să se răstoarne. Sevilla începu să râdă, da, desigur, trebuia să râdă, să fie şiret, să restabilească o semi-fericire în râs, era întotdeauna, ştii bine, ceva amuzant, o latură absurdă, de pildă, se simțea fericit pentru că ea se spăla pe dinți, risc, simțea lipsa de autenticitate a acestui râs, cu neputință să se mențină mai mult de o secundă pe creasta nemaipomenită a vieții, ne mărginim să trecem dintr-o fază la alta – râsul, ca să fugi de groază, posesiunea, ca să depăşeşti râsul, duioşia, ca să te vindeci de posesiune –, secunda de fericire nebună nu se imobiliza niciodată, erai împins de umeri, din spate, hai, înaintează, înaintează. De ce râzi? Întrebă Arlette aplecată spre oglindă, arăți ca o fetiță cuminte; ea întoarse capul, îi privi ochii, îi prinse privirea, un val cald îi străbătu corpul de la glezne până la mijloc, râse şi ea, dar sunt cuminte, zise ea cu o voce înăbuşită, cu un mic râs din fundul gâtlejului.

Capul Arlettei, adăpostit în golul umărului lui, trupul scăldat de sudoare, lungit complet pe spate, urmărind sinuozitățile saltelei prin toți muşchii ei destinşi; întinse brațul drept, stinse lumina, urmă o lungă tăcere; respirația lui Sevilla deveni atât de calmă încât Arlette crezu că adormise. Totuşi, când vorbi din nou, o făcu pe tonul celei mai obişnuite conversații, ca şi cum ar relua un dialog abia întrerupt: e adevărat că n-am făcut încă nimic dacă am învățat doi delfini să vorbească, ne rămâne să extindem comunicația la întreaga specie, sau cel puțin la douăzeci sau treizeci de exemplare, şi să mă ia dracu dacă ştiu cum să procedez ca să pun pe roate acest proces.

*

CONVORBIREA LUI FA ŞI BI CU PROFESORUL SEVILLA LUNI 9 MARTIE 1971, ORA 10 DIMINEAȚA

(Nota profesorului Sevilla: Nu-i văzusem pe Fa şi Bi de când plecasem de la laborator, vineri 6 martie, şi când m-a văzut Fa a sărit din apă, a bătut de câteva ori cu coada şi a emis o serie întreagă de şuierături voioase. În timpul acesta, Bi se ținea ceva mai la o parte, mută şi distantă şi abia dacă se uita la mine.)

Fa. – Pa! Unde ai fost? Unde ai fost?

S. – Bună ziua, Fa!

Fa. – Bună ziua, Pa! Bună ziua, Pa! Bună ziua, Pa! Unde ai fost?

S. – Bună ziua, Bi.

Bi. – Bună ziua, Pa. *(Bi se află în centrul bazinului, înoată roată, lent, în sensul acelor unui ceasornic, şi mă observă cu coada ochiului când trece pe lângă mine, dar nu emite niciun şuierat şi nu pare că vrea să se apropie. Fa e la marginea bazinului, la un metru de mine, exuberant şi afectuos. Când m-am apropiat, a făcut şotia lui obişnuită: m-a stropit din cap până în picioare.}*

S. – Am fost să mă odihnesc, cu Ma.

Fa. – Să te odihneşti? Vrei să spui: să dormi?

S. – Să te odihneşti înseamnă să nu faci nimic.

Fa. – Şi aici nu te odihneşti?

S. – Nu, nu prea.

Fa. – Şi acolo unde te duci, te odihneşti?

S. – Da.

Fa. – Unde?

S. – Pe malul mării.

(Bi încetează de a înota în jurul bazinului, ascultă cu atenție, dar nu se apropie.)

Fa. – Şi aici e aproape de mare. Uneori aud valurile şi când gust apa, are gustul celorlalte animale.

S. – Ți-am explicat: în timpul fluxului, deschidem vanele şi apa din larg intră în bazin.

Fa. – Da, ştiu. N-am uitat. Eu nu uit nimic, niciodată, îmi place mult când apa are gustul mării şi al animalelor mării.

S. – Bi, vino-ncoace!

(Bi nu ascultă imediat şi, când execută ordinul, în loc să se apropie de margine direct, face o serie de mici ocoluri, ca să arate că nu vine de plăcere.)

S. – Bi, ce-i cu tine? Eşti supărată?

Bi. – N-ai spus că ne părăseşti.

S. – Dar nu e prima dată. Înainte de conferința de presă am mai fost plecat de două ori.

Bi. – Da, dar ai spus că pleci.

S. – Bine, atunci, data viitoare am să-ți spun.

Bi. – Mulțumesc, Pa. Acolo unde ai fost e drăguț?

S. – Foarte drăguț.

Bi. – Ce faci ca să nu faci nimic?

(Rid şi numaidecât Fa mă imită, privind-o pe Bi ironic. Bi clipeşte cu un aer nemulțumit, dar nu spune nimic.)

S. – Mă joc cu Ma, mă culc la soare şi mă scald.

Bi. – Ar trebui să ne iei şi pe noi.

Fa. – Da, Pa! Ar trebui să ne iei şi pe noi!

S. – Nu pot; acolo nu e bazin.

Bi. – Tu unde te scalzi?

S. – în mare.

Bi. – Şi rechinii?

S. – Acolo unde stau eu nu sunt rechini. Dar voi, aici, în lipsa mea, nu sunteți de plâns, vă distrați.

Fa. – Da, mai ales cu Ba[62]. E foarte drăguț. Şi ceilalți sunt drăguți.

Bi. – Eu țin mult la Ba. E cu noi tot timpul. Se scaldă cu noi. Se joacă cu noi. Ne mângâie. Şi vorbeşte. Vorbeşte.

Fa. – Ne-a citit nişte articole despre noi. Dar n-a vrut să explice. A spus: „Aşteptați-l pe Fa".

S. – Eu i-am cerut sa facă aşa.

Fa. – Pa, m-am necăjit mult. Există oameni care nu ne iubesc.

S. – Există întotdeauna oameni care se tem de lucrurile noi.

Fa. – Se tem de noi?

S. – Da.

Bi. – Nu înțeleg de ce.

Fa. – Un om a spus: „Locul unui peşte e la mine în farfurie".

Bi. – De ce a spus asta? Noi nu suntem buni de mâncat.

Fa. – Şi nu suntem peşti!

Bi. – O, Fa, nu fi atât de snob!

(Rid şi Fa mă imită.)

S. – Bi, cine te-a învățat cuvântul „snob"?

Bi. – Ba. De ce râzi? E un cuvânt rău?

S. – E un cuvânt foarte bun. Mai ales când Fa se laudă că e cetaceu.

---

[62] Bob (N.A.).

Fa. – Dar eu sunt mândru că sunt cetaceu. Delfinul are creierul la fel de greu ca şi omul.

S. – Aşa e, n-ai uitat.

Fa. – Eu nu uit niciodată nimic.

Bi. – Mai sunt şi alte articole despre noi?

S. – O să vedem mai târziu. Deocamdată, am câte ceva să-ți spun.

Fa. – Şi mie?

S. – Şi ție. Îți aduci aminte, Fa? Tu ai învățat-o pe Bi să vorbească.

Fa. – Da, eu.

S. – Şi acum, aş vrea ca voi amândoi să-i învățați pe alți delfini să vorbească.

Fa. – Pentru ce?

S. – Doi delfini care vorbesc nu e destul.

Fa. – De ce?

S. – Ar fi prea mult de explicat.

Fa. – îți face plăcere să învățăm alți delfini să vorbească?

S. – Da.

Fa. – Atunci, cum facem?

S. – Vă aduc eu delfini.

Bi. – Aici? în bazin?

S. – Da.

Bi. – Delfine sau delfini?

S. – Pentru început, o delfină.

Bi. – Nu, nu!

S. – Cum nu?

Bi. – Nu vreau.

S. – Nu vrei?

Bi. – Am s-o bat! Am s-o muşc!

S. – Dar, Bi...

Bi. – Am să-i iau porția de peşte.

S. – Dar, Bi, ar fi o răutate din partea ta.

Bi. – Da!

S. – Vrei să fii rea?

Bi. – Da! Am să fiu rea, tot timpul! Am s-o muşc!

S. – Dar de ce, Bi?

Bi. – Nu vreau ca Fa să se facă S în faţa ci.

(Fa râde. Bi se întoarce spre el şi îl loveşte cu coada; el se fereşte şi nu ripostează.)

S. – Bi, tu ştii foarte bine că aşa se petrec lucrurile în mare.

Bi. – Nu-i totuna.

S. – în mare, un mascul are întotdeauna mai multe femele.

Bi. – Nu-i totuna.

S. – Ce nu-i totuna?

(Tăcere.)

Bi. – Fa şi cu mine vorbim.

(Rămân o clipă mut, până într-atâta mă uluiesc implicaţiile acestui răspuns.)

Fa. – Nu mai zici nimic, Fa?

S. – Bi, presupune că cealaltă delfină e mai tare decât tine.

Bi. – Atunci îi cer lui Fa să-mi ajute s-o bat.

S. – Şi tu, Fa, o baţi?

Fa. – Da.

S. – De ce?

Fa. – Eu fac întotdeauna ce-mi spune Bi.

S. – De ce?.

Fa. – Aşa îmi place. O iubesc mult pe Bi.

S. – Şi dacă Introduc un delfin în bazin?

Fa. – Am să-l bat. Poate am să-l ucid.

S. – Dacă va fi mai mare şi mai tare?

Fa. – Are să-mi ajute Bi.

(O privesc pe Bi; Bi face „da" din cap.)

S. – Bi, în legătură cu delfina aceea: întrucât reprezintă o deosebire faptul că Fa şi tu vorbiţi? înainte de a vorbi engleza, vorbeaţi delfineza.

Bi. – Nu-i totuna.

S. – Ce nu-i totuna?

Bi. – Nu ştiu.

S. – înainte să vorbeşti englezeşte, ai fi primit o altă delfină în bazin?

Bi. – îl iubesc mult pe Fa. Îl iubesc cum o iubeşti tu pe Ma.

S. – Ai băgat de seamă tu că o iubesc pe Ma?

Bi. – Da.

S. – Şi dacă n-aş iubi-o pe Ma, ai primi altă delfină? *Bi.* – *{Cu emoție)* N-ai s-o mai iubeşti pe Ma?

S. – Ba da. Ți-am spus: „dacă". Ți-am mai explicat ce C „dacă".

Bi. – Nu-mi place „dacă". Fa înțelege „dacă"; eu nu. Lucrurile sunt adevărate sau nu sunt adevărate. De ce „dacă"?

S. – Ascultă-mă, Bi. Ascultă-mă, e important. Pentru că o iubesc eu pe Ma, de aceea nu vrei altă delfină în bazin?

(Facere.)

Bi. – Da, poate.

S. – Vrei să fii cu Fa, cum sunt eu cu Ma?

Bi. – Da.

S. – Şi dacă n-ai fi vorbit englezeşte, ai fi băgat de seamă că o iubesc pe Ma?

Bi. – Nu-mi place „dacă". „Dacă" mă încurcă.

S. – încearcă să-mi răspunzi, Bi, te rog.

Bi. – Nu ştiu. Sunt obosită.

(îmi întoarce spatele, înoată spre inelul de cauciuc, îl ia în bot şi i-l aruncă lui Fa, care îl prinde din zbor şi i-l aruncă înapoi. Fac mai multe încercări ca să reiau dialogul. Ea nu răspunde. E ora zece şi douăzeci.)

*

Suzy privi echipa. Era prima reuniune de după 20 februarie. Scaunele erau înşirate în jurul mesei, pe care se afla magnetofonul (ritualul era întotdeauna acelaşi,

colaboratorii soseau cu cinci minute înainte, Sevilla intra ultimul cu un pas vioi şi se aşeza ultimul). Îl pusese pe Simon în locul Lisbethei, dar fie din întâmplare, fie într-adins, nu-l înlocuise pe Michael – o înlocuire, o absenţă – dar în afară de cel al lui Michael, la stânga mea, locurile au rămas exact aceleaşi. Fără să ştie, nevinovatul Simon se aşezase, ca şi Lisbeth, la dreapta Arlettei; Peter, bineînţeles, alături de mine, cu braţul întins pe spătarul scaunului meu, nu mă atinge, dar îl simt cum îmi încălzeşte ceafa; şi Maggie alături de Bob, care îmbrăcat cu distincţie, îşi dă toată osteneala, îşi ia aerul cel mai distant îi întoarce pe jumătate spatele, dar fără să reuşească, pun rămăşag, ca s-o descurajeze să-i vorbească în timpul şedinţei; ea va face acelaşi lucru şi cu vecinul ei din stânga, Simon, atât de cuminte şi atât de timid. El, cum stă cu picioarele sub barele scaunului, n-are să-i răspundă, dar asta n-are să-l scape, nenorocitul, ba chiar dimpotrivă, pentru Maggie totul este mărturisire, chiar şi tăcerea.

— Veţi auzi acum – zise Sevilla – conversaţia mea din 9 martie cu Fa şi Bi; ascultaţi-o cu atenţie, va fi subiectul discuţiei noastre.

Conectă magnetofonul, puse amândouă mâinile cu palmele pe masă şi rămase tăcut, cu ochii fixaţi la banda care se derula. Vocile stridente ale celor doi delfini puseră stăpânire pe încăpere.

— Ei! zise el când banda se sfârşi ce părere aveţi? Nu vă cer deocamdată sugestii, ci o analiză de comportare. La acest nivel, ce părere aveţi?

Urmă o tăcere, apoi Suzy zise:

— După părerea mea, reacţia lui Fa e normală. Vreau să spun: e conformă cu ceea ce ştim despre comportarea delfinului mascul. Trăieşte singur într-un bazin cu Bi. Introducerea unui alt mascul creează o problemă de împărţire a femelei şi o problemă de ierarhie.

— Din acest punct de vedere zise Arlette şi reacţia lui Bi e normală. Introducerea unei alte femele în bazin ar crea pentru ea aceleaşi probleme.

— Nu tocmai, zise Peter.

Arlette îl privi. De când plecase Michael, părea mai sigur, mai matur şi, faţă de Suzy, mai calm, posesiv.

— Bi, continuă el, a trăit în mare, adică a trăit într-o ceată de delfini, în care perechile nu sunt stabile, în care un mascul stăpâneşte succesiv mai multe femele. Şi totuşi, Bi alege monogamia.

— Ai dreptate, zise Sevilla, iar Peter păru fericit. Este o alegere deliberată.

— Şi chiar motivată, zise Bob cu vocea lui piţigăiată.

Purta pantofi de pânză albastră, pantaloni azur şi o bluză bleu care lăsa să se vadă, printr-un guler larg deschis, un fular de culoarea peruzelei, brodat cu desene negre. Suzy îl privi. Era într-adevăr distinsă această armonie în albastru, dar cum suportă un fular pe căldura asta?

— Tocmai, reluă Bob, aş spune că există o anumită ambiguitate în această motivare, pentru că Bi n-a dat o explicaţie a atitudinii ei, ci a dat două: 1) vorbeşte limba noastră; 2) doreşte să aibă cu Fa relaţii de tip uman.

Sevilla îl privi pe Simon, care şedea cu picioarele strânse sub scaun şi zise cu politeţe:

— Ei, Simon, ce părere ai? Există o ambiguitate în această motivare?

Simon roşi. Era un băiat înalt şi slab, cu aer inhibat şi conştiincios; la el totul părea nedeterminat: vârsta, trăsăturile, culoarea părului, părerile.

— Poate, admise el cu prudenţă, s-ar putea spune, poate că există ambiguitate.

Maggie îi zâmbi cu un aer încurajator, iar Simon, de teamă să nu fie prost crescut, făcu înspre ea o mică strâmbătură care putea trece drept un semi-zâmbet, Maggie

lăsă privirea în jos, bietul băiat, e plin de complexe, e atât de timid, cu ce aer pofticios mă priveşte, s-ar zice că e un ştrengar de pe stradă oprit în faţa vitrinei urnii cofetar, sunt sigură că n-a sărutat în viaţa lui o fată, într-un fel C aproape păcat că sunt angajată atât de serios cu Bob; dacă nu mă temeam că-i stârnesc gelozia, îl luam pe băiatul ăsta în mână, sunt sigură că aş izbuti să fac din el un om bine, la urma urmei nu e urât, are ochi plini de suflet şi multă căldură ascunsă dacă e să mă iau după buzele lui groase.

— Eu nu cred că există ambiguitate, zise Arlette. E adevărat că Bi a dat două motive ale comportării ei: 1) vorbesc limba voastră; 2) doresc să am cu Ea relaţii de tip uman. Dar dacă analizăm bine, aceste două motive nu sunt decât unul. Este vorba, în amândouă cazurile, de o puternică dorinţă de identificare cu omul.

— Bravo, Arlette, zise Sevilla cu căldură şi, întorcându-se spre ea, îi zâmbi în fugă. Poate – continuă el cuprinzând cu privirea echipa – vă aduceţi aminte că în momentul conferinţei de presă de la 20 februarie un ziarist l-a întrebat pe Fa dacă socoteşte faptul că vorbeşte drept o promovare. Printre atâtea prostii, aceasta a fost o întrebare interesantă. A vorbi limba oamenilor, pentru Bi este o promovare. De vreme ce vorbeşte, nu e prea deosebită de noi. Aşadar tipul nostru de relaţii de dragoste trebuie să fie şi cu ei. Luând ca model monogamia perechii umane, că se identifică întru totul cu noi.

— Foarte interesant, zise Peter, dar cum se face că Fa nu arc aceeaşi reacţie ca Bi? Fa, dacă am înţeles bine, nu era, *la început* împotriva venirii unei a doua delfine.

— Poate, zise Suzy, pentru că delfinul mascul, ca de altfel şi masculul speciei umane, C mai bucuros poligam...

Se auziră râsete. Ei! Îşi zise Arlette, bine că nu mai e Lisbeth aici, pentru că râsul ei n-ar fi fost prea amabil, ce

ciudat că e de ajuns o singură voință ostilă ca să strice totul.

— Îmi dați voie, zise Bob cu vocea lui manieratăşi punându-şi mâna dreaptă pe coapsă, îmi dați voie să aduc şi eu mica mea cărămidă la zidul dumneavoastră? Suzy admiră încă o dată suplețea cu care îşi abandona el pozițiile de îndată ce vorbea Sevilla. Fa îşi manifestă şi el dorința de identificare, dar şi-o manifestă într-alt fel: de pildă, repetă cu orice prilej că nu C peşte, ci cetaceu. De ce? Pentru că ştie că cetaceul este, ca şi omul, un mamifer. Şi pentru că ştie că cetaceul numit delfin arc creierul la fel de greu ca şi omul. Asta am numit eu snobismul lui. Dar acest snobism este totodată dorință de identificare cu specia umană.

Sevilla îşi arătă aprobarea printr-un semn cu capul, dar fără să pună în el căldura obişnuită. Se simțea agasat. Când Bob pleda ceva în sensul tău, avea întotdeauna aerul că inventează propriile tale idei.

— Ei! zise el, suntem cu toții de acord cu privire la această interpretare? Simon?

— Sunt de acord, zise Simon, iar Maggie îi zâmbi cu un aer de complicitate.

— Nu sunt un moralist zise Sevilla. Aşadar nu pot să spun dacă faptul că prima pereche de delfini care vorbesc limba oamenilor adoptă şi monogamia omului civilizat constituie un progres sau nu. Dar, pentru noi, această mutație este o piedică serioasă şi ridică o problemă gravă. Cum facem acum ca să extindem cunoştințele lui Fa şi Bi la alți delfini?

Soneria telefonului răsună cu o forță stridentă, iar Sevilla îi spuse Maggiei cu un mic gest agasat: „Nu sunt aici pentru nimeni”. Maggie se sculă, se îndreptă către măsuța cu telefonul şi ridică receptorul. Alo? Zise ea cu vocea distinsă şi elegantă pe care o adopta pentru a răspunde la telefon; din păcate, au. E posibil, domnul profesor Sevilla e în şedință, vă rog să reveniți, îmi pare nespus de rău, Mrs.

Gilchrist. Mrs. Gilchrist! Strigă Sevilla sculându-se cu atâta vioiciune încât i se răsturnă scaunul; fără să-l ridice, se îndreptă cu paşi mari către telefon, şi aproape smulse receptorul din mâinile Maggiei. Mrs. Gilchrist, Sevilla... Când? Ieri după-amiază? Dar e maximul!... îngrozitor. Nu găsesc cuvinte să vă spun... Cum a primit el vestea? Da, ştiu, e atât de curajos... Să n-aveți nicio grijă de amendă, o plătesc eu... Bine, să zicem că e un împrumut, că are să-mi dea banii înapoi la ieşirea din închisoare... Nu, nu, nu-i nimic... Da, am să-i scriu, da, cu siguranță, spuneți-i că am să mă duc să-l vad de îndată ce am să am voie, fac cererea chiar azi.

Puse receptorul în furcă şi se întoarse cu fața către colaboratorii săi. Era palid, iar ochii lui priveau în gol.

— Michael, zise el cu o voce fără timbru, a fost condamnat ieri la pedeapsa maximă: cinci ani închisoare şi zece mii de dolari amendă.

X

De la Universitatea californiană la care ținea cursuri foarte apreciate despre Husserl, filosoful iugoslav Marco Llepovic îi scrise în primăvara lui 1972 prietenului de la Sarajevo, ca să-i comunice reflecțiile sale.

„Alegerile prezidențiale care vor avea loc la sfârşitul acestui an (1972) şi despre care am să-ți spun câte ceva mai jos, într-atâta mi se par de bizare condițiile în care se angajează, mă fac să retrăiesc sentimentele de care am fost cuprins, acum nouă ani, în momentul afacerii Kennedy. Faptul că un mare lider politic a fost asasinat în urma unei tenebroase maşinații polițiste nu are nimic prea surprinzător: drama s-ar fi putut produce în oricare altă țară de pe glob. Neliniştitoare, după părerea mea, sunt pasivitatea şi maleabilitatea de care au dat dovadă

americanii cu acest prilej. Pentru că, în sfârşit, iată nişte oameni din toate punctele de vedere admirabili: sunt simpli, generoşi, primitori, plini de bunăvoinţă în relaţiile lor omeneşti, disciplinaţi în relaţiile lor sociale, foarte sârguincioşi în exercitarea meseriilor lor, posedă, în sfârşit, în toate domeniile, o pricepere imensă, fără a vorbi de fizicul splendid, datorat sporturilor şi nivelului de viaţă ridicat. Şi totuşi, aceşti oameni superiori sunt, politiceşte, nişte copii. Se lasă manipulaţi şi influenţaţi cu o uşurinţă surprinzătoare. Să presupunem că într-o ţară europeană, oricare, un preşedinte iubit şi respectat a fost ucis, că asasinul lui prezumtiv a fost interogat, dar că nu rămâne nicio urmă din interogatoriul lui *(poliţia locală neavând fonduri pentru a cumpăra un magnetofon),* că acest asasin a fost ucis şi el la rândul lui de către un gangster, ale cărui legături cu poliţia sunt stabilite; n-ar fi nevoie de mai mult, pentru a declanşa numaidecât o puternică mişcare a opiniei publice, care ar fi făcut imposibilă, înainte chiar ca ea să fi încercat să apară, tentativa oficială de muşamalizare numită raportul Warren. În Statele Unite, nu numai că raportul Warren s-a putut naşte, datorită apatiei opiniei publice, dar era cât p-aci să îngroape afacerea; şi dacă aceasta, până la urmă, a ţâşnit din nou, dar prea târziu – şi, după părerea mea, fără nicio eficacitate politică – a ţâşnit deoarece complotiştii, dintr-un exces de precauţie, au făcut să dispară, unul după altul, paisprezece martori importanţi ai dramei. Abia repetarea morţilor violente providenţiale a sfârşit prin a trezi opinia publică, într-o măsură încă foarte modestă, în timp ce în Europa, de la început, asasinarea ucigaşului prezumtiv de către un gangster-copoi ar fi fost suficientă pentru a pune în mişcare masele.

„Această maleabilitate a poporului american o regăsesc azi, cu aceeaşi îngrijorare, la apropierea alegerilor prezidenţiale. Asist, în clipa de faţă, la un fenomen care ar

ține de farsă, dacă n-ar fi, în acelaşi timp, grozav de amenințător. I se *vinde* publicului american, ca viitor candidat la preşedinție, actorul hollywoodian Jim Crooner. Nu cred că ai văzut vreodată la Sarajevo un film cu acest actor, dar aici e celebru. Ca fizic, e un amestec de James Stuart şi Gary Cooper. Înalt, subțire, bărbat la cincizeci de ani, atletic, cu părul o idee grizonat, cu zâmbetul plin de bunătate melancolică, are aerul că duce pe umerii săi largi povara întregii omeniri. Pentru americance e în acelaşi timp un frate, un tată şi un soț, încarnarea virilității binevoitoare în trei persoane, pieptul lat pe care e atât de plăcut să plângi. Pentru toți e omul tare, plin de resurse şi de know-how care, cu un minimum de cuvinte şi câteva picături de umor, o smulge pe nefericita blondă din mâinile a cincizeci de piei roşii care se pregăteau s-o violeze.

„Din nenorocire, eroul providențial nu se mai mulțumeşte să salveze în plin deşert eroinele cu permanent. Are sa sal*veze* acum Statele Unite ale Americii (şi, prin urmare, „lumea liberă") de primejdiile care le asaltează. E înspăimântător, pentru că, oricât de neverosimil ar putea părea acest lucru unui european, Jim Crooner are multe şanse de a fi ales preşedinte. În realitate, totul a început în noiembrie 1966, acum şase ani, când actorul Reagan, care prezenta o marcă de țigări la televiziune, a fost ales guvernator al statului California. Operația Crooner este urmarea logică a operației Reagan. Nu ştiu ce forțe îl împing pe Crooner în fruntea Statelor Unite. Dar acele forțe trebuie să fie foarte puternice, ca să cheltuiască pe el, de câteva luni încoace, nişte sume fabuloase, căci această vânzare costă scump. Crooner are în spate o puternică maşinărie, o agenție de publicitate, relații publice şi *brain-trust.* Cu titlu de indicație, şi după ceea ce se spune şi chiar se tipăreşte aici, filmul ascensiunii la glorie – gloria politică – al lui Jim Crooner a costat o sută şi cincizeci de milioane de dolari şi a

rulat de aproximativ patruzeci de ori pe diferite reţele de televiziune (care, aici, vând politică telespectatorilor cum le-ar vinde săpun), cu preţul de şapte mii de dolari ora de emisiune (filmul durează cam o oră), adică în total două sute patruzeci de mii de dolari. Şi nu e decât un început: se şi anunţă alt film. Pe de altă parte, o broşură de lux, ilustrata, descriind viaţa, lupta şi idealurile lui Jim Crooner a fost trimisă până în prezent unui număr de patruzeci de milioane de persoane; se apreciază că tiparul şi expediţia au costat opt sute de mii de dolari. Programul politic în toată treaba asta? Bineînţeles că nu există. În afară de fizicul său splendid şi de minunatul său talent de actor, Crooner nu ştie nimic, nu gândeşte nimic, nu vrea nimic. E un vas gol care aşteaptă un conţinut. Discursurile lui, glumele lui, anecdotele lui, *sob-stuf*[63]-ul despre copilăria lui în sărăcie şi replicile lui fulgerătoare date unor pseudo-adversari în cursul unor discuţii televizate trucate, totul a fost învăţat pe dinafară. Neliniştitor, în operaţia Crooner, e tocmai acest lucru: alegerea, pentru a prezida la destinele puternicului stat, a unui om lipsit de inteligenţă şi de experienţă politică. De la Kennedy la Johnson şi de la Johnson la Crooner, funcţia prezidenţială va fi suferit o degradare uluitoare. Kennedy avea idei şi curaj, ştia să spună „nu” – se poate chiar bănui că din cauza acestei aptitudini de a spune „nu” a fost suprimat. Cât despre Johnson, în ciuda evidentelor sale slăbiciuni, a fost totuşi crescut în serai, e un politician de meserie; îmi place să cred că s-a angajat pe căile războinice contra înclinării inimii lui, poate cu mustrări de conştiinţă. Discursurile morale, prin care găseşte cu cale să însoţească orice nou grad al escaladării, dovedesc acest lucru. Dar dacă e ales Crooner, preşedinţia Statelor Unite va

63 Povestire lacrimogenă (engl.).

fi ocupată de un om care va avea aproape tot atâta influenţă asupra politicii reale a Statelor Unite, cât Cian-Kai-şi sau mareşalul Ky.

„Că această degradare C vroită de cei ale căror ţeluri le serveşte, acesta este, evident, fenomenul îngrijorător, pentru că Jim Crooner va face tot ce i se va cere – cu aerul de om bun, drept şi cu simţul răspunderii, al cărui secret îl deţine – inclusiv să arunce prima bombă II... Sper din toată inima că mă înşel, dar dacă este ales Crooner, lumea se va apropia cu paşi vertiginoşi de acel *război mare* în Asia, din care va ieşi, poate, un război mondial.

*

Arlette se rostogoli, se întinse pe spate şi ascultă în întunericul călduţ cum e bătută insuliţa de valurile sparte. Zgomotul părea să vină din portul minuscul care le servea şi de piscină, dar ea ştia că e numai o părere; canalul, între stânci, era atât de strimt şi atât de curb, încât niciun val nu se putea revărsa până la diguri, la nord, în dosul spătarului patului, în dosul zidului casei, în dosul enormului rezervor pe care ultimul ciclon îl umpluse până la gură: acolo se spărgea marea pe brâul de stânci, era o parte a insuliţei unde nu se duceau niciodată, o întindere inutilă, un mic deşert de bolovani, niciun golfuleţ nisipos, niciun locşor unde să te scalzi sau măcar să lansezi cea mai mică dintre cele două pneumatice, nimic altceva decât colţuri de stâncă, vârtejuri, mormane de spumă: dar la sud, pe terasă, fusese adusă o cantitate mică de pământ de pe continent, atâta cât să crească nişte „bugainvillea” şi să decoreze lunga casă scundă şi bondoacă, oarbă spre nord, pe care Henry o numea „Cazemata” pentru că era construită din beton, ca să reziste la taifunuri; singurul zgomot care venea într-adevăr din port era şuieratul neîntrerupt în odgoanele vasului *Caribee,* pentru că frumosul catarg de aluminiu era atât de înalt, încât depăşea casa, insuliţa şi stâncile şi se expunea

singur, ca o antenă, tuturor vânturilor. *Caribee* era cuprins în preț, Goldstein fusese nevoit să se supere ca să-l împiedice pe Henry să încheie afacerea chiar în ziua aceea; un an, a şi trecut un an, şi Michael, în tot acest răstimp, după zăbrele. Gândul la el e ca o remuşcare: nu e îngrozitor să-ți spui că nu i se va da drumul decât abia în 1976, peste patru, cinci ani de viață furată vârstei lui, pentru că n-a vrut să ia parte la un război pe care îl socotea nedrept – conformismul erijat în lege tiranică, libertatea de conştiință batjocorită în numele libertății. Lisbeth, dar nu vreau s-o plâng pe Lisbeth, a trădat, a încercat să facă rău, ochii acelei fete, felul în care mă privea țintă, nu mai ştiam unde să mă ascund: *ar trebui să-ți dai seama că n-ai să fii niciodată pentru el decât un număr dintr-o serie.* Dar, la urma urmei, era totuşi o femeie, numai o femeie poate să găsească fraza care face atâta rău, mica invenție de stil perfidă pe care n-o mai poți uita niciodată: *un număr dintr-o serie.* Arlette simți că fața i se înăspreşte, întinse mâna stângă, pipăi pe masă; era acolo, răsturnat ca totdeauna pe fața sa lunară, cifrele meşteşugite, aproape necitețe, strălucind în semiîntuneric: ora patru şi douăzeci sau cinci şi douăzeci, nu puteau să scrie şi ei cifrele ca toată lumea? Un deşteptător, în principiu, e făcut ca să citeşti ora. Arlette se întoarse, Sevilla dormea cu picioarele îndoite pufăind; fața ca a unui copil sau a unui leu cuminte, capul mare pus comod pe labele încrucişate; un val de duioşie o cuprinse, îşi trecu mâna pe umărul lui dezvelit şi şi-o retrase numaidecât, îl ştia că se trezeşte repede. N-am să-l întreb niciodată, sunt lucruri mai importante în viața lui, un bărbat nu e o sculă pe care o foloseşti, dar de ce nu pot să mă gândesc la asta fără să-i plâng pe Bi şi pe delfinaşul ei născut mort, cât a suferit ea, şi ce tragedie dacă prima pereche de delfini care vorbesc un grai omenesc n-ar mai avea niciodată pui; mi-aduc aminte de dezamăgirea lui

Henry, acum un an, când Bi a refuzat prezența unei alte delfine în bazin şi ce bucurie când Bi a rămas însărcinată. *Ai să vezi, ai să vezi, delfinaşul acesta are să fie bilingv.* Doamne sfinte, naşterea aceea îngrozitoare, ce ceasuri, Bi pierdută, îl pierdeam pe Fa, pierdeam totul, ah nu vreau să mă mai gândesc la asta, şi de atunci încoace, această stagnare în studiul şuierăturilor, aceste greutăți nemaipomenite. Bi, cum ai spune şuierând: aruncă-mi inelul acela? Nu o spun deloc, de ce? În mare nu sunt inele. E necrezut de mare numărul de lucruri omeneşti pentru care ei n-au, evident, niciun echivalent, şi anumite şuierături aproape imposibil de reprodus cu un organ omenesc; atunci *va trebui oare inventată o maşină de şuierat delfinează?* Henry atât de descurajat, atât de umilit: *nu-mi merit reputația, n-am rezolvat nimic, nimic, nimic, doi delfini care vorbesc nu e o specie. Adams, trebuie să înțelegi că va dura mult, cercetarea abia începe, cercetarea durează mult, n-am încotro, suntem la jumătatea drumului, peste doi ani, da, poate peste doi ani, vom cunoaşte delfinează şi atunci îi vom putea învăța englezeşte pe toți delfinii, întreaga specie.* Nu ne-am dat înapoi, de atunci încoace, de a munci ca nişte nebuni, toată echipa, Bob, Peter, Suzy, Simon; m-am simțit uşurată când Henry a înlocuit-o pe Lisbeth cu Simon, mi-era frică să nu aleagă o altă fată şi să nu se îndrăgostească de ea. *Un număr dintr-o serie;* era în vremea chestiei cu albumul, eram furioasă împotriva lui Maggie. Ea a căzut din nori: vai, Arlette, cum poți să-mi atribui această... zău aşa, dar era un spectacol care l-ar fi scârbit şi pe un satir, această colecție de femeiuşti care se năpustiseră asupra lui Henry ca nişte cățele în călduri, ca să-l miroasă! Ce imagine! Biata Maggie, n-ar trebui să râd, ce uriaşă nedreptate ca o fală ca ea... nu e oare îngrozitor să râdem de ea aşa cum facem noi acum? Dar nu putem s-o tot plângem veşnic; ea îşi repetă până la saturație: uite, Arlette, drama cu Bob este

că cu nu vreau copii; ochii serioşi, gravi, aţintiţi asupra noastră, torsul împins înainte, femeie a datoriei, intelectuala *problematische*[64]*,* şi actriţă proastă pe deasupra, vocea, gestul, privirea, pune prea mult din toate. *Când delirează,* zice Henry, *bag de seamă numaidecât, e atât de puţin artistic.* Şi poate cel mai de plâns e Bob, îşi petrece vremea fugind de ea, îi evită până şi privirea, nu se aşază niciodată lângă ea la masă; *nu mai îndrăznesc nici chiar s-o întreb cât e ceasul, mă întreb cerne sa înţeleagă.*

Bob arc haz, trebuie să recunosc că are haz, ţi-am înţeles niciodată de ce i-a iertat Henry atât de repede că s-a pus în slujba acelui îngrozitor C, dar Henry e mai presus de toate acestea, planează, scuză aproape orice, poate că ţine scama de faptul că Bob, de la plecarea lui Michael, a început să muncească nebuneşte, totdeauna voluntar la orice treabă; rezultatul e că-şi petrece ore întregi, cu Fa şi Bi, care se prăpădesc după el, aproape că ne-a înlocuit în afecţiunea lor şi asta nu-mi place, mă întreb dacă Bob nu ascultă de un consemn, ar trebui să-l pun pe Henry în gardă, n-am nicio încredere în acest mic şarpe, atât de manierat, atât de efeminat, atât de narcisic; detest modul în care îşi răsuceşte picioarele sub el când se aşază pe scaun, poate că e pur şi simplu, cum spune Greensen, unul dintre acei *masculi americani ai generaţiei frigide,* tipii aceia care în loc de sex preferă *marijuana* sau I.S.D., în acest domeniu se mulţumesc cu *satisfacţii rapide şi facile (dixit* Greenson). Găsesc că acest eufemism e uimitor, bietul Bob, n-are nici măcar curajul să fie cu adevărat pederast, e culmea că am ajuns aproape să-i reproşez acest lucru. Luă în mână deşteptătorul, privi ţintă, cu ciudă, câteva secunde cadranul luminos; când nu dormi timpul se târăşte; trece atât de

64 Problematică (germ.).

repede în rest, săptămâni şi săptămâni, şi săptămâni, au şi trecut doi ani de când Henry... ce curios că imaginea fericirii pentru mine este o ploaie torențială care înecă parbrizul unei maşini; lampa de citit hărți îmi lumina picioarele, mi-era frică să nu vadă că-mi tremură, simțeam că trupul mi se topeşte sub privirea lui; un ciclon numit Hanna, ciudat că a ucis o sută cincizeci de persoane şi că mie mi-a adus o viață, o viață adevărată... impresia, înainte, timp de cinci, şase ani, că mă înăbuş în singurătate, confuzie, şi chiar, timp de un an, lenevia, şi acea legătură stupida, din punct de vedere intelectual degradantă, mă simțeam un om sfârşit, şi apoi, dintr-o dată, când am fost primită să dau doctoratul, acea încredere în mine, acea forță, acea mândrie, am înțeles că am să reuşesc să rup. „Dragă Miss Lafeuille, ți-am citit teza despre comportarea lui *Tursiops truncatits* în captivitate şi mă întreb dacă nu ți-ar plăcea să lucrezi cu mine". Când i-am văzut iscălitura, am sărit în sus de bucurie; a venit să mă ia de la aerodrom, cu Michael; eram aproape geloasă pe Michael, îl iubea atâta, îl iubea într-adevăr ca pe un fiu, îl învățase atâtea lucruri şi totuşi, dintre ei, cel care îl influențează acum pe celălalt e Michael, de după zăbrelele lui, există un fel de magie în aceste zăbrele. Henry citeşte toată presa, îi citeşte şi îi reciteşte scrisorile; ce ciudat că închisoarea lasă să plece tot ceea ce scrie Michael, fără niciun fel de cenzură, presupun că fotocopiază totul, şi răspunsurile lui Henry tot aşa, şi că există undeva pe biroul lui Adams, pe cel al lui C şi cine ştie al mai cui, un splendid dosar, foarte ordonat, cu referințe, note, index analitic, comentarii nuanțate pentru fiecare frază a lui Henry, datorate celor mai buni psihologi politici; dosarul împotriva lui Oppie înainte de proces avea câțiva metri înălțime, dar când îi spun asta lui Henry, râde, atâta tot, ce *vrei, spionajul şi denunțul sunt cele două mamele ale informațiilor S.U.A..* Când te gândeşti că C.I.A. Subvenționa

Asociația națională a studenților şi că o universitate americană acceptase să servească drept acoperire unei *misiuni de specialişti* în Vietnam, îți spui că totul, absolut totul este posibil. Dar ar trebui să fii totuşi un pic mai atent când îi scrii lui Michael, găsesc că eşti îngrozitor de imprudent, celebritatea ta nu te face tabu, adu-ți aminte de Oppie. Dar el nu vrea să audă niciodată nimic, când te atingi de departe sau de aproape de orice e în legătură cu curajul, are un reflex spaniol, se înțepeneşte şi se zburleşte. *Nu vreau să încep prin a mă autocenzura,* aş face jocul tuturor acestor copoi, de aceea există ei: ca să te facă încetul cu încetul să te castrezi singur. Şi nu poți să spui, desigur, că Henry îşi subapreciază virilitatea. Arlette râse fără zgomot, întinse brațul şi-şi puse vârfurile degetelor pe umărul lui; după o clipă, îl simți că-şi închide mâna pe a ci. Ea îi spuse încet: nu dormi, pot să viu în brațele tale, pot să-ți vorbesc?

*

CONVORBIREA DINTRE SEVILLA ŞI ADAMS
22 IULIE 1972, PIESA PL 56279, CONFIDENȚIAL

Adams. – Sunt foarte fericit că te revăd. Nu te-am văzut, cred, de la conferința de presă din 20 februarie 1970, dar ai avut amabilitatea să-mi trimiți, între timp, un exemplar al cărții dumitale. După câte mi se spune, s-a vândut foarte bine.

Sevilla. – Spre marea mea mirare. Căci n-am pus în ea niciunul din ingredientele pe care mi le recomandase Brücker, ci numai faptele.

Adams. – Atunci am să-ți spun: tocmai această seriozitate a plăcut.

Sevilla. – Goldstein are o explicație mult mai cinica. El pretinde că volumul s-ar fi vândut oricum, chiar şi dacă l-aş fi scris cu picioarele.

Adams. – Nu cred. Referirea dumitale la Jim Crooner l-a amuzat mult pe Lorrimer. Nu ți-e simpatic?

Sevilla. – Nu.

Adams. – Nu-ți împărtăşesc sentimentele. Dacă este ales, Crooner cred că are să facă să curgă sânge proaspăt în vinele vechii noastre administrații.

Sevilla. – Să sperăm că acesta va fi singurul sânge pe care îl va face să curgă.

Adams. – îl crezi atât de dur?

Sevilla. – Cred că are să facă orice i se va cere.

Adams. – Ah, ce pesimist eşti! Eşti mulțumit de serviciile lui Goldstein?

Sevilla. – Foarte. Ca să liu sincer, mi-a devenit indispensabil. E un prieten.

Adams. – Sunt încântat. Am aflat ca volumul dumitale va fi tradus în douăzeci şi trei de limbi şi că Hollywood-ul va face din el un film.

Sevilla. – Exact.

Adams. – Am mai aflat că *Jim* ți-a cumpărat drepturile de pre-publicare cu şase sute şaizeci de mii de dolari. În plus Brücker le-a vândut pentru post-publicare în colecția Cartea de buzunar, în versiune integrală, cu cinci sute de mii de dolari şi cu patru sute de mii de dolari în versiune prescurtată în *Reader's Digest.* Brücker, desigur, îşi linge buzele.

Adams. – Nu. Goldstein ai aflat toate astea.

Adams. – Nu. Goldstein e foarte discret. Aceste cifre au fost publicate săptămâna trecută de *Time. Time* calculează că drepturile dumitale de autor însumează sau vor însuma în total, inclusiv filmele şi traducerile, trei milioane de dolari. E exact?

Sevilla. – Bravo *Time.*

Adams. – Ce simți când devii milionar?

Sevilla. – Printre altele, un sentiment de libertate.

Adams. – De libertate?

Sevilla. – înainte, eram liber, teoretic, sa cumpăr o casă mare într-o insulă din Florida Keys, cu un mic port particular şi un iaht...

Adams. – Teoretic. Ai un mod original de a vorbi. (Râde). Pentru casa asta, sunt sigur, te-ai lăsat furat într-un mod oribil.

Sevilla. – Nu. Goldstein m-a sfătuit.

Adams. – Ai spus: un sentiment de libertate „printre altele".

Sevilla. – Da. Am şi un sentiment de vinovăţie.

Adams. – De vinovăţie? De ce de vinovăţie? N-ai furat aceşti bani; sunt rodul muncii dumitale.

Sevilla. – Am impresia că am fost plătit cu suprapreţ.

Adams. – Atunci ce să zici de Brücker?

Sevilla. – Nu mă gândesc la Brücker. Am impresia că am fost plătit cu suprapreţ în comparaţie cu unii oameni care muncesc mult şi câştigă puţin.

Adams. – Ah! Dacă nu era yachtul, te bănuiam că eşti socialist. Dar uite ce e: oamenii de care vorbeşti nu au calificarea dumitale.

Sevilla. – Da, dar e imoral să existe o diferenţă atât de mare între ei şi mine.

Adams. – Din cauza acestui sentiment de vinovăţie îţi păstrezi banii în continuare în contul de la Bancă, fără să-i plasezi?

Sevilla. – Nu. E altă problemă. Îmi repugnă ideea că banii mei ar putea să muncească în locul meu.

Adams. – Oricum muncesc ei pentru cineva. Bancherul dumitale cu siguranţă că te binecuvântează.

Sevilla. – E treaba lui. Presupun că de aia s-a făcut bancher, ca să facă bani din bani. Dar treaba mea e să muncesc.

Adams. – Atunci trebuie să donezi milioanele. (Râde).

Sevilla, – Da, dar cui? Aş vrea să fie cu adevărat folositoare şi n-am încredere în filantropie.

Adams. – N-o lua în serios. Am glumit. (Tăcere).

Sevilla. – N-am putea să scurtăm introducerea asta? Eşti atât de nervos, că-mi faci un pic de frică.

Adams. – Nu sunt nervos.

Sevilla. – Ţi-ai şters de două ori palmele cu batista.

Adams. – (Râde). Trebuie să te păzeşti de oamenii de ştiinţă. Au spirit de observaţie. *(Pauză).* Ascultă, îţi port simpatic şi cred că ceea ce am să-ţi spun arc să te zdruncine. Am lucruri foarte neplăcute să-ţi spun.

Sevilla. – Mi-am dat scama după lungimea introducerii. Dar am mai adus o dată un omagiu dibăciei dumitale.

Adams. – Nu e dibăcie. E jenă.

Sevilla. – Bine, trage! Ce mai aştepţi?

Adams. – Nu mă boxa. E mai rău decât tot ceea ce ai putea să-ţi închipui. Am primit un ordin foarte şocant, îmi revine datoria să ţi-l aduc la cunoştinţă şi sunt cât se poate de dezolat că am această datorie. După cum ştii, îţi port simpatie.

Sevilla. – Dar simpatia nu trece înaintea loialităţii faţă de şefii dumitale.

Adams. – Ca să-ţi spun drept, nu.

Sevilla. – Bine, vorbeşte. Trebuie să demisionez din *proiectul Logos?*

Adams. – Nu, nu e asta. Într-un fel, e mai rău. *(Tăcere).* O să ţi-i luăm pe Fa şi pe Bi.

Sevilla. – Să mi-i luaţi pe Fa şi pe Bi?

Adams. – Temporar. Stai jos, te rog. Da, îmi parc rău, dar C un ordin.

Sevilla. – Dar cu ce scop? Ca să-i duceţi unde?

Adams. – Nu pot să răspund la aceste întrebări.-

Sevilla. – Dar e o nebunie! Nu-ți dai seama! Fa şi Bi nu vor suporta niciodată această despărțire! Rupi nişte legături afective vechi de mai mulți ani.

Adams. – Bob Manning are să-i însoțească.

Sevilla. – Bob!

Adams. – Te rog, stăpâneşte-te. Nu te simți bine? Vrei?

Sevilla. – Nu, mulțumesc. Nu e nimic. Are să treacă. *(Tăcere).* Toată treaba asta C de o ipocrizie dezgustătoare. Adams, o să-ți spun ce gândesc: de doi ani mă duci de nas şi de doi ani Bob, la ordinul dumitale, în spatele meu...

Adams. – N-a fost ordinul meu. Dar eu i l-am transmis. Răspunderea mea se opreşte aici.

Sevilla. – Ce machiavelism respingător. Şi cu ce scop, mă întreb!

Adams. – Am să fiu sincer: am hotărât să te ținem departe de toate utilizările practice...

Sevilla. – Vrei să spui de toate utilizările militare...

Adams. – Am spus practice.

Sevilla. – Dar Bob e mai suplu. El are să poată şti, aşadar, unde-i ascundeți pe Fa şi pe Bi şi ce tâmpenii îi puneți să facă.

Adams. – Desigur, de vreme ce îi va însoți.

Sevilla. – Nu-mi vine să-mi cred urechilor! Ai uitat că Bob e o creatură a lui Mr. C?

Adams. – Nu văd de ce ne-ar supăra.

Sevilla. – Nobilul Mr. C este deci şi el băgat în afacerea asta!

Adams. – Câtuşi de puțin.

Sevilla. – Crezi că Bob mişcă măcar degetul mic fără să-l prevină pe Mr. C?

Adams. – Ne priveşte.

Sevilla. – Dar *proiectul Logos,* în toată treaba asta? Ce devine? E o nebunie! Suntem la jumătatea drumului în studiul şuierăturilor şi ne ici delfinii! Singurii delfini care

pot, la ora actuală, să colaboreze cu noi! Dar e monstruos! Gândeşte-te la răspunderea dumitale faţă de ştiinţă dacă li se întâmpla ceva.

Adams. – N-are să li se întâmple absolut nimic. Despărţirea nu e decât temporară. O să ţi-i dăm înapoi pe Fa şi pe Bi.

Sevilla. – Peste cât timp?

Adams. – Nu sunt autorizat să-ţi precizez o anumită dată.

Sevilla. – Şi nu te temi că la întoarcerea lor au să-mi povestească ce-au făcut cu voi?

Adams. – Nu vor face nimic ce n-ar putea să-ţi povestească.

Sevilla. – în acest caz, de ce nu mă lăsaţi să-i însoţesc?

Adams. – Ţi-am mai spus.

Sevilla. – N-am dreptul să văd ce fac, dar ei vor avea dreptul să-mi povestească!

Adams. – Acest gen de contradicţii nu Mă supăra.

Sevilla. – Mă întreb ce te supără! Te-ai gândit măcar să le ceri părerea, lui Fa şi lui Bi, înainte de a-i» lua din sânul familiei lor? Pentru că noi suntem familia lor, sper că înţelegi asta. Adams, ascultă-mă, nu mi-e ruşine să spun, îi consider copiii mei.

Adams. – Am ţinut seama, bineînţeles, în cea mai mare măsură, de aspectul sentimental al lucrurilor. Bob a abţinut în prealabil consimţământul lui Fa şi Bi pentru această călătorie.

Sevilla. – Fără ştirea mea!

Adams. – Bob le-a precizat că are să-i însoţească. Amândoi îl iubesc mult pe Bob, după cum ştii.

Sevilla. – A făcut tot ce-a trebuit pentru asta, şarpele! M-a trădat de două ori. Spionându-mă în beneficiul lui C şi captând, din ordinul dumitale, în spatele meu, afecţiunea delfinilor, ca să mi se substituie mie.

Adams. – Mi se pare că dramatizezi cam mult. Fa şi Bi, la urma urmei, nu sunt decât nişte animale.

Sevilla. – Atunci nu înțelegi nimic! Ei vorbesc, am cu ei mult mai multe legături decât cu anumite persoane. Fa şi Bi sunt ființe ca dumneata şi ca mine; şi îi iubesc ca pe copiii mei, ți-am mai spus.

Adams. – Nu luasem spusa dumitale *ad litteram.* Sunt dezolat. Cu atât mai mult, cu cât mi-a mai rămas abia să-ți spun ce e mai rău. Mă tem că am să te mâhnesc mult.

Sevilla. – N-ai să mă mâhneşti de loc: îmi dau demisia.

Adams. – Trebuie să te previn în mod loial...

Sevilla. – Nu cred în loialitatea dumitale.

Adams. – Decât față de şefii mei, ştiu. Ei! În numele lor vorbesc. Dacă socoți că demisia dumitale e un mijloc de presiune ca să ne faci să renunțăm la proiectul nostru, te înşeli. Nu renunțăm. Şi dacă, totuşi, stărui să-ți prezinți demisia, suntem, de data asta, hotărâți s-o primim.

Sevilla. – N-ai vorbi altfel dacă ai vrea să mă ațâți să mi-o dau.

Adams. – De fel.

Sevilla. – Hai, zău, Adams! Nu-mi subaprecia inteligența. Crezi că nu înțeleg de ce v-ar conveni demisia mea?

Adams. – Mărturisesc că nu văd de ce.

Sevilla. – Pentru că v-ar garanta discreția lui Fa şi Bi în ceea ce mă priveşte, după ce-şi vor fi îndeplinit misiunea.

Adams. – Nu este vorba de o misiune.

Sevilla. – Ba da! Şi a dracului de importantă, de vreme ce sunteți gata să puneți pentru ea în primejdie *proiectul Logos.* Un proiect pentru care ați cheltuit, de zece ani încoace, sume colosale!

Adams. – Prea exagerezi. *Proiectul Logos* nu e câtuşi de puțin în primejdie. Fa şi Bi îți vor fi înapoiați în scurt timp va apare o zgârietură.

Sevilla. – Şi din punct de vedere moral, mi-i înapoiezi intacți?

Adams. – Nu înțeleg ce vrei să spui.

Sevilla. – Am să-ți pun o întrebare: ştii cum vor reacționa Fa şi Bi, după aceea, față de ceea ce îi veți pune să facă?

Adams. – Nu înțeleg sensul întrebării dumitale. Nu-i punem să facă nimic anormal. *(Tăcere).*

Sevilla. – Şi nu te temi că la înapoierea mea îi conving pe Fa şi pe Bi să nu plece cu Bob?

Adams. – Ba da. Tocmai. Ne-am gândit la asta. Ne-am luat măsurile de precauție necesare.

Sevilla. – Ce măsuri de precauție?

Adams. – Ți-am spus că partea cea mai rea îmi mai rămăsese să ți-o comunic. Iat-o: când te înapoiezi, nu-i mai găseşti pe Fa şi pe Bi. Echipa noastră îi ia chiar acum.

Sevilla. – Dar e o capcană abominabilă! M-ai făcut să vin încoace şi în timpul acesta... E odios! Nu găsesc cuvinte... Cum îți poți trata semenii cu atâta dispreț? M-ai manipulat în modul cel mai cinic.

Adams. – Stăpâneşte-te, te rog. În orice caz, discuția nu ajută la nimic. Am vrut să evităm scenele neplăcute.

Sevilla. – N-ai încetat să-ți joci rolul în spatele meu. E oribil. Te-ai purtat față de mine cu ipocrizia cea mai respingătoare.

Adams. – Am primit ordine şi le-am executat.

Sevilla. – Erau ordine infame, dă-mi voie să-ți spun.

Adams. – De ce nu-i spui asta lui Lorrimer chiar dumneata? El mi le-a dat.

Sevilla. – Ascultă, Adams, eu... *(Pauză).* Nu încerca să mă provoci. Ai fi prea mulțumit să mă poți destitui.

Adams. – Nimeni nu se gândeşte să te destituie. Suferi de mania persecuției.

Sevilla. – Ai şi alte observații de făcut, în afară de cele privitoare la psihologia mea?

Adams. – Nu.

Sevilla. În acest caz propun să punem capăt acestei convorbiri. Găsesc totul atât de dezgustător, atât de greţos... Prefer să plec. Îţi spun sincer, abia dacă mai pot suporta să te văd.

Adams. – Poţi să mă crezi sau nu, Mr. Sevilla, sunt dezolat. La revedere.

Sevilla. – Nu cred să ne mai revedem.

*

14 august 1972.

Stimate Mr. Sevilla, – Comisia s-a întrunit ieri şi m-a însărcinat să vă comunic hotărârile sale. Experienţele pe care le-aţi urmărit în bazinul B cu privire la hidrodinamica pielii fiind întrerupte din 1966 pentru a vă permite să vă concentraţi eforturile asupra experienţelor lingvistice din bazinul A, iar acestea neputând fi continuate pentru moment, dată fiind plecarea pensionarilor dv., – vă cerem ca în corespondenţă să folosiţi acest termen – comisia a apreciat că nu va mai avea posibilitatea sa ceară Congresului reînnoirea creditelor de funcţionare a laboratorului pe care îl conduceţi.

În consecinţă, comisia vă roagă să-i anunţaţi pe colaboratorii dv. Că indemnizaţiile prevăzute în contractele lor în caz de reziliere înainte de termen le vor fi achitate în cel mai scurt timp. Se înţelege de la sine că aceleaşi dispoziţii au fost date şi în ceea ce vă priveşte pe dv.

Comisia l-a numit pe dr. Edward E. Lorensen custode cu titlu provizoriu al laboratorului pe care l-aţi condus. D-sa va intra în legătură cu dv. Începând de la 16 august şi va lua toate iniţiativele necesare pentru clasarea şi consemnarea fişelor, arhivei, înregistrărilor, filmelor şi documentelor laboratorului. Comisia vă cere să înlesniţi la maximum sarcina d-rului E. E. Lorensen şi să-mi confirmaţi primirea prezentei scrisori.

Cu toată stima, D. K. ADAMS.

12 august 1972.

Stimate Mr. Adams,

Confirm primirea scrisorii dumneavoastră din 14 august. Colaboratorii mei şi cu mine vom fi, începând de la 16 august, la dispoziția d-rului Lorensen.

Nu-mi place ideea de a cere ceva, indiferent ce, comisiei totuşi cred că trebuie să fac acest lucru, în interesul chiar al pensionarilor mei. Aş ține, când vor fi din nou accesibili, să mi se dea voie să-i vizitez.[65]

Cu toată stima. H. C. SEVILLA

15 august 1972

Stimate Mr. Sevilla,

Urmare la telegrama mea de azi, vă confirm că nu voi putea sosi decât la 20 august, trebuind să amân plecarea.

Acceptând sarcina ce mi-a fost încredințată, am ținut să subliniez că sper să mă mențin în limitele stricte ale funcționării mele de custode. În ipoteza că pensionarii dv. Vor fi redați laboratorului pe care îl conduceți, am adus categoric la cunoştință comisiei că nu înțeleg în niciun caz să preiau continuarea lucrărilor dv. Sper, într-adevăr, că, în această ipoteză, veți avea posibilitatea să reveniți asupra demisiei dv. Şi să duceți chiar dv. Personal la capăt sarcina pe care ați început-o într-un mod atât de strălucit.

Îmi închipui cât de contrariat sunteți că ați fost despărțit de pensionarii dv. Dar că aveți o consolare în faptul ca asistentul dv. A consimțit să-i însoțească.

Cu toată stima, E. E. LORENSEN.

16 august 1972.

Stimate Mr. Lorensen,

---

[65] Această scrisoare a rămas fără răspuns (N.A.).

Scrisoarea dv. Îmi inspiră multă stimă pentru dv. Şi o reînnoire a prieteniei faţă de animalul uman, care, în clipa de faţă, sunt nevoit să spun, nu-mi apare în culori prea măgulitoare.

Mă tem ca faptele să nu vă fi fost prezentate în mod inexact. Mi-am dat demisia verbal, în urma şocului pe care l-am resimţit aflând că pensionarii îmi vor fi luaţi. Dar nu mi-am confirmat această demisie nici în cursul convorbirii, nici, bineînţeles, în scris. Pe de altă parte, asistentul meu a acceptat să-mi însoţească pensionarii, dar fără consimţământul meu şi chiar fără ştirea mea.

Nu restabilesc faptele pentru ca să vă fac să reveniţi asupra hotărârii dv. Dimpotrivă. Prefer ca dv. Să exercitaţi funcţia de custode, decât alt cercetător care n-ar avea scrupulele dv.

Vă aştept pe data de 20.

Cu stimă, II. C. SEVILLA.

18 august 1972.

Stimate Mr. Sevilla,

Trebuie să amân din nou şi nu voi putea veni decât în ziua de 25.

Sunt dezolat aflând precizările dv. Ele pun într-o lumină ciudată rolul jucat de asistentul dv. Şi dragostea de adevăr a birocraţilor care ne conduc. Pentru că au „cumpărat” creiere – aici şi în Europa – au impresia că pot face apoi cu ele orice vor.

Nu m-am ferit să-i spun lui Adams că în ochii mei a fost o nebunie că vi s-au luat chiar temporar, pensionarii. Nu văd ce utilizare practică ar putea fi destul de importantă ca să justifice întreruperea unei cercetări fundamentale.

Cu toată stima E. E. LORENSEN

*

În insulele din strâmtoarea Florida nu-mi plăceau nici mlaştinile, nici paletwierii[66], nici şoseaua cu podurile ei de pe o insulă pe alta până la Key West; voiam o insulă cu stânci, o insulă care să fie stâncă ea însăşi, cu un brâu de colţuri pietroase, şi când am văzut stâncile insulei Huatuey, cu *Caribee* ancorat în micul port, mi-a sărit inima din loc. *Caribee* era o frumoasă jucărie lustruită, pentru adulţi, un vis de adolescent adeverit la o vârstă când încă mai poţi iubi, şi acum trebuie să mă cravaşez ca să-l scot. Arlette citeşte la prova. Dacă ar rămâne cockpit cu mine, am începe iar să vorbim despre Fa şi Bi; dar eu vreau să fiu singur, tăcut, retras, la cârma lui *Caribee,* ăsta mă calmează; ea simte, pesemne că suferă şi ea, la rândul ei, prefăcându-se că citeşte. De unde sunt acum, nu zăresc de cealaltă parte a punţii decât aureola imensei pălării de paie cu care îşi protejează capul, şi-o fi scos bikini-ul ca să-şi bronzeze zonele palide ale pielii, nici când mă gândesc la trupul ei nu mai simt plăcere; ce ciudat cum durerea morală anulează dorinţa chiar când dragostea rămâne intactă, e ca şi cum în durere s-ar afla o diminuare care te îndeamnă să te diminuezi şi mai mult, o mutilare care cere alte mutilări; nu-i adevărat, nu-i câtuşi de puţin adevărat că există în suferinţă o însuşire magică, suferinţa e înfrângere, paralizie, umilire, nimic bun n-a ieşit din ea niciodată, trebuie s-o învingi, iar eu, ca s-o învinge mă joc cu *Caribee*; vasul ăsta e medicamentul meu, ruliul mă leagănă, fug de mine, fug de mine în mod conştient, cu ambele mâini pe timonă, primesc vântul de sud-vest înapoia traversului şi trândăvesc la babord, rezemat de vânt, şoldul mi se ridică la intervale regulate, ca *sa* lase să treacă hula lungă care mă atacă pieptiş, îmi continui drumul spre larg, imensitatea

[66] Arbore răşinos din India.

Oceanului se întinde în faţa mea, fără urme omeneşti. Pământul e în spatele meu, micşorat, ceţos, parfumul lui de frunze şi de fum se diluează puţin câte puţin în aerul sărat şi în mirosul de vopsea proaspătă; în spatele meu, siajul, nu drept, ci curbat la tribord de deriva goanei mele, opt noduri poate; îmi croiesc drum, refulând spuma de ambele părţi ale etravei; vela mare, albastră, umflată, fără nicio cută de jos până sus, focul genovez roşu aprins, ieşit în afară ca un balon, catargul curbat sub efort, odgoanele de la tribord întinse, vibrând ca nişte strune de vioară sub presiunea de necrezut a plăcutei brize forţa a patra, care se mai poate întări, dar fără pericol, fără grija de a strânge vela şi fără groaza că va trebui să fug la adăpost; vreme frumoasă, constantă, strălucitoare, însorită, fără un nor; soarele e încă sus, o mare de un colorit liniştitor, un frumos albastru profund, ne înşelător; vântul şi hula se potolesc, lăsând să le simţi rezerva de putere ca unui tigru care toarce cu blândeţe, în timp ce muşchii cumpliţi freamătă sub piele ca undele care ridică apa fără să se reverse în valuri. Strâng degetele pe timonă pentru plăcerea de a mângâia acaju-ul, dar n-am nevoie s-o manevrez, *Caribee* se echilibrează fără derivă ori abateri, fără să vină în vânt şi fără să se lase târâtă, lunecând în tăcere, sau mai bine zis în mijlocul zgomotelor uşoare, discrete, legănătoare, din care e făcută această tăcere, sfâşierea de mătase a apei despicate de prova, plescăitul valului în bord, şuieratul brizei în odgoanele întinse, scârţâitul de pescăruşi al scripeţilor, geamătul carenei când cade înapoi în gol şi freamătul brusc când îşi reia zborul razant peste o creastă, pe jumătate pasăre, pe jumătate peşte, o aripă roşie, o aripă albastră, şi trupul ci frumos, rotund, neted, lustruit, alungit, afundându-se în mare.

Nu se afunda cu adevărat. Fa, da, el se cufunda, fără siaj, ori turbulenţă, era o bucurie să-i urmăreşti înaintarea

mlădioasă în apă, fără o viitoare, cu ochii duşi şi glumeți ațintiți asupra mea, de îndată ce lua virajul, cu aerul de a-mi spune, Pa, nu pleca Pa, mai stai nițel. Pa, ai plecat totuşi. Au şi trecut opt ani de când îşi morfolea biberonul, înghesuindu-se în noi cu teamă; începea să şuiere şi să scârțâie de cum se simțea singur, eram istoviți de atâta veghe; atunci am găsit cele două plute de poliester între care stătea el şi care, într-o anumită măsură, ne înlocuiau cel puțin noaptea. Ce loc a ocupat el în viața noastră atâția ani, unica preocupare, singura grijă, singura muncă, ne-am dat atâta osteneală ca să-l învățăm primele cinci cuvinte, şi după aceea ce accelerare fantastică după ce a venit Bi, un ciclon numit Hanna, o, să retrăiesc, să retrăiesc toate secundele acestor şase ani din urmă, plini ochi de muncă şi de fericire, această porție de viață pe care am trăit-o pentru prima dată fără ca o parte din mine să fie jertfită celeilalte, fără să mă simt privat şi mutilat, fără seria imbecilă de mici aventuri seci şi dure gen Ferguson. Arlette şi eu, delfinii, echipa, Michael, ce viață bogată, densă, creatoare, încă o dată, încă o dată, stupoarea, interogarea fără răgaz, repetarea la infinit, nu mai sfârşesc gândurile astea care mă rod ca nişte guzgani, mereu aceleaşi, se învârtesc roată ca în delir, aceeaşi repetare mecanică: Lisbeth, Adams, Bob, mai ales Bob, cel mai puțin motivat din trei, târându-se milimetru cu milimetru spre țelul fixat timp de doi ani, muncind cu noi, bând cu noi, prietenos, zâmbitor, zelos. Ştiu, poți *să zâmbeşti, să zâmbeşti, să zâmbeşti şi să fii un trădător,* dar de necrezut era lipsa oricărui mobil: nu ne ura. Nici măcar n-a acționat ca Lisbeth, din spirit de răzbunare, sau din supunere, ca Adams: răutatea pură, gratuită, neînțeleasă nici chiar de cel care o făcea. Îmi aduc aminte de mirarea lui când m-a auzit spunând, într-o zi, că-l iubesc pe Fa. Îl iubiți pe Fa? Da, te miră? Dar, a spus el, la urma urmei, nu e decât un subiect, ca un cobai, un şoarece, un

câine. L-am privit cu toţii, uluiţi, îngroziţi, chiar şi Maggie. Ei, hai Bob, după atâţia ani... S-a stăpânit, a râs, a întors-o spre glumă. Dar atunci, într-o străfulgerare, se manifestă insensibilitatea lui, neomenia lui radicală, iremediabila lui uscăciune sufletească – ar fi trebuit să fiu mai atent şi să mă feresc. Din clipa în care a devenit iscoada lui C, a devenit tabu; nici acum nu reuşesc să mă obişnuiesc cu gândul că Fa şi Bi... niciodată de acum înainte. Îmi aduc aminte când am părăsit-o pe Mariana; mă trezeam noaptea, cuprins de panică, leoarcă de sudoare, ia gândul că n-am să mai fiu zilnic alături de cei doi băieţi. A fost ca o lovitură de pumnal în plină inimă, eram paralizat de o durere al cărei sfârşit nu-l întrezăream, şi totuşi, în epoca aceea, îi vedeam de două sau de trei ori pe săptămână. Avu loc în el un declic, se uită la ceasul brăţară: trecuseră două ore de când îl mâna pe *Caribee* spre larg. Era timpul să facă stânga-mprejur, voia să se întoarcă înainte de căderea nopţii, drumul era imposibil de făcut pe întuneric, nu era nici măcar balizat. Dădu drumul şcotei velei mari, eliberă ghiul, roti timona, *Caribee* veni spre vânt, ghiul ieşi spre dreapta; desfăcu şcota focului şi o amară de tachetul de la tribord. Puteam să te ajut la foc, strigă Arlette de la prova. El făcu cu mâna, lăsă moale şcota velei mari şi o amară şi pe ea. M-am prăjit, zise Arlette cu o veselie prefăcută, sărind în cockpit. Am să mă îmbrac. Dispăru în cabină şi, după un minut, reapăru îmbrăcată cu un tricou marinăresc vărgat, îşi lipi umărul de al lui Sevilla şi zise cu o voce surdă: Abia am reuşit să citesc, sunt într-o dispoziţie îngrozitor de proastă; în fără de riscul de a te pierde, nu văd ce se putea întâmpla mai rău. Îţi aduci aminte ce fericiţi eram când am cumpărat casa, şi acum totul e stricat, ratat; nu-mi vine să cred, am impresia că ne întoarcem înapoi în timp, ca un film pe care îl înfăşori pe bobină, că avem să regăsim laboratorul, pe Fa şi pe Bi în bazin, studiul şuierăturilor; am impresia că mi-

am pierdut copiii, raţiunea de a trăi, îmi vine într-una să plâng. El îi prinse ceafa în mâna dreaptă şi-i atrase capul spre gâtul lui. Da, zise el, există Fa şi Bi, şi mai există şi munca! E îngrozitor, după aceşti opt ani de cercetări să te pomeneşti cu mâinile goale, fără să poţi face nimic decât să evoci trecutul, ca doi bieţi şomeri pe un morman de bani. Sevilla zâmbi cu amărăciune. *Caribee* se îndrepta spre casa la care ţinuseră. Cele patru ore pe mare nu fuseseră decât o paranteză. Se înapoiau spre golul vieţii lor, fără delfini, fără echipă, fără ţel. Ascultă, zise Sevilla, o să ne apuce nebunia, nu putem continua aşa; plecăm, m-am gândit că ţi-ar plăcea să cunoşti Spania; mâine telefonez unei agenţii de voiaj, am putea să ne luăm zborul la sfârşitul săptămânii.

*

DEPARTAMENTUL DE STAT, WASHINGTON, D. C.

D-lui profesor H. C. Sevilla

Huatuey Island The Florida Keys Florida

Ţinem să vă informăm că în baza hotărârii Departamentului de Stat din 24 august 1972, paşaportul dv. Şi cel al d-nci H. C. Sevilla au fost anulate.

CONVORBIREA LUI H.C.S., VIZITATOR, cu DEŢINUTUL C.B. 476, ÎNCHISOAREA SING-SING, 22 DECEMBRIE 1972, IESA R. A. 74612, CONFIDENŢIAL

Vizitatorul. – După cum ştii, aş fi venit mai de mult să te văd, dacă mi s-ar fi dat voie.

Deţinutul. – Ţin să vă spun că sunt mirat că vă întâlnesc în asemenea condiţii de tăcere şi de confort. E ceva cu totul neobişnuit.

Vizitatorul. – Presupun că vor să ne înregistreze convorbirea.

Deţinutul. – Facultăţile dv. De deducţie mi se par neştirbite.

Vizitatorul. – Nu este o problemă de deducţie, ci de obişnuinţă. Te găsesc în formă bună.

Deținutul. – Nu ni se poate reproşa că ducem o viață neregulată.

Vizitatorul. – Moralul e bun?

Deținutul. – Ce a fost mai rău a trecut.

Vizitatorul. – Ai avut greutăți?

Deținutul. – La început, da, multe, cu codeținuții mei. Nu-mi aprobau părerile. Nici nu vă puteți închipui cât de conservatoare sunt elementele criminale.

Vizitatorul. – Ce fel de greutăți?

Deținutul. – Interpretau refuzul meu de a servi în Vietnam drept o laşitate. Pentru ei eram un *nervous Nelly*[67]*.* Am fost nevoit să mă bat.

Vizitatorul. – Şi atunci?

Deținutul. – Opt zile de carceră fiecăruia. Am spus că eu am început. Adversarul meu a spus acelaşi lucru. Aici, după cum ştiți, avem o înaltă concepție despre onoare.

Vizitatorul. – Presupun că după aceea statutul tău moral s-a îmbunătățit mult.

Deținutul. – Mult. Nu mai eram un laş, ci un țicnit. Iar țicniții, aici, nu sunt rău văzuți.

Vizitatorul. – Să vorbim despre scrisorile noastre. Am primit în total douăzeci şi şapte.

Deținutul. – Eu am socotit la fel. Deci nu s-a pierdut niciuna.

Vizitatorul. – Şi niciuna n-a fost cenzurată.

Deținutul. – Nici ale dumneavoastră.

Vizitatorul. – Perfect. Trăim într-o țară liberă.

Deținutul. – Sunt bine plasat ca să mă felicit de acest lucru în fiecare zi. Ați reuşit să aflați de ce vi s-a anulat paşaportul?

---

[67] „Cârpă“. Expresia a fost aplicată pentru prima dată refractarilor politici de către preşedintele Johnson (N. A.)

Vizitatorul. – Da. Cu toate că relațiile mele cu *persoane politiceşte suspecte* sunt criticate, nu reprezint un *fisc de securitate* şi am fost întotdeauna *loial față de țara mea.* Totuşi, dacă ar fi să plec în străinătate, nu mi s-ar putea asigura o *protecție adecvată.*

Deținutul. – Bravo. Vasăzică tot ce s-a făcut a fost absolut în interesul dumneavoastră. Ați anunțat în public că vi s-a anulat paşaportul?

Vizitatorul. – Nu. Goldstein m-a sfătuit să nu fac asta.

Deținutul. – Poate a greşit?

Vizitatorul. – Nu ştiu. Goldstein a fost uimitor. S-a zbătut ca un leu. Nimic şi nimeni nu-l obliga să se compromită atâta pentru mine. Goldstein e de părere că anunțarea în public a anulării e o armă pe care trebuie s-o ținem în rezervă.

Deținutul. – Goldstein nu v-a sfătuit să vă răriți relațiile cu persoanele politiceşte suspecte?

Vizitatorul. – De fel.

Deținutul. – îi sunt recunoscător. Dar trebuie să vă spun, totuşi...

Vizitatorul. – Nu-mi spune nimic. Ai să spui prostii.

Deținutul. – Bine, tac. Dacă-mi dați voie să spun, şi dumneavoastră îmi păreți a fi în formă bună.

Vizitatorul. – Am avut un moment foarte greu când mi i-au luat pe Fa şi pe Bi. A durat două luni. Apoi am cumpărat un delfin, sau mai exact o delfină, şi am organizat un laborator particular din fondurile mele.

Deținutul. – Unde ați pus delfină?

Vizitatorul. – Mai jos de casă, pe insulă, am un mic port particular.

Deținutul. – Nu-l închideți?

Vizitatorul. – Ba da. Întind o plasă între cele două diguri, în adâncime şi în înălțime. Dar e aproape de prisos. După câteva săptămâni, Daisy – aşa o cheamă pe delfină – a

învățat să treacă plasa dintr-o săritură, ca să zburde în plină mare. Dar nu se depărtează decât atunci când ies şi eu cu iahtul, şi noaptea se înapoiază întotdeauna. Îi place să doarmă lipită de *Caribee.* Presupun că ea consideră iahtul un fel de supermama delfină, care o ocroteşte. Noaptea întind din nou plasa între cele două diguri, ca o măsură de siguranță împotriva rechinilor.

Deținutul. – Vorbiți-mi despre Daisy. Când mă gândesc că de doi ani n-am mai văzut un delfin!

Vizitatorul. – Vrei să-ți trimit câteva filme? Crezi că ai putea să le vizionezi?

Deținutul. – Desigur. Avem de toate aici: discotecă, cinema, teatru, şi chiar şi o sală unde te poți bronza cu ajutorul razelor ultraviolete, dar aceasta numai când te apropii de sfârşitul perioadei de detențiune.

Vizitatorul. – De ce numai atunci?

Deținutul. – Pentru ca să pari, în ochii vecinilor, că te-ai întors dintr-o călătorie lungă la tropice. (Râde). Sing-Sing nu C ce credeți. Pe noi ne preocupă gura lumii.

Vizitatorul. – Te admir că vorbeşti de toate acestea atât de detaşat. Până la urmă, te adaptezi?

Deținutul. – Nu. Nu te adaptezi. Niciodată. Îți trăieşti viața între paranteze. Cunoaşteți clişeul: *să ți se pară timpul lung*; niciodată nu l-am înțeles atât de bine. Nici n-ai idee de durata timpului aici. E de necrezut. Zilele se târăsc ca nişte săptămâni, iar săptămânile ca nişte luni. *(Tăcere).* Vorbiți-mi despre Daisy.

Vizitatorul. – Da, C veselă, şireată, afectuoasă, de loc timidă, cum era Bi la început.

Deținutul. – Ce vârstă are?

Vizitatorul. – Dacă judec după greutatea şi mărimea ei, trebuie să aibă aproape vârsta pe care a avut-o Bi când a devenit partenera lui Ivan. Vreo patru ani.

Deținutul. – Cum v-ați organizat laboratorul?

Vizitatorul. – I-am angajat pe Peter, pe Suzy şi pe Maggie.

Deţinutul. – îi plătiţi din fonduri proprii?

Vizitatorul. – Da.

Deţinutul. – O să vă ruinaţi.

Vizitatorul. – Nu, am de unde. Şi când n-am să mai am bani o să mă opresc. Deocamdată treaba merge foarte bine. Progresăm.

Deţinutul. – E ceva ce nu înţeleg...

Vizitatorul. – Am să-ţi explic: am obţinut de la Lorensen o copie a tuturor înregistrărilor mele.

Deţinutul. – Lorensen o fi avut neplăceri.

Vizitatorul. – Uriaşe.

Deţinutul. – Ce s-a întâmplat?

Vizitatorul. – Nimic, în fond. Am toate şuierăturile lui Fa şi lui Bi, iar acum pe cele ale lui Daisy.

Deţinutul. – Cum staţi?

Vizitatorul. – Progresăm.

Deţinutul. – Nu vreţi să spuneţi mai mult?

Vizitatorul. – Nu. (Râde).

Deţinutul. – Nu mă aşteptam să vă văd aşa, după ultimele scrisori. V-a revenit tot dinamismul dinainte.

Vizitatorul. – Hai să vorbim un pic despre dumneata.

Deţinutul. – Nu e un subiect prea interesant. *(Tăcere).* Stau şi aştept.

Vizitatorul. – Eşti la fel de pesimist cu privire la situaţia internaţională?

Deţinutul. – Mai mult ca oricând. Dar sunt şi optimist. Pentru viitorul îndepărtat.

Vizitatorul. – Mărturisesc că am simţit o uşurare că Jim Crooner a fost bătut şi că Albert Monroe Smith a fost ales preşedinte. Smith e un rău mai mic.

Deţinutul. – Nu cred. Smith va face exact acelaşi lucru pe care l-ar fi făcut Crooner în locul său. Democraţia americană constă din a-i da alegătorului iluzia unei alegeri.

Pentru corpurile legiuitoare, el are alegerea între două partide, ambele de dreapta. Pentru preşedinţie, între doi candidaţi la fel de reacţionari, dar dintre care unul reuşeşte să facă impresia că e mai liberal decât celălalt.

Vizitatorul. – Aş, exagerezi! Nu-i pun pe Smith şi pe Crooner în aceeaşi oală.

Deţinutul. – Nu exagerez. Vreţi câteva exemple? În 1960 aţi votat pentru Kennedy, pentru că l-aţi crezut mai liberal decât Nixon; iar Kennedy a dat semnalul verde pentru invazia în Cuba şi pentru sporirea masivă a „consilierilor" noştri „militari" în Vietnam. În 1964 aţi votat pentru Johnson, ca să-l faceţi mai pe Goldwater; dar Johnson la putere ne-a lansat în escalada preconizată de Goldwater.

Vizitatorul. – Crezi că Smith este la fel în stare, ca şi Crooner, să ne arunce într-un nou război?

Deţinutul. – Da. Cu vreo câteva discursuri morale în plus.

Vizitatorul. – E deprimant.

Deţinutul. – Nu prea. Vedeţi, alegerile nu contează. Sunt trucate în principiul lor însuşi. Lupta trebuie dusă la nivelul opiniei publice.

Vizitatorul. – Da, ştiu. Acesta e sensul pe care-l dai întemniţării dumitale.

Deţinutul. – Da. Şi câteodată mă simt descurajat. Represiunea a marcat puncte. Numărul refractarilor a scăzut.

Vizitatorul. – Dar, mulţumită întemniţării dumitale, ai exercitat o puternică influenţă asupra tuturor oamenilor pe care îi cunoşti. Ascultă, nu vreau să citez nume, înţelegi de ce, dar chiar şi mie mi-ai deschis ochii în ceea ce priveşte anumite probleme.

Deţinutul. – Atunci, dacă e adevărat, merită osteneala să stau aici.

Vizitatorul. – E adevărat.

Deținutul. – îmi faceți o bucurie imensă. Mi s-a părut că discern, de câteva luni încoace, un ton nou în scrisorile dumneavoastră.

Vizitatorul. – M-am hotărât să nu mai țin seamă de fotocopii şi de înregistrări... Cred că e foarte rău să te autocenzurezi cu anticipație. Sunt hotărât mai mult ca oricând să spun ceea ce gândesc.

Deținutul. – S-ar putea oare să fi contribuit şi eu la această hotărâre?

Vizitatorul. – Desigur, mult.

Deținutul. – Sunt fericit mai presus decât pot spune. Şi cât de modest sunteți! Vârsta dumneavoastră, poziția dumneavoastră... La urma urmei, nu sunt decât elevul dumneavoastră.

Vizitatorul. – Asta nu contează aici. Când cauți adevărul, nu te poți opri la astfel de considerente.

Deținutul. – Sunteți foarte generos că-mi spuneți asta. *(Tăcere).*

Vizitatorul. – Cred că e aproape ora.

Deținutul. – Stați. Mai avem cinci minute. Vorbiți-mi despre Peter şi Suzy.

Vizitatorul. – Bine, poate ai aflat, s-au căsătorit.

Deținutul. – Suzy mi-a scris. E o fată minunată. Ştiți, puteam şi eu să mă îndrăgostesc de ea, dacă nu mi-o lua Peter înainte.

Vizitatorul. – Suzy vorbeşte de dumneata cu multă prietenie.

Deținutul. – Da. Şi eu țin mult la ea. Ma gândesc adesea la dumneavoastră toți. *{Tăcere).* Nu mi-a venit uşor să vă părăsesc.

Vizitatorul. – Te aşteptăm. Ai să vii din nou să lucrezi cu noi.

Deținutul. – Peste trei ani, *{Tăcere).* Peste trei ani, şuierăturile nu vor mai avea taine pentru dumneavoastră.

Vizitatorul. – Vor fi alte probleme.

Deținutul. – Bine, atunci, peste trei ani!

Vizitatorul. – Am să vin din nou să te văd dacă o să mi se dea voie. Cred că s-a împlinit timpul.

Deținutul. – La revedere. Scrie-mi. Mulțumesc pentru vizită și mulțumesc pentru... în sfârșit, mulțumesc.

Vizitatorul. – La revedere, Michael.

*

Saigon, 4 ianuarie 1973 (U.P.I.)

Crucișătorul *Little Rock,* volatilizat de o explozie atomică în largul Haifongului. Niciun supraviețuitor!

XI

Senatorul Burton Murphy, care se numărase până atunci printre porumbeii pacifiști cei mai hotar îți și care dăduse, chiar în ajun, un interviu în care blama interminabilul război din Vietnam, află de catastrofa vasului *Little Rock* la ora șaptesprezece, în timp ce lua benzină la stația lui obișnuită. Se întoarse acasă în mare grabă și dădu un telefon Casei Albe, pentru a-l asigura pe președintele Albert Monroe Smith de sprijinul său necondiționat.

În Congres, în zilele care urmară, ultimul careu al porumbeilor, pe care recentele alegeri parțiale îl mai știrbise încă, se pulveriza de tot. Două treimi dintre membri trecură, în cele din urmă, de partea uliilor, cu o bună dispoziție care dovedea cât de fericiți sunt că au găsit un pretext patriotic inatacabil pentru a-și revizui, cu conștiința pe deplin împăcată, niște păreri care nu le pricinuiseră decât necazuri. Ultima treime tăcea. Membrii ei nu erau convinși de vinovăția unui anume stat în afacerea *Little Rock,* dar nu aveau curajul să spună acest lucru. Însă nici nu se resemnau să *„gonească împreună cu ceata și să vâneze împreună cu ceata”.*

Dacă senatorul Burton Murphy produse uimire în cercurile politice prin rapiditatea convertirii sale, cele mai multe luări de poziție, care se înmulțiră după volatilizarea vasului *Little Rock,* nu pricinuită nicio surpriză deosebită. Ele atraseră totuşi atenția datorită notorietății autorilor lor.

Actorul Jim Crooner, fost candidat la preşedinție, trebuia să facă la ora nouăsprezece şi treizeci, în ziua de 5 ianuarie, o expunere televizată despre viitorul femeilor în S.U.A. El însuşi aduse la cunoştință că, având în vedere gravitatea situației, renunță să-şi mai dezvolte subiectul, dar că doreşte, în schimb, să adreseze câteva cuvinte națiunii. În timp ce vorbea, prezența lui umplu micul ecran. Cu ochii serioşi şi hotărâți, cu tâmplele argintii, cu fața brăzdată de riduri expresive, avea acea înfățişare de om bun, modest şi conştient, care făcea să bată inima a o sută de milioane de americane. Se pricepu să se exprime în stilul dezbărat de orice artificiu intelectual, care se potrivea atât de bine cu fizicul lui şi pe care *brain-trust-ul* lui îl pusese la punct pentru el la începutul campaniei electorale. Vorbi cu o încetineală neobişnuită şi chiar cu efort, ca şi cum ar fi luptat cu curaj împotriva unei emoții pe care îi venea greu s-o controleze. *„Nu ştiu ce are să vă spună mâine preşedintele”* – declară el – *„şi, bine înțeles, n-am să spun nimic, astă-seară, ce ar putea să-l stingherească. Ştiu foarte bine ce aş face în locul lui, dar el e la volan, aşa că lui îi revine sarcina să redreseze vehiculul, eu nu sunt omul care să-i strige sfaturi, stând pe bancheta din spate. Asta n-ar putea decât să-l stânjenească. Datoria tuturor americanilor”* – reluă el cu gravitate – *„a mea şi a dumneavoastră, este să se unească în fața atacului şi să aibă încredere în înțelepciunea şi energia guvernului Statelor Unite”.*

Cardinalul Minuteman avea să facă în aceeaşi zi la ora douăzeci şi două o expunere radiodifuzată despre *„Spiritul Evangheliei în timpurile moderne”.* Prelatul prezenta o

particularitate unică în analele țării: primise, fără să fi luptat, cea mai înaltă decorație militară a Statelor Unite. Dar poate că Forțele armate apreciaseră că el face singur cât o divizie întreagă. Cu vreo câțiva ani în urmă, în cursul unei călătorii în Vietnamul de Sud, se străduise să reînsufletească în inimile băieților credința, trasând ca țel al eforturilor lor „victoria finală asupra vietnamezilor". Comandantul îi fu recunoscător prelatului pentru această sinceritate, căci în declarațiile lor publice şi îndeosebi la fiecare treaptă a escaladării, Johnson, Macnamara sau Dean Rusk nu aveau în gură decât cuvântul „pace". Desigur, nevoile diplomației nu scăpau înțelegerii generalilor, dar pe de altă parte, toată vorbăria despre *„negocieri"* şi toate promisiunile de a părăsi Vietnamul după pace nu făceau impresie bună asupra *G.* Z.—lor[68].

Cardinalul fu zguduit de tragedia vasului *Little Rock,* dar îşi dădu cu părerea în acelaşi timp că el justifica *„linia dură"* pe care o avuseseră întotdeauna S.U.A. Față de comunismul ateu. Cu impetuozitatea sa obişnuită, îşi schimbă subiectul expunerii şi alese ca text în ultimul moment versetele 24, 25 şi 26 ale Facerii lumii*. „În aceste zile de doliu",* zise el, *„în care națiunea americană este înjunghiată pe la spate de asasini laşi, se cuvine ca toți creştinii din țară să se socotească, mai mult ca oricând, misionarii lui Cristos şi să caute în textele sfinte îndemnul pentru faptele lor*". Făcu apoi, în legătură cu aceasta, referirea la versetele din Facerea lumii şi le citi cu o voce puternică: *„Strigătul ticăloşiilor acelor popoare* (prelatul accentuă *„acelor popoare",* cu mânie) *se înalță din ce în ce mai mult înaintea Domnului. (...) Şi Domnul slobozi din cer peste Sodoma şi Gomora ploaie de pucioasă şi de foc şi nimici cetățile acestea, cu toți locuitorii*

---

[68] G. I. Este porecla dată soldaţilor americani (N.T.).

lor, toate împrejurimile cu toți cei ce le locuiau precum şi toate plantele pământ ului".

Mult mai pe scurt şi într-un mod mai puțin evanghelic, generalul George C. Curry făcu în aceeaşi seară ziarului *Washington Post* următoarea declarație: *„După asta, nu ne rămâne decât să-i zdrobim cu totul".*

Paul Omar Parson, poreclit P.O.P. De către prieteni şi, *Deep South Babbit*de către adversari nu se încurcă la nuanțe. Îşi oferi unui ziarist din Atlanta gândurile în vrac. *„Ar trebui să ai un geraniu în craniu"* – zise el în stilul pitoresc care contribuise atât de mult la popularitatea de care se bucura în statele din sud, – *„ca să nu fi prevăzut lovitura. Nu se va putea spune că n-am prevenit Departamentul de Stat. De ani de zile îl tot întreb: cât timp aveți de gând să mai răbdați obrăznicia lui Castro? Lăudăroşeniile lui Naser? Agresiunea lui Charley în Asia? Şi. Insultele Chinei roşii! Adevărul, lăsând la o parte tot kafooster*[69]*-ul despre coexistența mai mult sau mai puțin paşnică este că America a fost mult prea răbdătoare. Ea ar trebui totuşi să înceapă a se simți cam obosită să tot întindă obrazul şi să primească picioare în fund drept răsplată pentru toate foile de varză pe care le risipeşte pentru subdezvoltați. Mă doare în cot de subdezvoltați. Oamenii aceia nu visează decât să ne răstoarne cu mațele în aer la cel dintâi prilej. Ca dovadă: Little Rock. Ei! Asta să ne fie lecție! Dacă nu nimicim, acum, China, are să ne nimicească ea pe noi mai târziu. Vă rog să nu mă înțelegeți greşit; n-am nimic împotriva chinezilor ca popor. Dacă vor să vină încoace să deschidă curățătorii şi să-mi spele rufele murdare, sunt de acord. Dar nu sunt de acord să-i lăsăm să se fâțâie în Asia cu bombe H. Repet, trebuie să alegem. Lumea noastră e o lume dură. Supraviețuieşte cel*

---

[69] Vorbăria. (N.A.)

care dă mai tare. Ei! A sosit momentul; trebuie să isprăvim cu China. În ceea ce mă priveşte, nu sunt sângeros de felul meu, dar n-am să dorm liniştit decât după ce rachetele noastre vor preface China comunistă într-un imens parcaj".

După cum se anunțase în ziua de 5, preşedintele Smith rosti o scurtă alocuțiune la televiziune la 6 ianuarie, orele treisprezece. Cu toate că discursul folosea un limbaj distins şi făcea apel la noțiuni de o mare noblețe, concluziile lui implicite nu se deosebeau, în esență, de cele pe care le dezvoltase P.O.P. Cel mult s-ar fi putut releva că P.O.P. Nu făcuse nicio aluzie la divinitate, în timp ce Albert Monroe Smith se conformă cu scrupulozitate marii tradiții a Casei Albe: îl înrola pe Dumnezeu, morala religioasă şi armiile cereşti întru apărarea Uniunii. În momentele de criză, niciun preşedinte american dinaintea lui nu omisese să facă acest lucru, de altfel, nu fără rezultat, pentru că de fiecare dată Dumnezeu se lăsase înrolat: într-adevăr, teritoriul nord-american nu fusese niciodată cotropit, nici bombardat, iar Statele Unite, de la înființarea lor până în prezent, nu pierduseră nici un singur război din cele pe care le declaraseră.

Văzându-l o dată în plus pe Albert Monroe Smith că apare pe micul ecran, publicul înțelese cum a putut el să-l învingă pe Jim Crooner în ceea ce priveşte preferințele mulțimilor.

Cu toate că ocupase şi în trecut funcții foarte importante, Albert Monroe Smith păstra o înfățişare care contribuise la succesul lui în aceeaşi măsură ca şi celebritatea strămoşilor lui: ținuta degajată, gâtul muşchiulos, de sportiv, zâmbetul sincer şi fermecător îi dădeau, la patruzeci şi cinci de ani trecuți, alura unui *college-boy,* dar, în acelaşi timp, acest aer tineresc era întregit de gravitatea ochilor cenuşii, atenți, înfundați adânc în orbite. Celebrul editorialist Malcolm Munster spunea despre noul preşedinte că *găsise mijlocul de*

a cumula două sex-appeel-uri: cel al tinereții şi cel al maturității.

Aţintindu-şi ochii gravi asupra telespectatorilor, preşedintele vorbi absolut fără gesturi, cu o voce calmă, stăpânit! Şi chiar suavă, care dădu mesajului său un fel de amprentă clericală: *„America”* – zise el – *„a fost întotdeauna o naţiune profund paşnică. Ea rămâne astăzi credincioasă tradiției sale şi nu caută să cucerească în Asia niciun teritoriu, nicio bogăție notă, dar e hotărâtă să apere, cu ajutorul lui Dumnezeu, libertatea şi democrația, pretutindeni unde ele sunt ameninţate de agresiunile comuniste. Forțele noastre armate, repet, nu urmăresc nici pe mare, nici pe uscat, vreun avantaj egoist. Dimpotrivă, ele se află în Asia pentru a permite popoarelor asuprite să aleagă fără constrângere viitorul care le convine. Aceasta este misiunea şi mândria noastră* (făcu o pauză şi privirea i se întunecă). *Ştiți foarte bine că ziua de 4 ianuarie 1973, zi care va rămâne marcată pe* cer: *de infamie, Statele Unite au fost obiectul unui atac brutal şi deliberat, în golftdlonkin. Nu există nici cea mai mică îndoială nici cu privire la natura mecanismului care a volatilizat crucişătorul U.S.* Little Rock, *nici cu privire la originea acelui mecanism. Chiar dacă a fost manipulat şi lansat de mâini vietnameze, el a fost fabricat în uzinele atomice chineze. Aşadar, China populară poartă întreaga răspundere ca a recurs cea dintâi la această armă cumplită şi că a organizat împotriva Statelor Unite o agresiune care, dacă nu prin amploarea ei, cel puțin prin laşitatea, perfidia şi cruzimea e, aminteşte atacul de la Pearl Harbour, din 7 decembrie 1941. America nu poate rămâne nepăsătoare la insulta pe care a suferit-o. Am fi, desigur, cei dintâi care să aplaudăm dacă China comunistă şi-ar concentra vastele ci energii pentru a îmbunătăți condițiile de viață ale populației sale. Dar ne vedem siliți să intervenim când ea nu şovăie să recurgă la arma groazei pentru a-şi aduce la îndeplinire*

ţelurile subversive. Dacă America ar tolera împotriva ei înşişi, fără să riposteze, o agresiune atât de odioasă, problemele dintre diferitele ţări ale lumii n-ar întârzia să fie reglementate prin forţă. Am asista atunci la un şantaj al ţărilor mari, care posedă arma atomică, asupra ţărilor mici, care n-o posedă. Guvernul Statelor Unite, conştient de răspunderile sale faţă de continentul american şi de lumea liberă, a pus azi în vedere Chinei populare că trebuie să-şi dărâme uzinele sale atomice, sub control internaţional. I s-a fixat un termen de opt zile. După expirarea acestui termen şi în cazul unui răspuns negativ sau al unei lipse de răspuns, Statele Unite vor lua toate măsurile necesare pentru a-şi asigura securitatea".

*

După alocuţiunea preşedintelui. Statele Unite trăită timp de o săptămână o situaţie stranie. Ţara nu era încă în război, dar nu mai era nici pe picior de pace. În general, oamenilor le venea greu să-şi părăsească viaţa de toate zilele şi să-şi potrivească universul mental pe măsura marelui eveniment care se pregătea. În conversaţiile dintre bărbaţi, interlocutorii foloseau metafore sportive. De pildă, descriau agresiunea din golful Tonkin în termeni de fotbal. China marcase un gol. Dar nu câştigase meciul şi când îşi vor pune Statele Unite mintea cu ea, nu va întârzia să înţeleagă: avea să fie zdrobită cu un scor îngrozitor.

În acelaşi timp, năzuinţa de a se devota binelui obştesc —: componentă esenţială a sufletului american – se aprinse şi, negăsind numaidecât o aplicare rezonabilă, se învârti în gol. Mii de oameni telefonară Casei Albe, fie pentru a-şi oferi serviciile cu titlu gratuit, fie pentru a da autorităţilor sfaturi de strategie mondială. Studentele Universităţii feminine din Vassar, care număra între zidurile sale, cum spunea comunistul american Megregor, *fetele cele mai bogate, cele mai elegante şi, dacă nu cele mai frumoase, cel puţin cele mai bine spălate din Statele Unite,* se întruniră pentru a face faţă

situației. După două ore de discuții, votară o rezoluție în care se declarau gata să ofere țării beneficiul *formației lor speciale.* Ce anume înțelegeau prin aceste cuvinte, n-a ştiut nimeni niciodată, deoarece autoritățile nu dădură curs generoasei lor oferte.

În seara aceleiaşi zile în care Albert Monroe Smith îşi rostise alocuțiunea la televiziune, la ora douăzeci şi două şi treizeci, un policeman îi arestă şi îi aduse la postul de poliție pe marinarul Joe Mac Clyde (din *U. S. Navy)* şi pe Sally Shute, de treizeci şi patru de ani, prostituată, care se băteau în stare de ebrietate pe trotuarul unei străzi din Hoboken. După declarația lui Sally ea îl dusese pe Mac Clyde în camera ei spunându-i: *Marinarule, după ceea ce i-au făcut scârbele alea lu'* Little Rock, *am să te distrez pe gratis.* Dar Mac Clyde a plecat de la ea după vreo jumătate de ceas luând cu el o pudrieră de argint, cu gândul să i-o dăruiască soră-sii de ziua ei. Sally l-a urmărit pe stradă. Joe Mac Clyde, douăzeci de ani, un metru optzeci şi doi, de fel din San Angelo (Texas), i-a declarat judecătorului: Abia când mi-a strigat: *„atomizați-ar chinezii..",* am început s-o cotonogesc. Judecătorul i-a aplicat o amendă şi o mustrare lui Mac Clyde şi a achitat-o pe Sally Shute. „Oricât de jos căzuse ea în viața ei particulară" – remarcă judecătorul – „păstrase totuşi vii simțăminte patriotice, după cum dovedise naiva ei propunere făcută marinarului Mac Clyde".

Într-un mediu cu totul altul şi dând ascultare şi ea, unei nevoi de a se dezvolta, deşi în alt mod, Mary White, treizeci şi şase de ani, celibatară, secretară de redacție, se înscrise într-o sectă puritană din Indianopolis, care îşi dăduse ea însăşi numele de Fiii Măriei[70]. Când sosi Mary, cu zece minute întârziere, la întrunirea care urma să se țină luni 5

[70] Spre deosebire de Fiii Martei; cap. X al evangheliei după Luca (N.A.).

ianuarie, la orele douăzeci şi unu, îi găsi penetrării sectei în plină dezbatere: se punea chestiunea dacă, drept represalii pentru atomizarea crucişătorului *U.S. Little Rock,* trebuia sau nu trebuia să se arunce o bombă atomică asupra Pekinului. Discuţia deveni îndârjită şi chiar violentă; Mary White simţi o anumită mirare: nu vedea în ce fel hotărârea Fiilor Măriei din Indianopolis (Indiana) ar fi putut-o influenţa pe cea a Casei Albe. În cele din urmă se trecu la vot şi, douăsprezece voturi contra nouă, rezoluţia de a se bombarda Pekinul fu respinsă. Moţiunea majoritară, care fu comunicată în aceeaşi seară ziarelor locale, dădea explicaţia că morala interzice nimicirea a trei milioane de chinezi din Pekin pentru a răzbuna moartea a două sute de marinari ai S.U.A. Rezoluţia se încheia în termenii următori: *„La urma urmei, suntem un popor cu idealuri înalte”.* Cu toate că Mary Whiţe găsea că dezbaterile fuseseră irealiste, se simţi profund satisfăcută de această încheiere.

Persoanele vârstnice, care avuseseră de suferit de pe urma celui de al doilea război mondial priviră situaţia mai puţin abstract. Ernst Rosenblum, cincizeci şi doi de ani, evreu german emigrat în 1939 în Statele Unite, exercita meseria de croitor la Lexington (Kentucky). Rosenblum urmărise, cu sentimente amestecate, alocaţiunea preşedintelui la televiziune. Cu toate că nu avea despre Vietnam păreri foarte precise, Rosenblum înclina de câtăva vreme să creadă că ar trebui *„să facem un efort şi s-o isprăvim”.* Când aflase despre catastrofa vasului *Little Rock,* avusese un viu sentiment de indignare îi îi spusese nevesti-sii: *„sper că preşedintele are să se arate tare”.* Şi acum, când preşedintele se arătase tare, Rosenblum simţea un amestec bizar de uşurare, de mândrie şi de spaimă. Nevastă-sa Gerda stătea ghemuită alături, pe-o canapea, cu picioarele sub ea, cu faţa blândă şi ofilită. Părea o pisică mare, care a îmbătrânit la gura sobei. După alocuţiunea preşedintelui, îşi

ridică ochii spre soțul ei şi fu surprinsă de paloarea lui. O privi şi el, ochii i se colorară în trandafiriu ți zise cu o voce gravă şi mânioasă: *„Und jetzt sind vir în der Scheisse wieder”.*[71]

******

Cei doi secretari de stat – al Afacerilor externe şi al Apărării – ținură şedință la Casa Albă cu preşedintele Albert Monroe Smith, în noaptea de 8 spre 9, până la ora două dimineața. După ce plecară, preşedintele rămase nemişcat în fotoliu o bucată de timp; se simțea vid, uzat, inert, se sculă anevoie, încovoiat, cu picioarele grele ca plumbul, dar mai ales sufletul şi-l simțea obosit şi fără curaj; luă ascensorul personal, ajunse la etajul al doilea, îi făcu bine oarecum, când îşi schimbă, în camera lui, pantofii cu nişte papuci şi haina gri antracit cu vesta lui veche de tweed, informă, cârpită la coate cu petice de piele. Nu-i era somn, era prea epuizat ca să doarmă; împinse cu vreo zece centimetri uşa lui Vie şi, timp de câteva secunde, trase cu urechea la întunericul călduț şi parfumat al camerei; era ceva uimitor şi patetic, infima respirație a unei ființe omeneşti, această maşinărie complicată, fără nici cea mai mică defecțiune, această mişcare încăpățânată, continuă, muşchi şi nervi care merg singuri în mica moarte care e somnul. Smith închise uşa la loc, fără zgomot, străbătu coridorul, împinse uşa întotdeauna întredeschisă a camerei lui Lolly. Fetița dormea pe o parte, cu profilul luminat de mica veioză albastră la căpătâiul patului de acaju, între perdelele de muselină albă; la doisprezece ani mai cerca încă veioză noaptea. O privi, obrazul plinuț, presărat cu pistrui, rezemat de mâna dolofană, genele calme deasupra feței rotunde; buza de sus, scurtă, umflată şi ridicată în sus îi

[71] Şi acum, iată-ne din nou în murdărie (N. A.).

dădea aerul nevinovat şi animalic al adolescentelor pictate de Renoir. Smith dădu din cap, se simţea aproape vinovat că se lăsase înduioşat, urmă cu paşi greoi coridorul lung, ajunse în salonul oval, aprinse lustra şi se trânti în fotoliul adânc de piele verde, din spatele biroului: nu se simţise niciodată atât de epuizat, nici chiar în timpul campaniei sale electorale pentru alegerile prezidenţiale, sau în timpul celei a lui Kennedy; ce clipe petrecuseră împreună, ochii încercănaţi ai lui John, aerul lui gras, cam suferind, în timp ce se trântea în faţă în fotoliul din vagonul Pullman care îl ducea din oraş în oraş: *hai, zău, du-te de te culcă, John.* El făcea cu capul că nu, arăta cu mâna, pe măsuţă, însemnările pentru discursul pe care urma să-l rostească a doua zi şi recita versurile lui Prost:

But I have promises to keep
Aud miles lo go before I sleep
And miles to go before I sleep[72]*.*

Ochii obosiţi, zâmbetul plin de vitejie şi de bunătate, primul *sleep* pronunţat cu uşurinţă, iar al doilea ci: o voce joasă.

Profundă, voalată de melancolie. Poftim, acum dormi, John, te-au dat gata, după trei ani aproape exact, prea le era frică de tine ca să te lase să trăieşti, lor le trebuie preşedinţi docili, cum e Cian-Kai-şi, cum e Ky, cum e...

Salonul oval era o orgie de galben: damascul de pe pereţi, marele covor oval, cele două sofale, fotoliile Ludovic al XVI-lea toate acele poleieli cam alternau culorile tablourilor lui Cezanne atârnate pe perete, totul era prea bogat, prea luxos. Smith îşi alese o ţigară de foi, o aprinse şi se plimbă în lung şi-n lat; covorul îi înăbuşea paşii; îşi privi ceasul-braţară. La

---

[72] Dar am făgăduieli de ţinut.

Şi mile de făcut înainte de a adormi.
Şi mile de făcut înainte de a adormi (engl). – N.A.

ora asta numai eu şi curcanii nu dormim, îşi zise, cei treizeci şi opt de copoi, niciunul mai puţin, răspândiţi prin toate colţurile casei... Curcani în parc, curcani la grilaje, ce frumoasă imagine pentru o poză în culori; preşedintele S.U.A., înconjurat de copoii lui, îşi petrece noaptea în meditaţii, în ajunul celui de-al treilea război mondial; simţi un nod în gât. Preşedintele! Atotputernicia preşedintelui! Puterile aproape dictatoriale ale preşedintelui! Da, dar presiunile subtile, puternice, continue, făgaşul trasat dinainte, din toate părţile, pentru ca roata să-i intre în el; statele în stat: Pentagonul, Departamentul de Stat, cercurile financiare legate de generali şi poliţiile, F.B.I.-ul, CIA, Loby-urile, grupurile de presiune, preşedintele prizonier, preşedintele-instrument, un Guliver între liliputani! în aparenţă cel mai tare, în realitate cel mai legat fedeleş, simplul punct de convergenţă al unui ansamblu complex de forţe. „Discursul meu de la 6 ianuarie era, la urma urmei, nu cel mai bun, desigur, dar în orice caz cel mai puţin rău, cel mai puţin periculos din câte *puteam* să rostesc, nu puteam să fac mai puţin, şi măgarii ăia, după două zile, toarnă jar pe foc, anume ca să agraveze lucrurile, rostind cuvântul *ultimatum.* Sunt legat, legat, legat, ca să mă determine să fac ce vor ei, e de ajuns să-mi prezinte o problemă falsificându-i datele, intoxicându-mă cu informaţii inexacte, aşa cum au făcut cu John, în aprilie '61, în afacerea Cubei; n-am să uit niciodată, când marii pontifi, oracolele, experţii din CIA, de la Pentagon şi din Departamentul de Stat i-au împuiat capul cu toate tâmpeniile lor despre succesul sigur al invaziei anticastriste. *Planul este excelent,* spusese Lemnitzer, *nu poate decât să reuşească;* şi Dulles: *va fi încă şi mai uşor decât în Guatemala;* şi Bissel: *de îndată ce anticastriştii vor debarca, poporul cuban îi va primi cu braţele deschise.* Da, cât despre braţele deschise, la 17 aprilie, în zori, cubanezii în Golful

Porcilor s-au năpustit peste ei cu focuri de armă, cu tancuri, cu tunuri şi i-a zdrobit în mai puțin de şaptezeci şi două de ore. Doamne sfinte, nu mi-or fi făcând aceeaşi figură cu *Little Rock?* Smith rămase nemişcat, încremenit, cenuşa la capătul ţigării se curbă. Smith făcu un pas, întinse cu băgare de seamă mâna spre scrumiera cea mai apropiată, dar cenuşa se desprinse şi căzu, împrăştiindu-se în pulbere pe covor. Tresări, observă după câteva secunde că mâna îi tremura, se îndreptă de spate. Nu trebuie să vezi semne peste tot, îşi zise şi se trânti într-un" fotoliu şi probabil că aţipi pentru câteva clipe, pentru că genunchiul drept i se destinse de la sine, ca şi cum ar fi căzut în gol. Tresări iar; dacă e ceva ce nu poate un preşedinte nici să reformeze, nici să domine, e propria sa poliție politică, în realitate ea îl guvernează pe el de vreme ce îl informează; se sculă şi începu să se plimbe iar în lung şi-n lat, băgă de seamă după o clipă că are grijă, la fiecare drum dus sau întors, să nu calce pe cenuşă. „Sunt sigur că G.I.A. Ştia că Golful Porcilor va fi un eşec, sunt sigur că planul era să-l pună pe John în fața unei alternative atât de grave, a unei pierderi de prestigiu atât de îngrozitoare, încât John să dea semnal verde debarcării trupelor de infanterie marină în Cuba; şi John a fost cât pe ce să facă asta, un asemenea dezastru la începutul preşedinției sale, era atât de chinuit, atât de umilit, atât de îngrozit, dar a redevenit stăpân pe sine a zis „nu", ştia să zică „nu", „nu" războiului împotriva Cubei, „nu" războiului împotriva Chinei, „nu" segregației. L-au ucis pentru că ştia să zică „nu"; aduceți-mi-l la Dallas şi avem noi grijă de rest, la Dallas avem polițişti care-ți taie o ţigară în două de la 30 de metri, ucigaşi cu pedigree, asasini de ucigaşi care-şi fac dreptate singuri auto inoculându-şi cancerul.

Smith îşi strânse pumnii în fundul buzunarelor şi-şi zise cu durere: am tăcut, dar trebuia să aleg, ori spuneam

„raportul Danielilor voştri e cea mai infamă murdărie din istoria Statelor Unite” şi cariera mea era sfârşită, ori tăceam şi puteam să reiau într-o bună zi făclia lui John. Rămase nemişcat, timpul trecu, se gândi cu ruşine: „am tăcut”, se apropie de fereastră, ridică perdeaua grea şi-şi lipi de geam fruntea. Numaidecât un om se desprinse de un copac şi înainta cu paşi vioi, ridicând capul. Smith făcu „nu” cu mina şi omul dispăru. Privirea lui Smith zăbovi pe magnolia pe care, preşedintele Jackson pusese s-o planteze! Era enormă şi noduroasă, în spatele ei mestecenii păreau plăpânzi, goi şi verticali ca un desen de Buffet, luminați ca într-un decor ireal de film de către fasciculele proiectoarelor de securitate. Va trebui să mă gândesc, la primăvară, să pun să fie îndepărtate de pe crengi dispozitivele sonore anti aviare ale lui Johnson. Noi, Lyndon Baines Johnson, noi interzicem păsărilor să intre în Casa Albă, ne jignesc demnitatea presărându-şi găinațul pe peluzele noastre. Smith privi siluetele funebre ale mestecenilor: erau de o tristețe să-ți vină să plângi, chiar prin geam simțeai un miros de mucezeală mucedă. Şi eu, ce-am făcut când s-a prăbuşit, cu capul străpuns de gloanțe, inundând cu sângele lui rochia şi ciorapii Jackiei, în mijlocul urii şi al minciunilor de la Dallas. Dar oricum, murise, şi să-l răzbuni nu era cu putință, să acuzi fără dovadă, şi să acuzi pe cine?

În tot cazul, gentlemen. Nu puteam decât să presupunem un fel de complicitate ipocrită şi tacită, ni-l aduceți la Dallas şi restul ne priveşte pe noi, şi poate chiar în atâtea cuvinte, nici atât de limpede, nici atât de conştient... bunul nostru oraş Dallas îl aşteaptă, hai, fiți un pic imprudenți, aduceți-ni-l, pentru că trebuie neapărat ca ticăloşii să continue să se stimeze, există taine în sufletul lor şi sub aceste taine, jumătăți de cuvinte, jumătăți de nuanțe, uri implicite.

Dacă aş fi vorbit, aş fi fost luat drept nebun; enorma maşinărie s-ar fi pus în mişcare, aş fi fost politiceşte distrus

şi zdrobit, fără niciun profit pentru nimeni, nici măcar pentru John, toate şansele ca să-i urmez lui L.B.J. Pierdute. Şi să-i urmez de ce, haida-de! Ca să declar război Chinei; am sub fotoliu această bombă cu întârziere desigur, desigur; prezicătorii şi experţii noştri sunt categorici, sunt întotdeauna politicoşi şi infailibili, în două ore zdrobim toate uzinele atomice şi toate rampele de lansare chineze. China nu e în stare să riposteze şi avem pacea pentru un secol. Şi dacă nu-i adevărat? Tot aşa şi pentru Cuba, G.I.A. Afirmase, în primul rând, că aviaţia lui Castro e *„ca şi inexistentă”,* în al doilea rând că e *„nimicită”* de atacurile pe sol prin surpriză, duminică dimineaţa. Şi când a început debarcarea, aviaţia *„inexistentă”* şi de altfel *„nimicită”* a lui Castro a doborât aproape toate aparatele *B 26* şi a scufundat jumătate din navele invaziei. Şi azi? Dacă se înşală sau dacă mă înşală, dacă un singur submarin atomic, unul singur poate să treacă printre ochiurile reţelei noastre de protecţie şi face praf New York-ul în mai puţin de un minut? La ce bun că ai de o sută de ori mai multe rachete decât chinezii, dacă una singură a lor poate să ne dea o asemenea lovitură. Smith stinse lustra monumentală, o luă pe lungul coridor interminabil, ajunse în camera sa, unde lampa de la căpătâi ardea, îşi lepădă papucii, îşi desfăcu cravata, stinse lampa şi se trânti îmbrăcat pe patul cu coloane, în care Johnson făcea sieste de câte trei ore. Nu fusese văzut niciodată un preşedinte sa doarmă atâta după masă, nici să pară mai somnoros în restul timpului. Smith trase o înjurătură; mi-e silă să mă întind aici. Moţăi. Se trezi tresărind, cu o crispare a stomacului. Doamne, să ies, să ies cu cinste din acest noroi, nu e vorba aici decât de o infectă provocare, de o lovitură pusă la cale; pute a echivoc şi a suspect, un mic Pearl Harbour, cum nu se poate mai ratat şi mai jalnic. Toţi aliaţii au reţineri, inclusiv cei care sunt atât de credincioşi când e vorba să treacă pe la casierie. Şi Japonia! Cu

zâmbetul ei politicos, cu ochii impenetrabili. E atât de nenorocit Mr. Ambasador că e vorba veşnic de oraşe asiatice, ambasada noastră de la Tokio asediată zi şi noapte de mulțimi, secretarul general O.N.U. Ostil pe față, papa îşi înmulțeşte declarațiile, toate bisericile împotriva noastră, cele mai rele condiții reunite pentru o declarație de război, partida morală pierdută dinainte, manevra diplomatică redusă la zero. Smith se întoarse, era culcat pe spate, în întuneric, cu ambele picioare întinse, cu mâinile puse cu palmele pe pat; se simțea inert, vid şi neputincios, dus, într-un tren înnebunit care se năpustea în spațiu cu o viteză vertiginoasă; capul începu să i se învârtească, avu impresia că se prăbuşeşte în gol, unghiile i se crispară pe pat, şi-şi zise: Doamne, mi-aş da viața, ascultă-mă, Doamne, mi-aş da viața...

XII

La 7 ianuarie, a doua zi după alocuțiunea rostită la televiziune de preşedintele Albert Monroe Smith, Sevilla ieşi din casă la ora şapte dimineața, înainte de micul dejun, şi se îndreptă spre micul port unde erau amarate *Caribee* şi cea mai mare din cele două bărci pneumatice. La o distanță de vreo şase metri o văzu, sau i se păru că o vede, pe Daisy, care se juca în jurul bărcii pneumatice, «şi lansă un apel şuierat. Nu veni niciun răspuns. Daisy, în loc să-i vină în întâmpinare, cum făcea de obicei, şi să-şi pună capul pe scândurile cheiului, pentru a fi mângâiată, îi întoarse spatele, se cufundă şi dispăru. Sevilla trecu pe pontonul care despărțea iahtul de barcă, nu văzu nimic în jurul bărcii, tot nimic în jurul lui *Caribee,* şuieră din nou şi, după câteva secunde, forma lungă, unduioasă, gri deschis, a lui Daisy se profilă în apă lângă *Caribee,* capul ei ieşi din apă şi-şi aținti asupra lui Sevilla ochii veseli.

— Prima dată nu mi-ai răspuns – zise Sevilla în limbaj şuierat.

— Prima dată nu eram eu.

— Cum „nu erai tu”?

— Alt delfin.

Nu vorbi prostii – zise Sevilla.

— Nu vorbesc prostii.

În anumite zile nu putea obține nimic de la Daisy; ori se făcea că nu-i înțelege şuierăturile, ori răspunsurile ei n-aveau nici cap, nici coadă. Ce deosebire față de seriozitatea lui Bi! Sevilla îi întoarse spatele şi se depărtă, agasat.

— Unde te duci? strigă Daisy după el.

— Acasă, să mănânc.

— Vorbeşte-mi!

Sevilla zise peste umăr:

— Vorbeşti prostii.

— Nu vorbesc prostii. Mai e încă un delfin în port.

— Este în port o delfină foarte proastă numită Daisy.

— Nu sunt proastă. Uite.

Se cufundă, Sevilla o urmări cu privirea şi întrucât bordajul yachtului îl împiedica s-o vadă, se întoarse din drum, în clipa în care ajunse pe ponton, văzu limpede două spinări curbe care ieşiră în acelaşi timp din apă şi dispărură. Rămase nemişcat, uluit. Văzuse clar două spinări. În aceeaşi clipă, reapărură ceva mai departe. Daisy şi musafirul ei înotau roată; Daisy înota în interiorul cercului şi încerca să-şi împingă prietenul în partea dinspre ponton, dar fără prea mult succes, pare-se. Sevilla şuieră; Daisy îşi moderă înotul, se cufundă sub corpul partenerului, ajunse la chei din trei lovituri de coadă, ieşi din apă, îşi puse capul pe scânduri şi îl privi pe Sevilla.

— Ce-i cu delfinul ăsta? întrebă Sevilla.

— E al meu! zise Daisy, cu un aer triumfal.

Şi, dându-se înapoi, făcu o săritură afară din apă şi căzu înapoi destul de aproape de Sevilla ca să-l stropească tot.

— Stai la un loc, Daisy!

— Pa, sunt proastă?

— Nu.

Daisy făcu un nou salt şi iar îl stropi.

— Stai o dată, Daisy. Vasăzică e al tău, reluă el, privind delfinul. E superb.

Daisv scoase un fel de chiţăit.

— Când l-ai găsit?

— În mare. Aseară. Înot şi înot. Deodată, în faţa mea, văd un delfin, un delfin şi un delfin. Se opresc. Se uită la mine şi vorbesc.

— Ce spun?.

— Spun: „Cine e?" Un mascul mare se apropie, se apropie singur, şi-mi dă târcoale. Eu nu spun nimic, nu fac nimic, dar mi-e frică. El e foarte mare. Zice: „Unde ţi-e familia?" Zic: „Mi-am pierdut familia. Stau cu oamenii". Masculul cel mare se duce şi vorbeşte cu ceilalţi masculi. Vorbesc. Vorbesc. Apoi masculii se apropie toţi împreună şi mă înconjoară. Şi mi-e frică. Aşa omoară ei rechinii. Se apropie şi îi înconjoară. Dar şeful zice: „Bine. Te duci înapoi la oameni sau rămâi cu noi?" Zic: „Mă duc înapoi la oameni, dar mă joc cu voi". Şeful zice: „Bine. Te joci". Femelele se apropie, sunt drăguţe, afară de una foarte bătrână, care vrea să mă muşte. Dar pocnesc din fălci şi ea pleacă.

Daisy tăcu.

— Şi pe urmă? întrebă Sevilla.

Daisy chiţăi.

— Vine un delfin mare. Le goneşte pe femele şi vrea să se joace. E mare şi greu. E frumos.

— Te joci?

— Mă joc, dar în jurul nostru e toată ceata. Atunci îl aduc aici.

— De ce?

— Ca să avem linişte.[73]

Sevilla începu să râdă, apoi reluă:

— E şeful?

— Nu. E un mascul mare. E foarte mare. Dă-mi un nume de bărbat.

— Mai târziu.

— Dă-mi un nume de bărbat!

— Tim.

— Jim!

Daisy râse:

— Jim!

— Spune-i să se apropie.

— Se teme.

— Spune-i: aici, cu tine se joacă, iar cu mine vorbeşte. Spune-i.

Daisy râse:

— Poate că tu îi vorbeşti şi Jim nu înțelege. Tu şuieri rău.

Râse iar.

— Încetează cu prostiile, Daisy. Spune-i.

— Mâine îi spun.

— Poate că mâine nu vine?

Daisy scoase un sunet voios, triumfal şi nu prea distins.

— Jim! zise ea ieşind vertical, aproape toată, peste suprafața apei, se dădu înapoi dreaptă de tot, legănându-se cu un aer solemn, în timp ce caudal a ei bătea apa cu putere. Jim vine mâine, mâine şi mâine! E al meu!

*

---

[73] Împerecherea delfinilor, delicată în sine, e stingherită de prezenţa, în jurul perechii, a unor masculi tineri turbulenţi, care urmăresc operaţia, făcând abundente comentarii şuierate şi dând ei înşişi semne de excitaţie. (N.A.).

Brader, zise Goldstein, dacă mă inviți, accept cu draga inimă să împart cu dumneata umilul dumitale *breakfast;* cafeaua Arlettei e atât de parfumată! E vina dumitale, *Binder,* şi nu a mea, dacă aterizez la dumneata la ora asta matinală; de fapt, ar fi trebuit să sosesc la dumneata aseară, în naivitatea mea îmi închipuisem că dacă ai comis nebunia de a cumpăra o casă în Florida Keys ai avut, cel puțin, elementarul simț practic să alegi una din insulele care sunt legate de continent prin şoseaua care duce la Key West şi nu o afurisită de insuliță bătută de vânturi şi pierdută în mijlocul stâncilor colțuroase. În zadar am încercat aseară, la căderea nopții, să tocmesc plătind cu aur doi sau trei *ancient mariners* ca să mă aducă aici, *no sir, no sir,* nu-mi pun eu la bătaie luntrea ca să vă duc noaptea la trăsniți! Ăia, foarte interesanți şi vorbăreți, aceşti *ancient mariners;* după două sau trei pahare, perlele înțelepciunii începeau să le picure din bărbi, şi am auzit şi saga cazematei pe care o locuieşti – *Brader.* O cunoşti? Da, zise Sevilla, dar zi-nainte, întotdeauna există două adevăruri care se nasc despre acelaşi fapt. Îl privea pe Goldstein cu ochii lui întunecați, atenți: la fațadă, vervă facilă, agresivă, fanfaronadă; în carapace, scepticismul, cinismul, indiferența față de mijloace, şi în spatele fațadei şi sub carapace un om cu inima într-adevăr generoasă, şi să mă ia dracu dacă înțeleg ce caută aici şi de ce şi-a dat atâta osteneală şi şi-a pierdut atâta vreme când putea la fel de bine să-mi telefoneze.

Uite ce e, continua Goldstein, află că omul care a pus să se construiască această cazemată este celebrul actor Gary James. Celebrul? Zise Arlette. Goldstein îşi întoarse spre ea ochii albaştri şi-şi scutură coama albă. Tânără doamnă, zise el cu severitate, nu mă face să simt ce epavă sunt, Gary James era celebru acum douăzeci de ani, şi douăzeci de ani trec repede, ai să-ți dai seama; pe scurt, James îl citise pe

Walden sau spunea că-l citise pe Walden, pentru că n-a existat niciodată carte mai pedantă şi mai greoaie. Maggie ridică privirea şi zise cu un ton pios şi şocat: nu sunt de acord, e o capodoperă. Sunt dezolat, răspunse Goldstein dând din umeri, dar un om care, de bunăvoie, trăieşte *singur* timp de doi ani într-o colibă e un călugăr, un neputincios sau un... Nu fi grosolan, zise Arlette râzând. Pe scurt, reluă Goldstein, e un om cam dezechilibrat, dar să lăsăm asta, Gary James îl citeşte pe Walden, hotărăşte să se întoarcă la natură şi să *„trăiască singur şi gol pe o insulă";* foarte bine, cumpără stâncă asta pierdută şi pune să i se construiască aici un port, un rezervor, această cazemată pe care dumneata o numeşti casă, pune să i se aducă prin cablu de pe continent electricitate, telefon, pentru că aşa era concepția lui despre înapoierea la natură, şi după ce face toate acestea, se instalează aici, stă trei zile şi nu mai pune apoi piciorul aici toată viața (râsete). Goldstein îi zâmbi Arlettei. Copilaşule, n-ai vrea să-mi dai încă o cafea? Dacă n-ar fi casa asta o cazemată, zise Sevilla, construită toată din beton şi chiar rotunjită pe la colțuri, ca să reziste la rafale, ar fi luat-o de mult un ciclon; suntem în plin drum al cicloanelor.. Când acestea urcă din Marea Caraibilor de nouă ori din zece cazuri, trec de-a curmezişul prin Florida Keys. Poate că nu ştii că pe vremuri era o cale ferată, care lega insulele până la Key West şi că uraganul a distrus-o, dar aşa cum e, casa îmi place; sunt de acord că e îngrozitor, chiar fără ciclon, când marea e agitată şi suflă vântul; unele valuri trec de bariera recifelor, trec pe deasupra casei şi aterizează în jerbe pe terasă, iar micul port o fi el ferit de vânt şi bine apărat, dar trebuie triplate amarele lui *Caribee* şi astupate ferestrele casei cu enormele obloane pe care le-ai văzut când ai intrat. Îți spun sincer, timp de câteva ore ai impresia că te afli la bordul unui submarin; sunt sigur că sunt valuri care acoperă toată insulița; le auzim cum

aterizează pe betonul acoperişului. Este, este îmbătător, zise Suzy deschizându-şi mari de tot ochii albaştri şi gâfâind un pic, cu buzele întredeschise. Asta îmi dă un sentiment delicios de izolare şi de intimitate; sper că zilele astea vom avea un ciclon, unul adevărat, patruzeci şi opt de ore de vânt cu o sută cincizeci de kilometri pe oră. Peter îşi întinse braţul şi şi-l puse pe umărul lui Suzy. Şi apă în rezervor, zise el cu un râs sonor, o ploaie zdravănă, deluviană şi caldă, timp de patruzeci şi opt de ore, asta ne trebuie. *Bruder,* zise Goldstein punându-şi ambele mâini pe lat pe coapsele sale groase, îţi propun să-i lăsăm singuri pe aceşti tineri amatori de furtună şi să mi-l arăţi pe *Caribee.* Sevilla îi aruncă o privire, în sfârşit! Se sculă. Terasa cobora în pantă betonată şi striată în roşu până la micul port şi de o parte şi de alta a acestei piste, ca şi cum n-ar fi fost decât o încercare caraghioasă de a introduce o ordine umană momentană în confuzia generală, se întindea un deşert de stânci coraline. Goldstein păşea alături de el cu o vioiciune greoaie, părea un mamut, picioarele lui mari făceau impresia că saltă pe pista de beton cu o greutate elastică. Înainta alături de el, cu ochii mici şi vicleni, cu umerii largi şi rotunzi, cu fălcile greoaie înainte, cu coama lui gri-alburie, de leu bătrân, strălucind la soare, trecu peste cablurile de la pupa cu o sprinteneală greoaie şi se trânti pe banca cockpit-ului. *Bruder,* zise el, e o minune, scuteşte-mă de a coborî în cabină, acolo e întotdeauna o atmosferă seacă şi tristă, cabina unui vas cu pânze, cuşete atât de strâmte, încât exclud ideea de a face dragoste, găsesc că e deprimant, dar e o minune, reluă el dezmierdându-l pe *Caribee* cu privirea, o minune de crom, de acaju, de vopsea şi de aramă şi pe deasupra ştrengăriţa atât de frumuşică, atât de plăcută, atât de armonios modelată. Dacă aş avea mai mult timp la dispoziţie, ţi-aş cere să faci cu mine o plimbare scurtă; cu o asemenea sculă, ar fi un fleac să ajungi până în

Cuba. Sevilla zâmbi, în cazul acesta aş prefera barca pneumatică, cea mare, şi hors-bord-ul ei Mercury; în mai puțin de patru ore aş ajunge pe coasta lui Pinar del Rio, spun patru ore din cauza curenților puternici care vin din Golful Mexicului înspre Atlantic, dar având în vedere mica înălțime a ambarcației pe apă, aş avea mai mare şansă să scap de vigilența vaselor de război ale S.U.A. Şi a vaselor cubaneze de apărare a coastelor, mai ales a acestora din urmă; presupun că cu toate uneltirile noastre cubanezii trebuie să stea cu degetul pe trăgaci. Ei! Reluă el întorcându-se spre Goldstein, ce ai să-mi spui? Ai noutăți în legătură cu paşaportul meu? Goldstein dădu din cap că nu, Departamentul de Stat are alte treburi, îți închipui, C ocupat să ne arunce în murdăria celui de-al treilea război mondial. Am impresia penibilă că țara înnebuneşte, se năpusteşte cu capul plecat, orbeşte, într-un conflict atomic, din motive de onoare, din uşurință, din prostie, prin simpla înlănțuire a lucrurilor; nu-ți vine să crezi, niciodată n-a existat la noi în țară impresia că suntem mai puțin guvernați şi niciodată nu s-a ştiut mai puțin *cine* guvernează S.U.A., desigur, nu bietul Smith, cu aerul lui de student care face pe omul matur, alocuțiunea lui mi s-a părut penibilă, se simțea atâta nesiguranță sub aparenta fermitate, îl cunosc bine, ştii, am avut prilejul să lucrez pentru el în timpul campaniei electorale, mă întreb ce anume, în sufletul lui, îl îndeamnă să-şi masacreze semenii, şi în primul rând ce-am căutat noi, noi americanii, în Asia de sud-est, poți să-mi spui? Goldstein aruncă în jur o privire vioaie, presupun că pot vorbi, n-au reuşit încă să-ți vâre microfoane în *Caribee* Sevilla zâmbi: ai făcut singur experiența, noaptea, insula e inaccesibilă, iar ziua e întotdeauna cineva care trebăluieşte prin port. Goldstein se aplecă peste cabluri. Dar nu-ți văd delfină, zise. În epoca asta nu lucrăm decât la căderea nopții, îi răspunse Sevilla.

Daisy lipseşte toată ziua şi nu se înapoiază acasă decât seara, dar se înapoiază în fiecare seară, e ataşată de noi, însă şi mai mult de *Caribee,* când se întunecă, vine de se lipeşte de *Caribee,* ca un copil care se ghemuieşte la pieptul maică-sii. Sevilla se întrerupse, se îndreptă de spate şi îl privi pe Goldstein. Ei! Spune el, ce aştepți? Goldstein clipi, întoarse ochii în altă direcție şi zise: Adams vrea să te vadă.

Sevilla se sculă, se rezemă cu ambele mâini de timonă şi o roti cu câteva grade spre stânga, ca şi cum *Caribee* ar fi fost în cursă şi ar fi vrut să-i schimbe direcția. Niciodată, zise el fără să ridice vocea, dar degetele crispate pe timonă începură să i se albească, niciodată, repetă cu o voce, surdă, îi venea greu să vorbească şi să-şi descleşteze dinții, până într-atâta i se contractaseră fălcile. Am terminat cu oamenii aceia I îl privi pe Goldstein şi Goldstein răspunse privirii; se făcu tăcere, tăcerea se adânci şi îi încremeni pe amândoi în aceeaşi poziție: Goldstein stând pe bancă, cu capul întins înainte ca o broască țestoasă care cercetează drumul cu prudență, iar Sevilla în picioare, înapoia timonei cu picioarele depărtate, cu ochii ațintiți asupra etravei, cu gâtul țeapăn; părea dintr-odată mai înalt, mai compact şi mai dur, ca şi cum totalul supărărilor şi resentimentelor lui îi întindea pielea până a i-o face să pleznească. Am terminat cu oamenii aceia, zise el cu aceeaşi voce surdă, stăpânită, abia perceptibilă. Am dat greş, îşi zise Goldstein, n-are să explodeze, n-are să-şi împrăştie mânia, are să şi-o stăpânească. Intensificând-o. Goldstein ridică mâinile sale late la treizeci de centimetri deasupra coapselor, lăsându-le apoi să recadă. *Bruder,* zise cu vocea lui aspră, agresivă şi totuşi jovială, e treaba dumitale, am lăsat totul şi am venit să te văd în vizuina dumitale pentru că Adams a făcut călătoria de la Washington ca să mă vadă şi a reuşit să mă convingă că e, citez, *teribil de important.* La început am refuzat, dar n-am văzut în viața mea un om mai întors pe

dos. N-am să spun că s-a târât în genunchi în faţa mea, dar aproape. Nu l-am văzut niciodată pe Adams în asemenea hal, de obicei e rece ca un peşte. Pe scurt, am acceptat să transmit, şi acum, rolul meu s-a încheiat; dacă respingi cererea lui e treaba dumitale, nu mă priveşte nicidecum. Înţeleg perfect punctul dumitale de vedere, ai fost tratat de această gaşcă de *mamzeri* în modul cel mai... încă o dată, eu transmit atâta tot; repet cuvintele lui fără să schimb o silabă: *să-i spui că e teribil de important.* Vocea îi tremura când spunea asta. Eu am pielea groasă, dar ştiu să simt când un om e torturat de groază. A repetat de cel puţin zece ori *e teribil de important,* şi acum, repet, rolul meu s-a terminat, plec. Îşi izbi din nou coapsele cu latul palmelor şi, ca şi cum gestul ar fi declanşat o mişcare reflexă a genunchilor, se scula cu vioiciune. Sevilla lăsă timona în voia ei, se întoarse spre el, îşi vârî mâinile în buzunare şi zise: cu două condiţii Prima, ca întrevederea să aibă loc aici; a doua, ca Fa şi Bi să-mi fie nu din nou încredinţaţi cu titlu mai mult sau mai puţin provizoriu, ci daţi. Am spus: *daţi* în proprietate exclusivă şi personală! Subliniez că aceste condiţii nu pot face obiectul unei negocieri. Ele constituie o bază prealabilă. Bine, zise Goldstein cu un râs scurt, constat cu bucurie că ştii să fii dur în afaceri când nu e vorba de bani. Dacă-l poţi convinge pe tânărul dumitale îndrăgostit de furtuni să mă ducă cu barca pneumatică printre stâncile colţuroase, am să-i transmit lui Adams condiţiile dumitale prealabile – mă aşteaptă pe continent – şi dacă îţi acceptă propunerile, Peter va putea să-l aducă numaidecât pe insulă.

*

Peter reveni după mai puţin de un ceas cu Adams şi cu un tânăr pe care Sevilla nu-l cunoştea. Barca pneumatică e cam dezumflată, strigă Peter, am o mică ruptură cred. Dacă vreţi să mă ajutaţi s-o scot din apă şi s-o duc pe terasă, o

repar numaidecât. Vi-l prezint pe Al, asistentul meu, zise Adams cu o voce nervoasă, sacadată. Sevilla făcu un gest de bun-sosit, dar nu spuse nimic şi nu făcu niciun pas înainte. Adams reluă: dacă doriți, putem să vă dăm © mână de ajutor. Barca avea câte două toarte de cauciuc pe fiecare parte. În patru, o duseră fără greutate până pe terasă. Întorcând-o, la cererea lui Peter, îşi udară pantofii şi manşetele pantalonilor. Am să aprind focul în cămin ca să ne uscam, dacă-mi dați voie, zise Adams. În timpul acesta Al are să facă un tur prin casă ca să afle dacă nu vi s-a vârât vreun microfon pe undeva. M-ar mira, zise Sevilla. Insula, având în vedere stâncile ei colțuroase, e inaccesibilă. Singura intrare e canalul care duce în port, iar acesta nu e nici măcar balizat. E foarte greu de evitat anumiți bolovani, ați putut constata. E a treia ruptură ce ni se întâmplă de-o luna încoace. O flacără înaltă, roşie la bază şi roz-pal în vârf, țâşni în cămin, linse buturugile de brad sfârâind. Săriră scântei. Adams îşi desfăcu şireturile pantofilor, îi scoase, îi puse în vatră şi, răsturnându-se pe spate în fotoliul basculant lăcuit în alb în care stătea, îşi apropie picioarele de foc. Ți s-a întâmplat să pleci de pe insulă de când ai cumpărat-o? Sevilla dădu din cap. E întotdeauna cineva aici. În orice caz, zise Adams, unul sau doi oameni-broască, în timpul fluxului, pe o noapte senină, trecând prin acoperiş... Sevilla dădu iar din cap. Acoperişul e din beton. Singurul orificiu e coşul şi pe timpul ăsta, facem focul aproape zilnic. Al îşi făcu apariția în uşa camerei cu un sac de piele în mâna şi cu un binoclu puternic în banduliera. Cu un aer juvenil dar încruntat, zise: unde pot să găsesc o scară? E una în magazie, spuse Sevilla. Întreabă-l pe Peter. Am să mă încalț la loc, zise Adams zâmbind, până nu se scorojesc tălpile. Era palid. Fața lui spână, cu trăsături regulate, era încordată şi scobită. Urmă o tăcere. Îl aşteptau pe Al. Privind focul, Sevilla se aplecă, apoi culese de pe

margine, cu cleştele, o crenguţă înnegrită de fum, neconsumată, şi o puse între două buturugi încinse. Nu se petrecu nimic un timp oarecare, care i se păru lui Sevilla anormal de lung. Apoi crenguţa se aprinse deodată pe toată lungimea ei şi chiar şi cele două buturugi începură din nou să scoată flăcări cu un trosnet vesel şi însufleţit. Ne-am uscat, cred, zise Sevilla, putem să-l lăsăm acum să moară, oricum e foarte plăcută vremea. Al apăru, cu buze de copil, cu cele două sprâncene negre, severe, care îi barau fruntea, cu aerul sobru şi competent. E O.K., zise el, nu s-a umblat nicăieri, circuitul electric e intact, nimic suspect şi nimic la orizont, nici măcar o barcă pescărească, dar, oricum în timp ce staţi de vorbă, mă duc înapoi să mă postez pe acoperiş. Lasă-ne pantofii dumitale, zise Sevilla, sunt uzi leoarcă. Peter arc să-ţi împrumute alţii. Nu vă osteniţi, zise Al cu un aer sever şi puritan. Închise uşa după el. Mulţumesc că m-ai primit, zise Adams cu ochii ţintă spre foc. Îşi dădu înapoi fotoliul basculant, fără să întoarcă de loc capul spre Sevilla. N-ai nevoie să-mi spui ce gândeşti, ştiu ce gândeşti. Ei bine, reluă el cu oarecare efort, am telefonat eşalonului superior, condiţiile dumitale sunt acceptate: Fa şi Bi îţi vor fi restituiţi chiar azi. Proprietatea personală şi exclusivă asupra lor îţi va fi garantată în scris. Trebuie însă să te previn că posesiunea celor doi delfini comportă anumite primejdii. Sevilla întoarse capul cu vioiciune: ce fel de primejdii? Adams răspunse fără să-l privească: pentru ei, pentru dumneata, dar, dacă doreşti, putem lăsa pe insulă un comando de protecţie. Nu, mulţumesc, zise Sevilla cu o notă de ironie amară în voce. Insula mea e un laborator strict particular, nimeni nu mă subvenţionează, nimeni nu mă controlează şi nimeni nu mă ocroteşte. Adams îşi dădu fotoliul înapoi, cam la un metru depărtare de foc. Anticipasem reacţia dumitale. Bine, stai să-ţi explic puţinul pe care ţi-l pot explica. Fa şi Bi au îndeplinit o misiune, nu

ştiu care. Au fost doua grupuri de comando: grupul de comando A – oamenii noştri – care i-au dus pe Fa şi pe Bi la faţa locului, iar acolo au fost predaţi grupului de comando operaţional, pe care-l vom numi grupul de comando B. Sevilla zise, cu un râs scurt: am putea, poate, să-i spunem la fel de bine grupul de comando *C.*Habar n-am, zise Adams cu o voce ternă, mecanica cu ochii aţintiţi în continuare asupra focului. Nu enunţ ipoteze, expun faptele. Despre grupul de comando B nu ştiu nimic, nici originea lui, nici alcătuirea lui, nici ţelurile lui. Sub administraţia Johnson am primit un ordin de la eşalonul cel mai înalt şi l-am executat. Continui: la ora H, grupul de comando A îi predă pe Fa şi pe Bi grupului de comando B în plină mare şi se întoarce numaidecât la baza lui. După douăsprezece ore, grupul de comando A primeşte un mesaj de la grupul de comando B: am pierdut orice urmă a lui Fa şi Bi, i-aţi văzut? După asta, din oră în oră, primim de la grupul de comando B acelaşi mesaj. La 11 + 26, spre stupefacţia generala, Fa şi Bi se înapoiază la baza noastră prin propriile mijloace, vădit istoviţi. Noi credem că n-au încetat să înoate, de la ora 11, douăzeci şi şase de ore neîntrerupt şi rapid. Bob îi ia la întrebări. Îmi dai voie, zise Sevilla, unde era Bob la ora II? Adams dădu din cap: Bob n-a plecat de la grupul de comando A. Reiau şirul, zise Adams, Bob îi ia la întrebări pe Fa şi pe Bi; mutism, mutism total şi chiar ostilitate făţişă, atitudine surprinzătoare, uluitoare, date fiind bunele relaţii ale lui Bob cu ei. Suntem foarte intrigaţi. De ce Fa şi Bi, cu misiunea îndeplinită sau nu, nu s-a înapoiat la grupul de comando B? Cum au făcut ca să regăsească baza noastră şi, în sfârşit, cum să ne explicăm atitudinea lor faţă de Bob? Raportăm numaidecât cifrat şi primim două ordine: primul, de a lăsa grupul de comando B în neştiinţă că Fa şi Bi au fost regăsiţi; al doilea, să-i repatriem pe Fa şi pe Bi. Ei bine, după înapoierea celor doi delfini n-am încetat să-i

interogăm. Şi veşnic fără rezultat. Sunt muţi şi ostili, refuză orice mângâiere şi pocnesc din fălci cu un aer ameninţător de îndată ce se apropie cineva de ei. Tăcu. Sevilla era surprins de alterarea trăsăturilor lui Adams şi de tonul lui defensiv. Privi focul. Acesta, împotriva oricărei aşteptări, în loc să se stingă, se aranjase să trăiască cu cheltuieli mici, cu puţinul lemn ce-i mai rămăsese; pâlpâia cu economie, fără să se consume în flăcări, dar şi fără fum fără acel miros greţos de moloz şi de ruine pe care-l lasă de obicei în urmă. Sevilla se îndreptă din spate, îşi puse mâinile pe braţele fotoliului şi îl privi pe Adams; presupun că mi-i dai pe Fa şi pe Bi, ca să-i fac să vorbească şi ca să afli prin mine ce s-a întâmplat? Da, zise Adams fără să-şi schimbe atitudinea şi, după felul cum m-ai pus în gardă, trag concluzia că există oameni care ar putea avea cel mai mare interes să... Da, zise Sevilla. Îmi spui prea mult sau prea puţin. În povestirea dumitale sunt lacune... Mi-ai vorbit despre ora H, dar nu mi-ai situat teatrul de operaţii şi nu mi-ai dat ziua Z. Adams dădu din cap: ţi-am spus tot ce pot să-ţi spun. Sevilla îl privi, dar nu izbuti să-i prindă, privirea. Se sculă şi-şi zise numaidecât: mă scol, de ce?. Din nevoia de a acţiona sau dintr-un reflex de fugă? Se sili. Să rămână nemişcat, cu o mână rezemată de fotoliu, dar picioarele îi tremurau. Coborând privirea văzu cu uimire că piciorul stâng îi era scuturat de fiori convulsivi, de la şold până în vârful degetelor. Îşi propti piciorul în pământ, dar fără să izbutească să oprească trepidaţia. Se aşeză din nou; picioarele continuau să-i tremure; se simţi slab, extenuat, lipsit de sânge, nu-l vedea pe Adams decât din profil. Şi, deodată, îi veni să ţipe: Dar, uită-te la mine, Adams, hai, priveşte-mă, de ce ţi-e frică să-mi întâlneşti privirea?

*

Adams se sculă.

— Pot să telefonez?

— Desigur.

Se apropie de birou cu paşi ţepeni, ridică receptorul şi formă un număr.

— Alo, aici Herman... Dă-mi-l pe George... George... adu-mi, te rog, două lăzi cu bere, o ladă de Coca-cola şi un ciorchine de banane. Mulţumesc. Ai loc berechet pentru aterizare.

Puse receptorul în furcă şi se întoarse spre Sevilla:

— Un elicopter le aduce încoa' într-o oră şi mă ia numaidecât pe mine.

— Am înţeles ce înseamnă cele „două lăzi cu bere", zise Sevilla, dar nu ştiu ce-i Coca-Cola şi nici ciorchinele de banane.

Adams zâmbi.

— Date fiind ideile dumitale pacifiste, presupun că nu eşti înarmat.

— Nu.

— Coca-cola va avea grijă să fii. Şi, adaug, un mic post de emisie.

— Înţeleg.

— Ai să ştii să te serveşti de armele uşoare de infanterie?

— 1944. Arromanches.

— Adevărat, unde mi-e capul? Ca şi cum biografia dumitale mi-ar fi necunoscută.

Urmă o tăcere şi Sevilla zise:

— Iei o cafea?

— Cu plăcere.

Trecu prin faţa lui Adams şi îl conduse în camera de zi. Cele trei femei erau acolo.

— Cu toate că nu le-ai întâlnit niciodată, zise Sevilla, presupun că le cunoşti bine biografiile. Arlette, ţi-l prezint pe Herman.

— Mrs. Sevilla, zise Adams cu gravitate, e o mare cinste să vă întâlnesc. Soţul dv. Are un teribil simţ al umorului, dar dumneavoastră îmi cunoaşteţi numele adevărat.

— Încântată, Mr. Adams, zise Arlette cu răceală.

Adams trimise un salut de la distanţă către Suzy şi Maggie. Ele răspunseră cu capul, fără să se apropie.

— Maggie, zise Sevilla, se mai găseşte câte o ceaşcă de cafea pentru Mr. Adams şi pentru mine?

— Desigur, zise Maggie.

Se aşezară în jurul unei mese lungi acoperite cu o faţă de masă albastră. Telefonul sună. Sevilla luă receptorul şi îl duse la ureche:

— Aici Sevilla... Cine? George? George şi mai cum?

— E pentru mine, zise Adams, întinzând mâna. Alo, Franklin?... Aici Nathaniel... Ce?... Adams păli; mâna i se crispă pe receptor. Bertie e la faţa locului?... Atunci spune-i să mă cheme şi să-mi rapor. Teze.

Puse receptorul în furcă şi îl privi pe Sevilla cu ochi obosiţi şi adânciţi în orbite. Părea ca gâfâie, ca şi cum ar fi făcut un mare efort.

— Bob a murit într-un accident de automobil. I s-a găsit trupul într-o vâlcea.

Cineva scoase un strigăt; Adams tresări violent. Sevilla ridică capul şi văzu fulgerător pe Maggie care ieşea în goană din cameră cu mâinile la tâmple.

— Du-te după ea, Suzy, zise Sevilla.

— Ce se petrece, întrebă Adams.

— E Maggie. Era îndrăgostită de el.

— Uitasem, zise Adams, trecându-şi mâna peste obraz. Dumnezeu ştie, totuşi, dacă...

— Scuză-mă, zise Sevilla.

Ieşi cu paşi repezi din cameră, o ajunse pe Suzy pe terasă şi-i spuse la ureche:

— Înainte de a te duce s-o consolezi pe Maggie, spune-i lui Peter să-l supravegheze discret pe Al.

Sevilla se întoarse în cameră. Arlette punea o ceaşcă de cafea în faţa lui Adams.

— Mulţumesc, zise Adams cu recunoştinţă.

— Doriţi câţiva biscuiţi?

Sevilla o privi. Arlette vorbea cu o răceală ostilă; nu uitase spionajul de la bungalow.

— Nu, zise Adams. Mulţumesc, nu mi-e foame.

Se întoarse spre Sevilla.

— Cum conducea?

Sevilla îl privi.

— Tocmai. Cu multă prudenţă.

Adams privi ţintă faţa de masă albastră a mesei, duse ceaşca la buze şi o goli cu lăcomie.

— Mai vreţi una? întrebă Arlette cu o voce neutră.

— Cu plăcere.

Se auzi soneria telefonului. Sevilla ridică receptorul, ascultă şi îl trecu lui Adams.

— Bertie?... Aici Ernest... Te aud foarte slab... Nimic? Nimic?... Cum nimic?... Carbonizat?...

*

Maggie era întinsă pe burtă în patul ei, cu capul vârât în pernă, cu umerii zguduiţi de plâns. Suzy închise uşa după ea, se aşeză alături şi înălţă din umeri. Uite, încă o dată sunt de conivenţă, iau parte la ficţiune, mint şi eu, îşi zise. Dar până la ce punct ştie omul să mintă? Nimeni nu ştie, nici ea nu ştia. Suzy privea umerii lui Maggie zguduiţi de sughiţurile de plâns şi se gândi cu remuşcare: la urma urmei, râsul e poate o mască, dar durerea, chiar fără obiect, nu e niciodată fictivă. Maggie se întoarse, îi prinse amândouă mâinile cu putere şi o privi cu ochii înecaţi în lacrimi. Hai, zise Suzy cu o voce blajină, răbdătoare şi plină de milă, calmează-te, nu te pune într-o asemenea stare.

Suzy se zări în aceeaşi clipă în oglinda de deasupra divanului şi se gândi: fir-ar să fie, simpatia asta lipicioasă, aerul ăsta dulceag de confidenţă, toate aceste minciuni, să-ţi vină să vomiţi. O auzi pe Maggie că spune „vezi tu, Suzy", cu o voce întretăiată, şi se gândi cu exasperare: poftim, absurditatea, circul, borhotul sentimentalo-sexual, să râzi şi să plângi în acelaşi minut. Vezi tu, Suzy, zise Maggie, ceea ce este îngrozitor este că n-am să ajung niciodată să-mi iert, este că eu l-am ucis, oh, Suzy, nu spune nu, m-am purtat cu atâta uşurinţă, inconsecvenţă, cruzime inconştientă. Plânse din ce în ce mai tare; faţa urâtă de necrezut devenise încă şi mai urâtă din pricina lacrimilor. L-am dus la deznădejde, ăsta-i adevărul, refuzând să mă mărit cu el, dar despre asta ţi-am mai vorbit şi ţi-am spus tot... ştiu că poate părea absurd, anormal, monstruos chiar, într-un fel, dar nu vreau să am copii, nu-mi plac... ştiu că parc groaznic să spui un asemenea lucru, dar n-am încotro, sunt cum sunt. Ascultă, am să-ţi fac o mărturisire, mai este ceva şi mai rău, mult mai rău, trebuie să ştii, m-am purtat faţă de Bob într-un mod cu adevărat abominabil, datoria mea, pentru că nu vroiam să mă mărit cu el – Suzy, tu eşti o fată atât de dreaptă, atât de sinceră, n-ai să mă contrazici – datoria mea era să-l descurajez în avansurile lui, şi Dumnezeu ştie câte mi-a făcut. Într-un fel, îmi spun, e scuza mea. Niciodată, trebuie să spun, niciodată o femeie n-a fost mai curtată, mai urmărită, aş spune chiar cu înverşunare; bineînţeles, Bob nu făcea asta în mod grosolan, nici insistent, ci delicios de delicat, se observa din o mie de nimicuri mărunte. De pildă, felul în care, la masă, se ferea pe furiş de privirea mea; era un fel de a-mi spune, dragostea mea, nu pot să te privesc, altminteri toată lumea ar înţelege. Ah, era adorabil, câtă amabilitate, cât rafinament. Ascultă, Suzy, am să-ţi spun tot, mărturisirea asta mă doare, dar cred că are să mă şi uşureze; îţi aduci aminte, desigur, că într-o vineri am plecat

amândoi în week-end cu maşina lui! Nu, zise Suzy cu o exasperare stăpânită, nu, nu-mi aduc aminte de loc. Şi numaidecât îşi zise: la ce bun, e ca şi cum aş încerca să opresc un puhoi stăvilindu-l cu o pietricică. Ei bine, zise Maggie, poate că greşesc data, dar n-are nicio importanţă, în orice caz era în martie, sunt sigură; am plecat amândoi, îţi aduci aminte, tocmai îşi cumpărase Fordul, interiorul era din piele, piele roşie, n-a putut niciodată să sufere materialele plastice. Ei bine, în ziua aceea m-a implorat atâta, şi cu lacrimi adevărate în ochi, încât am cedat şi l-am lăsat să mă ducă la un motel, la o recepţie. M-a înscris sub numele lui, bietul băiat drag, ce fericit o fi fost că mi-a dat numele lui, chiar pentru o seară. În sfârşit, nu mă judeca rău, Suzy, nu vreau să-mi micşorez greşeala, ei bine, chiar acolo, în odăiţa aceea, pe malul mării, îmi amintesc, priveliştea era magnifică, eram aproape de plajă, chiar acolo, era atât de bun, atât de delicat, nu m-ar fi atins dacă n-aş fi vrut, dar eu, Suzy, eu... îşi ascunse în mâini capul mare, înroşit şi desfigurat de lacrimi. Hai, zise Suzy, nu te mai gândi la asta, are să-ţi facă rău. Dar tu nu înţelegi! Exclamă Maggie. Cum de-am putut să fiu atât de crudă, să mă dau lui şi să refuz după aceea să mă mărit cu el? E odios, nu încetez de a mă gândi la noaptea aceea, n-am închis ochii niciunul din noi, îţi închipui, era atât de. Plăcut, o lună splendidă, se auzea marea cum moare la câţiva paşi de noi; mă privea, era în ochii lui o întrebare mută, deznădăjduită, iar eu n-am spus nimic, n-am spus da-ul pe care îl aştepta, am tăcut, am avut acest groaznic curaj, îi dădusem trupul meu, dar nimic mai mult. Ah, îmi aduc aminte! Se odihnea nemişcat lângă mine, îi mai văd şi acum profilul pe pernă cu o precizie halucinantă, se decupa pe geamul inundat de lumina lunii, atât de frumos, atât de gingaş, aproape feminin în gingăşia lui, şi cu ochii lui mari, deschişi, privea în gol cu o tristeţe de nepătruns. Cum am putut să fiu atât

de crudă, Suzy? Totul e din vina mea, totul a început în noaptea aceea, în motelul acela. Crezi că Bob ar fi acceptat să se vâre în astfel de combinații şi să plece cu Fa şi cu Bi, dacă aş fi consimțit să-i fiu soție? Şi acum, mi se spune că a murit, victimă a unui accident de maşină, el! Iar conducea ca un înger! Avea oroare de viteză, îți aduci aminte, spunea că o maşină trebuie să lunece pe şosea ca un vapor pe apă. Adevărul este că s-a omorât! Nu, Suzy, nu vreau să-mi ascund adevărul, chiar dacă din cauza asta trebuie să sufăr de două ori mai mult şi să fiu roasă de remuşcări, s-a omorât pentru că nu mai putea îndura să trăiască singur, departe de mine, fără speranță, fără copilul pe care ar fi vrut să i-l dau. Cum aş putea să-mi iert vreodată cruzimea, nesimțirea, inconştiența? Pentru că, la urma urmei, Suzy, l-am respins, bietul şi dragul de el, cum l-am respins şi pe Sevilla. Dar Sevilla, lui nu i-am făcut într-adevăr niciun rău; el e un instinctiv, un primitiv chiar, într-un fel; asupra primei femei care, după mine, i-a venit la îndemână, s-a năpustit şi şi-a făcut gustul cu ea. Biata Arlette n-a fost în toată povestea asta decât un *ersatz.* Mă întreb ce efect are asupra ei când îşi dă seama, din când în când. Şi apoi, Sevilla e desigur o mare inteligență, dar ca bărbat îți cam inspiră frica, nu găseşti? Ochii aceia, gura aceea, părul acela de pe piept, fie vorba între noi, Suzy, m-ar îngrozi să mă dau lui Sevilla, aş avea impresia că sunt brutalizată de o patrulă de marinari. În sfârşit, Sevilla e ce e, nu-l blamez, e un bărbat, asta este, dar Bob, reluă ea, în timp ce lacrimile îi curgeau, în şiroaie lungi pe obrajii marmorați, Bob nu era un bărbat, ci un arhanghel, un fel de Shelley, atât de pur, atât de fin, atât de dezâncarnat; avea o profundă nevoie spirituală, nu de trupul meu, ci de mine, de mine, înțelegi, de mine ca persoană umană. Trebuie să înghiți asta, zise Suzy cu hotărâre punându-şi în palmă nişte pilule şi întinzându-i-le lui Maggie, hai, înghite şi acum bea, peste o

clipă ai să faci nani, îi luă mâna într-ale ei şi i-o ţinu strânsă, până ce Maggie începu să aţipească. Se uita la trăsăturile ingrate şi înroşite de plâns, la fel de răvăşite de lacrimi ca şi faţa unui boxer după loviturile unui meci pierdut. Şi, la urma urinei, asta era biata Maggie, doborâtă din prima repriză în competiţia dintre sexe, condamnată dinainte la foame, îngrozitoarea foame sexuală, suferinţa nu cea mai dureroasă, dar cea mai umilitoare în lumea oamenilor care mănâncă. Suzy îşi duse mâna stânga spre obraz şi şi-o plimbă uşurel peste propriile sale trăsături, dar toate erau la locul lor, bine repartizate, pielea tânără, bine întinsă pe oasele delicate, nasul cizelat, urechile mici, gropiţele, buza cu o cută ispititoare. Ah, a fost nedrept, nedrept cine o condamnase pe Maggie la foame şi o dată cu ea milioane de fiinţe omeneşti singuratice care nu se pot gândi la nimic altceva. Maggie adormise. Suzy îşi retrase mâna treptat, ieşi din cameră, trase o dată adânc aer în piept şi se năpusti în goană spre magazia unde Peter, în genunchi, meşterea motorul hors-bord-ului. Ia-mă în braţe, zise ea. Dar am mâinile murdare, spuse el sculându-se în picioare şi privind-o cu ochii lui duioşi, veseli. Ah, Peter, ce importanţă arc! O primi în plin piept, caldă, rotundă, parfumată, o strânse în braţe cu coatele, cu mâinile în aer. Nu, nu, zise ea, nu aşa, strânge-mă, strânge-mă tare! Gâfâia, ochii îi sclipeau de lacrimi. Îi cuprinse torsul cu ambele braţe şi se lipi frenetic de pieptul lui, ca şi cum ar fi vrut să-i pătrundă în trup ca să-şi apere viaţa.

*

— Sper, zise Adams, ca ai să admiţi acum nevoia unei protecţii pe insulă.

— De fel, răspunse Sevilla ridicând capul şi privindu-i în ochi. Refuz categoric. Punctul meu de vedere e neschimbat.

— Dai, Sevilla, dă-mi voie să insist. După cele întâmplate, e limpede că dacă-ți vor fi predați Fa şi Bi, te pasc cele mai mari primejdii.

Arlette deschise gura să vorbească, dar privirea ei se încrucişa cu cea a lui Sevilla şi nu spuse nimic.

— Mrs. Sevilla, ați vrut să spuneți ceva?

— Nu, zise ea cu răceală. Nimic important.

Adams îl privi lung pe Sevilla.

— În acest caz, zise el domol, nu ştiu dacă-ți pot încredința delfinii. Fără comando de protecție pe insulă? Condițiile minimale de securitate nu mi se par realizate.

— Nu mi-i încredința, zise Sevilla scurt. Nu am nevoie. Adăugă: Eu nici n-am cerut să te văd.

Urmă o tăcere. Adams, cu ambele mâini vârâte în buzunare, privea pardoseala la picioarele lui.

— Eşti un om destul de derutant. Acum câteva luni, îmi aduc aminte foarte bine, mi-ai spus că-i consideri pe Fa şi Bi ca pe propriii dumitale copii.

Fața lui Sevilla se posomorî.

— Poate că mi-am exagerat sentimentele.

Arlette îl privi pe Sevilla şi păru din nou gata să vorbească, dar se răzgândi. Urmă iar o lungă tăcere.

— Dă-mi voie să rezum situația, zise Sevilla răspicat. Dacă hotărăşti, după ce chibzuieşti, să nu mi-i încredințezi pe Fa şi pe Bi, foarte bine, contramandezi elicopterul şi Peter te conduce înapoi pe continent. Dacă mi-i încredințezi, îmi recunoşti printr-un document scris proprietatea asupra lor. La rândul meu mă oblig, dacă Fa şi Bi vorbesc, să înregistrez declarațiile lor şi să-ți predau înregistrarea. Dar în niciun caz nu accept pe insulă un comando de protecție. Dacă vrei însă să organizezi o supraveghere maritimă la o distanță convenabilă de insulă, treaba dumitale, nu văd niciun inconvenient. De asemenea nu văd niciun inconvenient să primesc de la dumneavoastră arme, precum

şi o staţie de radio, ca să comunic cu vasele dumitale. În schimb nu vreau supravegherea aeriană, nici survolarea insulei.

Adams ţinea ochii tot în jos. Lăsă să treacă vreo câteva Secunde şi zise:

— E rândul meu. Dacă obţii o povestire a lui Fa şi Bi, o înregistrare nu-mi ajunge. Am nevoie să ascult acea povestire din gura lor.

— De acord, zise Sevilla.

Reluă numaidecât;

— Din narina lor.

— Cum?

— Nu din gura lor, ci din narina lor.

— Uitasem, zise Adams cu un zâmbet încordat. În al doilea rând, mi se pare indispensabil ca Maggie, Suzy şi Peter să au aibă cunoştinţă de toate astea.

— De acord, zise Sevilla. Aşa am făcut, şi unul, şi celălalt, prin acord tacit până acum, dar voi continua. În această privinţă iată ce-ţi propun: elicopterul dumitale aterizează pe terasă, debarcă armele, staţia de radio şi delfinii. Oamenii dumitale îi scufundă pe delfini în apă, în port, fără ca vreunul dintre noi să apară, apoi elicopterul vă ia pe bord, pe tine şi pe Al, şi pleacă. După plecarea voastră, Arlette şi eu luăm, singuri, legătura cu delfinii.

— Îţi sugerez o variantă, zise Adams după o clipă. Aş putea fi prezent când Mrs. Sevilla şi dumneata veţi lua legătura cu Fa şi Bi.

— Nu, zise Sevilla. Categoric nu.

— De ce?

— Trebuie să repet? Acest laborator îmi aparţine, nimeni nu mă subvenţionează, nimeni nu mă supraveghează.. Adams, continuă el supărat, sculându-se în picioare, dacă-ţi pierzi vremea punând din nou în discuţie condiţiile, nu

terminăm niciodată. În ceea ce mă priveşte, consider negocierile încheiate.

— Dar sunt de acord, zise Adams înţepat. Dă-mi voie să-ţi spun că te-am găsit extraordinar de tranşant în discuţie.

Sevilla îl privi pe Adams cu ochii lui întunecaţi şi rămase una sau două secunde fără să vorbească. Apoi făcu un mic gest cu mâna şi zise:

— Dacă-mi dai voie, am să te las singur câteva clipe, timpul necesar pentru a ne confirma în scris că ni-i dai pe Fa şi pe Bi.

Sevilla făcu un semn discret Arlettei, ieşi din cameră cu ea şi se îndreptă spre magazie. De îndată ce-l zări, Peter se sculă, scrise repede câteva cuvinte pe o pagină de carnet, o smulse şi i-o întinse. Arlette o privi pe Suzy.

— Cum se simte Maggie?

— Doarme. I-am dat un somnifer.

— Cum reacţionează la...

— Cum era de aşteptat. E vina ei. L-a împins pe Bob la deznădejde, de aceea s-a sinucis.

— Biata fată. Nu ştiu de ce, am veşnic conştiinţa încărcată în privinţa ei.

— Şi eu. – Ştii că rochia ţi-e murdară rău la spate? Trebuie să te fi rezemat de motor.

— Poate, zise Suzy zâmbind.

Într-un brusc elan afectiv, îi luă Arlettei ambele mâini în ale ei şi le strânse cu putere.

Sevilla îi dădu Arlettei fila scrisă de Peter. Arlette o parcurse cu privirea: *Al a instalat un microfon în casa, dar nu s-a apropiat de port.*

— Cum stai cu reparaţiile? zise Sevilla cu glas tare.

— Barca mare e reparată, dar n-o pun la apă decât mâine. Acum curăţ motorul de 5 CP al celei mici.

— Bine. Vă las. Arlette şi cu mine ne ducem să punem la loc plasa la intrarea bazinului.

Când ajunseră pe dig, Arlette se întoarse către Sevilla şi zise în şoaptă:

— De ce n-ai acceptat grupul de comando pe care vroia să ţi-l dea Adams?

— Insistenţele lui Adams nu mi-au plăcut. Acest comando e însuşi tipul armei cu două tăişuri.

— Crezi?

— Da. Cu siguranţă. Am simţit că atitudinea lui Adams e în doi peri. Vrea să ştie adevărul; de asta sunt sigur. Dar de ce? Ca să-l transmită „eşalonului superior”? Poate. Şi. Poate, pur şi simplu, ca să aibă superioritate faţă de B. N-am încredere în el.

— Crezi că, după matură chibzuială, el şi cu şefii lui ar putea hotărî să suprime adevărul?

— Da, cred.

— Şi în acest caz...

Sevilla o privi cu ochii săi întunecaţi.

— În acest caz suntem de prisos.

XIII

Adams îi întinse lui Sevilla hârtia, acesta o citi cu atenţie, apoi o îndoi în patru şi o puse în portofel. Adams îşi privi ceasul: nu vor întârzia să sosească. Apoi adăugă: abordând în bazinul dumitale, adineauri, nu ţi-am văzut delfină. E o delfină, nu-i aşa, n-o să se işte o problemă cu Bi? Va fi o mică dificultate, zise Sevilla. Ai memorie bună, Bi nu poate să sufere prezenţa altei femele în apropierea lui Fa, dar, în cazul de faţă, nu cred că situaţia e prea gravă; bazinul e deschis şi Daisy are obiceiul să intre şi să iasă. Dacă tensiunea cu Bi se accentuează prea mult, are să plece. Fu pe punctul de a vorbi despre Jim, dar se răzgândi. Se auzi undeva un uruit strident de motor. Ascultă, iată-i pe oamenii noştri, zise Adams ducându-se spre fereastră. O

deschise, se aplecă în afară şi privi spre cer. Dacă-mi dai voie, zise Sevilla, am s-o închid; cunoşti înţelegerea noastră; oamenii dumitale trebuie să-i scufunde în bazin, chiar ei, pe Fa şi pe Bi, şi niciunul dintre noi nu trebuie să fie văzut de către delfini înainte de plecarea dumitale. Bine, zise Adams, îţi urez noroc. Vocea îi era pe jumătate acoperită de uruitul asurzitor al elicopterului care se apropia. E teribil de important, nu-i nevoie să-ţi spun. Îl privi pe Sevilla cu ochii lui obosiţi şi afundaţi în orbite, iar Sevilla îl privi la rândul său. Era uimitor, avea aerul că e sincer mişcat, dar în fond asta nu însemna nimic, era dintre oamenii aceia care ştiu să-şi pună sufletul între paranteze de îndată ce primesc un ordin. E foarte important, de asemenea, să lucrezi iute, reluă Adams cu o voce repezită, gâfâindă; de in dată ce vor fi vorbit, dacă vor vorbi, cheamă-mă prin radio; voi locui pe unul dintre vasele de protecţie, voi veni numaidecât. Zgomotul elicopterului îi tăie cuvântul. – îşi reluă respiraţia, îl privi pe Sevilla şi făcu un gest neaşteptat – îi întinse mâna. Sevilla lăsă ochii în jos: veşnic aceeaşi atitudine cu două feţe, relaţiile dintre oameni pervertite, simpatia, stima, nimic fals, nimic veritabil, strângerea de mână sau glonţul de mitralieră, totul supus ordinelor. Adams îşi încredinţase din nou conştiinţa şefilor săi: de altfel totul era hotărât, mâna unui om absent. Voi face imposibilul, zise Sevilla fără să se clintească; cred că-mi dau seama de importanţa a ceea ce e în joc. Adams se îndreptă spre uşă. De îndată ce o deschise, în acelaşi timp cu zgomotul infernal al aparatului care se aşeza pe terasă, o violentă rafală invadă încăperea, uşa se trânti după Adams ca suptă de vânt. Sunt grozav de mişcată la gândul că am să-i revăd, zise Arlette, mă întreb cum au să ne primească. Sevilla îşi puse braţul pe umărul ei: mă întreb şi eu, oricum, e o fericire să-i avem aici, să stăm jos. Apoi continuă: sunt istovit, fiinţa asta e ucigătoare; ceea ce am spus adineauri C înregistrat. Începu

să râdă. De ce râzi? De nimic, de nimic, am să-ți explic! Se aşezară unul lângă altul, el îşi rezemă umărul de al ei, ea era îmbrăcată cu un şorț alb şi cu o şemizetă de in bleu pal; gâtul bronzat şi capul ci fin ieşeau cu grație din gulerul ridicat pe ceafă. Ea îl privea cu ochii blânzi. Părul ei negru, ondulat, desena o aureolă în jurul feței netede cu ten cald. Drăgălăşenia, minunata ei drăgălăşenie, un minimum de gheare, şi nu numai în momentele de gelozie avea acea prețioasă însuşire a unei femei – blinda, şi nu doar blândețea de suprafață a caracterului, ci blândă şi în fond amabilă în însăşi ființa ei. În clipa aceea nu se mai gândi la primejdie, la război: o avea pe Arlette, parfumată şi fragedă, cu aerul unui fruct, al unei flori, al unui mânz pe o pajişte, al unei raze de soare într-un pâlc de mesteceni. La ce te gândeşti, zise ea. El îi zâmbi: la nimic, la nimic. Nu voia să-i spună nimic, nu voia să vorbească nici cu ea în clipa aceea. Voia să savureze singur imaginea ei, s-o lase să i se topească în gură ca mierea. Îți aminteşti, zise ca, când i-am dat-o pe Bi lui Fa? Fa mă stropise, eram obosită, udă leoarcă şi atât de fericită, am venit lângă tine ca să cronometrez, ți-am indicat secundele şi chiar zecimile de secundă, tu m-ai tachinat pe chestia preciziei melc, am început să râdem şi deodată am simțit că eram atât de aproape, atât de aproape... El îşi trecu mâna pe după gulerul bluzei ei, o luă de ceafă şi-i apropie capul de al lui. Era îngrozitor ce zgomot puteau produce aparatele astea. Cu ferestrele şi uşile închise, gălăgia îți perfora capul, nu mai puteai nici să gândeşti. Şi-au luat zborul, reluă ea cu un râs scurt, batjocoritor, e extraordinar ce uşurată mă simt, aveam impresia că insula e ocupată. El, depărtându-se de ea, deschise uşa, ieşi pe terasă; elicopterul îşi lua distanță şi înălțime cu acel zbor de crab, bizar, dizgrațios, asemănător cu cel al unei insecte neîndemânatice, stânjenită de trupul său pântecos. Sevilla se îndreptă cu paşi repezi spre

magazie şi deschise uşa. Am să vă cer, zise el, şi unuia şi celuilalt, să nu vă apropiaţi de port astăzi. Doresc să fiu singur pentru a restabili legătura cu ei. Suzy şi Peter îl priviră o secundă încheiată miraţi, mâhniţi. O. K., zise Peter cu un aer ţeapăn. În acelaşi timp îi întinse o foaie de carnet pe care scrisese în grabă: *să sabotăm microfonul* Sevilla făcu din cap că nu. Luă în mână găleata cu peştii destinaţi lui Daisy şi, făcându-i semn Arlettei, coborî cu paşi repezi pista roşie, betonată, care ducea în port. Porni pe micul dig de lemn unde era amarat *Caribee* şi-i văzu pe cei doi delfini înotând roată unul lângă altul. Îi bătea inima. Strigă: Fa, Bi! Delfinii rămaseră în nemişcare la cinci sau şase metri şi îl Priviră înclinând capul succesiv într-o parte şi în alta, ca să-l cerceteze mai întâi cu ochiul stâng şi apoi cu ochiul drept. Rămaseră aşa, privindu-l, timp de aproape un minut, menţinându-se la suprafaţă prin lovituri uşoare de caudală şi fără să schimbe între ei nici o singură şuierătură. Fa! Bi! Apropiaţi-vă! Strigă Sevilla. Dar nu se produse nimic, nimic altceva decât această cercetare tăcută, neîncrezătoare, fără sărituri afară din apă, fără veselie, fără împroşcări glumeţe cu apă. Mai cu seamă rezerva lor îl mâhnea pe Sevilla. Eu sunt! Strigă el, sunt Pa! Vă aduceţi aminte de Pa? Şi, luând un peşte din găleată, se lăsă în genunchi pe dig şi îl întinse cu mâna în direcţia lor. Nu se petrecu nimic însemnat timp de câteva secunde: delfinii priveau alternativ peştele şi pe Sevilla. Apoi deodată, ca şi cum n-ar fi avut nevoie să se consulte ca să se pună de acord, făcură stânga-mprejur, se depărtară şi-şi reluară rondul în jurul bazinului, aruncându-le, când treceau prin faţa lor, aceeaşi privire, scrutătoare şi indiferentă. Totul e ratat, zise Sevilla. Lucru ciudat: în clipa aceasta nu se mai simţea adult, revenea la o situaţia cu mult anterioară: avea impresia că e un băieţel dispreţuit şi izgonit, fără să ştie pentru ce, de colegii pe care îi iubea. Sentimentul de nedreptate se adăuga la umilire;

abia îşi stăpânea lacrimile. Puse găleata pe dig, aruncă în găleată peştele pe care îl ţinea în mână şi se sculă în picioare. Arlette îi întinse braţul: nu intri în apă ca să încerci să te apropii de ei? Nu, nu, s-ar încăpăţâna şi mai mult. Deocamdată nu e de făcut decât un singur lucru: să-i lăsăm. Hai, să nu rămânem aici! Făcu stânga-mprejur, se sui din nou pe marginea cimentată. Arlette mergea lângă el cu ochii plini de lacrimi; panta din faţa ei păru deodată abruptă şi anevoioasă. El se opri şi se întoarse tocmai la timp, pentru ca să-l vadă pe Fa cum, ieşind din apă şi punându-şi torsul pe dig, cu o răsucire a capului întocmai ca un fotbalist care loveşte o minge, mătură găleata cu peşti şi o proiectă în port, emiţând apoi un şuierat de triumf şi cufundându-se; Fa reapăru apoi cu un peşte de-a curmezişul botului şi îl înghiţi. Bi se cufundă şi ea. Devoră conţinutul găleţii cu o viteză şi cu o lăcomie de necrezut. Sevilla îi urmări cu privirea, încremenit de supărare. Se simţea respins, exclus, inferiorizat. N-au vrut să ia nimic din mâna mea, zise el pe şoptite, cu un fel de ruşine.

*

— Ai reuşit să stăpâneşti aparatul? întrebă Sevilla cu oboseală.

Ridicând capul, Peter îl privi. Era surprins de tonul vocii lui.

— Fără greutate. Dar nu trebuie să vorbim clar. Există un cod.

— Vrei să-l chemi pe Adams? Spune-i că primul contact nu e încurajator. Mutism, ostilitate. Delfinii nu acceptă nici măcar un peşte din mâna mea.

Faţa lui Peter se posomorî.

— Numai să transcriu în cod şi chem.

— Mulţumesc, Suzy, spune-i, te rog, Arlettei că nu vin la masă. Am să mă întind puţin.

Suzy îl privi cu ochii ei luminoşi.

— Suferind?

— Nu, nu. Niţel cam obosit, atâta tot.

— Voiam să vă spun că sunt dezolată;

Şi pentru că Sevilla nu răspunse nimic, adăugă:

— Credeţi că...

Sevilla făcu un gest cu mâna, se întoarse, ieşi şi porni pe coridor. Toate camerele bungalowului aveau câte două ieşiri: pe terasă, printr-o uşă-fereastră cu geamuri, cealaltă printr-o uşă plină, ce da dintr-un culoar. Acesta, orientat spre partea din care bătea vântul, nu avea ferestre şi nu era luminat decât printr-un triplu şir de cărămizi transparente, translucide, la înălţimea obrazului. Pentru prima dată de când cumpărase casa, Sevilla găsi că acest culoar e lugubru. Intră în camera lui, trase perdelele şi se trânti pe pat. Apoi se sculă, îşi luă halatul şi se întinse din nou, punându-şi-l peste el. După aceea apucă cordonul şi şi-l puse peste ochi. Era culcat pe stânga, cu capul spre perete, cu ambele mâini sub bărbie, chircit. Nu-i era frig, halatul îi dădea o senzaţie de ocrotire. Trecu o bucată de timp. Nu reuşea nici să doarmă, nici să gândească, aceeaşi imagine îi trecea mereu, fără încetare, prin faţa ochilor cu o monotonie istovitoare – Fa, Bi, la cinci metri de el, întorcând capul spre stânga, apoi spre dreapta, ca să-l privească.

Uşa se deschise şi vocea Arlettei se auzi încet de tot: Nu dormi? Nu, zise el după o clipă. Se întoarse şi o văzu pe Arlette în picioare, în faţa patului, cu o tavă în mâna. Mi-ai adus de mâncare? Zise el ca pierdut, aşezându-se pe pat. Ea puse tava pe genunchii lui. El luă un sandviş şi începu să mestece, cu ochii absenţi. Când isprăvi, ea turnă conţinutul cutiei de bere într-un pahar şi i-l dădu. El bău câteva înghiţituri şi îi dădu numaidecât paharul înapoi. Vrei încă un sandviş? El îşi trecu degetele răsfirate prin păr şi făcu din cap că nu. Ea puse paharul pe jumătate plin şi al doilea sandviş pe noptieră, privindu-l. Când se simţea nefericit, îl

cuprindea un simțământ de ruşine, avea chef să fie singur; se culcă. La început ea, şocată, asculta. Iubito, ştii de ce te-a şocat? Pentru că reacționez într-un mod firesc, am oroare de tot acest *cant* anglo-saxon despre virilitatea cu orice preț. Eu, când mă simt slab, nu mă prefac că sunt tare, mă fac ghem şi aştept să-mi treacă. Şi era adevărat, îi trecea întotdeauna, în câteva ceasuri îşi redobândea curajul, bucuria de a trăi. Ea se aplecă şi-şi trecu mâna peste obrazul lui. El se lăsă fără să spună nimic, cu aerul trist, cu ochii stinşi. Ea avea întotdeauna impresia că el pune prea mult lucrurile la inimă, că exagerează, că nu este posibil să fie deprimat în aşa hal. Dar poate că elementul de comedie făcea parte din terapeutica lui, poate că-şi privea propria stare de deprimare într-un mod aproape caricatural, pentru a o putea lichida mai lesne. Te las, zise ca. El îi răspunse cu un zâmbet lipsit de bucurie, apoi se întinse din nou, se întoarse pe o parte; auzi cum se închide uşa. Pipăind cu mâna, găsi cordonul şi şi-l puse la loc pe ochi, în aceeaşi clipă îi apăru imaginea lui Fa şi Bi. Nu mai încetau de a-şi tot apleca mereu capetele mari ba la dreapta, ba la stânga, privindu-l cu o expresie morocănoasă.

Avu impresia că ațipise abia de câteva clipe, dar uitându-se la ceas văzu că dormise două ore. Se aşează pe pat, halatul lunecă la pământ, îi era frig, deschise uşa cu geamuri, se întoarse ca să-şi ia de pe noptieră al doilea sandviş şi paharul cu bere şi coborî spre port. Soarele puse numaidecât stăpânire pe capul lui, pe ceafa lui, pe spatele lui, pe gleznele lui, se simțea mai bine; când ajunse la digul de lemn, merse până la capătul lui, puse paharul pe rambleu, se aşează pe dig, cu picioarele atârnate deasupra apei. Soarele îi încălzea pieptul. Mirosi sandvişul şi numaidecât i se păru că uitase de mult mirosul pâinii şi al şuncii, le regăsi cu bucurie ca după o boală lungă, avu un aflux de salivă în gură; muşcă din sandviş, îmbucătura îi

radia satisfacție pe cerul gurii, în timp ce-şi pierdea forma şi în timp ce el întârzia pofta brutală de a o înghiți: se străduia sa mănânce încet, ca să-şi prelungească senzația, dar aviditatea, graba, lăcomia, erau şi ele o plăcere. După ce isprăvi, goli restul de bere; era călduță, dar bună, obişnuită, populară. Îşi şterse gura şi mâinile cu batista şi îi privi pe Fa şi Bi. Ce nerozi! Fir-ar să fie de nerozi! Făceau pe nebunii cu el! Se îndreptă din spate şi spuse, şuierând viguros în delfineză:

— Fa, vorbeşte-mi!

Fa întoarse capul spre dreapta şi spre stânga şi zise.

— Cine şuieră?

— Eu! Pa!

Se apropie.

— Cine te-a învățat aşa de bine? Nu şuierai bine când am plecat noi.

— Nişte delfini. Alți delfini.

— Unde sunt?

— Ai să-i vezi. Vor veni aici.

Bi se apropie.

— Mascul sau femelă?

— Un mascul şi o femelă.

— Nu-i vreau, zise Bi.

— De ce?

— Nu-i vreau.

— Erau aici înaintea ta.

— Nu-i vreau.

Sevilla se întoarse înspre Ea.

— Fa, de ce n-ai primit peşti din mâna mea?

Urmă o tăcere; Ea întoarse capul.

— Răspunde, Fa.

O nouă tăcere, după care Bi răspunse deodată:

— Ne-ai înşelat.

— Eu?

— L-ai lăsat pe Ba sa ne răpească.

— Bob v-a răpit fără ştirea mea. N-am fost de acord.

— Ba a spus: el e de acord.

— Bob v-a spus un lucru care nu este.

— Ma era acolo când ne-a răpit Ba: Ma n-a spus nimic.

— Bob i-a spus lui Ma: Pa e de acord.

După aceea urmă o lungă tăcere. Bi şi Fa îl priveau, nici prietenoşi, nici duşmănoşi. Nu se apropiau. Stăteau la câțiva metri de dig. Nu mai refuzau dialogul, dar continuau să refuze contactul.

— Ei, Bi, tu nu spui nimic?.

I se adresase ei din nou, ştiind că, în acest cuplu, ea este elementul cel mai îndărătnic. Bi îşi lăsă capul pe o parte.

— Poate că Ba a spus un lucru care nu este. Poate că tu spui un lucru care nu este. Cum să ştim?

— Eu, zise Sevilla, spun lucrul care este. Eu vă iubesc. Ascultă, Bi, adu-ți aminte: Pa l-a crescut pe Fa; Pa l-a dat pe Fa lui Bi.

— Dar Pa a pus un perete între Fa şi Bi.

Sevilla o privi, uluit. Ea să-i reproşeze asta Tenacitatea resentimentului feminin!

— Uite, Bi: numai ca să-l învăț pe Fa englezeşte. După aceea, am scos peretele.

După o tăcere, Bi reluă:

— Acum nu mai vorbesc. Acum înot.

— Spune-mi un cuvânt pe englezeşte.

— Nu.

— De ce?

— Nu mai vreau să vorbesc limba oamenilor.

— Nici eu, zise Fa deodată.

— De ce? întrebă Sevilla, întorcându-se către el.

Fa nu răspunse.

— De ce, Bi?

Bi îl privi alternativ cu ochiul drept şi cu ochiul stâng.

— De ce, Bi?

Se scurseră câteva secunde şi Bi răspunse. Lucru curios: nu-şi şuieră răspunsul. Fără să se sinchisească de contradicţia aparentă, îl rosti în limbă omenească. Voia, fără îndoială, să sublinieze că refuză să se mai exprime pe viitor în englezeşte, nu pentru că uitase, ci intenţionat.

Spuse cu o voce stridentă, nazală şi perfect distinctă:

— Omul nu este bun.

După aceea, întoarse spatele şi începu să înoate, cu Fa alături, în jurul bazinului.

*

Sevilla întoarse capul, Arlette era în picioare alături de el, îşi dădu seama că ea trebuia să se fi aliat acolo de la începutul convorbirii cu delfinii, îl privea cu reproş. Nu mi-ai spus că vrei să cobori în port. El îi zâmbi şi-şi trecu mâna sub braţul ei; ea lăsă capul în jos, şi-l ghemui lângă gâtul lui şi şi-l lăsă aşa câteva secunde, într-o atitudine de abandon şi de tandreţe. Închipuieşte-ţi ce situaţie, zise el după o clipă, un credincios îşi slăveşte zeul; în ochii lui, acesta e numai bunătate, numai adevăr, numai noblеţe, şi deodată descoperă că zeul lui e josnic, mincinos şi crud. Îi arătă cu mâna pe Fa şi Bi, iată ce li s-a întâmplat. Totuşi, zise Arlette, şi-au deschis inima, ai putut să le vorbeşti, e un progres. Sevilla dădu din cap; şi-au deschis inima ca să şi-o închidă mai bine, tot ce pot să spun e că nu am dreptul să-mi pierd speranţa, au suferit un şoc teribil, sunt traumatizaţi în cel mai înalt grad, adu-ţi aminte, omul e bun, e neted şi are mâini, pe scurt, omul e Dumnezeu, şi acum nu pot nici măcar să deschid gura fără sa mă bănuiască numaidecât că mint; şi trebuie să-i conving că sunt de bună credinţă într-o limbă şuierată pe care n-o stăpânesc decât pe jumătate, şi posibilitatea de a pune în orice clipă capăt conversaţiei: „acuma nu mai vorbesc, acum înot”. Cunoşti trucul lui Bi, ni l-a făcut de atâtea ori, şi

pleacă trufaşă şi, bineînţeles acest mare nătăfleţ de Fa se duce numaidecât după ea. Tăcu. Adams a telefonat, zise Arlette, voia să ştie cum stăm. Spune-i, te rog, că nu e nimica nou, nu-mi place de loc ideea acestei comunicări prin văzduh, oricine poate descifra un cod. Arlette îşi vârî degetele în mâneca lui şi îi luă mâna. Maggie s-a sculat, te aşteaptă la tine în birou, vrea să-ţi vorbească. Doamne sfinte, zise Sevilla.

Maggie stătea dreaptă pe un scaun, cu părul zburlit, cu ochii umflaţi, cu faţa stacojie, cu aerul serios, încordat, *problematisch.* Sevilla se trânti în fotoliul lui, de cealaltă parte a biroului; simţea în tot corpul o greutate de plumb, trase spre el o foaie de hârtie, privi un punct din spaţiu, deasupra frunţii lui Maggie şi spuse cu o voce neutră: zi, Maggie. Numaidecât fu ca şi cum ar fi deschis porţile unei ecluze, un val de cuvinte se năpusti asupra lui clocotind, se lăsă dus de val fără împotrivire, cu ochii în jos, cu aerul atent, cu vârful creionului rezemat de foaia de hârtie. De ani de zile n-o mai asculta pe Maggie, urechea lui devenise selectivă, nu lăsa să treacă decât faptele, informaţiile, comunicările obiective; de îndată ce delirul începea, urechea i se închidea. Desenă un cerc pe hârtie şi în cerc un pătrat; mă întreb cum procedează urechea mea ca să joace acest rol de filtru. După ce îşi dă seama că trebuie întors comutatorul, îşi continuă gândul: care e metoda ei de selecţie, cum face ca să ştie, înaintea conştiinţei mele clare, că C inutil să ascult. Se sili să-i dea atenţie lui Maggie, se cufundă în valul de cuvinte ca un năvod în fundul mării ca să preleveze o mostră: *m-a înscris sub numele lui, bietul meu drag, ce fericit o fi fost că mi-a dat numele lui, măcar pentru o seară.* Ei bine, mostra e hotărâtoare, ceea ce îmi călăuzeşte urechea e vocea, Maggie nu are o singură voce, are două, vocea limpede şi bine timbrată a secretarei, care continuă să funcţioneze la un nivel înalt de eficacitate profesională şi

vocea delirului, o voce subțire, stridentă, artificială, vocei fetiței care, la vârsta pubertății, își născocește împerecheri cu toți bărbații din anturajul ei și care de atunci încoace n-a încetat nicio clipă să și le născocească. Ridică capul încet și o privi pe Maggie; evident, nici nu-i pasă că n-o ascult, n-are într-adevăr nevoie de un interlocutor, nu-mi vorbește mie, vorbește în fața mea, are nevoie nu de cineva, ci de ficțiunea unei prezențe ca să se destăinuie; și dacă are nevoie să se destăinuie este pentru a da întrupare celor ce spune, pentru a le crede până la capăt, ca *să te pună în prezența răspunderilor tale.* Cum? Zise Sevilla tresărind, răspunderile mele? Care răspunderi? Vedeți, zise Maggie cu vocea ci limpede și bine timbrată, de secretară, nu m-ați ascultat, de altfel asta nu schimbă nimic, nu mă ascultați niciodată, am întotdeauna impresia neplăcută că vorbesc în gol. Te rog să mă ierți, zise Sevilla încurcat, sunt cam obosit. Maggie îl privi și fu cuprinsă de un val de duioșie: e adevărat că părea cam obosit și, în plus, era adorabil cu aerul lui de băiețaș prins cu ocaua mică. Bineînțeles, Arlette nu e de fel genul de femeie care-i trebuie: prea senzuală, nu e destul de tandră, îi dezvoltă prea mult latura de gorilă, latura omului pădurilor... Vine spre mine, mă soarbe cu ochii lui întunecați, mă topesc toată, de groază, mâinile lui brune îmi smulg pijamaua de pe mine, sânii îmi țâșnesc goi, mă striveşte sub greutatea lui; ce frică mi-e, nici nu mă mai împotrivesc. Vorbeai despre. Răspunderile inele, zise Sevilla. Urmă o tăcere. El ridică atunci capul; ea îl privea fără suflare, cu ochii cam pierduți, sudoarea îi curgea broboane de pe frunte; *nu puteți tăgădui,* zise ea deodată, cu o voce stridentă și foarte pițigăiată, *că ați făcut imposibilul pentru a mă despărți de logodnicul meu, ah, nu vă osândesc, aș spune chiar că înțeleg foarte bine sentimentele elementare de care ați ascultat,* zgomotul cuvintelor se îndepărtară, trecu un prag, deveni slab și nelămurit. Sevilla adăugă încă un pătrat

în interiorul cercului celui mai mic şi îl haşură cu grijă. Biata fată, îngustarea nevrozată a câmpului conştiinţei, vorbăria fără sfârşit şi fără pauză... Se auzi un ciocănit uşor în uşă şi capul Arlettei apăru grijuliu. Vrei să vii, dragul meu, Daisy şi Jim s-au înapoiat şi lucrurile nu sunt de loc în regulă cu Fa şi Bi.

*

Sevilla îşi privi ceasul. Ora şase. Încă o oră de lumină. În aparenţă în port nu se petrecea nimic. Daisy şi Jim erau cantonali, lipiţi de coasta lui *Caribee,* Fa şi Bi de cealaltă parte a bazinului. Cele două perechi stăteau faţă-n faţă, nemişcate. Din când în când, una dintre cele doua femele scotea un şuierat ascuţit, căruia cealaltă îi răspundea ca un ecou.

Sevilla se întoarse către Arlette.

— Erai aici când au intrat Daisy şi Jim?

— Da. Fără niciun avertisment prealabil, Bi s-a năpustit asupra lui Daisy şi a muşcat-o. Daisy nu s-a lăsat şi a muşcat-o şi ea. Această bătălie între femei a fost întreruptă de Jim, care i-a ars câteva lovituri de coadă lui Bi, dar fără s-o muşte. Bi s-a retras.

— Şi Fa?

— Fa nu s-a clintit. A rămas în colţul lui şi când Bi a venit înapoi i-a făcut reproşuri pentru purtarea ei.

— Şi pe urmă?

— Schimb de şuierături feminine. Fiecare dintre ele o acuză pe cealaltă că i-a cotropit teritoriul. În aparenţă e un conflict teritorial. În realitate, numai Daisy e ataşată de bazin, sau, mai exact, de *Caribee.* Fa şi Bi abia au sosit; nu se simt încă acasă. Cât despre Jim, fiind un delfin „sălbatic", are oricum sentimentul că e intrus. Adevărata problemă e Bi. Reproşul pe care i l-a făcut lui Daisy că i-a cotropit teritoriul este pură ipocrizie. N-o vrea pe Daisy şi gata.

— Fină interpretare a purtărilor feminine, D-nă Sevilla, zise Sevilla cu un zâmbet.

Privi cele două perechi: stăteau nemişcate faţă-n faţă, fiecare în câte un colţ. Şuierăturile încetară. Reluă:

— La nevoie am putea lăsa lucrurile aşa cum sunt, dat după părerea mea ar fi o imprudenţă. Atâta timp cât nu este vorba decât de o ceartă femeiască, nu se va merge niciodată prea departe. Dar dacă se amestecă şi cei doi masculi, ne putem teme de orice. Sunt amândoi cam de aceeaşi statură şi de aceeaşi greutate; practic am putea aproape să-i confundăm; dar unul dintre ei ar putea foarte bine să-l ucidă pe celălalt.

— Ce ai de gând să faci?

— Să le propun un compromis.

Înainta până la capătul digului de lemn şi zise, şuierând:

— Fa! Bi! Ascultaţi!

După o tăcere, Fa zise:

— Ascult.

— Ziua, reluă Sevilla, rămâneţi în bazin, noaptea lăsaţi celorlalţi bazinul.

Urmă un schimb de şuierături abia perceptibile între Fa şi Bi, apoi Fa înaintă cu vreo câţiva metri înspre Sevilla şi zise:

— Şi noi, noaptea, unde ne ducem?

— Vă arăt eu o peşteră, nu departe de aici.

Fa se duse înapoi spre Bi, şi din nou avu loc între ei un Schimb de şuierături. Sevilla trase cu urechea, dar sunetele erau atât de slabe, încât nu izbuti să le prindă.

Fa se desprinse din pereche.

— Fa şi Bi acceptă.

Reluă, ca şi cum ar fi vrut să fie sigur că nu va fi păcălit în ceea ce priveşte condiţiile:

— Ziua bazinul e al nostru. Noaptea, al lor.

— Da.

— Ne duci şi vii să ne iei?.

— Da.

— Ne aduci peşte?

— Da.

Fa se întoarse şi o privi pe Bi.

— Bine, zise Bi. Hai să plecăm.

Acum, după ce acceptase soluția propusă, părea foarte nerăbdătoare s-o pună în aplicare.

— Mă duc să caut o barcă, zise Sevilla, şi vă conduc.

Se sui pe panta cimentată; mergea cu paşi repezi, Arlette abia reuşea să se țină după el.

— Nu ți-e frică să-i laşi pe Fa şi Bi în plină mare?

Dădu din cap.

— De fel. Ai băgat de seamă cum a reacționat Fa: *Şi noi, noaptea, unde ne ducem?* Întrebarea era plină de îngrijorare. Ei nu-l mai iubesc pe om, dar nu se pricep încă să se lipsească de el.

— Da, zise Arlette. Cred că ai dreptate. M-am izbit puternic de întrebarea lui Fa: *Ne aduci peşte?* E surprinzător. Admit că Fa, născut în captivitate, n-a avut niciodată prilejul de a învăța să pescuiască; dar Bi?

Sevilla împinse uşa magaziei.

— Peter, zise el, ne putem servi de barca pneumatică mică?

— Mult?

— O oră încheiată.

— O oră are să țină. Dar puteți s-o aduceți sus după folosire? E destul de dezumflată. Cred că unul din ventile scapă aer. Sau vreo cusătură.

— De acord.

Sevilla se întoarse către Arlette.

— Vrei să mă aştepți o clipă? Am o vorbă să-i spun lui Maggie.

Ii lăsă şi se duse la birou. Maggie stătea pe scaun, nemişcată, cu ambele mâini pe genunchi. Uşa se deschise

scârțâind. Maggie întoarse capul şi îl privi pe Sevilla; ochii ei făceau o bizară impresie de singurătate.

— Maggie, zise Sevilla cu o voce de om grăbit, fără să intre în încăpere, scuză-mă, dar n-am timp în clipa aceasta să-ți vorbesc mai mult. Totuşi, am să-ți spun ce hotărâre am luat adineauri pe când te ascultam: pleci mâine la Denver la mătuşa ta, ca să te odihneşti câteva zile.

— Am mult de lucru, zise Maggie.

— Dă-l încolo de lucru.

— Veşnic aceeaşi poveste, adăugă ea cu o voce acră. Nu vă dați seama, dar veți fi pierdut fără mine.

— Cu atât mai rău pentru mine. Ai nevoie de odihnă; Sevilla adăugă apoi cu fermitate:

— E hotărât!

Maggie coborî ochii şi zise pe un ton supus:

— O. *K.,* la urma urmei, sunteți patronul.

Se scurse o secundă. Maggie se îndreptă de spate, ridică ochii fără să se uite la Sevilla şi zise cu o voce pițigăiată, stridentă:

— În realitate, sunteți ca struțul: scăpați de probleme, refuzând să le vedeți; de când vă cunosc, întotdeauna ați procedat aşa; mă puneți de-o parte, pe o etajeră şi întoarceți spatele propriei dumneavoastră fericiri.

Uşa se trânti; Sevilla plecase. Maggie îşi duse ambele mâini la tâmple; o podidiră lacrimile.

— Nu mă ascultă, zicea cu glas tare, sughițând convulsiv. Nu m-a ascultat niciodată!

*

Sevilla retrase vâsla dreaptă şi vâsli cu lovituri seci date cu stânga. Capul micii bărci pneumatice feri digul, iar marginea dreaptă acostă. Arlette sări pe uscat. Nu voise să atragă atenția bastimentului de protecție cu micul motor de 5 CP, aşa încât îi conduse pe Fa şi pe Bi la grotă cu. Vâslele: o jumătate de oră încheiată de efort, dus şi întors. Scoaseră

barca pneumatică din apă, o duseră la câțiva metri de pista de ciment, veniră înapoi şi se aşezară pe scândurile digului. Se înserа, dar aerul mai era încă la fel de călduț.

— Ai de gând să-i spui lui Adams unde i-ai dus?

— Nu!

— De ce?

— Sunt foarte hotărât să-i spun despre ei cât mai puține lucruri cu putință.

— Şi Peter?

— Dacă treaba se încurcă, e mai bine să nu ştie nimic. Spun Peter, dar, bineînțeles, o includ şi pe Suzy. Maggie nu contează; o expediez mâine la Denver. Lucru curios: mă simt aproape vinovat față de ca. Şi totuşi, n-am nimic să-mi reproşez. Decât numai, adăugă el cu un râs scurt, extraordinara mea răbdare.

Daisy înaintă majestuos între două valuri, scoase capul şi îşi aținti ochii afectuoşi asupra lui Sevilla. Jim o urma la vreo doi metri. Era vădit că prinsese curaj.

— Ce e cu femela aceasta? întrebă Daisy. Ce făcea aici?

— E mai de mult. A plecat, apoi s-a întors.

— Şi masculul tot aşa.

— E rea!

Sevilla dădu din cap:

— E geloasă!

Daisy cântări răspunsul şi zise:

— Dar eu am un mascul. Îl am pe Jim!

Şi pentru că Sevilla înălța din umeri fără să răspundă, reluă:

— Mi-a spus că vorbeşte limba oamenilor. E adevărat?

Arlette începu să râdă:

— Ce snoabă, Bi asta!

— E adevărat, Pa? repetă Daisy. E adevărat ce a spus?

— E adevărat!

— Dar eu nu sunt proastă.

— Nu, Daisy, nu eşti proastă.

— În seara asta vreau să învăţ limba oamenilor. În scara asta, Pa.

Sevilla începu să râdă.

— Ca s-o înveţi trebuie mâine, şi mâine, şi mâine. Şi în scara asta sunt obosit.

— Nu vrei să şuieri?

— Nu. Sunt obosit!

— Dar seara şuieri cu mine.

— În seara asta sunt obosit.

După o tăcere, Daisy zise:

— Pleci în casa ta?

— Da.

— Aşa de curând!

— Da.

Daisy ieşi pe jumătate din apă şi-şi puse capul enorm pe dig, între Arlette şi Sevilla. Începură s-o dezmierde. Dezmierdările lor, deşi viguroase, evitau să-i atingă narina.

— Te iubesc, Pa, zise Daisy închizând ochii.

— Şi eu.

— Te iubesc, Ma, zise Daisy, cu un oftat.

— Şi eu te iubesc, Daisy, zise Arlette.

De patru luni, în fiecare scară, Daisy făcea aceleaşi declaraţii şi în fiecare seară, de patru luni, Arlette se simţea emoţionată. Era aceeaşi emoţie, gâtlejul strâns, o înduioşare subită, o blândeţe tristă, şi nu ştia nici ea de ce, iar undeva departe, teama de moarte. Nu ştia nici de ce, în clipa aceea, îi era în aşa măsură milă de Daisy. Totuşi, Daisy nu avea în purtarea ei nimic patetic. Era tânără, voinică, plină de sănătate.

— Arlette îşi înălţă umerii, ca şi cum greutatea lumii îi copleşea. Ce planetă, ce oameni şi ce noroi! Dumnezeu ştie de ce ne iubesc atâta animalele acestea. Doar n-avem nimic

atrăgător. Nu, nu, îşi zise numaidecât, n-ar trebui să spun asta. Fac ca Fa şi Bi: pun toată omenirea în aceeaşi oală.

Un vâjâit groaznic sparse aerul, părea că vine de după casă. Ridicară capul şi în aceeaşi clipă apăru un elicopter, care zbură pe deasupra micului port la vreo cincizeci de metri înălțime; se auzi țăcănitul sacadat şi puternic al unei mitraliere. Sevilla o cuprinse pe Arlette şi o trânti sub el pe dig; dar nu în ei trăgeau; văzu clar gloanțele trasoare cum țâşnesc din mare şi încadrează aparatul cu lungi şiruri de puncte de foc. Acesta luă din nou înălțime, viră şi dispăru spre asfințit.

— Vino, zis. E Sevilla, o să cerem câteva explicații.

Urcară pista în goană; în aceeaşi clipă apăru Peter strigând: Adams, la aparat! Sevilla aşteptă să-i revină respirația la normal, în timp ce Peter, cu creionul în mână, descifra mesajul. După ce isprăvi, smulse foaia din carnet şi i-o întinse lui Sevilla.

E ACUM LA CURENT. PERICOL LA NOAPTE. CER SĂ ACCEPTAȚI PROTECȚIE ÎN INSULĂ.

Sevilla luă creionul din mâna lui Peter şi scrise: V-AȚI TRĂDAT, TRĂGÂND.

Peter transcrise în cod, transmise, primi răspunsul, îl descifra şi i-l dădu lui Sevilla.

TIR AVERTISMENT NECESAR. B PUTEA LĂSA GRENADA ÎN PORT. ÎMI REÎNNOIESC PROPUNEREA.

Sevilla scrise:

NU. VOI ASIGURA EU ÎNSUMI PROTECȚIA.

Peter codifică, transmise şi se sculă.

— Eram în magazie. Am crezut că s-a tras în dumneavoastră.

— Şi eu, zise Suzy.

Sevilla nu răspunse. Scrise în grabă ceva pe dosul primului mesaj: *sabotați microfonul lui Al* şi-i întinse lui

Peter hârtia. Acesta făcu semn da din cap şi dispăru. Sevilla se întoarse spre cele doua femei.

— Nimeni să nu telefoneze şi nimeni să nu aprindă vreo lumină. Unde e Maggie?

— În camera ei, zise Suzy.

— Deocamdată o lăsăm acolo. Luăm o gustare rece pe terasă şi ne culcăm cu toţii pe acoperiş. Aduceţi păturile; betonul nu e moale.

— Am să profit de faptul că mai e un pic de lumină, zise Suzy. Am să prepar sandvişurile.

De îndată ce fu singur cu Arlette, Sevilla o luă de braţ şi o duse pe pista de ciment care ajungea în port. Arlette zise cu jumătate glas:

— N-ar trebui să-l punem pe Peter să păzească portul?

— Ar trebui, dar nu îndrăznesc. Oamenii ăştia sunt specialişti. Sunt în stare să-l repereze pe Peter şi să-l omoare înainte chiar ca el să aibă timp să-i vadă.

— L-ar ucide? zise Arlette cu o voce surdă.

Sevilla o privi.

— L-au ucis pe Bob. De ce nu şi pe Peter? De ce nu şi pe noi? O viaţă de om nu contează pentru aceşti indivizi. Niciuna, nici două, nicio sută. Ar face orice ca să-i reducă la tăcere pe Fa şi Bi. Şi o dată cu ei şi pe noi. Înainte de 13 ianuarie.

— Înainte de 13 ianuarie? repetă Arlette, cu ochii holbaţi de groază.

— Ultimatumul expiră în 13. O dată războiul declarat, adevărul nu mai are valoare. Ne rămân aşadar cinci zile ca să-i facem pe Fa şi Bi să vorbească.

— Vorbeşti ca şi cum ai şti dinainte ce vor spune.

Sevilla o privi.

— Nu ştiu ce vor spune. Dar bănuiesc.

Adăugă:

— Şi tu.

— Şi eu, zise Arlette, cu efort.

Un fior îi străbătu şira spinării, părul i se zburli, sudoarea îi curse de-a lungul spatelui şi în acelaşi timp simţi că-i îngheaţă mâinile. Vru să şi le frece una de alta şi băgă de seamă că-i tremură. Şi le ascunse la spate, luă o atitudine ţeapănă şi zise cu o voce înăbuşită:

— Oare e într-adevăr o idee bună să ne instalăm pe acoperiş?

— Cred că da. După ce retragem scara, n-au cum să ne mai surprindă. Rebordul de beton ne ocroteşte de gloanţele razante. Iar pentru noi, dacă trebuie să tragem, e o situaţie dominantă.

— *O.K.,* căpitane Sevilla, zise Arlette cu un zâmbet.

Dar se simţea fără putere, cu picioarele moi, gata să leşine. Sevilla o privi cu atenţie, îi cuprinse umerii cu braţul şi o strânse la piept. Ea se lăsă, îşi ascunse faţa la umărul lui şi zise cu o voce slabă:

— Oh, Henry, Henry...

— Hai, zise el, să ne pregătim. Să nu ne lăsam cuprinşi de trac.

Puţin mai târziu, întreaga echipă luase loc în jurul mesei de pe terasă şi mânca, în amurg, fără un cuvânt. Maggie era prăbuşită. Peter şi Suzy nu puseseră nicio întrebare. Păstrau o tăcere care însemna: dacă nu ne mai bucurăm de încrederea dumneavoastră şi dacă nu mai avem nici măcar dreptul să-i vedem pe Fa şi Bi, nu ne mai spuneţi nimic, noi n-o să căutăm să aflăm nimic. Sevilla abia mai putea distinge petele albe care erau feţele lor în cenuşiul serii. Îi privea cu duioşie. Suzy, Peter, ce mult însemnau pentru el! Se simţea vinovat faţă de ei, nu că tăcuse, ci că-i târa în pericol, pe ci care abia începeau să trăiască. Se gândi: şi Michael? Michael în închisoare. Ce paradoxal: singurul dintre noi toţi care, poate, va supravieţui.

Peter, zise el cu jumătate de glas, ce arme ne-au dat?

— O mitralieră, o puşcă-mitralieră, patru *M 16* şi grenade. Cine ştie să tragă?

Peter, Suzy şi Arlette ridicară mâna.

— Suzy, ai să ştii să tragi cu puşca?

— Am tras la țintă cu o carabină cu lunetă.

— Şi eu, zise Arlette.

— Principiul C acelaşi. Peter? Puşca-mitralieră sau puşca?

— Indiferent.

— Bine, sa zicem că santinela va avea puşcă-mitralieră. Proiectorul C în stare de funcțiune.

— Da.

— Va fi de folos. Îmbrăcați-vă în haine de culori închise. Luați cu voi pături, câte două fiecare, torțe electrice, ceva de băut, binoclurile, impermeabile şi bineînțeles stația radio.

Urmă o tăcere.

— Când ne instalăm? întrebă Peter după o clipă.

— Îndată ce se face noapte.

*

Sevilla se simți zguduit, deschise ochii şi nu văzu nimic, noaptea era neagră, vocea lui Peter îi spuse la ureche: e ora patru, e rândul dumneavoastră, totul e în regulă, urmă o tăcere şi vocea şoptită, abia perceptibilă a lui Peter, reluă: dacă într-adevăr v-ați trezit, mă duc să mă culc, e groaznic de greu să stai cu ochii deschişi în beznă; dați-mi puşca, puşca-mitralieră C în poziție de tragere în fața bărcii pneumatice. Du-mă până acolo, zise Sevilla, mi-e frică să nu ma orientez greşit. Pipăi în jurul lui, îşi luă puşca, întinse mâna stângă în direcția în care urechea lui îl localizase pe asistent, dar nu găsi decât golul. Întinse brațul, mătură aerul, întâlni umărul lui Peter, coborî până la mâna lui şi-şi închise degetele peste ale lui; se simți tras înainte şi numără şase paşi până ce piciorul său drept se împiedică de salteaua pneumatică. Peter îi dădu drumul. Sevilla simți suflul vocii lui lângă obraz: puşca-mitralieră e rezemată de

rebord, atenție, piedica e ridicată, proiectorul e la stânga dumneavoastră, la aproximativ un metru, întinzând brațul îl puteți apuca. Sevilla oscilă uşor pe călcâie. Peter îşi continua explicațiile pe şoptite, numai murmurul slab ăl vocii lui îl mai lega pe Sevilla de lume, altfel avea un bizar sentiment de ireal, i se părea că nu e el, ci altcineva care trăieşte acest moment. Peste câteva minute, zise Peter, veți avea impresia că-l vedeți pe *Caribee* cum se profilează în cenuşiu închis pe fondul negru, dar C o simplă iluzie, mi-am dat seama destul de repede; sunteți sigur că v-ați trezit de-a binelea? Sevilla se întinse pe burtă pe salteaua pneumatică: du-te de te culcă, Peter, e în regulă. Auzi pasul lui Peter care se depărta, apoi un foşnet slab de pături şi atâta tot, liniştea îl înghiți şi deodată bezna păru şi mai neagră; nicio adiere de vânt, marea era atât de calmă, încât nu se auzea nici măcar valul de sosire cum izbeşte în digul portului; era plăcut, 8 ianuarie; stătea aşa, întins, fără mişcare, noaptea, cu nişte pantaloni de flanel şi un pulovăr. Abia un pic de umezeală în aer, un aer călduț, un pic umed, clar cimentul acoperişului mai emana din căldura acumulată în timpul zilei, aerul mirosea a iod şi a sare şi se simțea şi mirosul uscat, crud şi mort al stâncilor. În ajun trăise una din nopțile obişnuite ale vieții sale; dacă ar trăi până la optzeci de ani, i-ar mai rămâne de trăit, ța să vedem, nouă mii douăzeci şi cinci de zile şi tot atâtea nopți; destul de puțin, la urma urmei, chiar în ipoteza cea mai optimistă, dar nu se mai punea chestiunea, totul se hotărâse când înțelesese, în ajun, ce risc nemaipomenit îşi asumase Goldstein servind de intermediar. În secunda aceea se hotărâse să spună da, şi în aceeaşi seară, după survolul elicopterului lui B, trecuse fără tranziție de la o zi obişnuită a vieții sale, la o noapte care avea să fie poate ultima. Ei, bine, în definitiv, nu mă prea impresionează, îşi zise, important nu e să trăieşti cu orice preț, ci să ştii de ce mori; dacă mă omoară în noaptea

asta, oare am reuşit în viaţă sau mi-am ratat-o? Cine o s-o spună? Cine e martor? Care e criteriul? Gloria? Dar gloria îi răsplăteşte pe unii cântăreţi fără farmec, pe unii actori fără talent, pe unii politicieni lipsiţi de geniu, pe unii savanţi şarlatani; desigur, pot spune că eu, cel puţin, am făcut o treabă, eu sunt omul care a făcut animalele sa vorbească; dar presupun că Prometeu, şi el, se bucura că le-a dat oamenilor focul înainte de a şti ce aveau să facă cu el; omul animal, în *Furtuna,* îi spune lui Prospero: *„Tu m-ai învăţat să vorbesc şi tot folosul pe care îl am este că ştiu să blestem”*; îmi aduc aminte cum m-a impresionat când am citit fraza aceasta, ea a ţâşnit din text cu o putere înfiorătoare, tot destinul omenirii era în ea, omul care corupe totul, care murdăreşte totul, care preface tot ce e mai bun în ce e mai rău, mierea în fiere, pâinea în cenuşă; şi eu tot aşa, pot să spun, *Doamne, am învăţat animalele să vorbească şi tot folosul pe care l-a tras omenirea este o armă nouă pentru distrugerea ei însăşi.* Sevilla ţinea mâna dreaptă pe trăgaciul armei, ţeava se rezema de rebordul acoperişului; dar dacă ar auzi un zgomot suspect, ce ar ochi? În ce ar trage? Putea, evident, să aprindă proiectorul, dar atunci s-ar descoperi, ar deveni ţintă, totul i se părea de o absurditate de să-ţi vină să urli; fără lumină nu servea la nimic, dacă o aprindea era ucis; noaptea era de o opacitate cu adevărat înspăimântătoare, fără reflexe, fără nicio zonă luminoasă, fără contururi, de un negru de tăciune amestecat cu gri de antracit, degradat în gri închis; deci aşa e lumea când dorm o sută şi optzeci de milioane de americani, neagră, nulă, informă, ce bună prefigurare, încă de pe acum, a unui univers atomizat, golit de viaţa sa omenească trepidantă; era un gând aproape cu neputinţă de închipuit, planeta Terra fără omenire, fără măcar un singur om care să-şi aducă aminte de lucrurile măreţe pe care le făcuseră oamenii sau de religiile în care crezuseră, sau de măcelurile pe care le

săvârşiseră, şi de cel care se pregătea, fără istorie, pentru că n-ar mai fi niciun istoric; pentru un creştin, ce idee groaznică, Dumnezeu îl creează pe om şi omul se autodistruge, lipsindu-l pe Dumnezeu de creatura sa, pentru necredincios o irosire iremediabilă a nădejdilor pământeşti ale omului; moartea individuală, la urma urmei, nu e nimic, în orice caz e ceva ce se poate accepta, ca vietnamezul pentru a-şi apăra pământul şi demnitatea, sau chiar ca puşcaşii Marinei fără ideologie, ca un risc profesional (arătând prin aceasta ce slabă părere are despre propria lor viaţă), dar distrugerea totală a speciei, fără să lase nimic după ea, nici operă, nici urmaşi, e o idee insuportabilă, o negaţie pe care niciun om nu e în stare s-o gândească; de altfel acesta e pericolul, nimeni nu crede în el, nici cei care ne împing spre război, sunt incapabili să-şi închipuie propriul lor sfârşit; moartea pentru ei e întotdeauna a celorlalţi. Sevilla îşi puse mâna stângă după rebord, iar cu dreapta îşi aprinse ca un fulger torţa electrică; cadranul ceasului apăru într-o lumină orbitoare, dureroasă, clipi din ochi, – ora cinci, n-au să mai vină.

Pesemne că aţipise câteva secunde, poate câteva minute, tresări, auzise un sunet care semăna cu clipocitul uşor produs de o undă lovind un obstacol, poate o adiere de vânt, poate pur şi simplu Daisy sau Jim în port, e întotdeauna destul de agitat somnul delfinilor, nu încetează de a înota chiar adormiţi sau pe jumătate adormiţi, se mişcă fără încetare şi în plan vertical, pentru că se suie să respire la suprafaţă la intervale regulate. Sevilla trase cu urechea, dar era aproape imposibil, fără ajutorul vederii, să localizeze un zgomot; îi auzea pe cei adormiţi cum respiră lângă el, pe acoperiş, îşi dădu seama că le auzise răsuflarea de la început, dar că o înlăturase fără dificultate ca pe un sunet lipsit de interes pentru el şi de care trebuia să facă abstracţie, şi acum când asculta încordându-şi auzul la

maximum, cacofonia confuză şi rău ritmată a respiraţiilor îi năvălea în ureche fără sa fie ascultată, la fel de puternică şi de enervantă ca şi paraziţii care bruiază o audiţie radio; din nou se auzi, abia perceptibil, un uşor clipocit, dar venea oare din port? Sau dintr-un punct oarecare al insulei; de jur împrejurul lui marea putea să lovească, profitând de cea mai mică gaură în stâncă şi de cea mai uşoară mişcare a apei, pentru a produce o detonaţie infinită. Sevilla întinse mâna spre stânga, întâlni proiectorul şi pipăi până ce simţi comutatorul sub degete; dar nu, dacă ei nu se găsesc în partea dinspre port, ci în spatele meu, în spatele casei, o singură clipă de lumină a proiectorului şi mă localizează, mă văd fără ca eu. Să-i văd, şi atunci e de ajuns o grenadă bine aruncată. Sevilla simţi cum creşte încordarea în el, nervii îi vibrau, sudoarea îi şiroia în palme, dar în acelaşi timp se simţea calm, lucid; nu mai era stingherit de respiraţia celor ce dormeau, ci de un zgomot mai aproape, mai tare şi mai ritmat, bătaia inimii lui, ale cărei zvâcniri surde îi zdruncinau coastele şi se repercutau până la tâmple. Nu fu nicio tranziţie, noaptea, în câteva secunde, se subţie, deveni mai puţin neagră şi de data aceasta, fără vreo iluzie posibilă, distinse silueta lui *Caribee* desprinzându-şi catargul gri închis de pe fondul de întuneric. De unde veneau? Din spatele lui? De pe dig? Din spatele lui *Caribee*? Degetul lui era pe comutator, nu se hotăra să aprindă lumina.

Urmară, una după alta, iluminând portul, două jerbe uriaşe de flăcări, orbitoare, însoţite de două explozii de o asemenea violenţă, încât Sevilla simţi că se cutremură casa sub el; simţi un şoc destul de puternic la mâna stânga şi atâta tot; aprinse proiectorul, *Caribee* dispăruse, auzi voci în spatele lui şi strigă, fără să se întoarcă, nu vă sculaţi! Târâţi-vă până la rebord! Începu să tragă rafale lungi, tocmai peste marginea digului.' în ce trageţi? Îi urlă Peter la ureche. Fără să înceteze apăsarea pe trăgaci, strigă: în

canal! Nu pot sa plece decât pe acolo! În dreapta lui, între două rafale, auzea loviturile de plecare seci, plescăite şi precipitate ale celor patru *M 16,* se lumina de ziuă cu o repeziciune surprinzătoare. Sevilla o ghici pe Arlette la dreapta lui, pe Maggie la stânga, Maggie fii gata să stingi proiectorul. În acelaşi timp, ţăcănitul unei mitraliere grele începu să se audă; primele gloanţe trasoare aterizară destul de departe, la intrarea în canalul îngust, şi începură să se suie de-a lungul lui în zig-zag până la intrare. Adams intrase în acţiune. Oare nu-l stingherim cu proiectoarele noastre? Strigă Peter. Sevilla slăbi presiunea degetului său. Nu, nu cred, dar cheamă-l; îi făcu semn lui Suzy şi ea încetă să tragă; oricum, era inutil. Mitraliera grea toca în mod minuţios canalul, şirurile de puncte de foc desenau diagonale, metodice, din faţă spre spate şi din spate spre faţă, dar oare erau cu adevărat eficace? Începând de la ce adâncime îşi pierdeau gloanţele forţa de izbire? Sevilla simţi o durere în mâna stânga, care îi sângera, era umflată şi dureroasă. Eşti rănit? Întrebă Arlette cu o voce speriată. Aş! Zise el privind în jur; întinse braţul şi apucă de pe jos o bucată de scândură ruptă. Nu e nimic, zise el cu ironie, un fragment din bietul *Caribee.* Peter strigă în spatele lui: Adams îmi spune să sting şi să mă duc să mă uit, ce să fac? Du-te, du-te, zise Sevilla obosit, oricum primejdia încetase. Să se uite? Ce avea să vadă? Nimeni nu vorbi până la înapoierea lui Peter. Întrucât ceaţa se risipea pe măsură ce se lumina de ziuă, noaptea părea că se împrăştie în zdrenţe întunecoase şi pufoase. Deodată, după o clipă, silueta înaltă a lui Peter reapăru pe pista de ciment: mergea încet; când ajunse pe terasă, ridică încet capul şi îl privi de jos pe Sevilla; în cenuşiul zorilor faţa lui părea palidă şi descompusă. Zise cu o voce întretăiată:

— Fa şi Bi... Amândoi.

— Ce-i cu ei?

— Sfârtecați.

Arlette se îndreptă de spate.

— Dar nu...

Sevilla îi strânse cu putere încheietura mâinii. Arlette tăcu.

— Transmite-i lui Adams, zise Sevilla.

XIV

Adams stătea în picioare pe dig, cu ambele mâini în buzunare, cu capul plecat înainte; nu mai avusese vreme să se bărbierească, iar barba şi obrajii săi păreau murdari. Sub apă şi pe apă, ceea ce fusese *Caribee* nu mai era decât un morman de sfărâmături. Explozia fusese capricioasă; volatizase catargul, dar blocul-bucătărie, de aluminiu, se odihnea la fundul apei pe o suprafață de trei metri, la fel de intact, la fel de sclipitor ca şi cum abia ar fi fost montat. Doi scafandri prevăzuți cu mănuşi se ocupau să strângă de la fund şi să pună pe o prelată întinsă pe dig ceea ce rămăsese din delfini. Cu toate că soarele abia răsărise, iar aerul era încă, răcoros, mirosul fad. Şi dulceag care emana din aceste resturi era aproape insuportabil. Oamenii care le pescuiau încercau să reconstituie, bucată cu bucată, cele două corpuri, ca şi cum ar fi fost vorba de un joc de puzzle. Când făceau greşeli, Peter, care îşi pusese şi el mănuşi, se apleca ca să-i corecteze. Bluza lui albă şi masca de tifon pe care o purta pe gură îi dădeau înfățişarea unui chirurg.

— Nu văd decât două trupuri, zise Adams, după o clipă. Unde e Daisy?

Sevilla clipi din ochi.

— Aseară, de îndată ce s-a înapoiat în port, Bi a muşcat-o şi a bătut-o.

— Şi a fugit? Orice rău e spre bine. Pe de altă parte, o fi îngrozit-o explozia. N-o s-o revedeți prea curând.

Sevilla dădu din cap fără să răspundă. După o clipă zise:

— Presupun că cei care au operat sunt oameni-broască.

— Vino, zise Adams. Să nu stăm aici.

Făcură câțiva paşi în direcția casei. Adams se opri şi zise:

— Peter, Suzy şi Maggie ce spun de asta?

— N-au înțeles nimic până acum n-au pus întrebări. Maggie pleacă azi-dimineață la Denver.

— Perfect. E mai bine să fie ținuți cu totul în necunoştință de cauză.

Reluă:

— Cât despre atacatori, le-am găsit cadavrele. Erau doi. Sevilla tresări.

— Le-ați găsit cadavrele! Sper că nu noi...

Adams zâmbi abia vizibil, ceea ce făcu să pară mai slabă şi mai dură fața lui nebărbierită.

— Linişteşte-te. E calibrul nostru. Nu confetiile voastre.

Adăugă pe şoptite:

— Când mă gândesc, ce curaj nemaipomenit! Ştiau că păzim canalul. După lovitură, nu prea aveau şanse să scape.

Reluă:

— Bilanțul primei lupte: doi delfini, doi oameni.

— E groaznic, zise Sevilla scrâşnind din dinți.

— E absurd. Şi cel mai absurd lucru e că B este la fel de convins ca şi noi că serveşte bine Statele Unite. Pentru el, noi suntem trădători. Iar pentru noi, el este un dement: credem ca subapreciază într-un mod nebunesc loviturile pe care țara ar putea să şi le atragă dacă ar ataca.

Sevilla îl privi.

— Chiar dacă mărturia lui Fa şi a lui Bi vă lipseşte, îi puteți comunica preşedintelui bănuielile voastre cu privire la rolul pe care au fost puşi să-l joace.

— I-am comunicat.

— Şi de atentatul împotriva lui Fa şi Bi, de vreme ce vi se confirmă bănuielile.

— Îi vom comunica. Dar n-are să-i folosească prea mult. Din punct de vedere politic o bănuială nu este o armă. Preşedintele e supus în clipa de față unor presiuni îngrozitoare. Şi nu are *nimic* cu ce să le reziste. Nici măcar o opinie publică. Ai aflat de ultimul sondaj Gallup?

— Nu..

— S-a vorbit despre el astă-seară la televiziune. Cincizeci şi opt la sută din americani acceptă ideea unui război...

— E înspăimântător.

Adams avu din nou zâmbetul lui abia perceptibil.

— Candidații-cadavre nu lipsesc.

— Aş vrea să-ți pun o întrebare, zise Sevilla privindu-l atent cu ochii lui întunecați. Părerea dumitale despre ceea ce se pregăteşte e împărtăşită de oamenii din serviciul dumitale?

Adams şovăi vizibil.

— Departe de aşa ceva. Există la noi două tendințe, chiar la eşalonul cel mai înalt. Şi una dintre aceste două tendințe se situează de partea vederilor lui B.

— Deci nu este exclus ca B să fi fost în permanență informat despre Fa şi Bi de persoane din anturajul dumitale?

— Din păcate, nu e exclus, zise Adams lăsând ochii în jos... îi ridică după o clipă, aruncă o privire spre micul port şi spre scafandrii care ieşeau unul după altul pe chei, după ce-şi terminaseră treaba.

— Aşa, zise el. În orice caz, acum totul s-a isprăvit.

Sevilla îl privi. Adams părea obosit, amărât şi, în acelaşi timp, ciudat de uşurat. Pacea mondială era pierdută, dar el, cel puțin, va putea să încheie mica lui pace personală cu B. Doi delfini, doi oameni nu contează: o mică pagubă datorită unui mic diferend între servicii. B câştiga, şi acum, dacă B

câştiga, Adams putea să se alăture părerii majoritare. În spatele şefilor săi, cu conştiinţa pe deplin împăcată.

Să chem poliţia? Zise Sevilla după o clipă.

— Să nu cumva să faci asta, zise Adams cu vioiciune. Dispariţia lui Fa şi Bi trebuie să rămână secretă.

Adăugă:

— De altfel, am şi luat legătura cu poliţia şi i-am dat explicaţii cu privire la împuşcături: am descoperit un comando de sabotori care încerca să se infiltreze în Florida Keys şi l-am nimicit.

Şi întrucât Sevilla tăcea, reluă:

— Evident, asta te împiedică să-ţi recuperezi pierderea lui *Caribee* de la societatea de asigurare. Dar cred că serviciul nostru te va putea despăgubi.

Sevilla îl privi cu mândrie.

— Nu cer nimic.

— Tot donquijotesc, Sevilla.

Şi cum Sevilla nu răspundea, reluă:

— Am să iau câteva fotografii ale delfinilor morţi şi te las. Doreşti să păstrezi armele?

— Cum vrei.

— Bine, păstrează-le, deocamdată cel puţin, cu toate că, după părerea mea, nu te mai ameninţă nicio primejdie.

— Îţi retragi dispozitivul de securitate din jurul insulei?

— Desigur, după mine, nu mai serveşte la nimic.

Adăugă după o clipă:

— În materie de apărare, dacă aş avea insula dumitale şi averea dumitale, ştii ce-aş face? Aş pune să mi se construiască un adăpost antiatomic, chiar aici, printre stânci. Orice s-ar întâmpla, ai avea cele mai mari şanse să supravieţuieşti.

Sevilla îl privi: cât cinism în felul acesta de a gândi! Cât „de firesc îi părea lui Adams! O sută, o sută cincizeci, două sute de milioane de americani crapă în condiţii atroce, şi eu

– supraviețuiesc. Pentru că am bani. Am deci dreptul să fac ce vreau cu banii mei, de pildă să-i consacru ca să-mi salvez pielea în mijlocul măcelului general. Şi culmea e că America întreagă mă aprobă: în numele dreptului individului şi al libertății de întreprindere.

— Să te debarasez de cadavre? întrebă Adams cu o voce indiferentă.

Sevilla clipi din ochi şi zise:

— Nu.

— Ce-ai de gând să faci cu ele? Să le scufunzi în ocean?

— Nu.

— De ce?

— Rechinii. Nu mi-ar plăcea să fie mâncate de rechini.

Adăugă:

— Le stropesc cu benzină şi le dau foc.

— Ca bonzii-budişti, zise Adams cu un râs scurt.

Sevilla întoarse capul.

— Iartă-mă, zise Adams. Uitasem cât de ataşat erai de aceste animale.

*

Cu buturugile care mai rămăseseră în camera de zi (totul trebuia adus de pe continent, chiar şi lemnele de foc), Peter construi un rug, în direcția vântului dinspre casă, în celălalt capăt al insuliței, acolo unde nu se ducea nimeni niciodată, pentru că acolo nu era nimic altceva decât stânci tăioase şi colțuroase, unde apa, pe vreme de furtună, se învârtea fără încetare, agățând în goluri mormane de spumă de un alb murdar, asemănătoare cu nişte grămezi de bumbac brut. Fu nevoit să facă mai multe drumuri cu o roabă metalică, pentru a duce rămăşițele celor două trupuri şi a le depune cu lopata peste lemnele deasupra cărora Sevilla, palid, cu buzele strânse, deşertă două canistre de benzină, înainte de a da foc întinzând spre baza rugului o creangă lungă de brad aprinsă şi dându-i drumul numaidecât. Flacăra țâşni

cu o forță înspăimântătoare, până la înălțimea unui etaj; se auzi un sfârâit de o intensitate nemaipomenită, împroşcând picături de grăsime încinsă la mulți metri în jur. Peter şi Sevilla se dădură înapoi; un val de fum negru în volute groase, împestrițate cu albastrul uleios, țâşni din rug şi, cu toate că vântul bătea de la» ei spre foc, respirația li se umplu de mirosul grețos de carne, şi grăsime arsă. Sevilla îl văzu pe Peter că deschide gura privindu-l, dar nu auzi niciun sunet; trosniturile flăcărilor şi sfârâitul de carne arsă îi acopereau vocea. Sevilla închise ochii, timpul făcu un salt înapoi: căpitanul II. G. Sevilla, din U.S. Army[74], interpret detaşat la procesul de la Nüremberg, asculta cu groază depozițiile martorului, S.S. Sturmbannfuhrer-ul de la Culmhof, care descoperise, prin tatonări, dispunerea optimă a vreascurilor şi dimensiunile ideale ale gropilor: cincizeci de metri lungime, şase metri lățime, trei metri adâncime, în fundul gropii trebuia să se sape rigole pentru a aduce grăsimea într-o cuvă; randamentul era colosal, opt mii de cadavre în douăzeci şi patru de ore, mult superior, deci, în ciuda simplității rustice a dispozitivului, celui al crematoriului uriaş al casei mame, marea uzină modernă de moarte a combinatului Birkenau-Auschwitz, unde totuşi, în momentele de vârf, într-un minimum de timp, patru sute de mii de evrei-unguri, concomitent cu linia tehnologică industrială strict cronometrată (niciun timp mort din clipa în care două inii de evrei erau introduşi în camera de gazare, până în clipa în care, cu patruzeci şi şase de minute mai târziu, se risipeau în fum lăsând uzinei subproduse recuperate metodic de-a lungul liniei tehnologice: veşminte, bijuterii, dinți de aur, păr, grăsime destinată fabricării săpunului) se mai foloseau, dar numai *în caz de extremă*

[74] Armata terestră a S.U.A. (engl.).

urgență, o jumătate de duzină de gropi copiate după cele de la Culmhof, iar nu cu plăcere, ci cu conştiința încărcată, din cauza irosirii meşteşugăreşti a subproduselor. S.S. Obersturmbannführer-ul Rudolf Hoess, comandantul lagărului de la Auschwitz, îl privi pe preşedintele tribunalului cu ochii săi goi şi zise cu o voce ştearsă: la 30 iunie 1941, Führer-ul ordonase rezolvarea definitivă a problemei evreieşti; personal, domnule preşedinte, *n-am gazat decât un milion şi jumătate de evrei,* dar însumând datele micilor lagăre de exterminare anexe, Culmhof, Wolzek şi Treblinka, se ajunge la un total de şase milioane de necombatanți, inclusiv femei şi copii, arestați, torturați, dezbrăcați, înfometați, gazați, prefăcuți în cenuşă între 1941 şi 1945. Transporturile de evrei cu destinația Auschwitz erau prioritare de la un capăt la altul al celui de-al treilea Reich, treceau chiar înaintea transporturilor cu muniții şi alimente pentru trupele de pe frontul de est; Hitler acordaje prioritate absolută celui mai mare genocid din istorie. Inima lui Sevilla se strânse şi un val de ruşine îl cuprinse: noi, americanii, o să facem treaba mai bine, mult mai bine: o bombă H, explodând la treizeci şi cinci kilometri altitudine, degajă o căldură atât de intensă, încât cal – cinează totul pe o rază de o sută până la o sută patruzeci de kilometri; patru bombe H care explodează simultan la aceeaşi altitudine nimicesc orice fel de viață pe o suprafață de o suta cincizeci de mii de kilometri pătrați; norul radioactiv al unei singure bombe cu cobalt poate preface în deşert o regiune de trei ori mai mare decât Marea Britanie...

Hai, zise Sevilla punându-şi mâna pe brațul lui Peter, să nu stăm aici. Peter puse lopata în roabă, se întoarse cu spatele la aceasta ca la o brancardă şi începu s-o tragă după el pe pământul stâncos. Se opri înainte de a ajunge la casă, se îndreptă de spate şi îl privi pe Sevilla: pot să vă pun câteva întrebări? Sevilla se întoarse spre el şi îl privi cu

gravitate: dacă $î oticele pe care le bănuiesc, nu le pune, n-aş fi în măsură să răspund, te rog să crezi că nu e o lipsă de încredere în tine, dar vreau să vă ocrotesc, pe tine şi pe Suzy, credeți-mă, e mai bine să nu ştiți nimic. Dar dumneavoastră, zise Peter, sunteți în primejdie? Sevilla făcu o strâmbătură: Adams zice că acum nu, că s-a terminat, că se vor mulțumi cu delfinii, dar cu cred că se înşală. Peter îşi bombă pieptul: bine, în acest caz de ce n-aş împărți primejdiile cu dumneavoastră? Sevilla ridică mâna: fără să le împărți cu mine, ai putea să mă ajuți să. Scap de ele. Cum? Zise Peter cu căldură. Uite cum, făcând ceea ce îți cer, fără să pui întrebări. Ah, dar mă cunoaşteți bine, zise Peter. Ce-am făcut eu până acum e altceva decât tot ce mi-ați cerut, fără întrebări? Sevilla îi puse mâna pe umăr şi îi zâmbi: tocmai, zise, ascultă, Peter, timpul ne zdrobeşte, vrei să mă ajuți? Uite ce ai de făcut. Lăsă să-i cadă mâna înapoi. Primul punct: ai să iei barca pneumatică, ai s-o duci pe Maggie pe continent şi ai s-o urci într-un avion. Suzy te va însoți. Punctul al doilea: ai să observi dacă nu sunteți urmăriți pe continent, deschide bine ochii, oamenii aceştia sunt specialişti, urmărirea cu schimbul nu mai constituie un secret pentru ei. Punctul al treilea: am să-ți dau un cec pe numele tău, pe care ai să te duci să-l încasezi de la bancă. Peter ridică sprâncenele, de ce pe numele meu şi nu pe al dumneavoastră, cu o procură iscălită de dumneavoastră ca de obicei. Pentru că, Peter, contul tău cu siguranță că nu e supravegheat, iar al meu mă tem că este, pentru că n-am încredere în discreția băncilor şi pentru că cecul e unul de valoare mare! Eşti mulțumit?

*

De îndată ce Sevilla ieşi din canal, ca să se ducă la peşteră, scoase vâslele de la locul lor obişnuit, puse una din ele într-o crestătură dinapoi şi începu să vâslească. Arlette, în botul micii bărci pneumatice, stătea pregătită cu a doua

vâslă sa depărteze prova de cei doi pereți stâncoşi între care luneca barca; înaintarea se bloca în mod enervant de îndată ce ambarcațiunea se punea cât de puțin de-a curmezişul. Parcurseră vreo douăzeci de metri, când Sevilla strigă cu glas puternic: opreşte! Arlette opri viguros din față. Sevilla dădu lovituri rapide cu vâsla lui şi făcu să pivoteze barca cu aproape 180°. Intrară în contracurent, într-o scobitură boltită, întunecoasă, în aparență fără ieşire. Un perete umed, acoperit de scoici şi de mucegai se ridica în fața lor, tăindu-le drumul după vreo zece metri. Dar înainte de a ajunge la el, Sevilla pivotă din nou cu 180 °, de data aceasta spre stânga, şi intră într-un culoar strâmt şi cu tavanul atât de jos încât fu nevoit să se lase pe vine. În situația aceasta nu mai putea să vâslească din spate. Arlette, în față, aprinse o puternică torță electrică. Sevilla desfăcu brațele şi apăsând cu ambele mâini, cu toată puterea, pe pereții laterali, făcu să înainteze barca într-un plescăit de valuri mici. Bordurile bărcii pneumatice se frecau, din când în când, cu un zgomot nelinişitor de asperitățile pereților. Sevilla îi încetini înaintarea. Avea mereu impresia că barca pneumatică va rămâne înțepenită între cele două ieşinduri ale, stâncii. Arlette îl auzi cum gâfâie în penumbră; era momentul cel mai dificil şi mai impresionant. Apoi Sevilla zise cu jumătate glas: s-a făcut. Barca pneumatică scăpă în peşteră, pivotând în jurul ei însăşi, la fel de brusc ca şi cum ar fi fost expulzată de coridor. Era o sală rotundă, joasă, spațioasă, boltită cu regularitatea pivniței unei cetăți. Tavanul, în semicerc perfect, în afară de câteva fisuri prin care se filtra o lumină verde-albăstruie. De canal peştera nu era despărțită decât prin grosimea unuia din pereții săi, dar aveai nevoie de peste treizeci de minute ca să ajungi în ea prin labirintul de coridoare. Sevilla puse vâsla la locul ei, în timp ce Arlette plimba lent lumina lămpii la suprafața apei. Nici Fa, nici Bi nu se vedeau, peste tot, noapte şi tăcere; în

afară de micile unde concentrice pe care intrarea bărcii pneumatice continua să le propage spre margini, apa era calmă, neagră, lucioasă. Fa! Bi! Chemă Sevilla cu o voce care trăda neliniște; glasul i se prelungi și i se repercută ca un ecou sub boltă; apoi tăcerea reveni, tulburată numai de picăturile de apă ale vâslei, care cădeau pe oglinda apei.

Nu se poate să fi plecat, zise Sevilla. Nu pot să cred, chiar dacă s-au speriat. Arlette se întoarse spre el; și cum continua să-și îndrepte lampa spre apă, cu brațul întins într-o parte, Sevilla vedea silueta ei gingașă, întunecată, la doi metri distanță, iar la stânga, o umbră gigantică, proiectată pe perete. Nu crezi că au putut fi uciși de oamenii-broască? Nu e cunoscută, e foarte greu accesibilă ziua, iar pe noapte întunecoasă *e* absolut inaccesibilă. Dar Fa și Bi s-ar fi putut aventura până la canal în cursul nopții, spuse Arlette. Sevilla dădu din cap, e puțin probabil. După câteva secunde, continuă: chiar și așa, i-ar fi reperat pe oamenii-broască de foarte departe, în ciuda întunericului, în timp ce aceștia n-ar fi avut nici un alt mijloc de a ști că delfinii sunt acolo (de altfel, aceşti oameni-broască nu erau decât niște executanți, li se indica cu siguranță un obiectiv precis și limitat – să distrugă tot ce e în port, restul nu-i interesează). Bine, să spunem, zise Arlette, că Fa și Bi s-au speriat, că explozia i-a îngrozit și au plecat. Urmă o lungă tăcere; era foarte răcoare în peșteră; picături de apă le cădeau pe umeri și pe spate. Cu o voce înăbușită, Sevilla reluă: sper că nu, sfinte Dumnezeule, nu m-aș putea consola! Nu mai spuse nimic o bucată de timp; în tăcerea din grotă era ceva funebru, Sevilla se ghemuise în el însuși, cu capul în piept; lucru curios, chiar în clipa aceea se gândea mai puțin la soarta lumii decât la soarta celor doi delfini. Îți aduci aminte, spuse el cu jumătate de glas, când făceam cu schimbul noaptea pe plutele de poliester pentru ca Fa să nu se simtă singur? Da, zise Arlette, lăsam să ne

atârne mâna în apă şi după o clipă el ne-o lua în gură, iar în zori îşi punea capul său mare pe plută, nițel cam pe o parte şi ne privea. Ce ochi drăguți avea! Atât de rotunzi, atât de vioi! Sevilla asculta gânditor vocea Arlettei. Şi acum trebuie să plecăm, s-a isprăvit, nu mai are niciun rost să mai stăm în gaura asta! Dar cu mâna pe vâsla din spate, cu prova bărcii pneumatice orientată spre culoar, nu se hotăra să plece, îşi simțea pieptul apăsat, avea sentimentul paralizant că a suferit o pagubă fantastică, parcă o mare parte din viața lui ar fi dispărut deodată. O grijă de zi cu zi, timp de ani de zile, o anxietate nebună de îndată ce Fa şi Bi refuzau să mănânce, ore şi ore întregi de studii, un neîncetat efort de atenție, de observație şi de identificare, chiar în joacă, şi chiar în clipele de abandon. Hai, zise el cu glas tare, n-are rost să rămânem aici, am impresia că sunt îngropat de viu, lumina zilei are să ne facă bine. Arlette îşi îndreptă torța spre intrarea în culoar, dar Sevilla nu se urnea. Cu mâna dreaptă rezemată inert pe vâsla din spate, fără să o strângă, cu capul înclinat pe umăr şi îndreptat spre prova, pentru a-i controla direcția, lăsă să treacă timp. Se gândi ironic: ce ciudat! Eram atât de sigur azi dimineață că reuşesc să-i fac să vorbească, încât mi-am luat şi magnetofonul; singurul lucru pe care nu mi-l puteam închipui a fost fuga lor, şi acum totul s-a sfârşit, inclusiv speranța de a opri războiul. E ceva de o absurditate înfiorătoare, soarta lumii să depindă de ceea ce s-a petrecut în creierul a două cetacee, de ideea pe care şi-au făcut-o ele despre eveniment când a avut loc explozia, de concluzia pe care au tras-o din asta. Şi acum, culmea ironiei, B are să încerce să ne curețe, pentru că se teme că au avut timp să ne vorbească. Hai, zise el pentru a treia oară, şi mâna i se strânse la capătul vâslei.

În fața bărcii – luminată în plin de torța Arlettei, a cărei umbră imensă se profila în partea cea mai de sus a Cupolei – o formă sări afară din apă, hilară, trosnind, scârțâind,

şuierând, urmată de o alta, mai mică. Fa! Bi! Strigă Sevilla scos din minți. Atunci începură salturile mari, stropirile cu apă, scârțâiturile stridente care semănau cu nişte râsete, dansurile de-a-ndăratelea, cu trupurile scoase din apă pe trei sferturi şi cu caudala bătând în plan vertical. Henry, strigă Arlette în culmea bucuriei; de data asta nu se mai înşelau, era primirea delirantă ca şi altă dată, afecțiunea fără rezerve, bucuria inepuizabilă, dragostea cu neputință de a se exprima complet.

— Fa! Bi! Strigă Sevilla. Unde erați?

— Aici! strigă Fa, cu o voce foarte ascuțită. Suntem aici tot timpul. Ascultăm.

Arlette se aplecă, puse mâna pe brațul lui Sevilla şi zise dintr-o suflare:

— Dragul meu! Fa vorbeşte englezeşte!

Într-adevăr, vorbea englezeşte, nu uitase nimic!

— Unde, aici?

— Aici, zise Bi. Nu ne clintim. Cu narina în aer, cu trupul în apă.

— Dar de ce, de ce? întrebă Sevilla.

Fa îşi puse capul pe buza bărcii pneumatice.

— Ne spuneam; poate vin să ne omoare. Poate sunt prieteni. Poate nu.

Aşadar, asta era! Neîncrederea, îndoiala, traumele profunde aduse de minciuna omenească unor ființe aflate în stare de inocență.

— Dar noi vă iubim! zise Sevilla.

— Ştim, zise Bi. Înțeleg. Înțeleg când vorbeşti despre Fa.

„Înțeleg” pentru „am înțeles”; „când vorbeşti” pentru „când ai vorbit”. Englezeasca lor se deteriorase, totuşi, după şase luni. Ca la popoarele învinse, a căror limbă n-a mai fost predata în şcoli, cuvintele rezistaseră, dar sintaxa sărăcise. Aveau acum ceva copilăresc în construcția frazelor, iar pronunțarea lor era mai delfinică decât oricând.

Bi făcu în aer o săritură formidabilă şi căzu înapoi destul de aproape de barcă pentru a-l stropi pe Sevilla.

— Încetează, Bi! strigă Arlette. E prea frig aici ca să vă jucaţi.

— Înţeleg, zise Bi râzând. Ma vorbeşte despre Fa, dar nu despre Bi.

— Te iubesc, Bi, zise Arlette.

— Ma o uită pe Bi, zise Bi, iar torţa Arlettei sclipi maliţioşi în ochii ei.

Fa nu mai spunea nimic. Cu capul pe buza bărcii pneumatice, se lăsa mângâiat de Arlette, cu ochii închişi.

— Bi, zise Sevilla, explică-mi. N-ai uitat limba oamenilor?

— Când nimeni nu asculta, Fa şi eu vorbim. Nu vrem să uităm.

— De ce, de vreme ce nu mai vroiai să vorbeşti cu oamenii?

— Ca s-o păstrăm. Şi totodată, reluă ca după o tipă, ca să-i învăţăm pe copii.

Sevilla scoase binişor magnetofonul cu baterii din buzunarul bluzonului, puse contactul şi desprinse microfonul. Ciudată logică! Omul e rău, dar limba lui rămâne bună, cu condiţia să n-o folosească pentru a vorbi cu el: achiziţie valabilă în sine, lucru bun de păstrat şi chiar de transmis, ba chiar avantaj social, cu care Bi i se lăudase, de altfel, în ajun, lui Daisy.

— Bi, zise Sevilla, tu îi iubeşti pe Pa şi Ma?

— Da.

— Şi pe ceilalţi oameni?

— Nu. Ceilalţi oameni nu sunt buni.

Sevilla apropie de buza bărcii pneumatice mâna care ţinea microfonul.

— De ce? Ce-au făcut? Zise el, aplecându-se către Bi. – Mint. Omoară.

„Excelent rezumat”, îşi zise Sevilla. Toată istoria omului în două cuvinte. De la origini până în 1973. Până în ziua în care omenirea, strangulându-se singură, ca un clovn, se sugrumă din nebăgare de seamă.

— Mint, cum? întrebă Sevilla.

Fa întoarse capul şi privi.

— La început, cu Ba, era amuzant. Dar după avion, mint, omoară. Chiar pe noi încearcă sa ne omoare.

— Explică, Bi, zise Sevilla.

— Nu, eu! zise Fa cu vioiciune. La început, cu Ba, înainte de avion, ne pun hamuri. Bine. Pe hamuri, o mină. Ne arată un vapor vechi, gol, departe, foarte departe. Înotăm, înotăm. Lângă vapor ne cufundăm, venim aproape de tot, ne întoarcem pe o parte, mina se duce pe vapor...

— Stai, Fa, nu aşa de repede. La contactul cu vaporul, mina se desprinde de pe hamuri şi se lipeşte de vapor?

— Da.

— Cum se lipeşte?

— Ca o scoică pe o stâncă.

— Şi atunci tu ce faci?

— Înot. Departe, departe.

— Şi eu, zise Bi. Şi eu am hamuri şi o mină. Şi mina mea se duce pe vapor. Şi eu înot cu Fa.

Bi începu să râdă.

— De ce râzi?

— La început, Ba zice: Bi să pună mina. Dar eu zic nu. Zic: Fa vine, sau nu mă duc. Atunci, Fa singur, zice ba. Bi vine, sau nu mă duc, zice Fa. Oamenii sunt foarte mânioşi. Ei zic: Bi într-un bazin, Fa în altul. Atunci nu mai mănânc. Şi nici Fa. Două zile, şi oamenii cedează.

— Fa, zise Sevilla, în ce loc al vaporului pui mina?

— În mijloc.

— Şi tu, Bi?

— În mijloc, lângă Fa.

Evident, a doua mină era inertă. N-avea alt rost decât să satisfacă pretenția delfinilor de a nu se separa.

— Atunci? zise Sevilla.

— Înotăm şi înotăm. Şi vaporul face pleosc. Foarte tare, ca aseară. În altă zi, Ba spune: vedeți, vaporul, ajungeți-l din urmă. Şi vaporul înoată repede, foarte repede; dar Bi şi eu îl ajungem din urmă, lipim mina şi venim acasă.

— Şi vaporul explodează?

— Nu. Niciodată când îl ajungem din urmă.

— După părerea ta: de ce?

— Pentru că sunt oameni pe el.

— Şi pe urmă?

— În fiecare zi, zise Bi, e cursă între o barca, una cu doua motoare mari, şi noi.

— Ce fel de motoare? Motoare pe care le vezi la spatele vapoarelor?

— Da. E nostim.

— De ce?

— Barca merge repede, foarte repede, mult mai repede decât toate vapoarele.

Reluă triumfal:

— Dar noi câştigăm.

— Cursa e lungă?

— Depinde: jumătate lungă, lungă, lungă şi jumătate, de două ori lungă. Dar noi câştigăm. Oamenii din barcă sunt foarte mulțumiți. Strigă. Şuieră.

— În altă zi, zise Bi, submarinul. Submarinul ne ia, ne duce în larg, departe de coaste, şi ne dă drumul. Ba zice: înotați un ceas spre sud şi regăsiți submarinul.

— Cum ştiți să înotați un ceas?

— Ştim. Suntem antrenați. Cursă jumătate lungă: jumătate de ceas. Cursă lungă: un ceas. Cursă de două ori lungă: două ceasuri.

— Nu vă înşelați?

— Nu.

— Şi regăsiți submarinul?

— Întotdeauna.

— Cum?

Fa zise:

— Ba vrea şi el să ştie cum. Dar nu ştim prea bine. Gustăm apa.

— Gustați apa?

— Când înotăm, zise Bi, deschidem un pic gura şi gustăm apa.

— Şi în direcția unde s-a dus submarinul, apa are alt gust?

— Da.

— Uneori, zise Fa, nu submarinul trebuie să-l găsim, ci baza. E mai greu.

— De ce?

— Trebuie să cunoşti bine coasta în jurul bazei.

— Când nu vezi pământul, cum o regăseşti?

— După gustul apei.

— Şi când vezi pământul, cum faci ca să regăseşti baza?

— Cu sonarul. Şi când sunt destul de aproape, cu ochii, întâi gustul. Apoi urechea. În sfârşit, ochiul. Şi ochiul, cel mai puțin folositor din toate trei.

— Noaptea regăseşti baza?

— Da. Dar mai întâi înot mult în jurul bazei cu sonarul. Trebuie să cunoşti bine coasta.

Şi să faci ridicări în toate direcțiile, ale tuturor accidentelor de teren submarine, cu un sonar, şi să înregistrezi aceste mii de ridicări într-o memorie prodigioasă şi să ai toate aceste ridicări prezente în minte cu precizie, când navighezi fără vizibilitate. Dar pentru Fa era foarte simplu.

— Da, zise Sevilla. Să trecem acum la avion.

— O călătorie lungă, zise Bi.

— Cum?

— Pe brancarde. Mi-e cald. Sunt foarte uscată, sufăr. Fa tot aşa. Ba ne pune pe corp pânze ude. După avion, o bază, înot în bază şi înot în jurul bazei. Dar nu mult. Fa cu mine.

— Apa are un gust ciudat, zise Fa.

— Şi pe urmă?

Fa reluă:

— Ba ne duce cu vaporul, pe Bi şi pe mine. Ba zice: un submarin vă aşteaptă. Intraţi în submarin. Eu nu. Un om o să vă spună: faceţi asta şi voi sa faceţi. Îi spun lui Ba: de ce nu vii tu? Zice: aşa e ordinul.

— Cum părea Ba când spunea asta?

— Nu fericit. Rămânem pe vapor.

— Cât timp?

— Când nu înot, nu ştiu cât timp.

— Puţin sau mult?

— Mult.

— Ce se petrece când întâlniţi submarinul?

— Ba ne pune în apă şi înotăm până la submarin. Oamenii ne iau pe bord.

— Nu e foarte greu să intri într-un submarin?

— Da. Foarte greu. Dar oamenii lucrează cu blândeţe. Totuşi, mi-e frică. În submarin e foarte cald, sunt foarte uscată, sufăr.

Reluă:

— În submarin, omul ne spune...

— Care om?

— Omul care comanda.

— Arc uniformă?

— Nu.

— Cum e?

— Scund, ochi albaştri, păr puţin.

— Ce spune?

— Ne arată un vapor mic, cenuşiu, cu tunuri, pe care. Îl ţine în mână. Zice: priviţi bine. Vă dau drumul; voi găsiţi acest vapor. Puneţi o mină în mijloc şi reveniţi la submarin.

— Cât timp rămâneţi în submarin?

— Mult. Privim bine vaporul cel mic.

— Pentru prima dată vi se cere să identificaţi un vapor adevărat arătându-i-se o machetă?

— Nu. La bază, cu Fa, foarte des.

— Vă înşelaţi?

— Primele câteva ori, da. Apoi, niciodată.

— Bine. Ce se petrece după aceea?

— Oamenii ne pun hamuri.

— Hamurile obişnuite?

— Nu. Altele...

— Şi minele?

— Nu, nu încă. Oamenii-broască ne scot.

— Sub apă?

— Da.

— Cum?

— Ne bagă într-o încăpere, o închid, încăperea se umple cu apă. Se deschide în mare. Ieşim. Oamenii-broască ne ţin de hamuri. Înoată cu noi.

— Mult?

— Nu. Se opresc şi fixează minele pe hamuri.

— Pe urmă?

— Înotăm spre nord.

— Cum ştiţi că e spre nord?

— După soare. Când ieşim din submarin e mijlocul dimineţii. Înotăm repede.

— Cât timp?

— O cursă lungă şi jumătate. Găsesc vaporul. Mă apropii şi sunt oameni pe el. Îi spun lui Bi: nu e nostim. Nu e pleosc!

— Nuc explozie?

— Da. Cred eu: sunt oameni, nu e pleosc. Bi zice: sosesc înaintea ta. Atunci înot, înot, Pa, înot cum zboară pasărea! Sosesc înaintea lui Bi, mă întorc, mina se duce pe vapor, dar eu, eu sunt pe mină!

— Vrei să spui că mina se lipeşte de vapor, dar nu se desprinde de hamuri?

— Da!

— Rămâi prins de vapor?

— Da! Mi-e frică! Nu mai răsuflu! Mă înec! Strig după ajutor: Bi! Bi!

— Şi eu, zise Bi, cu dinţii, tai hamurile lui Fa sub burtă. E liber. Şi eu, nu mă duc lângă vapor.

— Nu-ţi lipeşti mina?

— Nu.

— Repetă: nu-ţi lipeşti mina?

— Nu. Mi-e frică. Şi lui Fa i-e frică.

Mâinile lui Sevilla începură să tremure.

— Ce faci cu mina ta?

— Îi spun lui Fa: taie-mi hamul cu dinţii. Îl taie. Hamul şi mina cad.

Sevilla o privi pe Arlette; îi tremurau mâinile; nu reuşea să-şi controleze vocea. Viaţa a sute de marinari atârnase de acest hazard infim: pe Bi, nu pe Fa, fixaseră oamenii-broască mina inertă.

— Hamul şi mina cad în fundul mării?

— Da.

— Pe urmă?

— Mă ridic iar să iau aer, cu Fa, respir şi înot spre sud. Înot repede, repede. Mi-e frică.

— Încotro merge vaporul?

— Spre nord.

— Şi voi spre sud?

— Da! Şi vaporul face pleosc!

— Îl vezi?

— Sunt oameni pe el şi face pleosc.

— Îl vezi?

— Aud. Sunt departe în apă, dar văd lumina. Aud zgomotul şi simt un şoc în apă. Mă cufund, înot, mi-e frică!

— Cât timp înoți?

— O cursă lungă şi jumătate. Gust apa. Niciun submarin. C a plecat.

— Pe urmă?

— Îl caut. Îl caută şi Fa. Dar a plecat. De mult. Apa n-are gust.

— Atunci, Bi şi eu înțelegem.

— Ce înțelegeți?

— Oamenii de pe vapor mor. Şi Fa şi Bi mor cu ei, pe cocă. Omul din submarin zice foarte bine, au murit, nu e nevoie să aşteptăm.

— Şi?

— Spun: oamenii nu sunt buni. Să rămânem pe mare. Bi zice: nu, trebuie să ne întoarcem la bază.

— De ce?

— Ca să-i spunem lui Ba.

— Ca să-i povestiți lui Ba ce s-a întâmplat? reluă Sevilla, făcând un efort ca să-şi domine vocea.

— Da. Pentru că Bi e prietenul nostru. Dar pământul e departe. Înot, găsesc pământul, dar nu găsesc baza. Nu cunosc bine coasta. Înot seara şi toată noaptea. Nu mănânc, înot, sunt foarte obosit.

— Of, ce obosită sunt! zise Bi. Cu Fa, înot şi înot. În sfârşit, dimineața, văd baza. Şi în picioare, pe dig: Ba. Ne vede. Plonjează în apă îmbrăcat. Suntem mulțumiți.

— Pe urmă?

Urmă o tăcere şi tăcerea se prelungi.

— Şi pe urmă? repetă Sevilla cu răbdare.

— Îi spun lui Ba.

— Îi povesteşti ce s-a întâmplat? zise Sevilla cu glasul înecat.

Îşi întinse braţul şi strânse cu putere mâna Arlettei.

— Da.

— Totul?

— Da.

Iarăşi tăcere.

— Pe urmă?

Ba se uită la noi. E foarte alb. Zice: nu se poate. Nu-i adevărat. Bi, tu minţi. Să nu mai spui asta. Auzi? Să nu mai spui asta. E foarte alb. Tremură.

— Şi tu ce spui?

— Spun: C adevărat, C adevărat, e adevărat! zise Bi cu disperare.

Tăcu din nou.

— Pe urmă? întrebă Sevilla.

— Pe urmă înţeleg ca Ba nu e prietenul nostru. Spunem: cu Ba nu mai vorbim. Cu oamenii nu mai vorbim.

Sevilla închise întrerupătorul magnetofonului ţi o privi pe Ariene.

— Da, după aceea, e limpede. Bob a spus tot ce ştia Oamenilor lui Bi înainte să fie lichidat. Cum să creadă aceştia că Fa şi Bi nu ne-au vorbit?

— Ei ştiu foarte bine că nu, zise Arlette după o clipă. N-au prins toate mesajele radio, ieri, între tine şi Adams?

— Şi le-or fi micropictat ca pe tot atâţia nori de fum.

— Bine, să presupunem că le interpretează aşa. Să presupunem că-l cred acum pe Adams în posesia unei benzi de magnetofon care relatează spovedania delfinilor. În acest caz, nu mai riscăm nimic.

— Dimpotrivă. Pentru ei delfinii sunt lichidaţi. Pentru ca acea bandă să aibă valoare de dovadă trebuie să fim vii ca s-o identificăm.

— Pa! zise Bi. Vreau să vorbim.

— Numaidecât, Bi, zise Sevilla, punându-şi mâna pe capul ei. Pa îi vorbeşte lui Ma.

— Şi după aceea, cu Bi?

— După aceea cu Bi.

— Crezi deci, zise Arlette, că oamenii lui B vor reveni... Sevilla zise cu o voce şoptită, dar limpede:

— Da, în noaptea asta. Vor reveni în noaptea asta.

Urmă o tăcere şi Arlette reluă:

— Dacă crezi aşa. Adams trebuie să creadă la fel. Şi în acest caz, de ce şi-a retras dispozitivul de securitate?

Sevilla îşi strânse mâinile una de alta şi dădu din umeri.

— Ei, Adams! Adams a făcut joc dublu.

B reluă, făcând eforturi ca să-şi controleze vocea:

— Poziția lui Adams a fost de la început echivocă, pentru **că** lucrează în numele unui serviciu unde unii sunt partizanii adevărului, iar ceilalți partizanii suprimării acestuia. Adams a jucat la început pe fața adevărului. Apoi Fa şi Bi fiind „morți" crede că lagărul adevărului a pierdut partida şi joacă acum pe fața tăcerii.

— Fa şi Bi nu sunt morți, zise Fa.

— Sigur că nu, zise Sevilla.

— Tu ai spus că Fa şi Bi sunt morți.

— Oamenii răi spun aşa.

— Dar nu-i adevărat! zise Fa, îngrijorat.

— Nu, Fa, nu-i adevărat.

Sevilla o privi pe Arlette şi-şi zise: pentru delfini, groaznica realitate a cuvântului trebuie arătată cu multă băgare de seamă.

— Ai spus, zise Arlette, că Adams joacă acum pe fața tăcerii. Ce înseamnă asta?

— A fost o clipă, azi dimineață, când Adams s-a trădat: atunci când ne-a spus să păstrez armele. De ce mi le-a lăsat dacă e convins că nu mă mai amenință nicio primejdie?

— Atunci e un monstru!

— Nu, zise Sevilla, nu complet. Nu e lipsit Se simpatie față de noi şi i-a mai rămas o licărire de omenie.

Adăugă după o clipă:

— Dovada? în ultimul moment n-a putut suporta ideea să ne lase fără arme la cheremul oamenilor lui B. Ne-a lăsat totuşi o şansă.

Adăugă cu un râs scurt:

— O foarte mică şansă!

*

Sevilla scoase vâsla din spate, o puse în fundul bărcii pneumatice, luă torța electrică din mâinile lui Peter şi îndreptă fasciculul de lumină asupra delfinilor. Fa! Bi, zise el cu glas tare, în timp ce ei ieşeau pe jumătate din apă şi-şi puneau capul pe marginea bărcii, staţi liniştiţi. Am vorbit cu Peter, reluă Sevilla. Privirea lui Peter se plimba, uluită, de la unul la altul. Fa şi Bi? Zise el cu o voce surdă. Dar masculul acela mare de azi dimineață? Un delfin sălbatic pe care îl îmblânzise Daisy. Peter dădu din cap, încep să înțeleg multe lucruri. Sevilla îndreptă spre el fasciculul de lumină, dar întrucât el clipea din ochi, îl coborî la nivelul pieptului. Fața blondă, sinceră, nevinovată, a lui Peter, luminată de jos în sus, luă deodată un relief şi o maturitate neobişnuite; chiar şi cele două gropițe situate de fiecare parte a buzelor, luară, adâncindu-se, un aer auster. Bărbia îi era proeminentă, tendoanele gâtului desenate ca acelea ale unui atlet în plin efort, toată fața, dăltuită şi virilă. Chiar şi ochii, adâncindu-se în arcadele sprâncenelor, deveniseră mai puțin copilăroşi. Peter, zise Sevilla, te-am adus în peşteră mai întâi ca să-ți arăt că Fa şi Bi sunt vii; vreau să poți depune mărturie mai târziu, dacă va fi nevoie, că i-ai văzut vii în dimineața de 9 ianuarie, adică a doua zi după explozia care a distrus-o pe *Caribee.* Scuză-mă că te-am răpit lui Suzy abia debarcat, dar vroiam să-ți vorbesc în linişte, în peşteră, fără să mă tem de spionajul electronic de la mare distanță. Acum, când

Adams le-a lăsat câmp liber, domnii aceia îşi vor desfăşura toate talentele. Prima întrebare: aţi fost urmăriţi? Da, zise Peter. Începând de când? Pe mare sau când aţi pus piciorul pe continent? Peter dădu din cap că nu şi zise tare, cu un aer vesel, cu un fel de elan, cu mult mai şmechereşte; ei ştiau foarte bine că o dată ajuns pe pământ, prima mea grijă va fi să-mi iau Ford-ul de la parcaj. Ei bine, când am sosit, Ford-ul meu era inaccesibil, era închis într-un nemaipomenit talmeş-balmeş de maşini; iar fi trebuit o jumătate de oră funcţionarului ca să-l degajeze. Responsabilul a avut tot timpul ca să telefoneze celor în drept. Când am ieşit, am observat un Dodge negru, destul de departe în spatele meu, după el venea un Oldsmobile albastru, apoi, un Chrysler vechi şi destul de murdar, de culoare nedefinită, şi iar Dodge-ul. Uitasem să ne întoarcem la parcaj, cât despre Buick-ul dumneavoastră, l-am căutat cu ochii, e la fel de inaccesibil ca şi Ford-ul meu. Totuşi, l-aţi garat alaltăieri şi, după instrucţiunile dumneavoastră, abia a fost spălat, mai avea încă şiroaie de apă în partea de jos a uşilor, băieţii şi-or fi bătut capul destul, după ce l-au spălat, ca să-l vâre în colţul cel mai retras; aproape comic să vezi cum stă Buick-ul dumneavoastră imaculat într-o grămada de rable jegoase care Nu s-au urnit din loc luni de zile; în clipa aceea am început să deschid ochii. Sevilla îl privi, era atât de tânăr, atât de vesel, atât de mândru de spiritul lui de observaţie; tot e un noroc că nu l-au răpit, cu Suzy, pe continent, sunt siguri, probabil, că pun mâna pe noi toţi, diseară. Peter, zise el cu o voce gravă, a venit clipa să ne despărţim.

Peter se uita la el cu gura căscată, uluit. Peter, nu pune întrebări, nimic nu poate să mă mâhnească mai mult decât faptul că trebuie să vă părăsesc, dar e o necesitate absolută, suntem toţi patru în pericol de moarte, trebuie să fugim şi să ne ascundem, nu avem prea mult timp, la noapte

părăsim insula; voi în barca pneumatică mică, spre continent, dar tu şi Suzy iată ce o să faceţi: luaţi strictul necesar, plus benzile cu înregistrarea şuierăturilor lui Daisy, toată munca noastră pe insulă; ai să mai iei şi două scrisori: una pentru Maggie, în care îi spun să se pună la adăpost şi ea cât mai repede cu putinţă, iar cealaltă, foarte importantă, pentru Goldstein. De îndată ce vei avea convingerea că nu eşti urmărit, trebuie să pui la cutie aceste două scrisori, dar, anticipez, când ajungi pe continent, în niciun caz nu trebuie să te duci la parcaj, te duci la cea mai apropiată staţie de benzină şi acolo, m-aş mira să nu găseşti o „ocazie formidabilă", o cumperi. Peter ridică sprâncenele. Am să-ţi dau ce trebuie, zise Sevilla şi adăugă: goniţi toată noaptea. În etapa următoare, dimineaţa, te sfătuiesc să revinzi acea maşină, la nevoie în pierdere şi să cumperi alta la un garaj şi repetă operaţia cel puţin încă o dată. Bine? Ajungeţi în Canada şi din Canada treceţi în Europa. După părerea mea, trecerea frontierei nu va ridica nicio problemă; nu FBI-ul te urmăreşte, ci un serviciu care cu siguranţă că nu-şi împarte secretele cu FBI-ul; ştiu ce vrei să spui, Peter, dar îţi datorez o indemnizaţie pentru desfacerea de contract, şi e cum nu se poate mai firesc să ai, undeva în Europa, după atâta muncă pe care am făcut-o împreună, un an de vacanţă liniştită. Vă atrag atenţia, zise Peter, că nicio indemnizaţie de acest fel nu e prevăzută în contractul meu. Sevilla zâmbi: foarte bine, a fost o lacună, doresc s-o îndrept, în orice caz, ce vrei să fac cu atâta bănet? Peter îl privi în tăcere o bucată mai lungă de timp. Aş vrea să vă pun o întrebare, una singură: trebuie să iau cu mine o armă? De! Zise Sevilla, asta e o întrebare la care trebuie să-ţi răspunzi singur, nu ştiu până unde merge respectul tău faţă de viaţă. Peter îşi umflă pieptul şi îl privi pe Sevilla în ochi. Am să pun întrebarea într-alt fel: dacă ne iau urma şi izbutesc să ne kidnappeze, după părerea dumneavoastră ne vor tortura ca

să ne facă să vorbim? Cred că da. Şi pe Suzy? Întrebă Peter cu vocea înăbuşită. Sevilla îşi înălță sprâncenele: nu C or face nicio deosebire, crede-mă!

*

Nicio lumină nu fusese aprinsă în casă, uşile şi ferestrele erau închise; nimeni nu folosea decât jetul unei torțe electrice ca un fulger scurt. Deasupra capetelor lor, pe terasă, un plafon de nori negri, enormi, se întindea, nemişcat, înăbuşitor, iară o falie de gri. Noaptea se vestea la fel de neagră ca şi cea din ajun. Sevilla avea un simțământ ciudat; în amurgul care apăsa şi se îngroşa de la un minut la altul, erau patru, îmbrăcați în culori închise, cele două femei în pantaloni; se tot duceau şi Meneau din casă pe terasă, de pe terasă în port, făcându-şi fără niciun zgomot pregătirile de plecare, umblând desculți, schimbând uneori şoapte ce abia se auzeau, de la gură la ureche, patru umbre din ce în ce mai puțin distincte în noaptea care se lăsa, lunecând una în întâmpinarea celeilalte, despărțindu-se, încrucişându-şi drumurile, apropiindu-se, depărtându-se din nou. La început, Sevilla îşi recunoştea camarazii după siluetă; Arlette cea mai mică, Peter cel mai înalt, Suzy între ei. Dar chiar şi această diferență se estompă, dispăru: siluetele pieriră pe fondul negru, mişcările se încetiniră; doar zgomotul respirațiilor mai repera o prezență. O mâna întâlni pieptul lui Sevilla: o apucă, era a lui Peter: o voce îi şopti la ureche, noi am terminat, e momentul. Peter, zise Sevilla pe nerăsuflate, te-am văzut că ai luat un revolver; un sfat, ia mai bine grenade, împotriva mai multor adversari care ies înarmați dintr-o maşină, numai o grenadă. Vocea Arlettei îi zise lângă gât: Suzy vrea să-ți spună la revedere. O mâna ti atinse umărul; era Suzy, îi spuse la ureche într-un murmur cA o extraordinară intensitate, Henry, noroc, Henry, noroc, pentru prima dată îi spunea Henry. Sevilla simți că Suzy îi ia fața în mâini; se aplecă, ea îşi lipi buzele

de obrazul lui şi repetă într-un suflu, cu aceeaşi intensitate: Henry, noroc! Îşi desprinse mâinile, se auzi un scurt sughiţ de plâns înăbuşit; el înţelese că cele două femei se sărutau. Sevilla simţi că i se dilată pieptul, bunăvoinţa, grija de ceilalţi, afecţiunea profundă, omul e şi asta. Mâna lui Peter îi lunecă de-a lungul braţului; i-o prinse şi i-o strânse cu putere. Peter, zise el cu voce slabă, cu gura lipită de urechea lui, îţi iau cu împrumut barca pneumatică mică, să mă duc după Fa şi Bi. Făcu doi paşi şi cineva se apropie, simţi mirosul părului, frăgezimea mâinilor: era Arlette, auzul Arlettei era formidabil, la un metru de el auzise, se rezemă de el şi se înălţă până la urechea lui: vin cu tine, Henry.

Intrară pe coridorul în formă de ac de păr. Arlette abia dacă avea de dat din când în când un scurt fulger cu torţa ei. Sevilla parcurgea azi pentru a treia oară acest drum, îl cunoştea în mod aproape tactil, ca pe coridorul neluminat al unei case în care ai copilărit. Pe măsură ce se înfundau în, stâncă, era cuprins de un profund sentiment de uşurare, nu mai era cazul să se întrebe ce resimţeau oamenii preistorici când descopereau o peşteră întortocheată pe coasta unui deal; da, chiar dacă erau nevoiţi să izgonească urşii pentru a-şi face din ea un refugiu, ţepuşe şi topoare contra colţi şi gheare, merita osteneala de a înfrunta o ceată de plantigrazi uriaşi ca să le fure vizuina caldă, întunecoasă, adâncă şi inaccesibilă, unde, ghemuiţi unii în alţii într-un morman de omenire călduţă, viitorii stăpâni şi nimicitori ai lumii se simţeau la fel de adăpostiţi de primejdiile înfiorătoare din exterior ca în pântecele mamei lor. Poţi să-ţi laşi torţa aprinsă, zise Sevilla cu glas tare, în timp ce împingea cu ambele mâini în pereţii stâncoşi ai ultimului culoar: era o bucurie nouă să vorbească tare şi să se vadă pe lumină. Fa! Bi! Zise el cu o voce puternică: delfinii apărură în jurul lor, veseli, zburdalnici, sprinteni. Nu, nu stropiţi, strigă Sevilla, avem de făcut un drum lung noaptea pe mare, ne va fi frig

dacă ne udați. Ascultați, ajunşi în canal şi pe mare, să nu mai spuneți niciun cuvânt, niciun cuvânt în limba oamenilor, nu vorbiți decât prin şuierături: în fața noastră, duşmanul, la dreapta şi la stânga, duşmanul. Arlette începu să râdă, era primul râs de două zile încoace. Dragul meu, zise ea cu o veselie nervoasă, de nestăpânit, vorbeşti ca un generalissim şi ai, cu el, secrete; lucrul cel mai de necrezut este că nu ştiu nici măcar unde mergem. În Cuba, zise el, m-am gândit la asta mereu de ieri încoace şi credeam că ți-am spus; doar o sută cincizeci de km de la Key West până la Mariano, țara străină cea mai apropiată şi mai ales singura țara din America Latină unde faptul că n-ai paşaport este în sine o recomandație; şi totodată e singura de unde putem ajunge uşor la Praga, poate cu paşapoarte cubane; scopul, dacă nu suntem prinşi, este să fim cu Fa şi cu Bi într-o capitală europeană înainte de 13 ianuarie, pentru a face să izbucnească adevărul. Dacă de azi până atunci Goldstein n-a primit scrisoarea mea sau n-a reuşit să-l convingă pe Smith făcându-l să asculte banda de azi dimineață, mi se pare că această bandă şi vestea prezenței noastre la Praga cu Fa şi Bi ar trebui să-l îndemne pe Smith să se întoarcă din drum; nu mi-ar plăcea să fiu silit să convoc o conferință de presă, ca să povestesc lucruri groaznice despre serviciile secrete ale țării mele, ar fi de ajuns ca Smith să declare că onorata comisie de anchetă cu privire la dezintegrarea vasului *LIttle Rook* a ajuns la concluzia că a fost un accident.

În canal de îndată ce ambele bărci pneumatice fură din nou alături, într-un întuneric de cerneală, cu motoarele pornite, cu lopețile paralele cu rebordurile laterale, cu vorba redusă din nou la murmur aproape de neauzit, Sevilla regăsi groază resimțită cu câteva ore înainte, când aflase de la delfini că Bob ştia totul. Aştepta ca Peter să arimeze sacii în barca cea mică; aşteptarea i se părea aproape

insuportabilă, nervii torsionați, tâmplele zvâcnind, sudoarea îi şiroia fără încetare la subsuori, îi venea greu să stea nemişcat. Arlette îi luă mâna, el şi-o retrase numaidecât, era umedă şi Peter nu mal isprăvea o dată; era întotdeauna atât de meticulos, atât de tipicar, o nerăbdare nebună îl năpădi pe Sevilla, pe jumătate mânie, pe jumătate panică; deschise gura, dar se răzgândi numaidecât; înaintă spre partea din față a bărcii pneumatice şi încremeni, fascinai: cadranul fosforescent al busolei de bord îl privea, era o prezență prietenească într-o lume duşmănoasă. Şi deodată îşi aduse aminte de vara anului 1944, în Normandia; de după un gard viu, în cursul unui atac de noapte, acele luminoase ale ceasului său de mină apărură şi se desprinseră de pe fondul negru ostil; se simți uşurat, lucid, mintea începu să-i funcționeze din nou. Tood, ia zece oameni, du-te de recunoaşte gârla pe care o auzi în fundul vâlcelei, şi dacă trebuie să trageți, nu trageți unii în alții; impresia asta de coşmar, să înaintezi orbeşte şi să cazi mereu în capcane, îngrozitoarele garduri vii normande, o mitralieră germană de după fiecare gard, admirabil camuflată, aşteptând într-o tăcere absolută, grupa mea de cercetare secerată de fiecare dală; ştiau să se bală. Mâna fragedă a Arlettei îl pipăi după ceafă, simți buzele ci la ureche: Peter e gata. Bine, să plecăm, zise Sevilla. Ceva trosni undeva, fu ca şi cum un văl s-ar fi sfâşiat deodată; dar nu, era o nebunie să te vâri în canal în plină ceața, fără să vezi nimic, fără să li recunoscui nimic dinainte. Sa aşteptăm, zise el, spune-i să aştepte; se aplecă peste buza bărcii, plesni de două ori cu palma peste suprafața apei; în secunda următoare degetele îi fură ridicate de o masă caldă şi neteda, pipai, erau acolo amândoi, şuieră încet în delfineză: „Fa! Bi!” Ciudat, ce bine se integra şuieratul în palele de vânt şi în clipocitul apei lovite de colțurile stâncilor, ce-or fi gândind ceilalți. Acolo, cu urechea lipită de receptorul lor?

— L-a, Bi. Înotați prin canal până la mare.

— Şi pe urmă?

— Poate e un vapor. Poate e un om-broască. Vii înapoi să ne spui. După un timp de tăcere, l-a şuieră:

— Bine, e un om-broască; înoată spre noi; ce fac?

— Îl dobori.

— A, nu, zise Ea. Îl dobor, se scufundă şi moare. A, nu, – Nu-i dobori, ne ucide.

După o tăcere Bi şuieră:

— Îi tai tubul cu dinții. Se suie după aer. Pe la spate îl împing niţeluş şi-l arunc pe stânci.

Admirabil refuz al violenței: Bi îl scoate din luptă, dar îi salvează viața.

— Bine, zise Sevilla.

Dispărură. Sevilla şi-i închipui pe amândoi, cum luneca în apa neagră, precedați de cra-cra-cra-ul făcut de sonarul lor, care le desena în față obstacolele la fel de precis ca şi cum le-ar fi văzut, alungiți, profilați, zburdând ca nişte săgeți, propulsați de mişcările mlădioase şi puternice ale caudalei, cu o minunată economic de eforturi, fără zgomot, fără vârtejuri, fără cavitație, la fel de fluizi ca însăşi apa, pătrunzând în ea fără s-o tulbure, apa şi trupul lor făcând una; sub învelişul pielii lor elastice o sută şaizeci până la două sute de kilograme de muşchi, comandați de un creier la fel de înzestrat ca cel al omului, dar controlat de bunătate.

După câteva secunde, Sevilla îi simți din nou sub mâna. Fa şuieră:

— Un vapor ca al tău, de cauciuc. Mai mare.

— În mers vaporul?

— Nu. Ancorat. La intrare.

La pândă: îi aşteptau, barând drumul. Oamenii lui B trebuie să se fi înțeles, interpretând microfonul, sau absența microfonului, că se pregăteau să fugă.

Sevilla se gândi; buzele Arlettei i se lipiră de obraz: Peter zice că trebuie să ne apropiem şi săi atacăm cu grenade. Sevilla căută pe bâjbâite urechea Arlettei. Nu. Spune-i că nu. Ca să arunci grenade, trebuie să vezi. Şi dacă C luptă, vor fi morţi, de ambele părţi. Şi de a noastră. Rămase tăcut, timpul trecea, sudoarea îi curgea în palme.

— Ce fac? întrebă Fa.

— Vaporul cum e ancorat?

— O funie şi ceva la capăt.

— O funie? Eşti sigur? Nu un lanţ? O funie?

— Da.

Sevilla se îndreptă de spate.

— Te cufunzi. Tai funia cu dinţii. Şi împingi vaporul încetişor, încetişor.

— Unde?

— La dreapta. E un curent acolo. Trebuie să-l găseşti.

— Bi îl găseşte, zise Bi.

Dispărură; gura Arlettei din nou lipită de obrazul lui: de îndată ce vasul se va urni din loc, vor simţi. Sevilla îşi trecu mâna pe faţa ei, îi ridică un cârlionţ, îi găsi urechea şi zise într-un suflu: nu, noapte neagră, niciun punct de reper. Îşi scufundă mâna dreaptă în apă şi gândi: vor băga de seamă, dar prea târziu, vor fi pe bolovani, cu coordonatele pierdute, în cel mai bun caz câteva rupturi.

Se aplecă la babord şi pipăi cu mâna stânga până ce i-o întâlni pe a lui Peter. Simţi că Peter se apleacă. Peter, dacă Fa şi Bi reuşesc, la ieşirea din canal mergi cu vâslele timp de o oră, spre stânga ta, apoi porneşti motorul; lasă-l să meargă cinci minute, apoi opreşte-l, ascultă, repune-l în funcţiune şi aşa mai departe. Urmă o tăcere. Peter zise: dacă sunt eşuaţi de ce să nu profităm numaidecât ca să dau motorului gaz din plin? Nu, zise Sevilla cu energie, este desigur un vas mamă pe undeva, l-ar alarma prin radio, el ţi-ar repera motorul şi în mai puţin de un minut te-ai

pomeni cu el. După cum ştii, locurile astea, noaptea, nu sunt de loc frecventate de pescari.

— Pa, şuieră Bi, unde ţi-e mâna?

Sevilla îşi cufundă mâna în apă şi Bi se lăsă mângâiată de el înainte de a vorbi.

— E nostim, zise ea. Vaporul înoată, ei nu simt nimic.

— Vorbesc între ei?

— Nu, zise Fa. Nu vorbesc. Vaporul înoată. Ei nu vorbesc.

Bi chicoti. Sevilla se aplecă la babord. Peter, zise el într-un suflu, la revedere: şi deodată, de la o barcă la cealaltă, în întuneric, peste marginile bărcilor, fără un cuvânt, patru mâini se căutară pe bâjbâite şi se strânseră cu putere timp de mai multe secunde. Sevilla înghiţi în sec, inima îi bătu violent: lucru curios, prezentul deveni atât de intens, încât se spulberă înainte chiar să ia sfârşit; aceste câteva secunde deveniseră trecut, o clipă pe care începuse s-o privească înapoia sa.

— Pleacă, Peter, şopti Sevilla.

Îl auzi cum îşi face loc să-şi aşeze vâslele. Bi şuieră:

— Am să-l ajut.

Sevilla şi le aşeză pe ale sale şi începu să lopăteze cu băgare de seamă, dar după o clipă le ridică: Fa îl împingea de la spate. Şuieră: nu atât de repede, Fa. Scoase o vâslă, i-o dădu Arlettei şi zise: supraveghează prin tatonare peretele din partea ta, eu pe al meu. Dar Fa împingea vasul drept pe axă, corectând el însuşi traseul, cu atâta precizie ca şi cum ar fi văzut cu ochii.

La ieşirea din canal, Sevilla primi brusc palma rece a sudului, iar barca pneumatică începu să ţopăie; lopăta la babord cu vâsla până ce acul busolei se fixă spre sud şi şuieră: Fa, poţi să ţii drumul către sud? Desigur, zise Fa. Cheam-o şi pe Bi. Dar sunt aici, zise Bi; barca pneumatică luă viteză, Bi cu siguranţă că împingea şi ea. Sevilla introduse vâsla Arlettei în cârlig, dar şi-o păstră pe a lui

lângă el; se aşeză, simți greutatea Arlettei pe braț, se ghemuia în golul umărului lui, părul ei îi mătura fața. Bi şuieră, Pa, de ce nu porneşti motorul? Sevilla se aplecă, nu vedea nimic, nici nu-i auzea, atât de fără zgomot înotau, probabil că împingeau barca de fiecare parte a hors-bord-ului, în locul unde rebordul din spate se racordează cu tăblia. Şuieră: mai târziu, Bi, suntem încă prea aproape, au maşini în apă care aud motoarele. Eşti obosită? Bi scoase un şuierat care semăna cu un râs, urmat numaidecât de un alt râs. De mult Fa şi Bi nu se mai simțiseră atât de fericiți, să împingă în apă cele trei sute de kilograme ale bărcii, ale ocupanților ei şi ale motorului nu era nimic, era un fleac, un joc, cel mai frumos joc, această cursă lungă, neprevăzută, în plină mare, noaptea, cu Ma şi Pa. Înțelegeau importanța misiunii lor, îi ajutau pe zeii binevoitori să fugă de zeii răi, totul era din nou clar. Sevilla reluă: cât timp puteți împinge? Avu loc între ei un schimb de şuierături şi Fa zise: o cursă lungă şi jumătate. Sevilla privi cadranul luminos al ceasornicului său: ora zece şi treizeci şi cinci, să zicem o oră, trebuie să ținem seamă de lăudăroşenia lui Fa, la ora unsprezece şi treizeci şi cinci va pune în funcțiune Mercury-ul; partea cea mai primejdioasă atunci va începe; îl va trimite pe Fa la două mile înaintea lui, pe Bi la două mile în urmă, sonarurile celor doi delfini ar detecta mişcările suspecte ale navelor; deocamdată zburând la suprafața mării în noaptea neagră fără niciun zgomot, era la fel de puțin reperabil ca un peşte, afară poate de rețeaua de geamanduri cu sonaruri a marinei S.U.A., atât de sensibile încât reperau la mai multe mile distanță suflul de aer şi de apă pulverizată de o balenă; dar în orice caz, îşi zise Sevilla, intensitatea zgomotului nu e comparabilă cu respirația delfinilor. Se aplecă, lăsă să-i atârne mâna dreaptă peste marginea bărcii, simți sub degete puternica rezistență a apei pe care o refulau şi zise cu voce slabă: e minunat, ne poartă

cu cel puțin zece noduri. Arlews nu răspunse: tăcerea se prelungi. După mişcarea trupului ci înțelese că plângea lipită de gâtul lui; îi puse mâna stânga peste umăr, aşteptă, şi deodată îi veni în minte că ieri, ieri sosise Goldstein în insulă, vreme atât de lungă în aparență, atât de scurtă în realitate, o zi, o noapte, o zi, în mijlocul nopții a doua pierduseră totul, nu mai aveau pe *Caribee,* nici port, nici casă, nici insulă şi chiar nici țară în realitate; mi-e totuna, nu e momentul să ne agățăm de micul nostru cuib personal, dacă vine un război atomic, vom pierde totul, inclusiv planeta; absurditatea exasperantă a tuturor acestor locuri; când animalele se bat, se bat pentru hrana lor, sau ca să-şi apere teritoriul, dar niciodată, niciodată, n-au conceput planul de a nimici o specie întreagă, nici pământul pe care calcă. Vocea Arlettei îi şopti la ureche: dragul meu, crezi că avem şanse? El răspunse cu o voce liniştitoare: cred că da. Se aşezase în spatele volanului, pe scaunul de cauciuc care se umfla şi dezumfla. Arlette lângă el, cu ochii țintă spre busolă, cu mâna stânga pe vâslă, gata să corecteze direcția cu o lovitură sau două, dar nu era nevoie. Cum făceau delfinii ca să împingă barca spre sud, fără nicio deviere, în ciuda zdruncinăturilor, derapărilor şi a devierii valurilor lungi care îi luau de-a curmezişul? Arlette se îndreptă de spate: nu mi-e frică de moarte, zise ea grăbit, dar mă tem că nu reuşim. Ba reuşim, zise el cu tărie. În realitate, era departe de a fi sigur de reuşită, şansele rămăseseră foarte nesigure, nu era atât de naiv ca să *nu* creadă că o cauză triumfă numai pentru că e justă, dar nu-şi poate permite luxul de a fi pesimist, nu există altă cale decât speranța, duceau cu ei adevărul care putea împiedica lumea să se piardă. Fa şi Bi îl duseseră înaintea lor, din pură afecțiune, după douăzeci şi patru de ore de înot istovitor, lui Bob. Bob nu voise să-l accepte, şi în noaptea aceasta, în minutul acesta, în marea Caraibilor, era ultima şansă a omului.

Sevilla fu uluit de importanța a ceea ce era în joc. N-o formulase niciodată în termeni atât de clari. În aceeaşi clipă, ca şi cum i-ar fi urmărit firul gândirii, Arlette îi spuse la ureche, cu un freamăt în voce: dacă reuşim, atunci mulțumită nouă pământul... îşi lăsă fraza în suspensie. El repetă în sinea lui, mulțumită nouă, cu un sentiment de îndoială, ca şi cum, fiind om, lua parte fără să vrea la nesăbuita şi la cruzimea omului, chiar combătându-le. Ascultă clipocitul apei lovite de barcă; atunci când prova, ridicată de un val, cădea înapoi în goluri, şocul făcea să trosnească pardoseala de lemn articulată sub picioarele lui. Aerul era călduț şi atât de călduță şi Marea Caraibilor, încât dacă-şi băga mâna în apă nu simțea nici măcar frigul. Marea se întindea în jurul lor, întunecată, bogată, în adâncimile ei, în vieți şi în prezențe plină cu destul peşte, desigur, ca să-i hrănească în cursul veacurilor pe indieni şi pe albi, dacă aceştia din urmă n-ar fi socotit că C mai comod să-i extermine pe cei dintâi. Pe Fa şi pe Bi nu-i mai auzea de loc, n-auzea decât zgomotul ritmic al celor două respirații, când narina lor revenea la aer şi se decomprima. Mulțumită noua, zise el cu jumătate de glas, pe un ton de îndoială, sau mulțumită omeniei delfinilor?

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE
PREFAȚĂ
I
II
III

IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
XIII
XIV